ΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘ

avti

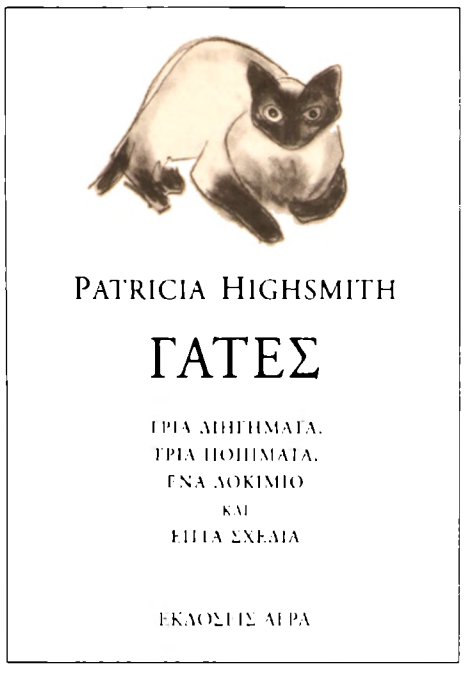
Περίοδος Β΄
Τεύχος 883
Παρασκευή
1 Δεκεμβρίου 2006
Τιμή: 4 ευρώ

Μεν επανιδρύσαμε
κράτος,
επανιδρύσαμε
όμως
παρακράτος

ΚΟΙΝΩΝ. & ΠΟΛΙΤ. ΕΠΙΣΤ. - ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

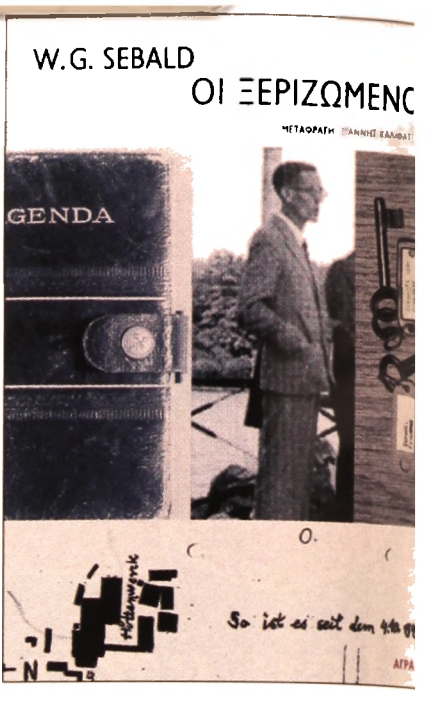
- Όλοι στο πλευρό του Ερντογάν
- Ο εφιάλτης του εκλογικού συστήματος
- Και τώρα το σκάνδαλο Siemens
- Ρουαγιάλ για να βγει ο Σαρκοζί;
- Το μεγάλο πολιτικό πουθενά
- Ανδρέας Νενεδάκης

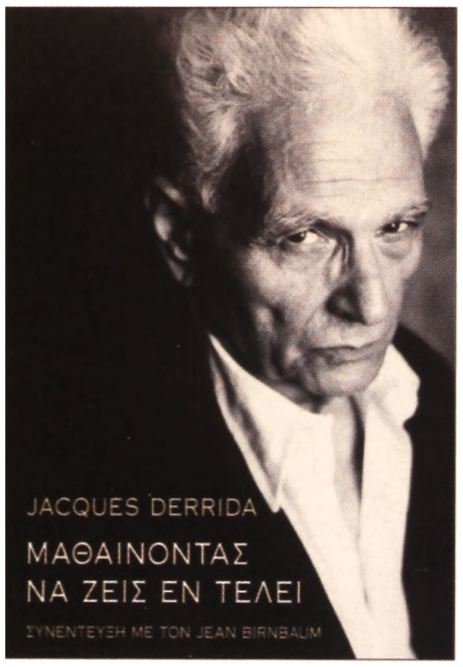
ISSN 1108-9822
4 8
71108 982000

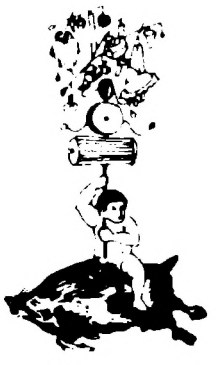








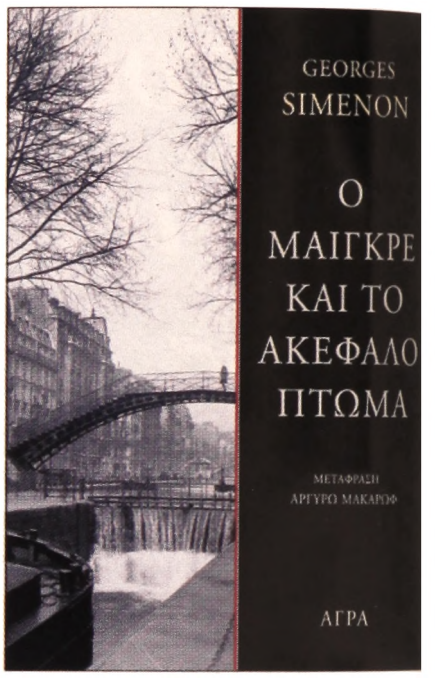


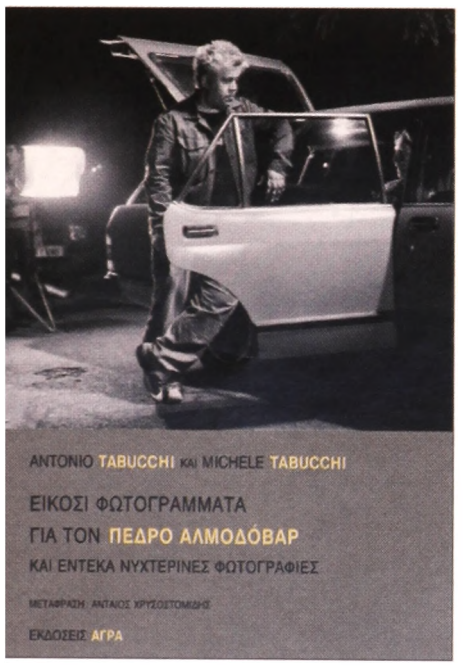


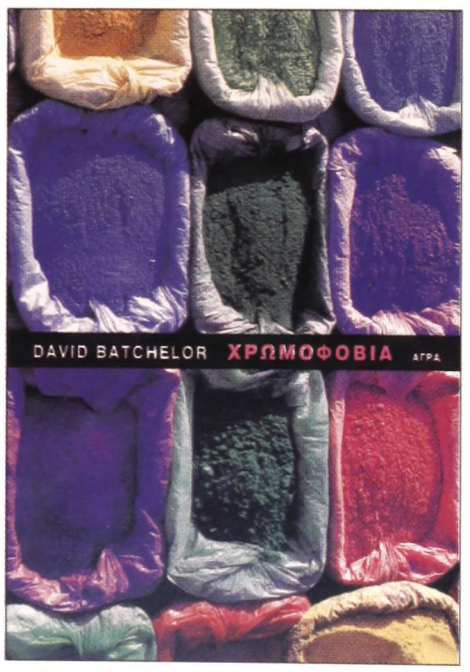
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

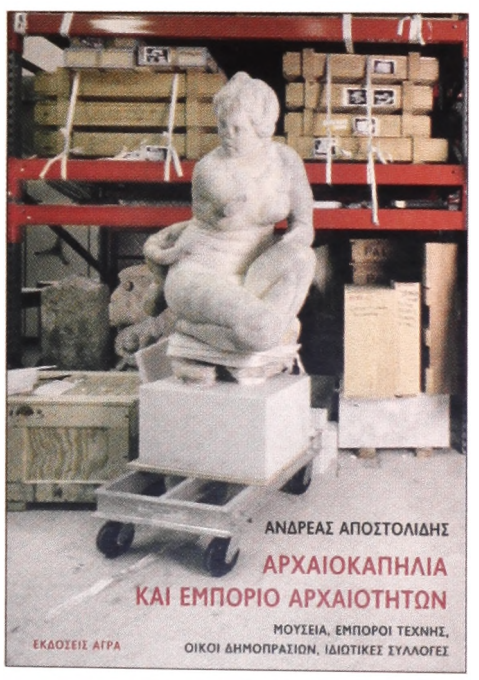
ΑΓΡΑ

http://www.agra.gr



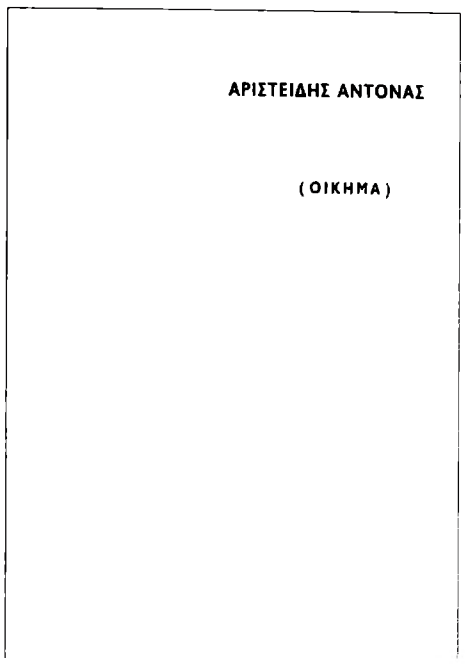


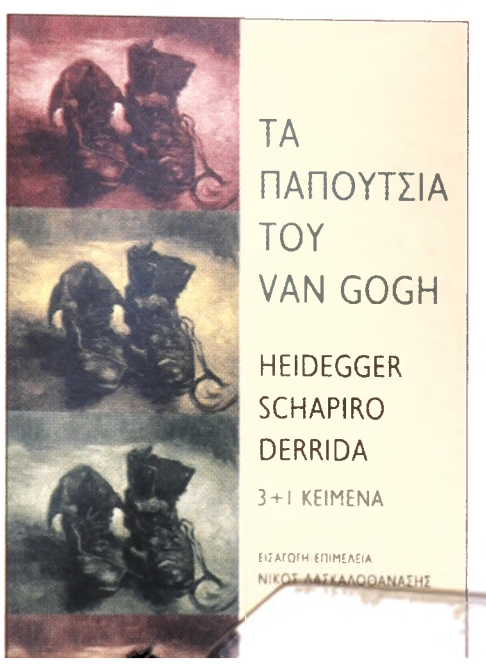


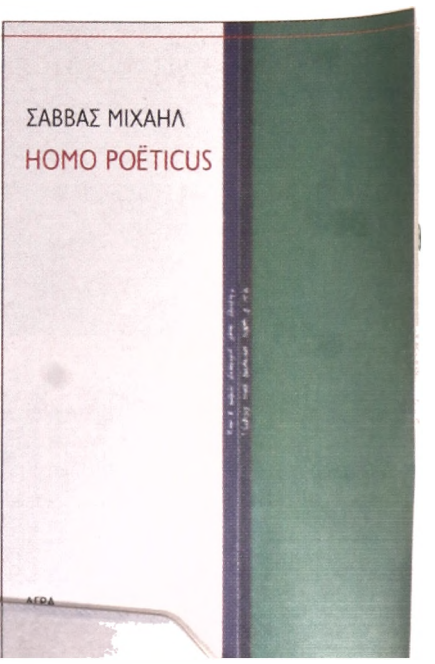












883



Περίοδος Β' • Έτος 33ο • Τεύχος 883
Παρασκευή 1 Δεκεμβρίου 2006
Τιμή τεύχους: 4 ευρώ
ΑΝΤΙ - ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Κωδικός εντύπου για τα ΕΛΤΑ: 1045
Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα
Τηλ. 210 7232713 – 210 7232819
Fax: 210 7226107
ANTI ON-LINE: http://www.anti.gr
e-mail: chpapou@otenet.gr
ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Γ. Παπουτσάκης
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Κατερίνα Λαμπρινού, Γιάννης Μπαλαμπανίδης
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Παναγιώτης Τσάρας
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ: Τασία Ρούμπου
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.
Λεύκης 134, Κρυονέρι, τηλ. 210 6297600
ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:
Ετήσια **συνδρομή: 26 τεύχη, Εξάμηνη: 13 τεύχη**
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 39 ευρώ, Ετήσια 78 ευρώ,
Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 200 ευρώ
Φοιτητική ετήσια: 70 ευρώ
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:
Εξαμ.: 74 ευρώ, Ετήσια: 148 ευρώ,
ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:
Εξαμ. 95 δολ. ΗΠΑ, Ετήσια 190 δολ. ΗΠΑ
ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης
Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα
ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: 6 ευρώ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας: Περιοδικό ΑΝΤΙ,
για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:
Κέντρο του βιβλίου - Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.
Λασσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310 237463

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- **ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ**: Το στοίχημα της παιδείας 4
- Κώστας Κουφογιώργος: Γελοιογραφία 5
- **ΑΝΤΗΝΩΡ:** Ένας Ποντίφηκας (στο Φανάρι) αντιμέτωπος με το «βαθύ κράτος» 6
- **ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ** 8
- **E-MAIL** 14
- Μέσα στην Ενημέρωση 15
- **ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ** 16
- Β. Γεωργαντέας: Αφού δεν επανιδρύσαμε το κράτος, ας επανιδρύσουμε το παρακράτος... 18
- Χ.Ν.: Αυτοφωράκιας 23
- Γιάννης Κουρταλιώτης: 33 χρόνια χημικά, ξύλο, δολοφονίες... 24
- Δ. Νικολάου: Ο εφιάλτης του εκλογικού συστήματος 26
- Ελένη Παπαδοπούλου: Ο εκλογικός νόμος και το πολιτικό χρήμα 30
- Π. Παναγής: Το μεγάλο πολιτικό πουθενά 32
- Γιάννης Ανδρουλιδάκης: Το ΚΚΕ μπροστά στη μέρα της μαρμότας 34
- Αγαθή Κριστίν: Η ελληνική διάσταση του σκανδάλου της Siemens 36
- **ΚΟΣΜΟΔΡΟΜΙΟ** 38
- Στρατής Μοσχονήσιος: Όλοι στο πλευρό του Ερντογάν... 40
- Γιάννης Ανδρουλιδάκης: ...κι όλα αυτά για να βγει ο Σαρκοζί; 42
- Σήφης Φιτσανάκης: Ζήτημα κατασκοπίας που αφορά και την Ελλάδα 44
- Τ.Κ.Δ.: Η γκάφα του Μπάρι Γκολντγουότερ και η ήττα του Κ. Καραμανλή το 1963 48
- Ρεπόρτερ: «Η ανάθεση εργασιών σε ελληνικές εταιρείες ζημιώνει το Δημόσιο»! 50
- Ελένη Καρασαββίδου: Περί βαρβάρων 51
- Ν.Δ. Τριανταφυλλόπουλος: Τα έλκη του Φιλοκτήτη 52
- **ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ** 54
- Αλέξης Ζήρας: Ο Ανδρέας Νενεδάκης και το Ρέθεμνος. Μύθος και ιστορία 55
- Δημήτρης Χαρίτος: Ταινίες της κοινωνικής αλήθειας 56
- Δημήτρης Φιλιππίδης: Is Zaha (W)right? 58
- **ΒΙΒΛΙΟ** 61
- **ΚΡΙΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΥ** γράφει ο Κ.Γ. Παπαγεωργίου 66

ΤΟ ΣΤΟΙΧΗΜΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Η ελληνική κοινωνία κινείται σε μια διαρκή μετριότητα, η οποία φαίνεται να διαταράσσεται μόνο από αρνητικά γεγονότα. Τον περασμένο μήνα η Αμάρυνθος, προχθές η δολοφονία των πέντε κυνηγών στο Αγρίνιο.
Τι φταίει;

Πολλές οι αιτίες. Σίγουρα όμως μία από αυτές η παρεχόμενη παιδεία. Όλοι το βλέπουν αλλά κανένας δεν κάνει κάτι ουσιαστικό για να την αλλάξει.

Την περασμένη εβδομάδα έγινε σχετική συζήτηση αρχηγών στη Βουλή, με αφορμή ερώτηση του προέδρου του Συνασπισμού κ. Αλ. Αλαβάνου. Παρεβρέθη και ο πρωθυπουργός, απών συνήθως από τέτοιου είδους συζητήσεις. Επώδυνες γαρ. Ηταν εκεί όμως, γιατί η συγκεκριμένη συζήτηση αφορούσε κυρίως το περιβόητο άρθρο 16, περί ιδιωτικών πανεπιστημίων. Ο κ. Καραμανλής ανέπτυξε τις απόψεις του, στις οποίες βρήκε συμπαραστάτη και τον Γιωργάκη.

Δηλαδή τα δύο μεγαλύτερα πολιτικά κόμματα συνηγορούν στην ιδιωτικοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Μόνο η Αριστερά εξέφρασε την υποστήριξή της στο δημόσιο πανεπιστήμιο.

Δυστυχώς όμως, πέραν του άρθρου 16 δεν ειπώθηκε τίποτε άλλο. Το πρόβλημα, ωστόσο, δεν περιορίζεται στην αναθεώρηση του συγκεκριμένου άρθρου του Συντάγματος. Κανένας όμως δεν θέλει να το ανοίξει, γιατί υπεισέρχεται και εδώ το περιβόητο πολιτικό κόστος.

Τα ουσιαστικά προβλήματα ξεκινούν από το Δημοτικό. Σχολεία χωρίς αίθουσες, δάσκαλοι χωρίς προσόντα, προγράμματα απαρχαιωμένα, βιβλία προχειρογραμμένα. Τα ίδια και χειρότερα στο Γυμνάσιο και το Λύκειο. Η δημόσια εκπαίδευση –το ομολογούν κατ' ιδίαν όλοι οι συντελεστές της– δεν προσφέρει τίποτα στα παιδιά, που συνωστίζονται στα ιδιωτικά και στα φροντιστήρια.

Το σύστημα που εμπνεύστηκε ο Γεράσιμος Αρσένης, υπό τις ευλογίες του εκσυγχρονιστικού ΠΑΣΟΚ, απέτυχε διπλά. Ούτε την ελεύθερη πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση εξασφάλισε, ούτε την πτώση του επιπέδου σπουδών απέφυγε. Το αποτέλεσμα είναι να εισάγονται στα ελληνικά πανεπιστήμια αγράμματοι φοιτητές και να εξάγονται –τουλάχιστον– ανεπαρκείς επιστήμονες, οι οποίοι στελεχώνουν στη συνέχεια την αγορά εργασίας, το ελληνικό Δημόσιο και την ελληνική εκπαίδευση, συντελώντας στην αναπαραγωγή του φαύλου κύκλου της μετριότητας, για την οποία μιλήσαμε παραπάνω.

Για να σπάσει ο φαύλος κύκλος, χρειάζονται συγκεκριμένες δράσεις και ενέργειες: μεταφορά χρημάτων από τον κρατικό προϋπολογισμό, συνολικό σχέδιο εκπαιδευτικής πολιτικής και όχι μπαλώματα, ενεργοποίηση των εκπαιδευτικών πέρα από τα πλαίσιο δημοσιοϋπαλληλικών νοοτροπιών, κινητοποίηση της κοινωνίας προς αυτή την κατεύθυνση.

Όλα αυτά ενέχουν κόστος. Προϋποθέτουν συγκρούσεις με συμφέροντα και με κοινωνικές ομάδες. Ποιος θα αναλάβει αυτό το κόστος; Από τους διόσκουρους του δικομματισμού δεν περιμένουμε τίποτα. Η Αριστερά είναι που πρέπει να αναλάβει αυτήν την ευθύνη. Μπορεί; Ή και αυτή παραμένει αιωνίως δέσμια της μηχανικής υπεράσπισης των «κεκτημένων»;

ΕΧΟΥΜΕ ΚΑΙ ΛΕΜΕ:
ΟΙ ΠΛΟΥΣΙΟΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΠΛΟΥΣΙΟΤΕΡΟΙ
ΚΑΙ ΟΙ ΦΤΩΧΟΙ - ΦΤΩΧΟΤΕΡΟΙ

Η ΔΙΑΠΛΟΚΗ ΚΥΡΙΑΡΧΕΙ...

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΠΑΡΑΠΑΙΕΙ...

ΟΙ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΙ ΦΟΡΑΝΕ ΚΟΥΚΟΥΛΕΣ...

Η ΤΟΥΡΚΙΑ ΑΠΕΙΛΕΙ...

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΟΨΩ ΛΙΓΟ ΡΥΘΜΟΥΣ:
ΘΑ ΠΑΘΩ ΥΠΕΡΚΟΠΩΣΗ...

«ΣΚΟΧΤΟΓΙΩΡΓΟΣ»

δεκα πενθήμερο

Ένας Ποντίφηκας (στο Φανάρι) αντιμέτωπος με το «βαθύ κράτος»

ΤΟ ΑΠΟΤΡΟΠΑΙΟ φονικό στα Καλύβια Αγρινίου, με θύματα πέντε κυνηγούς, τροφοδότησε, επί τρεις μέρες, τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων και τα δελτία ειδήσεων όλων των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών. Για τους ψυχολόγους και εγκληματολόγους, ο σκοτωμός αυτός ήρθε να επιβεβαιώσει ότι «*υπάρχουν δράστες με χαμηλό επίπεδο αναστολών*», ενώ, για τους μη ειδικούς, αυτό που μετρά είναι ότι πέντε απλοί άνθρωποι (δύο αδέλφια και τρία ξαδέλφια τους) έχασαν τη ζωή τους επειδή πάτησαν το τριφύλλι ενός κτηνοτρόφου της περιοχής. Κοντολογίς: «*Πέντε νεκροί δι' ασήμαντον αφορμήν*».

ΤΩΡΑ, μετά τη σύλληψη του δράστη (ή του φερομένου ως δράστη), τα πράγματα θ' ακολουθήσουν τη «δέουσα διαδικασία», αλλά οι προστριβές μεταξύ κυνηγών και κτηνοτρόφων δεν θα κοπάσουν. Άλλωστε πολλοί είναι εκείνοι που διερωτώνται κατά πόσο είναι φυσικό (άρα και θεμιτό...), σε μια χώρα 10 εκατομμυρίων κατοίκων, να κυκλοφορούν 1.174.289 άδειες κατοχής κυνηγετικού όπλου.

Γραφτείτε συνδρομητές στο *Αντί*

ΚΑΤΑ ΤΑ άλλα, το τρέχον «Δεκαπενθήμερο» παραμένει πλούσιο σε γεγονότα και εξελίξεις, από τη σύνοδο του ΝΑΤΟ στη Ρίγα ή την επίσκεψη του πάπα Βενέδικτου στην Τουρκία, μέχρι τα ευρω-τουρκικά, το ναυάγιο της φινλανδικής πρωτοβουλίας, τα διαδραματιζόμενα «εντός του ΠΑΣΟΚ» ή την τελευταία δημοσκόπηση της GPO, για λογαριασμό της εκπομπής του Mega «Ανατροπή»...

ΝΑΤΟ - ΕΛΛΑΔΑ - ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ: ΑΝΤΙ ΕΛΙΚΟΠΤΕΡΩΝ, ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟ...

ΤΗΝ ΩΡΑ που στοιχειοθετούνται οι γραμμές αυτές, δεν έχουν ολοκληρωθεί ούτε η σύνοδος του ΝΑΤΟ, ούτε η επίσκεψη του Βενέδικτου στην Πόλη και τον οικουμενικό πατριάρχη Βαρθολομαίο. Ορισμένα στοιχεία, όμως, υπάρχουν και προϊδεάζουν ανάλογα. Στη Ρίγα, λόγου χάρη, έκδηλη είναι η προσπάθεια του Μπους (αν και «μαδημένου», μετά την πρόσφατη ήττα του, στις ενδιάμεσες αμερικανικές εκλογές) να μπλέξει, στο «μέτωπο του Αφγανιστάν», όσους μπορεί περισσότερους: Εν ανάγκη και Αυστραλούς, Νεοζηλανδούς, Νοτιοκορεάτες, Ιάπωνες κ.ά., διευρυνομένου, φυσικά, του ΝΑΤΟ! Όσο για τη «*διεύρυνση* ή «*αναβάθμιση*» της ελληνικής συμμετοχής στο Αφγανιστάν, ελληνικοί διπλωματικοί κύκλοι άφηναν να νοηθεί ότι «θέμα αναβάθμισης» δεν τίθεται: Οι ΗΠΑ ζητούν την ανάπτυξη ελληνικών μαχητικών ελικοπτέρων Απάτσι, η ελληνική πλευρά ανταπαντά με ενδεχόμενη ενίσχυση του μικρού Τμήματος Υγειονομικού που έχει αναπτυχθεί στην Καμπούλ...

ΑΛΛΩΣΤΕ ο πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής, που μετέχει στη σύνοδο του ΝΑΤΟ, φέρεται αρκετά «οχλημένος» από τον *σύμμαχο* Τζορτζ Μπους, ο οποίος έσπευσε να προαναγγείλει –αγνοώντας τις ελληνικές επιφυλάξεις– την προσεχή ένταξη της π.ΓΔΜ στο ΝΑΤΟ, άνοιξη του 2008... Στη σύνοδο του ΝΑΤΟ, όμως, μετέχει και ο τούρκος πρωθυπουργός Ταγίπ Ερντογάν και ενώ δεν έχει προγραμματιστεί οποιαδήποτε συνάντηση Καραμανλή-Ερντογάν, ορισμένοι παρατηρητές δεν αποκλείουν σχετική τουρκική πρωτοβουλία «για λόγους εντυπώσεων» (τελικά αυτή η πιθανότητα δεν κύλησε).

ΕΕ - ΤΟΥΡΚΙΑ: Η ΕΝΤΑΞΗ ΣΥΝΕΠΑΓΕΤΑΙ ΚΑΙ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ, όμως, δεν είναι ιδιαίτερα ευάρεστα για την Τουρκία, καθώς ο αρμόδιος για τη Διεύρυνση κοινοτικός επίτροπος (Φινλανδός) Όλι Ρεν πρότεινε να παγώσουν οκτώ κεφάλαια της ενταξιακής διαδικασίας (όσα, κατά τη γνώμη του, επηρεάζονται άμεσα από την άρνηση της Τουρκίας να εγκαθιδρύσει ομαλές τελωνειακές σχέσεις με τη Λευκωσία), ενώ, σε ό,τι αφορά τους υπόλοιπους τομείς, πρότεινε συνέχιση των διαπραγματεύσεων με την Τουρκία, με στόχο την επίτευξη τελικής συμφωνίας...

ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ του φινλανδού επιτρόπου απορρίπτει η Βρετανία, η οποία (ταυτιζόμενη με την Άγκυρα) θεωρεί το πάγωμα οκτώ κεφαλαίων ως «*υπέρμετρα αυστηρή ποινή για την Τουρκία*»: Κατά τη γνώμη του βρετανού επιτρόπου Π. Μάντελσον, οι διαπραγματεύσεις με την Τουρκία θα μπορούσαν να παγώσουν σε ένα ή το

πολύ δύο κεφάλαια, ενώ, κατά την εκτίμηση του κύπριου επιτρόπου Μ. Κυπριανού, τα κεφάλαια αυτά «*πρέπει να είναι πάνω από δέκα*». Πού θα καταλήξει το «πάγωμα» αυτό, κανείς δεν μπορεί να αποφανθεί με σιγουριά. Βέβαιο είναι ότι, σήμερα Παρασκευή, ο πρωθυπουργός της Φινλανδίας Μάτι Βανχάνεν θα επισκεφθεί την Άγκυρα, προκειμένου να διαμηνύσει στην Τουρκία ότι η ένταξη «*συνεπάγεται και ορισμένες υποχρεώσεις*», ενώ, την ίδια μέρα, θα βρίσκεται, στη Λευκωσία, η υπουργός Εξωτερικών Ντόρα Μπακογιάννη, για «*περαιτέρω συνεννοήσεις*» με τον πρόεδρο Τ. Παπαδόπουλο.

ΠΡΟΤΟΥ ολοκληρωθούν (Τετάρτη βράδυ) η επίσκεψη του πάπα Βενέδικτου στην Κωνσταντινούπολη και, ειδικότερα, οι συνομιλίες του με τον οικουμενικό πατριάρχη Βαρθολομαίο, δεν ενδείκνυται η συναγωγή ευρύτερων συμπερασμάτων. Βέβαιο, πάντως, είναι ότι η επίσκεψη αυτή ενίσχυσε τη θέση και πνευματική δικαιοδοσία του Βαρθολομαίου. Αν αυτό σημαίνει και «επαναλειτουργία της Θεολογικής Σχολής της Χάλκης» (μια και στην επαναλειτουργία της σχολής αυτής επικεντρώνουμε το *άπαντον* των «διεκδικήσεών μας» έναντι της Τουρκίας...), απομένει ν' αποδειχθεί.

ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΟ ΤΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΥ

ΤΕΛΙΚΑ, η επίσκεψη του πάπα Βενέδικτου στην Τουρκία και η δοξολογία Βενέδικτου – Βαρθολομαίου, στον ναό του Αγ. Γεωργίου στο Φανάρι, πήγαν καλά. Το τουρκικό «βαθύ κράτος» έκανε ό,τι μπορούσε για ν' αμφισβητήσει τον τίτλο του «Οικουμενικού» (σε ό,τι αφορά την «πνευματική δικαιοδοσία» του Βαρθολομαίου και του εκάστοτε οικουμενικού πατριάρχη), αλλά, στην αναμέτρηση αυτή, βγήκε σαφώς ηττημένο. Όσο για τον ίδιο τον πρωθυπουργό Ερντογάν, έκανε ό,τι μπορούσε για να μην εκτεθεί, ως πρωθυπουργός μιας μουσουλμανικής χώρας, που επιδιώκει την ένταξή της στην Ευρώπη... Έρχονται, άλλωστε, και εκλογές! Κατά τα άλλα, ο Ερντογάν έσπευσε να δηλώσει ότι εξασφάλισε την υποστήριξη του ποντίφηκα, σε ό,τι αφορά την ένταξη της Τουρκίας στην Ευρώπη –δήλωση την οποία, λίγο αργότερα, επιβεβαίωσε και η ρωμαιοκαθολική Εκκλησία, με μια προσεκτικά διατυπωμένη ανακοίνωση: «*Το Βατικανό δεν παρεμβαίνει σε πολιτικά ζητήματα, αλλά βλέπουμε ευμενώς τη διαδρομή που διανύει η Τουρκία προς την Ευρωπαϊκή Ένωση*».



του Χρ. Παπανίκου

ΑΡΘΡΟ 16: ΕΜΦΥΛΙΟΠΟΛΕΜΙΚΟ ΚΑΤΑΛΛΟΙΠΟ; ΚΑΙ ΑΝ ΝΑΙ, ΓΙΑΤΙ;

ΕΥΡΥΤΕΡΟ ενδιαφέρον, όμως, επικεντρώνουν και αρκετά από τα εσωτερικά μας θέματα. Ο *Economist*, λόγου χάρη, ασχολείται με το ενδεχόμενο πρόωρων εκλογών (με αφορμή την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση) ενώ, την ίδια στιγμή, η ΝΔ φέρεται να προηγείται του ΠΑΣΟΚ κατά 3,3% στην πρόθεση ψήφου. Έτσι, κατά τη δημοσκόπηση της GPO, η ΝΔ συγκεντρώνει ποσοστό 36,5%, το ΠΑΣΟΚ 33,2%, το ΚΚΕ 7,3%, ο ΣΥΝ 4% και ο ΛΑΟΣ 4,3%. Με βάση τα ποσοστά αυτά, αξίζει να σημειωθεί ότι ο ΛΑΟΣ καταλαμβάνει την τέταρτη θέση (με τον ΣΥΝ να καταλαμβάνει την πέμπτη θέση), ενώ το ποσοστό των αναποφάσιστων ανέρχεται στο 6,8%, έναντι 8,9% της προηγούμενης έρευνας, της ίδιας εταιρείας, στα μέσα του περασμένου Οκτωβρίου.

ΑΠΟ ΤΗΝ άλλη, τα πράγματα στο ΠΑΣΟΚ δεν παν περίφημα, με τον Γ.Α. Παπανδρέου να υποστηρίζει ότι το άρθρο 16 του Συντάγματος αποτελεί «*εμφυλιοπολεμικό κατάλοιπο*» και τον Ευ. Βενιζέλο να το θεωρεί «*δημοκρατική κατάκτηση*» (ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ θεωρεί το άρθρο 16 «εμφυλιοπολεμικό κατάλοιπο» κλπ, διότι, βάσει του άρθρου αυτού, που επιβάλλει τον κρατικό έλεγχο στην παιδεία κλπ, είχε απολυθεί ο πανεπιστημιακός καθηγητής Γεώργιος Σημίτης, πατέρας του πρώην πρωθυπουργού Κ. Σημίτη, ο οποίος –παρά την πατρική ιστορία– φέρεται να μη συμφωνεί με την ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων). Πάντως, και παρά τις ενστάσεις που διατυπώνονται από επιφανή στελέχη του ΠΑΣΟΚ, σε σχέση με το άρθρο 16, ο Γ.Α. Παπανδρέου δηλώνει ότι, εν ευθέτω χρόνω, το ΠΑΣΟΚ θα καταθέσει τη δική του πρόταση για το περιεχόμενο του αναθεωρημένου άρθρου 16. Και η ζωή, όπως πάντα, τραβά την ανηφόρα...

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Έργα και ημέρες του μακαρίτη Μπάλκου, ξανά στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης.
- Για τους νεότερους αναγνώστες να θυμίσουμε ότι επί υπουργίας του, στα πρώτα μεταπολιτευτικά χρόνια, είχαν εκτυλιχθεί απίστευτες καταστάσεις, οι οποίες είχαν φιλοξενηθεί στις σελίδες του *Αντί*.
- Αν ζούσε θα ήταν πολύ υπερήφανος για το νέο μπουμπούκι που έχει το τιμόνι εκεί στα σκοτεινά δωμάτια της Λεωφόρου Αλεξάνδρας.
- Ο «λόγιος» υπουργός, με το όνομα που παραπέμπει στον φιλέλληνα ποιητή, έδωσε για άλλη μια φορά τα εύσημα στους πρακτοράκους του που κατόρθωσαν ν' ανάψουν φωτιές στην πορεία του Πολυτεχνείου.
- Κάνουν ό,τι μπορούν να την απαξιώσουν και να τρομοκρατήσουν τον απλό πολίτη, αλλά δεν τους βγαίνει.
- Επιμένουν βέβαια με συνέπεια από τη δεκαετία του ογδόντα και μετά.
- Αυτή τη φορά, ίσως, σε μια «κακή» στιγμή της τηλεόρασης (μήπως υπάρχουν, όμως, καλές στιγμές;) ξέφυγαν πλάνα που έδειξαν κουκουλοφόρους ασφαλίτες να ξυλοκοπούν τον άτυχο κύπριο φοιτητή.
- Η πρώτη δήλωση μιλούσε για την «ανύψωση» μια ζαρντινιέρας, η οποία τον συνάντησε και τον χτύπησε!
- Εκτός της λογικής προσπαθούν να καταργήσουν και τους νόμους της φυσικής.
- Βρε, Νανόπουλος που τους χρειάζεται.

αντι θεσεις

Η ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ, Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΚΟΥΚΙΑ

Δυο στις τρεις λέξεις της πολιτικής ηγεσίας, των παρατρεχάμενων και των «σοφών» του ΥΠΕΠΘ είναι η διαφάνεια και η αξιοκρατία! Κανείς δεν πείθεται φυσικά, και ο μέχρι σήμερα βίος και η πολιτεία τους κάθε άλλο παρά πείθει. Με δεδομένο ότι πλησιάζουν οι κρίσεις για τους σχολικούς συμβούλους και τους προϊσταμένους εκπαίδευσης, οι οποίοι με τη σειρά τους θα κρίνουν τους διευθυντές των σχολικών μονάδων, για να ελεγχθεί και να αντικατασταθεί το πράσινο σύστημα ελέγχου από ένα γαλάζιο, ψηφίστηκε ένα νομοσχέδιο που προβλέπει τις διαδικασίες που θα ακολουθηθούν. Όπως και επί ημερών ΠΑΣΟΚ, η «συνέντευξη» υπερισχύει των τυπικών προσόντων και η ιστορία με την πρόκριση κουμπάρων και αφισοκολλητών είναι βέβαιο ότι θα επαναληφθεί. Η κ. Γιαννάκου, όμως, χωρίς ιδιαίτερη περίσκεψη και με την αλαζονεία που τη διακρίνει, για τους προϊσταμένους και τους συμβούλους προέβλεψε τη διενέργεια εξετάσεων με ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής από μια βάση δεδομένων σε ζητήματα διοίκησης, παιδαγωγικής, διδακτικής κ.ά., που θεωρητικά θα καθιστούσαν τις εξετάσεις, τουλάχιστον, αδιάβλητες. Τα παλικάρια της, όμως, της ΔΑΚΕ, τα κουκιά τους, επειδή συνήθως δεν διακρίνονται από τα υψηλά τους προσόντα και τις επιδόσεις τους στην επιστήμη αντιδρούν έντονα και έστειλαν το μήνυμα ότι θα μείνουν πάλι εκτός του μπεζαχτά. Γιατί αν στα γραπτά δεν εξασφαλίσουν το 60% θα μείνουν εκτός! Αποτέλεσμα; Ενώ οι αιτήσεις έχουν κατατεθεί, ούτε επιτροπές έχουν συσταθεί και φυσικά καμία προεργασία δεν έχει γίνει πάνω στο περιεχόμενο της βάσης δεδομένων. Σύμφωνα με πληροφορίες μας, συσκέψεις επί συσκέψεων έχουν γίνει και προσπαθούν να βρουν λύση για το αδιέξοδο στο οποίο έχουν περιέλθει. Όπως μάθαμε, με το πρόσχημα της πίεσης του χρόνου τείνουν να καταλήξουν ότι αυτή τη φορά οι εξετάσεις θα γίνουν με θέματα κρίσεως! Δηλαδή οι κουμπαριές θα έχουν αίσιο τέλος. Για το τέλος της Παιδείας ποιος νοιάζεται; **Νίκος Πρωινός**

ΜΕΤΑΛΛΙΟ ΣΕ VODAFONE - ERICSSON;

Να κλείσει άρον άρον την υπόθεση των υποκλοπών ενόψει του εκλογικού 2007 επιχείρησε το κυβερνών κόμμα, το οποίο, μετά την αναστολή των εργασιών της αρμόδιας επιτροπής της Βουλής, συνέταξε και ένα πόρισμα που μόνον θυμηδία προκαλεί. Ούτε οι εταιρείες κινητής τηλεφωνίας, ούτε πολύ περισσότερο οι ξένες πρεσβείες έχουν κάποια ευθύνη που τα τηλέφωνα του ίδιου του πρωθυπουργού Κ. Καραμανλή και των μελών του υπουργικού συμβουλίου –όπως διατείνονταν τουλάχιστον κυβερνητικά στελέχη– είχαν καταστεί... σουρωτήρι. Το πόρισμα αυτό δεν ευτελίζει μόνον τη δημοκρατική νομιμότητα, αλλά καταδεικνύει ότι η συγκάλυψη της όλης υπόθεσης είχε επέλθει πριν ακόμη τεθεί σε ισχύ η πολιτική απάτη της διερεύνησης. Το μόνον λοιπόν που απομένει είναι η κυβέρνηση να απονείμει και μετάλλιο εξαίρετων πράξεων στους υπεύθυνους της Vodafone και της Erricson, ώστε να κλείσει και τυπικά το θέμα. **Π.Π.**

Ο ΒΥΡΩΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΖΕΙ ΤΗΝ ΕΥΠ

Εκτός όμως από το πολιτικό έλλειμμα, η υπόθεση των υποκλοπών άφησε πίσω της και ένα νομικό και επιχειρησιακό κενό, το οποίο επιχειρεί να καλύψει ο «γητευτής των μπάτσων» Βύρων Πολύδωρας. Ο κ. Πολύδωρας, στον απόηχο των υποκλοπών, έχει αναλάβει δύο καινοτόμες πρωτοβουλίες. Σε «νομικό επίπεδο», συντάσσει ένα νομοσχέδιο με το οποίο φιλοδοξεί να (επανα)τοποθετήσει σε νέες βάσεις το σύστημα των –παντός είδους– παραβιάσεων των ατομικών δικαιωμάτων των πολιτών (νόμιμες συνακροάσεις , κάμερες ασφαλείας κλπ). Σε επιχειρησιακό επίπεδο έχει επιδοθεί σ' έναν αγώνα δρόμου για να βρει τα ενδεδειγμένα τεχνικά συστήματα με τα οποία θα εκσυγχρονίσει τις αρχές ασφαλείας (μηχάνημα συνακροάσεων της ΕΥΠ, δίχτυ ασφαλείας για την αποτροπή τυχόν παρακολουθήσεων των κινητών τηλεφώνων μελών της κυβέρνησης κλπ). Να μην εκπλαγείτε όμως αν μεταξύ αυτών που θα κληθούν να του προμηθεύσουν αυτά τα συστήματα είναι και εκείνοι για τους οποίους υπήρχαν υπόνοιες ότι βρίσκονταν πίσω από τις υποκλοπές που διερευνούσε η αρμόδια επιτροπή της Βουλής.

Π.Π.



ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΜΩΝ

Πέρα από τη βία στην οποία υπόκεινται διαδηλωτές και ακτιβιστές, ομάδες πολιτών όπως οι μετανάστες βρίσκονται στο καθημερινό στόχαστρο των αστυνομικών βασανισμών. Μια βόλτα από την Ομόνοια οποιαδήποτε στιγμή της ημέρας είναι αρκετή για να αναδείξει τις σαδιστικές πρακτικές σε «τυπικούς ελέγχους», πρακτικές από τις οποίες δεν γλιτώνουν και τυχόν ευσυνείδητοι πολίτες που θα συμβεί να διαμαρτυρηθούν. Δεκάδες είναι και οι πολίτες, έλληνες ή αλλοδαποί, που δολοφονήθηκαν «κατά λάθος» από την αστυνομία, χωρίς ποτέ κανείς να τιμωρηθεί για αυτό, ενώ οι σχέσεις των ΜΑΤ με την ναζιστική οργάνωση Χρυσή Αυγή έχουν επανειλημμένα καταγγελθεί και παρά τις εντυπωσιακές ενδείξεις για το αληθές των καταγγελιών ουδεμία έρευνα έχει γίνει.

Πρόκειται, λοιπόν, για μια αστυνομία με εξαιρετικές επιδόσεις στην παραγωγή «βρόμικων Χάρι» που παίρνουν τον νόμο στα χέρια τους. Δεδομένου ότι πρόκειται για μια κατάσταση σταθερή εδώ και 30 χρόνια, ενάντια στην οποία ουδέποτε παρενέβη το κράτος, δεν θα ήταν υπερβολικό να ομιλήσουμε για ένα βρόμικο κράτος που ασχολείται με την εκτροφή όλων αυτών των βρόμικων Χάρι...

Γ.Α.

ΚΙ ΑΥΤΟ, κ. ΠΟΛΥΔΩΡΑ;

Νέο κρούσμα βάναυσης αστυνομικής αυθαιρεσίας καταγγέλλει σήμερα το *Αντί*. Στα Χανιά, τέσσερις αστυνομικοί εισέβαλαν σε σπίτι οικονομικών μεταναστών από τη Συρία και ζήτησαν τις «πράσινες κάρτες». Τις φωνές και τις προσβλητικές εκφράσεις διαδέχτηκε άγριος ξυλοδαρμός, ο οποίος συνεχίστηκε και στο αστυνομικό τμήμα όπου εν συνεχεία τους οδήγησαν.

Το γεγονός κατήγγειλε το περιοδικό στον προϊστάμενο της Αστυνομίας κ. Δαϊλάκη, ο οποίος δήλωσε καταρχήν άγνοια των περιστατικών.

Καλά, αυτή είναι μια πάγια τακτική. Επειδή όμως το θέμα είναι σοβαρό, εμείς θα επανέλθουμε. Στο μεταξύ, κ. Πολύδωρα, επειδή υπάρχουν και άλλες διαστάσεις της ιστορίας, περιμένουμε μια απάντηση και από σας και από τους πραίτωρες.

Χ.Ν.



ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Όσο για τον αρχηγό της αξιωματικής αντιπολίτευσης;
- Έσπευσε να καταδικάσει (και ορθά) το παρακράτος της Δεξιάς.
- Η κ. Παπαρήγα, όμως, του υπενθύμισε το δικό τους παρακράτος, που ξυλοφόρτωνε τους συνταξιούχους έξω από τη Βουλή, τους απεργούς ναυτεργάτες, τους αγρότες και τα μαθητοδικεία.
- Αλήθεια, που ήταν τότε ο Georgos;
- Μήπως διάβαζε τις αναλύσεις του Κοτζιά στο ΥΠΕΞ και δεν προλάβαινε;
- Να γιατί θα ξαναχάσουν οι απεχθείς πασόκοι τις εκλογές.
- Όχι γιατί οι γαλάζιοι είναι καλύτεροι.
- Σε καμία περίπτωση.
- Αλλά η οχταετία Σημίτη αποτελεί μια από τις μελανότερες σελίδες της ελληνικής ιστορίας.
- Κι όσο πρόσωπα που πρωταγωνίστησαν την περίοδο αυτή βγαίνουν στο γυαλί, τόσο οι πολίτες ανακρούουν πρύμνα.
- Γιατί ο εμετός δεν είναι, όπως και να το κάνουμε, ευχάριστη εμπειρία.
- Συζήτηση στη Βουλή για τα ζητήματα της Παιδείας, με κύριες αιχμές τον υπό ψήφιση νόμο για τα ΑΕΙ και την αναθεώρηση του άρθρου 16 του Συντάγματος, που θα επιτρέψει τα ιδιωτικά πανεπιστήμια.
- Το να μιλήσουμε για τον παραληρηματικό λόγο της υπουργού, η οποία την έχει δει κάτι σαν Μέγας Ναπολέων, νομίζουμε ότι είναι περιττό.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

• Φοιτητές και πανεπιστημιακοί δάσκαλοι έχουν πάρει στο μεζέ τη Μαριέττα.

• Το τι ανέκδοτο κυκλοφορεί μέσω του διαδικτύου δεν περιγράφεται.

• Μαζί με καμιά δεκαριά κουμπάρους, που έχουν την ιδιότητα του καθηγητή, προσπαθούν να μας γυρίσουν στο Μεσαίωνα.

• Να μην ξεχάσουμε τη συμβολή του Βύρωνα Πολύδωρα με τις δυνάμεις καταστολής.

• Οι φίλοι στα δύσκολα φαίνονται.

• Ο Καραμανλής ο νεότερος, μετά τις φωτογραφίσεις του στο μουσείο των κέρινων ομοιωμάτων στο Λονδίνο, με το γνωστό υφάκι του, δήλωσε ότι οι μεταρρυθμίσεις του θα συνεχιστούν.

• Και οι αντιδράσεις, όμως, όπως τόνισαν η Αλέκα Παπαρήγα και ο Αλέκος Αλαβάνος.

• Τι είπε ο Georgos;

• Ότι θα ψηφίσει για την αναθεώρηση του άρθρου!

• Σιγά να μην έδινε χέρι βοηθείας στους συνεταίρους του.

• Εξάλλου οι συνήθεις «ύποπτοι» διαπλεκόμενοι που ελέγχουν και τα ΜΜΕ είναι έτοιμοι με προτάσεις για σχολές και όχι πανεπιστήμια, δηλαδή πολλές σχολές διαφορετικών ειδικοτήτων.

• Βέβαια στην αιτιολογία του τα μπέρδεψε και ουδείς κατάλαβε τι ήθελε να πει ο ποιητής.

• Χρειάστηκε διαβούλευση, όπως εύστοχα παρατήρησε η Αλέκα, για να κατανοήσουν οι βουλευτές του τί ήθελε να πει.

αντι θεσεις



Η ΑΦΟΡΗΤΗ ΜΟΝΑΞΙΑ ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ

Σε περίοδο αφόρητης μοναξιάς εισέρχεται, εκ νέου, ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ Γ. Παπανδρέου, μετά και τα ευρήματα όλων ανεξαιρέτως των δημοσκοπήσεων, σύμφωνα με τα οποία η ΝΔ προηγείται σταθερά στην πρόθεση ψήφου, αλλά ο Κ. Καραμανλής διεύρυνε και την απόσταση που τον χώριζε από τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ στο ερώτημα ποιος είναι ικανότερος για πρωθυπουργός.

Το δυσάρεστο για τον κ. Παπανδρέου είναι ότι οι μετρήσεις των εν λόγω δημοσκοπήσεων πραγματοποιήθηκαν πριν το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης εισέλθει σε μία νέα περίοδο εσωστρέφειας με αφορμή τη συζήτηση στη Βουλή για το άρθρο 16 του Συντάγματος για τα μη κρατικά πανεπιστήμια. Η νέα κρίση, που ξέσπασε στο ΠΑΣΟΚ και θα διαρκέσει τουλάχιστον μέχρι τον Ιανουάριο 2007, οπότε θα συζητηθεί η αναθεώρηση του εν λόγω άρθρου, είναι απολύτως βέβαιον ότι θα αποβεί μοιραία στην πορεία του προς τις εκλογές. Ήδη, στο κυβερνητικό στρατόπεδο άρχισαν να τρίβουν τα χέρια τους και εισηγούνται στον πρωθυπουργό να διαλύσει τη Βουλή, με αφορμή την κρίση στην παιδεία, και να προχωρήσει σε εκλογές ακόμη και πριν από τον Ιούνιο του 2007.

Π.Π.

ΦΘΗΝΑ ΠΡΟΣΤΙΜΑ

Μόλις 60 ευρώ τιμάται από τους αρμόδιους γραφειοκράτες το πειθαρχικό παράπτωμα στις τάξεις της αστυνομίας. Ή κάπου εκεί τέλος πάντων, με μια μικρή αναπροσαρμογή πάνω ή κάτω. Τζάμπα πράγμα δηλαδή! Πιο πολλά πληρώνεις για ένα παράνομο παρκάρισμα από το να αφήσεις κάποιον ανάπηρο από το ξύλο. Μέχρι να ξεχασθεί ο θόρυβος και από το περιστατικό στη Θεσσαλονίκη, τα καλόπαιδα θα μπορούν να πίνουν τον καφέ τους σε κάποιο άλλο γειτονικό τμήμα. Μόλις εξαγνισθούν από τα κρίματα, θα επιστρέψουν δυνατότεροι στα καθήκοντά τους!

Σως

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΑΝΟΥ;

Ο δικηγόρος κ. Απόστολος Γεροντίδης έκαμε αναφορά στον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου αλλά και στον Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών για άγριο ξυδαρμό που υπέστη από άγνωστο μασκοφόρο.

Ο κ. Α. Γεροντίδης –και εδώ είναι το ενδιαφέρον– διατυπώνει την υπόθεση ότι πρόκειται για μπράβο του επιχειρηματία Νάνου. Να θυμίσουμε στους αναγνώστες ότι ο Νάνος έχει μακρά προϊστορία. Ξεκίνησε από τα «νέα τζάκια» του Γιωργάκη της περιόδου Κοσκωτά και στη συνέχεια έγινε το δεξί χέρι του Σ. Κόκκαλη, με τον οποίο εν συνεχεία ήρθε σε ρήξη. Για μια περίεργη υπόθεση «πυρπόλησης» της βίλας του στην Εκάλη είχαμε γράψει σχετικά στο τχ. 818 της 28/5/2004. Στην υπόθεση εκείνη υπήρξε η γνωστή κατάληξη, δηλαδή το «αρχείο» των αδιαλεύκαντων υποθέσεων. Να δούμε τώρα πάλι με την υπόθεση Γεροντίδη ποια κατάληξη θα έχουμε. Εμείς παρακολουθούμε τη συνέχεια...

Α.Κ.

Η ΚΕΡΙΝΗ ΕΛΛΑΔΑ

Με τι έμοιαζε η επίσκεψη της ελληνικής αντιπροσωπείας (πρωθυπουργός και εκπρόσωποι κομμάτων) στο μουσείο κέρινων ομοιωμάτων στο Λονδίνο; Λίγο από επιδρομή ελλήνων τουριστών σε παράδεισο φθηνών καταναλωτικών ειδών, κατάλληλη για ψυχολογική τόνωση. Ακόμη και σαν εκπλήρωση τάματος σε ένα πολυδιαφημισμένο αξιοθέατο μπορείς να το θεωρήσεις. Φωτογραφήθηκαν με καμάρι ο πρωθυπουργός και η συνοδεία του μπροστά από τα ομοιώματα των Ελ. Βενιζέλου, Κ.Καραμανλή, και Α.Παπανδρέου. Ετερόφωτα αστέρια που αναζητούν κουράγιο για να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της πολιτικής ζωής; Ή εν τέλει επαρχιώτες γυρολόγοι που δεν κρύβουν τον θαυμασμό για τα φανταχτερά στολίδια;

ΣΩ.ΛΕ

ΕΓΚΛΗΜΑ

Συγκλονίζει την ελληνική κοινωνία το έγκλημα στην Αιτωλοακαρνανία, ανεξάρτητα από τη μελοδραματική υποδοχή που επεφύλαξαν τα ΜΜΕ στο γεγονός. Παλιά μου τέχνη κόσκινο, άλλωστε. Υπερέβαλαν σε ζήλο οι τηλεοπτικοί εισαγγελείς και οι ρεπόρτερ. Γέμισαν το στομάχι τους με βιταμίνες και έκαναν ενέσεις ηθικού προκειμένου να αντέξουν στον μαραθώνιο της τηλεοπτικής ενημέρωσης. Η αντιδεοντολογική προσέγγιση του θέματος διαπλεκόταν με τα στοιχεία της γλαφυρής περιγραφής, ώσπου τα ίχνη της αλήθειας έσβηναν στο γκρίζο φόντο της οθόνης. Γιατί να μην καταστήσουν και εμάς υποψιασμένους σε ένα γενικότερο κλίμα παράκρουσης; Για να κατανοήσουμε τις συνθήκες τέλεσης του εγκλήματος, ας εγκλιματιστούμε ξανά στο περιβάλλον του ελληνικού χωριού, από το οποίο έχουμε πλέον αποκοπεί. Μέσα στην αναμπουμπούλα προσέρχονται και άλλοι στο πανηγύρι της δημοσιότητας. Γνωστοί, και αυτοί, ασχημονούντες. Όσοι δηλαδή περιφέρουν σα φόβητρο τον κάθε Αλβανό ή οποιονδήποτε άλλο ξένο μετανάστη απαιτώντας την απέλασή του, αλλά και την κατοχύρωση του δικαιώματος της οπλοκατοχής (θυμόσαστε την περίπτωση Καζάκου που είχε δολοφονήσει ανύποπτους αλλοδαπούς στην Ομόνοια το φθινόπωρο του 1999;). Τη δική μας εγχώρια αγριότητα, που παρασιτεί και επωάζεται στις παρυφές της ελληνικής κοινωνίας, ποιος θα τη διαγνώσει και θα τη φωτίσει στις πραγματικές της διαστάσεις;

ΣΩ.ΛΕ

ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΜΕ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟ ΚΑΛΥΜΜΑ

Ο Πάπας Ιωάννης Παύλος επισκέφθηκε την Τουρκία το 1979. Έκτοτε ούτε λόγος να γίνεται στο Βατικανό για Τουρκία. Αντίθετα, λίγο πριν πεθάνει ήλθε στην Ελλάδα, όπου συναντήθηκε με τον Χριστόδουλο. Ο νέος πάπας Βενέδικτος, στην πρώτη επίσκεψη του ρωμαιοκαθολικού ηγέτη σε μουσουλμανική χώρα, επέλεξε να πάει στην Τουρκία, για να συναντηθεί με τον Βαρθολομαίο. Τόσο ο τελευταίος, όσο και ο αρχιεπίσκοπος Ελλάδας, ως γνωστόν, ούτε καν που θέλουν να ακούνε ο ένας για τον άλλον. Βεβαίως, είναι προφανές ότι η επίσκεψη Βενέδικτου ξεπερνάει κατά πολύ τα πλαίσια των δύο Ορθοδόξων ηγετών και εντάσσεται στα μεγάλα γεωπολιτικά παιχνίδια που παίζονται που αφορούν και την ίδια την Τουρκία. Άλλωστε, παρόμοιους σκοπούς στις συνθήκες του Ψυχρού Πολέμου εξυπηρετούσε και η επίσκεψη του Ιωάννη Παύλου. Γι' αυτό εξάλλου, δύο χρόνια μετά, το 1981, ο «γκρίζος λύκος», Μεχμέτ Αλί Ακτσά επιχείρησε να τον δολοφονήσει. Κάτι για το οποίο λέγεται ότι ήταν «δουλειά» της KGB. Όπως και να 'χει πάντως, η επίσκεψη Βενέδικτου, στο εσωτερικό εκκλησιαστικό μέτωπο, ισχυροποιεί θεαματικά τον Βαρθολομαίο και αδυνατίζει τον Χριστόδουλο. Και βέβαια, ουδείς μπορεί να ισχυριστεί ότι η κίνηση του Πάπα δεν έχει τις ευλογίες πανίσχυρων υπερατλαντικών –και όχι μόνο– κέντρων που ταυτόχρονα στηρίζουν και τον Πατριάρχη.

Π.Π.

ΟΝΕΙΡΑ

Το όνειρο του Βύρωνα Πολύδωρα λέγεται ότι είναι να παίξει αρχαία τραγωδία στην Επίδαυρο. Μέχρι τώρα πάντως, πρωταγωνιστής στο θέατρο του παραλόγου της κυβέρνησης της ΝΔ είναι. Αλλά λογικό είναι. Πώς ένας πολιτικός που πιστεύει ότι μπορεί να παίξει αρχαίο θέατρο θα μπορούσε να βάλει τάξη στην Κατεχάκη; Πατήστε και λίγο στη γη, κ. υπουργέ! Μην πετάτε συνέχεια στα σύννεφα!



ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΕΣ

Δεν ξέρω κατά πόσο μπορεί να αισθάνεται υπερήφανος ο κ. Πολύδωρας από τις δημόσιες εμφανίσεις και τις δηλώσεις των συνδικαλιστών της αστυνομίας. Με τη γνώριμη τραχύτητα που εκλαμβάνεται ως ευφυής και μαχητική υπεράσπιση θέσεων, έκαναν γνωστό ότι σχεδόν τίποτα δεν έχει αλλάξει στην ελληνική αστυνομία. Ο κομματισμός έχει αφήσει έντονα τα ίχνη του στη συνδικαλιστική ταυτότητα των προσώπων αυτών. Μιλάνε και είναι σαν να κοινοποιούν τις φιλοδοξίες τους, σα να θέλουν να επιβάλουν μια μορφή εξουσιαστικής επιβολής στη σκέψη των τηλεθεατών. Είναι αλήθεια ότι τα ΜΜΕ δεν ήταν προνομιούχος χώρος για τους έλληνες αστυνομικούς. Με τις πρόσφατες εμφανίσεις, όμως, ξύπνησαν δυσάρεστες μνήμες από το παρελθόν. Τι να τον κάνεις τον συνδικαλισμό όταν δεν έχεις δημοκρατική παιδεία; Αλλά και γιατί να επικαλείσαι τους δημοκρατικούς κανόνες όταν εκπροσωπείς απευθείας το κράτος και δεν απολογείσαι σε κανέναν;

ΣΩ.ΛΕ

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Βενιζέλος και Λοβέρδος, όπως και η νεολαία του ΠΑΣΟΚ, διαφωνούν με τον Γιωργάκη.
- Αλλά ποιος κατεβαίνει από το τραίνο, όταν ο βασικός σκοπός είναι ο κρατικός μπεζαχτάς;
- Καμιά ντουφεκιά, έτσι για την τιμή των όπλων, και μετά στο μαντρί, που θα 'λεγε κι ο Χαρίλαος.
- Άλλο πάλι κι αυτό με το δημοψήφισμα που ζήτησε ο Georgos!
- Πότε αλήθεια έκανε το μαγαζί του κάτι ανάλογο;
- Μήπως για την ΟΝΕ;
- Ή το ασφαλιστικό;
- Ή, ή, ή...
- Είναι πολλά τα *ή*, Georgos, και δεν πείθετε.
- Άντε να τσιμπήσει κανένας Κουνελάκης και κανένας Μπίστης.
- Αλλά αυτοί εκπροσωπούν μόνο τον εαυτό τους.
- Οπότε;
- Τη ρήση «η σιωπή είναι χρυσός» μήπως θα πρέπει να τη δει και να στην εξηγήσει ο τ. αριστερός Παπαχρήστος, που έχει αναλάβει να ερμηνεύει τις σκέψεις σου;
- Αλήθεια, θα συμφωνήσετε αν άλλαξε μετά τις δημοτικές το πολιτικό σκηνικό;
- Αν ναι, μπορώ να κοιμάμαι ήσυχος και να μη βλέπω τους κουκουλοφόρους τραμπούκους του κυρίου Βύρωνα στον ύπνο μου.
- Θα το πάρω απόφαση πως η Δεξ(ι)ά ηττήθηκε και θα ηρεμήσω.



ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

• Αλλά κι αυτή η ανέραστη η Σιγκολέν στο Παρίσι, γιατί δε δέχτηκε να δει την Αννούλα, η οποία με τα γνωστά της παπαγαλάκια στα κίτρινα ταμπλόιντ έκανε ό,τι μπορούσε για να την ταυτίσουν μαζί της και να κάνουν τον Βενιζέλο να ξαναρχίσει τις δωδεκάδες με τα σουβλάκια από το κακό του;

• Εκτός από τον ομογάλακτό του Κακαουνάκη, ο κίτρινος ζούγκλας τα έβαλε και με τον Στάθη.

• Τον γελοιογράφο και σχολιαστή της *Ελευθεροτυπίας*.

• Αυτό που ενοχλεί περισσότερο είναι οι πολύχρωμες γλάστρες που μαζεύονται για να πουν μια σαχλαμάρα, συνήθως τριάντα δευτερολέπτων.

• Τόσο τους αναλογεί σε μια τρίωρη εκπομπή.

• Χάθηκε η τσίπα, που έλεγαν οι παλιότεροι.

• Ούτε ένας δεν έχει το θάρρος να του πει δυο τρία γαλλικά.

• Βρε, ουστ!

• Δε γνωρίζω ποιος θα λάβει το βραβείο σκηνοθεσίας στο φεστιβάλ κινηματογράφου, ούτε ποιοι είναι οι υποψήφιοι.

• Μια πρόταση στην ΠΕΚ (Πανελλήνια Ένωση Κριτικών).

• Ειδικό βραβείο οφείλετε να δώσετε στον δημοσιογραφικό κολοσσό που ακούει στο όνομα Νίκος Χατζηνικολάου (και Χατζησαριπόλος).

• Με πρωταγωνιστές τους Κακαουνάκη – Τράγκα κάθε βράδυ γελάμε όσο δεν παίρνει. Μπράβο Νίκο!

• Σ' ευχαριστούμε από καρδιάς.

Ν. ΜΟΛ.

αντι θέσεις

ΕΦΥΓΕ Ο «ΚΙΤΣΟΣ»

Στα 86 του έφυγε την περασμένη Τετάρτη ο ιδρυτής και εκδότης της εφημερίδας *Ελευθεροτυπία* Χρήστος Τεγόπουλος, ένας από τους παραδοσιακούς εκδότες που στήριξαν αποφασιστικά τον Τύπο, ιδιαίτερα μετά τη Μεταπολίτευση.

Ο «Κίτσος», όπως τον αποκαλούσαν φίλοι και εχθροί, γεννημένος στα Τρίκαλα το 1920, υπήρξε ένας ακατάβλητος αγωνιστής, είτε από τις γραμμές της Αντίστασης είτε από τις τάξεις της Αριστεράς, στην οποία εντάχθηκε πολύ νέος, είτε ως εκδότης. Μια «ιδιότητα», η οποία τον έστειλε πολλές φορές σε τόπους εξορίας ή σε φυλακές.

Επίσης ήταν βαθιά δημοκρατικός, μια άλλη «ιδιότητα», η οποία καθόρισε τον τρόπο λειτουργίας του αγαπημένου παιδιού του, της *Ελεθεροτυπίας*, αλλά και τις σχέσεις του με τους συντάκτες, σχέσεις φιλικές, ανθρώπινες.

Έχοντας την εμπειρία του ρεπόρτερ από μια σύντομη θητεία του στην *Αυγή*, αποφάσισε την πρώτη του εκδοτική απόπειρα, το 1963, με την έκδοση της εφημερίδας *Ελεύθερος Τύπος*, η οποία όμως, με δεδομένο το πολιτικό κλίμα της εποχής, απέτυχε. Στη συνέχεια, όταν ξέσπασε το απριλιανό πραξικόπημα έφυγε στην Γαλλία και την Αμερική, από όπου επέστρεψε αμέσως μετά την αντιπολίτευση, οπότε και αποφάσισε, μαζί με τον άλλο μεγάλο εφημεριδάνθρωπο, τον Αλέκο Φιλιππόπουλο, και μια παρέα δημοσιογράφων, την έκδοση της *Ελευθεροτυπίας*, ως μέσου στο οποίο οι δημοσιογράφοι θα μπορούσαν να γράφουν ελεύθεροι, απαλλαγμένοι από πιέσεις και άνωθεν εντολές. Μια αρχή που έφερε νέο αέρα στον χώρο του Τύπου και η οποία παραμένει στην εφημερίδα του σε ισχύ μέχρι σήμερα.

Ήταν ο ίδιος, που στην μεγάλη απεργία των δημοσιογράφων, τα πρώτα χρόνια της Μεταπολίτευσης, στάθηκε στο πλευρό τους, προσφέροντας τους το αναγκαίο χαρτί για την έκδοση της δικής τους εφημερίδας.

Με την απουσία του ο χώρος του Τύπου θα είναι σαφώς φτωχότερος. **Τ.Κ.Δ.**

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΡΓΟΛΑΒΙΕΣ

Ενας πρωτόγνωρος εργολαβικός οίστρος έχει κυριεύσει τους «άγιους» πατέρες της Εκκλησίας. Σε μια περίοδο που οι δείκτες της οικοδομικής δραστηριότητας βρίσκονται σε ύφεση μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες, το οικονομικό επιτελείο της Εκκλησίας βάζει σε εφαρμογή το σχέδιο της ταχείας ανοικοδόμησης. Εκτός από τις ξενοδοχειακές μονάδες στον Καρέα και την ανέγερση της νέας επιβλητικής μητρόπολης, έβαλε τώρα στο μάτι και το Πάρκο Λαγουμιτζή. Εκεί θέλει να κτίσει δεκαώροφη πολυκατοικία πιθανόν προς ιδίαν χρήση. Στο συγκεκριμένο χώρο, όπως και σε ολόκληρη την Αθήνα, το τσιμέντο έχει καταβροχθίσει το πράσινο. Αλλά τι την μέλλει την Εκκλησία; Τα επιχειρηματικά της συμφέροντα να προωθήσει. Και αφού καμία σπιθαμή εδάφους δεν πάει χαμένη στην Αττική από τους κάθε λογής εργολάβους, γιατί αυτή να υστερήσει; **ΣΩ.ΛΕ**

ΛΕΓΕΩΝΑΡΙΟΣ

Ωχ, ωχ, άρχισαν τα όργανα στη ΝΔ! Είναι γνωστό ότι ο κ. Ρουσόπουλος δεν χαίρει μεγάλης συμπάθειας ανάμεσα στα γνήσια μέλη της οικογένειας της ΝΔ. Τον χορό άρχισε να σέρνει πρώτος ο Τράγκας από την εφημερίδα του, την *Χώρα*, τώρα σειρά έχει ο γραμματέας της κοινοβουλευτικής ομάδας Απόστολος Σταύρου. Ερωτηθείς για την πρόθεση του Θεόδωρου να πολιτευθεί στο υπόλοιπο Αττικής, δεν δίστασε να τον συμπεριλάβει στη «Λεγεώνα των Ξένων», αφού ουσιαστικά μπαίνει απρόσκλητος σε ξένα χωράφια, και δη του κ. Σταύρου. Εν ολίγοις, συνεχίζει ο Θόδωρος να αποτελεί ξένο σώμα στη ΝΔ.

Σως

ΔΙΑΔΗΛΩΣΕΙΣ

Πήρε μεζούρα και χαρτί ο Πολύδωρας και χωρίς να κοπιάσει και πολύ έβγαλε τα συμπεράσματά του για το πώς θα γίνονται εφεξής οι πορείες στην Αθήνα. Στη σύσκεψη που έγινε με συμμετοχή μόνο της ΝΔ, του ΛΑΟΣ, του ΣΕΒ και άλλων επαγγελματικών φορέων, αναζητήθηκαν τρόποι για το στρίμωγμα των διαδηλωτών σε μια λωρίδα όταν αυτοί δεν ξεπερνούν τους 500. Αυτοί θα πορεύονται σα σε παρέλαση, στοιχισμένοι ο ένας πίσω από τον άλλον. Δεν διευκρινίζεται, ωστόσο, εάν θα είναι τοποθετημένοι κατ' ύψος, ώστε να έχουν όλες οι σειρές καλή ορατότητα. Ούτε εάν όσοι συμμετέχουν θα φορούν και ειδική στολή για να ξεχωρίζουν από το υπόλοιπο πλήθος. Αστεία αστεία, με τα μέτρα θα διευκολύνεται και το φακέλωμα των διαδηλωτών. Έως και τηλέφωνα γνωριμίας θα ανταλλάσσουν οι δυο πλευρές! **ΣΩ.ΛΕ**

ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ «ΑΡΛΕΚΙΝ»

Πολύς ο όψιμος φεμινιστικός λόγος που προκλήθηκε από την επίσημη ανακήρυξη της Σεγκολέν Ρουαγιάλ ως υποψήφιας των γάλλων σοσιαλιστών για τις προεδρικές εκλογές του προσεχή Μάη. Σωρός τα αφιερώματα για το «άλλο μισό του ουρανού», πλήθος οι σελίδες για την «ευαίσθητη πλευρά της πολιτικής», ουρανομήκεις οι ζητωκραυγές για το μεγάλο βήμα προς τη γυναικεία χειραφέτηση.

Ας αφήσουμε κατά μέρος το αυτονόητο σχόλιο ότι οι γυναίκες στην πολιτική έχουν τόσες πιθανότητες να αποδειχθούν Έμα Γκόλντμαν όσες και να αποδειχθούν Μάργκαρετ Θάτσερ. Και ας δούμε αυτό το περίφημο ζήτημα της «χειραφέτησης».

Το φεμινιστικό κίνημα διεκδίκησε πρώτιστα τον γυναικείο αυτοκαθορισμό, ενάντια σε μια εικόνα της γυναίκας φτιαγμένη από τους άνδρες και προορισμένη να καλύπτει τις (αλλοτριωμένες έτσι κι αλλιώς) επιθυμίες τους και ενάντια στα ηθικιστικά δεσμά.

Μόνο που η περίφημη «Σεγκό» τυχαίνει να είναι το ανάποδο ακριβώς: όλη της η εκστρατεία βασίστηκε στην αναπαραγωγή των πιο καθυστερημένων στερεοτύπων για τη γυναίκα. Έκανε πολιτική με την «ομορφιά» της, το ντύσιμό της, τα παιδιά της και τα «ευάλωτα συναισθήματά» της. Εξέφρασε την αποστροφή της για τις αμβλώσεις και τη διαφωνία της με τη συμβίωση ανθρώπων του ίδιου φύλου.

Δικαίωμα της Σεγκολέν να μην είναι ούτε Θάτσερ ούτε Γκόλντμαν. Το να προβάλλεται όμως ως βήμα προς τη γυναικεία χειραφέτηση η επιτυχία μιας πολιτικής συμπεριφοράς που προσπαθεί να ισορροπήσει ανάμεσα στο πρότυπο της Μπριζίτ Μπαρντό και της Μητέρας Τερέζας, μήπως είναι λίγο προκλητικό; **Γ. Κουρ.**



του Δημήτρη Πετσετίδη

Ο «ΕΚΑΤΟΝΤΑΡΧΟΣ ΒΥΡΩΝ»

Μέρες που 'ναι με το φιάσκο Πολύδωρα, λόγω των αστυνομικών εκτρόπων στη Θεσσαλονίκη, στη Ρηγίλλης στελέχη της ΝΔ ξαναθυμήθηκαν πώς μάζευε ψήφους από τους «πραίτωρες» προεκλογικά ο «εκατόνταρχος Βύρων». Έλεγαν, λοιπόν, ότι στη βάση των ΜΑΤ στου Ζωγράφου είχε πέσει γραμμή για δαγκωτό στον Πολύδωρα. Δυστυχώς, δεν τα πήγε πολύ καλά στη Β΄ Αθηνών και εξελέγη όγδοος. Τώρα, όμως, ποιος στη χάρη του. Ο «εκλεκτός» της ΕΛΑΣ. Άσε που έχει βάλει στόχο του να χτυπήσει τον Κυριάκο Μητσοτάκη (είχε βγει πρώτος στην εκλογική περιφέρεια) και τους υπόλοιπους μητσοτακο-υποψήφιους στη Β΄ Αθηνών. Εσείς, δηλαδή, γιατί νομίζετε ότι ο επίτιμος της ΝΔ ήταν από τους μοναδικούς που βγήκαν δημόσια να υποστηρίξουν τον Πολύδωρα; Φροντίζει ο άνθρωπος για τα παιδιά του, τα εγγόνια του, τα τρισέγγονά του κ.ο.κ. **Π.Π.**

ΜΗΝ ΚΤΥΠΑΤΕ ΜΟΝΟ ΤΟΝ ΒΥΡΩΝΑ

Ποιοι ήταν οι εκ των ηθικών αυτουργών της εισβολής των συνδικαλιστών στα γραφεία της Ρηγίλλης; Ποιοι είναι οι Νεοδημοκράτες που συστηματικά ενθαρρύνουν τη συντεχνία της ΕΛΑΣ; Μπορεί άπαντες να δείχνουν τον Πολύδωρα, αλλά δεν είναι μόνον αυτός. Πολλά αλισβερίσια με την Αστυνομία φαίνεται ότι έχει η βουλευτίνα της ΝΔ Κατερίνα Παπακώστα και ο γ.γ. της ΝΔ Λευτέρης Ζαγορίτης. Και οι δύο προερχόμενοι από οικογένειες αστυνομικών. Η κ. Παπακώστα μάλιστα, αναφέρουν στελέχη του κυβερνώντος κόμματος, προέτρεπε τους αστυνομικούς να πάνε στη Ρηγίλλης, λέγοντάς τους ότι «ο Πολύδωρας σας πούλησε» και πρέπει «να πάτε στον Λευτέρη (σ.σ. Ζαγορίτη) που θα σας ακούσει». Προφανώς, αυτοί οι κύριοι και κυρίες που βλέπουν την αστυνομία ως δεξαμενή ψήφων, μάλλον δεν έχουν καταλάβει ότι παίζουν με τη φωτιά. **Π.Π.**

ΠΡΑΣΙΝΟΙ ΜΠΡΑΒΟΙ

Δεν ανακαλύφθηκε ακόμα η καταγωγή των κρανοφόρων και ροπαλοφόρων τραμπούκων που ξεπήδησαν από το μπλοκ της Νεολαίας ΠΑΣΟΚ στην πορεία του Πολυτεχνείου, χτύπησαν διαδηλωτές και πέταξαν φωτοβολίδες στο πλήθος. Κάποιοι μιλούν για στρατολογημένους μπράβους νυκτερινών μαγαζιών, άλλοι για στρατολογημένους οπαδούς του Ολυμπιακού από το σύνδεσμο «Porto Leone». Από εκεί στρατολογούν άλλωστε τους μπράβους τους οι τάσεις της Ν. ΠΑΣΟΚ προκειμένου να δαρθούν στα συνέδριά τους.

Λοιπόν, εκεί να τους κρατάνε: στα συνέδριά τους. Το Πολυτεχνείο δεν είναι ούτε για προστάτες της νύχτας ούτε για χουλιγκάνους. Αλλά πού να το καταλάβουν αυτό νεολαίοι που στράτευσαν τη νιότη τους στο κόμμα που είδαν να βρίσκεται στην εξουσία σχεδόν σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους;

Μήπως τελικά, εκτός από τους μπράβους και τους χούλιγκαν, στην πορεία του Πολυτεχνείου δεν έχει καμία απολύτως θέση και το ΠΑΣΟΚ; **Γ. Κουρ.**

e-mail

του Απόστολου Διαμαντή



ΠΑΠΑΣ

Θέλω να δω τον «πάπα», έλεγε ένα επιθεωρησιακό τραγουδάκι του Μεσοπολέμου, και αντιλαμβάνεστε υποθέτω τί εννοούσε η ντιζέζ. Τώρα δεν θέλουν να δούνε «πάπα» αλλά στ' αλήθεια θέλουν να δουν τον κανονικό Πάπα, ακόμη και οι Τούρκοι! Αυτή είναι η πρόοδος; Αυτή είναι η φοβερή παγκοσμιοποίηση με τον φιλελευθερισμό της; Να ψάχνουμε τους Πάπες και τους Πατριάρχες για να σωθούμε; Μήπως τα πράγματα δεν πάνε και τόσο καλά για τα προοδευτικά μυαλά; Λέω, μήπως.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Το ζήτημα θέλει ανάλυση. Διότι εφόσον πάμε για κοινωνία των πολιτών παγκοσμίως και για δήθεν υπέρβαση του εθνικισμού, για την περίφημη αποδοχή του «άλλου», για το παγκόσμιο ελεύθερο χωριό και άλλες τέτοιες αφέλειες, τι δουλειά έχει ο Πάπας με τον Πατριάρχη; Αυτοί δεν είναι εκπρόσωποι της μεσαιωνικής περιόδου; Ή μήπως δεν είναι; Συνέβη η νεωτερικότητα, ή μήπως δεν συνέβη; Αυτά τα θέματα με απασχολούν από χθες.

ΠΡΟΣΩΠΑ

Τώρα θα μου πείτε, και με το δίκιο σας δηλαδή, δεν έχεις, άνθρωπέ μου, άλλα θέματα να ασχοληθείς; Ο νεωτερισμός και ο Πάπας σε μαράνανε; Μάλιστα. Αυτά με απασχολούν. Διότι τα εσωτερικά μας θέματα τα 'χουμε λύσει. Τα ανέλαβαν άλλοι. Ο Μάκης. Ο Γιώργος. Η Ντόρα. Και ο Κώστας. Εμάς δεν μας πέφτει λόγος. Μιλάνε τα πρόσωπα.

ΣΕΓΚΟΛΕΝ

Ωχ, πάει η Σεγκολέν! Την προμοτάρει ο Γιώργος, οπότε καταλαβαίνετε, Σαρκοζί δαγκωτό θα ρίξουν οι Γάλλοι. Διότι, σου λέει ο Γάλλος, εφόσον η Σεγκολέν κάνει παρέα με αυτόν τον λούζερ, μ' αυτόν τον αμερικέν, τότε τι προκοπή θα δούμε;

ΑΕΡΑΣ

Λοιπόν, την άκουσα την Σεγκολέν, μαζί με τον Φαμπιούς και τον Στρως-Καν, στη γαλλική τηλεόραση, σε σοσιαλιστικό ντιμπέιτ. Μιλάμε για τον ορισμό της αερολογίας. Ίδια η Διαμαντοπούλου. Συμμετοχική δημοκρατία, ευρωπαϊκή προοπτική και τέτοιες αηδίες, που τις ακούς και κλείνεις την τηλεόραση. Οι άλλοι δύο προσπαθούσαν να βάλουν κάποια θέματα, αλλά η γαλλίδα Διαμαντοπούλου συνέχιζε απτόητη. Σαν ρομπότ.

ΚΟΥΚΟΥΛΟΥ

Αυτή θα γίνει πρόεδρος της Γαλλίας; Μάλιστα. Αν γίνει, τότε θα γίνει και ο Γιώργος πρωθυπουργός. Δεν ξέρω, αλλά η Σεγκολέν δεν είναι του γούστου μου. Έχω άλλα πρότυπα γυναίκας πολιτικού: Τη Μίνα Γιάννου, τη Ρούλα Κουκούλου. Τέτοια.

ΕΛΕΓΧΟΣ

Την ώρα που έβλεπα τη Σεγκολέν, μου λέει μία φίλη μου: Μα δεν είναι τρομερή; Έχει πλήρη και απόλυτο έλεγχο των πάντων. Από την κορυφή μέχρι τα νύχια!

ΠΟΛΥΤΕΚΝΟΣ

Και λοιπόν; Είναι αυτός λόγος να γίνει κάποιος πρόεδρος της Γαλλίας; Επειδή έχει έλεγχο και 4 παιδιά; Έλεγχο απόλυτο έχει και η θεία μου η Αγλαΐα, η οποία ρυθμίζει τα πάντα στο σπίτι, χωρίς να της ξεφεύγει τίποτα και έχει επίσης και 4 παιδιά. Θα την κάνουμε πρόεδρο; Αυτά δεν είναι σοβαρά πράγματα. Το θέμα δεν είναι αν έχεις έλεγχο. Το θέμα είναι τι ακριβώς λες. Και η Σεγκολέν δεν λέει απολύτως τίποτα. Ο Φαμπιούς ήταν πολύ καλύτερος και ο Στρως-Καν. Αλλά χάσανε. Άλλαξαν οι εποχές.

ΜΕΤΑΘΕΣΗ

Σωστός ο Πολύδωρας. Ζήτησε συγγνώμη από τον Κύπριο, μετά από 7 μέρες. Ε, όσο να 'ναι, καθυστερούν τα νέα σήμερα. Αλλά πάντως αντέδρασε αμέσως ο Βύρων. Τους έστειλε όλους σε δυσμενή μετάθεση, στη Θεσσαλονίκη. Σαν να με πάρει εμένα ο Καρτερός από τον 105 και 5 και να με στείλει στον Φλας. Τέτοιο.

ΨΑΛΙΔΑ

Πάλι άνοιξε η ψαλίδα; Μα τι κάνει ο Γιώργος; Κοιμάται; Εδώ κινδυνεύουμε να έχουμε και πάλι Δεξιά! Προτείνω να κλείσει η ψαλίδα αμέσως. Έχω τον τρόπο. Διότι τώρα διαβάζω τα άπαντα του Λένιν και έχω ιδέες. Να διώξει τον Γερουλάνο, που δεν κάνει το παιδί, και να πάρει εμένα.

ΑΠΡΙΛΗΣ

Θα του προτείνω να εξαγγείλει τον Απρίλιο τις θέσεις του Απρίλη, όπως ο Λένιν, που ήρθε από την Γερμανία. Δεν είναι δύσκολο. Θα πάει στο Μόναχο, θα πάρει το τραίνο και μόλις φτάσει στη Λάρισα θα βγει στο παράθυρο, θα χαιρετήσει και θα βγάλει λόγο με τις θέσεις του Απρίλη. Τότε θα γίνει η επανάσταση της συμμετοχικής. Αν θέλει λεπτομέρειες, θα του δώσω.

μεσα στην ενημε ρωση



του Χρ. Παπανίκου

•Ακούγεται σαν αστείο, αλλά μια από τις απαντήσεις στο ερώτημα γιατί ο Μάκης Τριανταφυλλόπουλος σερβίρει τελευταία το ξαναζεσταμένο φαγητό της Mayo και των οικονομικών σχέσεων Μητσοτάκη – Αλαφούζου είναι ότι θα ιδρύσει και πολιτικό κόμμα. Και γιατί όχι; Εδώ έκανε κόμμα ο Καρατζαφέρης, γιατί να μην κάνει και ο Μάκης; Και μεγαλύτερη ακροαματικότητα έχει από τον πρώην συνάδελφό του και πρόεδρο σήμερα του ΛΑΟΣ και πιο «τρανταχτά» θέματα έβγαλε και πιο ευειδής είναι. Άλλωστε, τόσοι και τόσοι πρώην συνάδελφοι μπήκαν στη Βουλή και έκαναν πολιτική καριέρα, επειδή είναι της αρχής ότι ο δημοσιογράφος γράφει με τα γόνατα και όχι με τα πόδια.

•Προφανώς κάτι θα ξέρει ο Μητσοτάκης, που πίσω από την επίθεση του Μάκη βλέπει «κάποιους άλλους να κινούν τα νήματα της σκευωρίας», εξαιτίας της οποίας κινδυνεύουν οι «θεσμοί» (δηλαδή ο εαυτός του). Ονόματα, θέλουμε ονόματα. Ποιοι είναι επιτέλους οι υποκινητές του Μάκη;

•Ο Ν. Κωνσταντόπουλος μάλλον γνωρίζει την απάντηση, επειδή κατήγγειλε το *Βήμα* ότι συμμάχησε με τη «Ζούγκλα» στις επιθέσεις για το «μαύρο χρήμα» και διερωτήθηκε «τι κρύβεται πίσω από αυτήν τη συμμαχία». Λέτε να πάμε για ίδρυση νέου κόμματος με τον Ψυχάρη ως πρόεδρο, τον Μάκη ως τομεάρχη Δικαιοσύνης και Θρησκευμάτων (μικρό κυβερνητικό σχήμα) και τον Θέμο τομεάρχη Πολιτισμού; Τον προτιμούμε πάντως στη θέση αυτή από τον Ρουσόπουλο, του οποίου είναι διακαής πόθος να γίνει υπουργός Πολιτισμού, αλλά δυστυχώς δεν έχει life style ούτε περιτριγυρίζεται από θεσπέσιες υπάρξεις.

•Αλλά μαθαίνουμε ότι και ο Νίκος Χατζηνικολάου σκοπεύει να πολιτευτεί στις ερχόμενες εκλογές. Αν κάνει τελικώς το βήμα, θα σκάσει από το κακό του ο Κύρτσος. Όταν ήταν στον *Ελεύθερο Τύπο*, ο Κύρτσος την έπεφτε συστηματικά στον Χατζηνικολάου εξαιτίας των πολιτικών βλέψεών του. Το ίδιο έκανε και με τον Ρουσόπουλο. Τώρα τους έχει από πάνω του και τους δυο. Εκεί, εκεί, στην Β΄ Εθνική. Αυτά παθαίνει κανείς όταν βγάζει βιβλίο για λάθος άνθρωπο.

•Και ο Παντελής Καψής των *Νέων* ακούγονται φήμες ότι επιθυμεί να πολιτευτεί. Καλά, τόσο πολύ πια τον έχει στριμώξει ο Ψυχάρης, που δεν αντέχει άλλο στο Συγκρότημα;

•Ένας έλληνας κατασκευαστής, ιδιοκτήτης δεξιού εντύπου, φέρεται να έχει αναλάβει σημαντικό μέρος της κατασκευής του νέου κτιρίου-μεγαθηρίου της αμερικανικής πρεσβείας. Οι κατασκευές που γίνονται στο οικόπεδο, το οποίο υπήρχε πίσω από το παλαιό κτίσμα της πρεσβείας, έχουν προχωρήσει σημαντικά και το πιθανότερο τους πρώτους μήνες του 2007 θα έχουν ολοκληρωθεί. Το όνομα του έλληνα κατασκευαστή, πάντως, κρατιέται επτασφράγιστο μυστικό. Γιατί άραγε;

•Τι έγινε στην τηλεόραση του Alpha με αφορμή τον ξυλοδαρμό του κύπριου φοιτητή στη Θεσσαλονίκη; Ο Αθανασιάδης, ο παρουσιαστής που έβγαλε το θέμα, λέγεται ότι κινδύνευσε με απόλυση και ότι τον έσωσε ο Χατζηνικολάου. Μάλιστα, ο Κοντομηνάς, όταν πληροφορήθηκε ότι το κανάλι του αποκάλυψε το θέμα, φέρεται να έγινε έξω φρενών και να του είπε «γιατί βαράς την κυβέρνηση;». Ο Αθανασιάδης λέγεται ότι έκτοτε έχει μπει στο «ψυγείο». Όμως, γιατί τέτοια πρεμούρα από τον Κοντομηνά; Άραγε έχει κάτι να φοβάται από την κυβέρνηση; Ή τα έχει βρει μαζί τους και δεν θέλει με τίποτε να δυσαρεστήσει τους ανθρώπους του Καραμανλή;

•Έχουμε δει στημένα και στημένα θέματα σε εφημερίδες και κανάλια, αλλά να κάνεις πρώτο σου θέμα τις δηλώσεις τεσσάρων πρέσβεων που λένε ότι τα οπλικά συστήματα που πουλάνε οι χώρες τους είναι τα καλύτερα είναι τραβηγμένο από τα μαλλιά. Έγινε κι αυτό στον *Τύπο της Κυριακής*, που την προηγούμενη εβδομάδα κυκλοφόρησε με βασικό του τίτλο «Ο πόλεμος των όπλων». Το θετικό ήταν ότι για μια ακόμα φορά οι πρέσβεις των ΗΠΑ, της Γερμανίας, της Γαλλίας και της Ρωσίας εκτέθηκαν ως ατζέντηδες όπλων. Το αρνητικό είναι ότι κι αυτό το πρωτοσέλιδο εντάσσεται στο πλαίσιο της θύελλας παρόμοιων δημοσιευμάτων που γίνονται τους τελευταίους μήνες σε όλες σχεδόν της εφημερίδες. Κάτι που, σε συνδυασμό με τις πληροφορίες ότι τα κάθε λογής εγχώρια και αλλοδαπά διαπλεκόμενα συμφέροντα πιέζουν την κυβέρνηση για να ανοίξει το θέμα των αγορών εξοπλισμών (ιδίως του μαχητικού αεροσκάφους) πριν από τις εκλογές του 2007, δεν μπορεί παρά να προκαλεί ερωτήματα. Άραγε, σ' αυτό το παιχνίδι θέλει να μπει και η Γιάννα; Ή απλά εξυπηρετεί «φίλους» επιχειρηματίες;

•Πάντως, ημέρα με την ημέρα, διαπιστώνουμε μετά λύπης μας ότι μάλλον την πάτησαν οι Αγγελοπουλαίοι με τις πρώτες προσλήψεις στον *Ελεύθερο Τύπο*. Για παράδειγμα, ο Ψυχάρης έκανε τάχα ότι διαμαρτύρεται που του παίρνει δημοσιογράφους, αλλά τεχνηέντως φρόντιζε να πηγαίνει δεύτερο πράγμα στους Τράχωνες. Όπως εκείνος ο αστέρας του Κοκκαλιστάν. Λέτε να είναι στόχος της κυρίας να αλώσει τη διαπλοκή εκ των ένδον;

•Συμβαίνει κι αυτό στο εγχώριο ραδιοτηλεοπτικό τοπίο. Μεγάλος ραδιοφωνικός σταθμός (ο Alpha) κατεβάζει ρολά το Σαββατοκύριακο και, στο πλαίσιο της πολιτικής των «περικοπών», ουσιαστικά δεν έχει δελτία ειδήσεων από τις 6 το απόγευμα του Σαββάτου έως τις 6 το πρωί της Δευτέρας. Ο λόγος; Δεν θέλει να πληρώνει δημοσιογράφους. Αλλά τι να τις κάνει τις ειδήσεις, αφού βάζει τραγουδάκια και άλλα χαζοχαρούμενα; Οι δημοσιογράφοι του συγκροτήματος αποδίδουν αυτή την «πολιτική» (sic) στον επικεφαλής του σταθμού Θωμόπουλο, άνθρωπο που Πρωτόπαπα του ΠΑΣΟΚ και ευνοούμενο του Χατζηνικολάου. Μάλιστα, οι κακές γλώσσες λένε ότι προαλείφεται και για τον τηλεοπτικό Alpha. Ελπίζουμε εκεί να τα καταφέρει, ώστε να κόψει όλα τα δελτία ειδήσεων.

•Τα βρήκαν, λέει, το ζεύγος Αγγελοπούλου και ο Γ. Κουρής και αποσύρθηκαν οι αγωγές. Πότε έκλεισε η συμφωνία; Πριν την κάθοδο του Μάκη στο Μπουρνάζι ή μετά;



ΠΕΜΠΤΗ 16.11.2006 – ΤΕΤΑΡΤΗ 29.11.2006

ΠΕΜΠΤΗ 16.11.2006

•Το ότι η χώρα μας είναι σουρεαλιστική επιβεβαιώνεται σχεδόν καθημερινά. Το ότι 50 συνδικαλιστές της ΕΛΑΣ κατέλαβαν σε ένδειξη διαμαρτυρίας τα γραφεία του κυβερνώντος κόμματος στη Ρηγίλλης, υποστηρίζοντας μάλιστα ότι «ήρθαμε σπίτι μας», αυτό είναι υπέρβαση που ούτε οι θεωρητικοί του σουρεαλισμού δεν μπορούσαν να διανοηθούν. Ο κ. Πολύδωρας πάντως, απ' ό,τι λένε οι πληροφορίες, χρειάστηκε αρκετή ώρα να συνέλθει όταν έμαθε το νέο.

•Μετά από τριετή μάχη το ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εγκρίνει την περίφημη «οδηγία Μπολκεστάιν» με την οποία απελευθερώνονται οι υπηρεσίες στις χώρες της ΕΕ. Το μόνο θετικό ότι τουλάχιστον θα υπάγονται στους νόμους της χώρας υποδοχής και όχι προέλευσης, όπως προσπαθούσαν να περάσουν οι χώρες του Βορρά. Κάτι είναι και αυτό!

•Εκεί που μας χρωστάγανε μας πήραν και το σπίτι. Κάπως έτσι πρέπει να σκέπτονται οι Ευρωπαίοι μετά τις δηλώσεις του υπουργού Εξωτερικών της Τουρκίας, ο οποίος κατηγόρησε την Ευρωπαϊκή Ενωση ότι δεν τηρεί τις υποσχέσεις της για την άρση της απομόνωσης των Τουρκοκυπρίων. Δεν αλλάζουν, όσοι αιώνες και αν περάσουν, οι εξ ανατολών «γείτονες».

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 17.11.2006

•33η επέτειος της εξέγερσης του Πολυτεχνείου. Από το πρωί το προαύλιο του Μετσόβειου έχει κατακλυστεί από φοιτητόκοσμο αλλά και γονείς που έχουν έρθει με παιδιά κάθε ηλικίας. Η ΚΝΕ μονοπωλεί τον χώρο, λες και δεν υπάρχει άλλη νεολαία σήμερα στην Ελλάδα. Για να μη θυμηθούμε και τις διαμάχες στα αμφιθέατρα των πρώτων χρόνων της Μεταπολίτευσης, για τη στάση της την πρώτη μέρα της εξέγερσης.

Η πορεία μεγάλη, η μεγαλύτερη της τελευταίας πενταετίας. Τα επεισόδια ελάχιστα, με πρωταγωνιστές –ποιους άλλους– τα ΜΑΤ αλλά και «ευγενείς νέους» των σωμάτων ασφαλείας όταν προσπαθούν να επέμβουν, ο αστυνομικός διευθυντής υποστηρίζει ότι ο φοιτητής κτύπησε σε ζαρντινιέρα. Τα μαθήματα του Πολύδωρα πιάνουν τόπο!

•Οι γάλλοι Σοσιαλιστές εκλέγουν με ποσοστό πάνω από 60% ως υποψήφια για την Προεδρία της χώρας τους την πρώην σύμβουλο του Φρανσουά Μιττεράν, κυρία Σεγκολέν Ρουαγιάλ, η οποία κατά τη γνώμη τους ενσαρκώνει τα... ΠΑΣΚΜΑΤ. Το είδος πρωτοεμφανιζόμενο, αλλά φαίνεται ότι θα δούμε στο μέλλον πράγματα που ούτε τα έχουμε φανταστεί!

Στο μεταξύ στη Θεσσαλονίκη μετά την πορεία, κάτι καλά παιδιά της αστυνομίας, φορώντας κουκούλες –κάτι θυμίζει στους μεγαλύτερους το γεγονός αυτό– έδειραν βάναυσα έναν κύπριο φοιτητή, που έφευγε από τις προβολές του κινηματογραφικού φεστιβάλ της πόλης. Και ενώ τη σκηνή την καταγράφουν οι τηλεοπτικές κάμερες και την παρακολουθούσαν οκτώ καθηγητές Πανεπιστημίου που προπυλακίζονται από τους



Κανένας πλέον δεν θέλει τον Μπους. Φαίνεται ότι ούτε και αυτός θέλει να τον αποκαλούν Πρόεδρο.

ΣΑΒΒΑΤΟ 18.11.2006

•Ενώ σε όλη την Ευρώπη τα προγράμματα ανακύκλωσης έχουν πετύχει και αναπτύσσονται συνεχώς με θετικά αποτελέσματα και για το περιβάλλον αλλά και την οικονομία, στην Ελλάδα έχουν αποτύχει παταγωδώς. Σιγά μην ασχολούμαστε με τα σκουπίδια!

ΚΥΡΙΑΚΗ 19.11.2006

•Εμείς οι Έλληνες είμαστε ο πιο παχύσαρκος λαός της Ευρώπης. Το δείχνουν όλες οι έρευνες και μας το επισημαίνουν συνεχώς γιατροί και επιστήμονες. Και δυστυχώς το κακό ξεκινάει από το σχολείο, όπου κατά παράβαση όλων των νόμων τα κυλικεία διαθέτουν τσιπς, σοκολάτες, λουκανικόπιτες, τσίχλες, γλυφιτζούρια κλπ, γιατί αφήνουν χρήματα στις σχολικές επιτροπές. Δυστυχώς ακόμα και της υγείας των παιδιών μας υπερισχύει το χρήμα. Άξιοι της μοίρας μας!

ΔΕΥΤΕΡΑ 20.11.2006

•Ο εκλογικός νόμος που θα εφαρμοστεί από τις επόμενες εκλογές έχει διχάσει τη ΝΔ, και αυτό όχι γιατί κινδυνεύει να μην βγει πρώτο κόμμα και ως εκ τούτου να μην είναι ξανά κυβέρνηση, αλλά γιατί περιορίζει τα περιθώρια για ισχυρή αυτοδυναμία και πολλοί βουλευτές δεν θα ξαναεκλεγούν. Πρωτοκλασάτα στελέχη, λοιπόν, έχουν βγει σε εφημερίδες και κανάλια και προσπαθούν να πείσουν τον πρωθυπουργό να προχωρήσει σε αλλαγές. Για το καλό του, πάντα!

•Και ενώ όλα αυτά συμβαίνουν εν Αθήναις, το μισό Υπουργικό Συμβούλιο εκδράμει στο Λονδίνο για έναν πολύ σοβαρό λόγο, εθνικού εν-

διαφέροντος: Γίνονται τα αποκαλυπτήρια των κέρινων ομοιωμάτων των Ελευθέριου Βενιζέλου, Κωνσταντίνου Καραμανλή και Ανδρέα Παπανδρέου στο Μουσείο της Μαντάμ Τισσώ. Είναι ωραίο το Λονδίνο παραμονές Χριστουγέννων!

•Αρχίζει η ελεγχόμενη στάθμευση στο κέντρο της Αθήνας, το οποίο μετά από δεκαετίες είναι ανθρώπινα προσβάσιμο. Τα προβλήματα όμως πολλά, καθώς κανένας δεν ήταν έτοιμος για την εφαρμογή του. Ελπίζουμε, όπως πάντα, σε ένα καλύτερο μέλλον.

•Οργισμένη αντίδραση των κ. Νίκου Κωνσταντόπουλου, Κωνσταντίνου Μητσοτάκη και Αριστείδη Αλαφούζου στις καταγγελίες Τριανταφυλλόπουλου για μαύρο χρήμα στην πολιτική.

ΤΡΙΤΗ 21.11.2006

•Οι Γερμανοί ανακάλυψαν –τώρα;– το μαύρο χρήμα. Στη χώρα μας που το ξέρουμε εδώ και δεκαετίες, ο εισαγγελέας κάλεσε αμέσως μεσάζοντες και αντιπροσώπους της Siemens και της Saic για το μαύρο χρήμα που έπεσε στο έργο για την ασφάλεια των Ολυμπιακών Αγώνων, αξίας 850.000.000 ευρώ, και δεν έχει παραδοθεί ακόμα.

•Ευρωπαϊκό τελεσίγραφο στην Τουρκία. Η φινλανδική προεδρία δίνει περιθώριο τριών εβδομάδων για να συμμορφωθεί η Άγκυρα με τις υποχρεώσεις της έναντι της Κύπρου. Μόνο που καμία χώρα της Ε.Ε. δεν επιθυμεί πλήρη διακοπή των ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Το μπάχαλο μετακόμισε στις Βρυξέλλες.

ΤΕΤΑΡΤΗ 22.11.2006

•Όλοι οι πολιτικοί ανεξαρτήτως κόμματος μιλούν για επενδύσεις που πρόκειται να έρθουν στη χώρα μας. Μόνο που τα στοιχεία δείχνουν ότι η ελληνική γραφειοκρατία διώχνει επενδύσεις δύο δις ευρώ τον χρόνο. Τα λόγια όμως λόγια...

ΠΕΜΠΤΗ 23.11.2006

•Σε διαθεσιμότητα τέθηκαν τρεις αστυνομικοί για τον ξυλοδαρμό του φοιτητή στη Θεσσαλονίκη. Μ' αυτά και μ' αυτά ο κ. Πολύδωρας ενθαρρύνει τους praetores του να δέρνουν τον κόσμο!

•Οι Γκρίζοι Λύκοι καταλαμβάνουν την Αγιά Σοφιά σε ένδειξη διαμαρτυρίας για την επίσκεψη του Πάπα Βενέδικτου στην Πόλη. Όλοι φοβούνται ότι τα χειρότερα έπονται.

•Δήμαρχος προσλαμβάνει 59 άτομα για την Φιλαρμονική της πόλης του. Ούτε η Φιλαρμονική της Βιέννης να ήταν!

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 24.11.2006

•Συζήτηση στη Βουλή για την Παιδεία. Ο κ. Καραμανλής συμφωνεί με τον αρχηγό της αξιωματικής αντιπολίτευσης υπέρ της αναθεώρησης του άρθρου 16 για τα ιδιωτικά πανεπιστήμια. Ο Γιωργάκης ζητάει δημοψήφισμα, για το οποίο δηλώνει ότι θα τον υποστηρίξει ο Κωστάκης αν το κόμμα του ψηφίσει τώρα το άρθρο 16.

Η αναταραχή στο ΠΑΣΟΚ από τις απόψεις του προέδρου στέλνει τη διαφορά μεταξύ των δύο μεγάλων κομμάτων στις 3,2 μονάδες. Και κλάμα στη Χαριλάου Τρικούπη!

•Φορολογική μεταρρύθμιση εξαγγέλλει η κυβέρνηση. Μόνο που είναι υπέρ των υψηλών εισοδημάτων. Δηλαδή τα βάρη και πάλι στους μικρομεσαίους. Καθόλου πρωτότυπο. Το κάνουν όλες οι κυβερνήσεις από ιδρύσεως του ελληνικού κράτους.

•Αφήνιασαν τα ναρκωτικά στη χώρα μας, η οποία βρίσκεται στην 5η θέση στους θανάτους εξ αιτίας των ναρκωτικών στην Ευρώπη. Και δυστυχώς η ελληνική κυβέρνηση αγρόν ηγόρασε!

ΣΑΒΒΑΤΟ 25.11.2006

•Μετά από εξήντα χρόνια, το τραίνο θα ξαναπάει στο Λαύριο. Το 2012 ο Προαστιακός, κινούμενος σε ορισμένα σημεία στις ράγες του παλιού τραίνου, θα ενώσει το δεύτερο λιμάνι της Αττικής με την πρωτεύουσα. Και να σκεφτεί κανείς ότι όταν καταργήθηκε θεωρήθηκε εκσυγχρονισμός από τις μεταπολεμικές κυβερνήσεις. Γι' αυτό η χώρα βρίσκεται σε αυτή την κατάσταση.

ΚΥΡΙΑΚΗ 26.11.2006

•Λέτε όλα τα στελέχη της Κεντρικής Επιτροπής της Ν. Δ. να είναι τόσο άξια που έπρεπε να στελεχώσουν τον κρατικό μηχανισμό με την ανάληψη της εξουσίας από το κόμμα; Μάλλον έτσι θα είναι, καθώς σύμφωνα με δημοσιεύματα εφημερίδων όλοι έχουν επανδρώσει κρατικές θέσεις με παχυλούς μισθούς. Συγγνώμη, το ΠΑΣΟΚ τι διαφορετικό έκανε;

•Μετά την Αμάρυνθο, το Αγρίνιο. Ομαδική εκτέλεση 5 κυνηγών γιατί πάτησαν το τριφύλλι σε χωράφια. Η πτώση της ελληνικής επαρχίας συνεχίζεται και κανένας δεν φαίνεται να ενδιαφέρεται.

ΔΕΥΤΕΡΑ 27.11.2006

•Νέα δημοσκόπηση της Alco φέρνει τη Νέα Δημοκρατία δύο μονάδες μπροστά από το ΠΑΣΟΚ. Τρία χρόνια μετά την ανάληψη της εξουσίας από τη ΝΔ, με την ακρίβεια να σπάει κόκκαλα και την κοινωνία να πηγαίνει από το κακό στο χειρότερο, το υπό τον Γιωργάκη ΠΑΣΟΚ δεν καταφέρνει ούτε στις δημοσκοπήσεις να κερδίζει. Προβλέπω 8 χρόνια Δεξιά, με μεγάλη άνεση.

•Συνεχίζουν να ψάχνουν τον δολοφόνο των πέντε κυνηγών.

•Χάος στα λιμάνια, με κύριο υπεύθυνο τον υπουργό Ναυτιλίας, που εμμένει στις θέσεις του περί ιδιωτικοποίησής τους. Ακόμα και οι Κινέζοι διαμαρτυρήθηκαν, καθώς δεν μπορούν να ξεφορτώσουν τα εμπορεύματά τους. Και να σκεφτείτε ότι πήγε ο κ. Καραμανλής στο Πεκίνο για να είναι η Ελλάδα η είσοδος των κινεζικών προϊόντων στην Ευρώπη. Και μια φωνή στον υπουργό του δεν βλάπτει!

ΤΡΙΤΗ 28.11.2006

•Ιστορική επίσκεψη του Πάπα στην Τουρκία. Δηλώνει –σε αντίθεση με όσα είχε υποστηρίξει όταν ήταν καρδινάλιος– την υποστήριξή του στην ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας.

•Αρχίζει η Σύνοδος του ΝΑΤΟ στη Ρίγα της Λετονίας, με κύρια προσπάθεια των Αμερικάνων να μη σταματήσει η ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας. Οι πιέσεις προς τους εκπροσώπους των χωρών μελών της ΕΕ αφόρητες.

•Οι πρυτάνεις με έκτακτη σύνοδό τους είπαν όχι στις προτάσεις Γιαννάκου. Το θέμα είναι τι κρύβεται πίσω από την άρνηση αυτή.

•Ο 37χρονος βοσκός ομολογεί τον φόνο των πέντε κυνηγών. Αιτία: του καταπάτησαν το τριφύλλι που είχε σπείρει στα χωράφια του. Μένουμε άφωνοι.

ΤΕΤΑΡΤΗ 29.11.2006

•Πεθαίνει ο εκδότης της *Ελευθεροτυπίας* Κίτσος Τεγόπουλος σε ηλικία 86 χρόνων.

ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ Δ'
Ο ΑΙΩΝΙΟΣ ΦΟΙΤΗΤΗΣ

Αφού δεν επανιδρύσαμε το κράτος, ας επανιδρύσουμε το παρακράτος...

του Β. Γεωργαντέα



του Χρ. Παπανίκου

Ποιος κυβερνά επιτέλους αυτόν τον τόπο; Το πιθανότερο είναι ότι το ίδιο θα έλεγε και σήμερα ο Κωνσταντίνος Καραμανλής αν ήταν στη θέση του σημερινού πρωθυπουργού, με αφορμή τους τραμπουκισμούς των ΕΚΑΜιτών στη Θεσσαλονίκη. Ο ανιψιός του, όμως, δεν άρθρωσε τη φράση. Κι όμως, η πρόσφατη «κρίση», που βρήκε τον πρωθυπουργό και σχεδόν όλους τους πρωτοκλασάτους υπουργούς του στο Λονδίνο, για τη φιέστα στο Μουσείο της μαντάμ Τισσώ, απέδειξε για μια ακόμη φορά ότι δρουν ανεξέλεγκτοι πολιτικοί-κρατικοί μηχανισμοί, οι οποίοι συχνά αγγίζουν τα όρια της παρακρατικής μαφίας. Και το χειρότερο: Τα έκτροπα στη συμπρωτεύουσα, και κυρίως οι μετέπειτα, ακροδεξιού τύπου, λαρυγγισμοί που υψώθηκαν από ένα σημαντικό κομμάτι της ΕΛΑΣ προς υποστήριξη των «συναδέλφων», αλλά και η απαράδεκτη ανοχή που επέδειξε σε όλα αυτά μερίδα των πολιτικών και της ηγεσίας της Αστυνομίας, οδηγεί αβίαστα στο συμπέρασμα ότι το Μαξίμου είναι πλέον όμηρος εξωθεσμικών κέντρων.

Μπορεί βεβαίως να φαίνεται –και να είναι πράγματι– υπερβολική η σύγκριση ανάμεσα στη δολοφονία του βουλευτή Γρηγόρη Λαμπράκη «από αγνώστους», τον Μάιο του 1963, στο κέντρο της συμπρωτεύουσας, με τον ανηλεή ξυλοδαρμό του κύπριου φοιτητή από αστυνομικούς με πολιτικά. Όμως, όταν η ιστορία αποφασίζει να επαναληφθεί, είναι σε θέση να μετατραπεί σε πρώτης τάξεως «φαρσέρ», εκτός του γεγονότος ότι πάντοτε επαναλαμβάνεται ως φάρσα. Όπως λοιπόν στα χρόνια της πολιτικής ανωμαλίας του '60 οι αξιωματικοί της Αστυνομίας στη Θεσσαλονίκη Μήτσου και Καμμουτσής, που ήταν επιφορτισμένοι με τα μέτρα ασφαλείας στη συγκέντρωση του Λαμπράκη, έκαναν πλάτες στους παρακρατικούς για να δολοφονήσουν τον βουλευτή της Αριστεράς, έτσι ακριβώς έπραξαν στα πρόσφατα επεισόδια στη συμπρωτεύουσα και οι ένστολοι αξιωματικοί, τους οποίους σύσσωμο το πανελλήνιο είδε να παρακολουθούν αμέτοχοι τον ξυλοδαρμό.

«ΜΠΑΛΑΣΚΙΣΜΟΣ»

Δεν ήταν, όμως, μόνον οι εικόνες της βίας που παρέπεμπαν σε σκοτεινές περιόδους του παρελθόντος. Ήταν και η στάση του αστυνομικού διευθυντή Θεσσαλονίκης υποστράτηγου Αντώνιου Μπάμιατζη, ο οποίος, ως άλλος Μήτσου, υποστήριξε ότι ο σπουδαστής τραυματίστηκε πέφτοντας πάνω σε σταθμευμένο μοτοποδήλατο και ζαρντινιέρα. Ωστόσο, η προκλητικότητα της αστυνομικής διεύθυνσης, που συμπεριφερόταν λες και απευθυνόταν σε ηλιθίους, οφείλεται κυρίως σε έναν λόγο: Στις πλάτες που έκανε στην ΕΛΑΣ ο Βύρων Πολύδωρας, ο οποίος αρχικώς, αφού συνεχάρη την αστυνομία διότι τα μέτρα της λειτούργησαν(!), στη συνέχεια επιχείρησε να υποβαθμίσει το γεγονός του ξυλοδαρμού, περιοριζόμενος να πει πως θα διεξαχθεί έρευνα και, αν διαπιστωθεί ότι το έκαναν αστυνομικοί, θα επιβληθούν κυρώσεις. Και χρειάστηκε να ξεσπάσει μεγάλος θόρυβος και να εκτεθεί ανεπανόρθωτα η κυβέρνηση, για να παραδεχτεί ο υπουργός Δημόσιας Τάξης το αυτονόητο. Αυτό που όλη η Ελλάδα είδε. Δηλαδή ότι επρόκειτο περί ωμής αστυνομικής βίας. Τότε ήταν που ζήτησε «συγγνώμη».

Στο μεταξύ όμως τα κάθε λογής «σύγχρονα σταγονίδια» είχαν κιόλας υπερβεί τα εσκαμμένα. Χαρακτηριστική περίπτωση οι εμπρηστικές τηλεοπτικές εμφανίσεις του νεαρού συνδικαλιστή(!) αστυνομικού Μπαλάσκα.

Βεβαίως, εάν τα πράγματα περιορίζονταν στη γραφική εικόνα των παλι-

καράδων θα ήταν μικρό το κακό. Δυστυχώς, ο Βύρων Πολύδωρας, από την πρώτη στιγμή που ανέβηκε στην Κατεχάκη, φρόντισε να καλλιεργήσει τον «μπαλασκισμό» ως κυρίαρχη νοοτροπία στην αστυνομία. Δεν θα ήταν μάλιστα υπερβολή να πει κανείς ότι λειτούργησε ουσιαστικά ως ηθικός αυτουργός των εκτρόπων στη Θεσσαλονίκη, πρώτον με τις γνωστές ρήσεις του περί «ηγετών» και «πραιτώρων», δεύτερον με την ανοικτή υποστήριξη που προσέφερε (αδειάζοντας το ίδιο το Μαξίμου) στους αστυνομικούς για τα –κατά τα λοιπά δίκαια– οικονομικά αιτήματά τους, και τρίτον με την κάλυψη βιαιοπραγιών τους σε διαδηλώσεις τους προηγούμενους μήνες.

L'ÉTAT C'EST VOUS

Έχοντας χάσει κάθε πολιτική αίσθηση για τον χώρο του οποίου προΐστατο και αδιαφορώντας για το δεδομένο ότι η ΕΛΑΣ ήταν ανέκαθεν κράτος εν κράτει που διαθέτει δύναμη ικανή να «τρώει» υπουργούς και να δημιουργεί κλίμα πολιτικής ανωμαλίας, ο κ. Πολύδωρας όχι μόνον δεν φρόντισε να της μαζέψει τα χαλινάρια, αλλά αντίθετα έφτασε στο σημείο να εμφανίζεται ως συνδικαλιστικός της εκπρόσωπος. Πέφτοντας, λοιπόν, θύμα της άγρας εκλογικής πελατείας, ο βουλευτής της Β΄ Αθηνών (όγδοη θέση στις εκλογές του 2004) επανέλαβε κι αυτός μ' άλλα λόγια τον Μητσοτάκη, ο οποίος, απευθυνόμενος στους αστυνομικούς, τους είχε πει: «*Εσείς είστε το κράτος*».

Βεβαίως, ο Επίτιμος, γνωστός αρχιερέας των πολιτικών μαγειρεμάτων, που είχε υποστηρίξει ακόμα και την αποφυλάκιση των χουντικών, ήξερε να ψαρεύει στη συντηρητική δεξαμενή της Αστυνομίας. Και το ίδιο εξακολουθεί να κάνει και σήμερα για λογαριασμό της κόρης του. Άλλωστε, ήταν από τους ελάχιστους που ευθέως στήριξε τον Πολύδωρα για τα οικονομικά των αστυνομικών, λέγοντας ότι «*έχει ένα δίκιο, αφού πρόσφατα είχε δοθεί μια υπόσχεση, την οποία η κυβέρνηση όφειλε να τιμήσει*».

Ακολουθώντας αυτήν την τακτική όμως, ο κ. Πολύδωρας δεν πέτυχε τίποτε άλλο, παρά να αναγορεύσει την ΕΛΑΣ σε συνδιοικούντα το υπουργείο



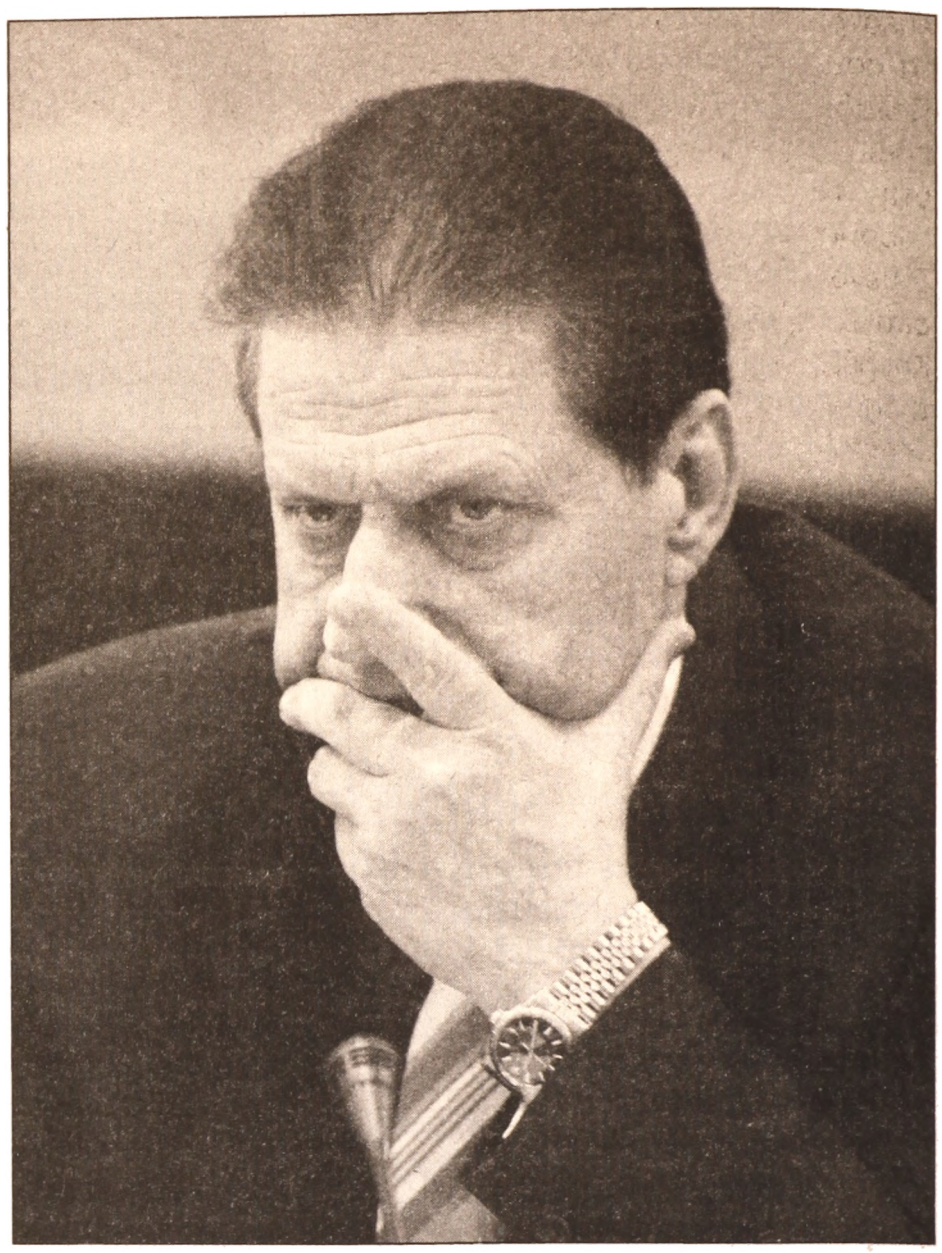
του Χρ. Παπανίκου

Δημόσιας Τάξης. Και το χειρότερο, με την «εθνο - πατριωτικο - θρησκευτική» φρασεολογία του, ο υπουργός ξύπνησε τα πιο συντηρητικά αντανακλαστικά της συντεχνίας των αστυνομικών. Μια συντεχνία, με την οποία πλέον ανοικτά ερωτοτροπούν ορισμένα από τα πιο αντιδραστικά κομμάτια της ελληνικής κοινωνίας και πολιτικής. Ακροδεξιάς λογικής χώροι, οι οποίοι κερδίζουν συνεχώς έδαφος –ειδικά στη Β. Ελλάδα– και έχουν το πολιτικό και πελατειακό τους «κέντρο» στη Θεσσαλονίκη.

Ουσιαστικά, οι χειρισμοί Πολύδωρα γύρισαν μπούμερανγκ, τόσο εναντίον του όσο και εις βάρος της ίδιας της κυβέρνησης. Ο Βύρων Πολύδωρας λοιπόν, ο οποίος, λόγω του προφίλ του υπερασπιστή των «δικών μας παιδιών», επελέγη να τοποθετηθεί στο υπουργείο Δημόσιας Τάξης, για να ελέγξει τον ούτως ή άλλως –με ΠΑΣΟΚ ή με ΝΔ– συντηρητικό χώρο της ΕΛΑΣ, όχι μόνον απέτυχε στην αποστολή του, αλλά δημιούργησε και μείζον πολιτικό πρόβλημα στο Μαξίμου.

Έτσι, οι μετέπειτα προσπάθειες που κατέβαλε ο κ. Ρουσόπουλος, αφότου

Ο Πολύδωρας περί πραιτώρων και αστέρων



Νοέμβριος 2006

• Για τις τελευταίες διαδηλώσεις του Πολυτεχνείου μοίρασε συγχαρητήρια στην Αστυνομία για τον «επαγγελματισμό, τη μεθοδικότητα, τον σχεδιασμό και την εφαρμογή του, την ψυχραιμία και τον αυτοματισμό της, που είχαν ως επακόλουθο την επιτυχία».

• Όταν συνδικαλιστές της ΕΛΑΣ «μπούκαραν» στην Ρηγίλλης, ο Πολύδωρας έψαχνε να βρει αυτούς που τους υποκίνησαν στο χώρο των «γαλάζιων» αντιπάλων του στη Β΄ Αθήνας.

• «*Τα χρήματα στους αστυνομικούς είναι ελάχιστα και κατά κάποιον τρόπο υπεσχημένα, τόσο από το κυβερνητικό πρόγραμμα όσο και από το προσύμφωνο που είχα κάνει εγώ μαζί τους τον Σεπτέμβριο*», είπε και αναρωτήθηκε ποιο άλλο υπουργείο νομιμοποιείται να εγείρει τα ίδια θέματα, έστω με τον δικό του άγριο τρόπο, που δεν είναι ούτε θέμα ιδιοσυγκρασίας ούτε εκβιασμού.

• Ο Πολύδωρας απειλεί την κυβέρνηση ότι, εάν δεν δώσει τα επιδόματα στους αστυνομικούς, θα παραιτηθεί.

Οκτώβριος 2006

• Ομιλία στη θεατρική ομάδα της Αστυνομίας: «*Είμαι ένας αντικατοπτρισμός της δικής σας ψυχής*».

• Στη Γιορτή της Αστυνομίας συνεχάρη «*το πνεύμα πολιτισμού, εσωτερικής καλλιέργειας και ανάτασης όλης της αστυνομικής οικογένειας που διαχέεται στην ελληνική κοινωνία ευρύτερα*».

Σεπτέμβριος 2006

• Προσέφερε κάλυψη στους στρατηγούς της ΕΛΑΣ για τα μέτρα στην έκθεση της Θεσσαλονίκης: «*Η εκτίμηση που κάναμε με τους αξιωματικούς μου λέει ότι το μικρό μεγεθύνθηκε. Απειροελάχιστης κλίμακας ήσαν τα επεισόδια, τα οποία είναι θεαματικά για τα ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης*».

• Στη Θεσσαλονίκη, για τα εγκαίνια γραφείων υπηρεσίας δίωξης ναρκωτικών: «*Οι αστυνομικοί είναι οι μαχητές της γραμμής των πρόσω*», «*τα αστυνομικά τμήματα είναι αμυντήρια αξιών και ορμητήρια των στρατιωτών του καλού*», «*κάθε ελληνική οικογένεια είναι μια εστία αρετής*».

• Για τις απαγορεύσεις σε διαδηλώσεις: «*Σέβομαι τη διαδήλωση και είναι έξω από τη σκέψη μου να την περιορίσουμε ή να την πλήξουμε. Όμως πρέπει να τηρηθούν ισορροπίες ελευθερίας*».

Αύγουστος 2006

• «*Σε μια λωρίδα οι διαδηλώσεις για να μη διακόπτεται η κυκλοφορία*».

Ιούνιος 2006

• Για επεισόδια σε φοιτητικές διαδηλώσεις: «*Στις διαδηλώσεις οι αστυνομικοί συμπεριφέρονται σαν ακίνητα στρατιωτάκια*».

• Στην Ντόυτσε Βέλε: «*Τα... ηρωικά ΜΑΤ*».

• Προς αξιωματικούς ΕΛΑΣ:

–«*Είστε "Πραίτωρ Ουρμπάνους" (Praetor Urbanus), ο ηγέτης, ο πραίτωρ της πόλεως*».

–«*Εδώ είναι ο "ανθός" της Αστυνομίας. Και ήρθα να σας πω να αισθάνεστε μια κατάσταση αληθινή και πραγματική, ότι είμαστε δυνατοί, ως Αστυνομία, ως στρατός των 50.000 ανδρών και γυναικών, ως σύνολο 5.000 αξιωματικών*».

–«*Χαίρομαι ότι ο καλός Θεός το έφερε να διοικώ, να είμαι πολιτικός προϊστάμενος σε ένα αρχηγείο αστέρων και σε ένα επιτελείο ειλικρινώς αξίων ανθρώπων. Δεν υποκρίνομαι, σας δέχομαι ως αξίους*».

–«*Ο νόμος, το δίκαιο και η ηθική θα επιβληθούν στη διάρκεια, έτσι όπως είναι η ιστορική νομοτέλεια*».

• Για τον βρετανό αρχιπράκτορα της Μ16 Νίκολας Λάνγκμαν: «*Ο Βρετανός πρέσβης με διαβεβαίωσε πως δεν έχει ανάμιξη στο θέμα των Πακιστανών*».

• Για τις απαγωγές των Πακιστανών: «*Επιδίδονται στο σπορ των απαγωγών*».

Μάρτιος 2004

• Τα «δικά μας παιδιά»: «*Με το καλημέρα θα φύγουν όλοι αυτοί οι αξιωματούχοι, που είναι 10.000 κόσμος, καλοβολεμένοι δίπλα από το πολιτικό προσωπικό*».

Και το έτος 2000

• Για τα συλλαλητήρια Χριστόδουλου για τις ταυτότητες: «*Θα επιλέξω την ιδιότητα του απλού πολίτη και θα παραστώ στη λαοσύναξη*».

επέστρεψε από το Λονδίνο, να μαζέψει τα ασυμμάζευτα, και οι «συγγνώμες» Πολύδωρα για τον ξυλοδαρμό του κύπριου φοιτητή μπορεί να απέβλεπαν στην αποκατάσταση του τρωθέντος κύρους της κυβέρνησης στον ονομαζόμενο «μεσαίο χώρο», αλλά είναι εξαιρετικά αμφίβολο εάν έπιασαν τόπο. Και βέβαια, μπορεί να διανοηθεί κανείς τι θα γινόταν αν υπήρχε νεκρός στα επεισόδια. Η περίοδος μετα τη δολοφονία Τεμπονέρα, στην αρχή της δεκαετίας 1990, θα ωχριούσε μπροστά σε όσα θα γίνονταν σήμερα. Πάντως, οι μέχρι σήμερα κινήσεις του Καραμανλή, αφενός να τοποθετήσει τον Πολύδωρα στο υπουργείο Δημόσιας Τάξης και αφετέρου να τρέχει τώρα για να κλείσει τις τρύπες που άνοιξε ο υπουργός του, δείχνουν πεντακάθαρα ότι ο πρωθυπουργός είναι αναγκασμένος να πατάει σε δύο βάρκες. Κι αυτό διότι, ενώ θέλει να προωθηθεί στο «μεσαίο χώρο», δεν μπορεί να αποτινάξει τα «δεξιά βαρίδια».

ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΔΙΚΑΙΟΥΤΑΙ ΔΙΑ ΝΑ ΟΜΙΛΕΙ;

Η αναπαραγωγή των εικόνων ωμής αστυνομικής βίας από την τηλεόραση λειτούργησε καταλυτικά εις βάρος της κυβέρνησης. Γι' αυτόν τον λόγο, άλλωστε, αναγκάστηκε ο ίδιος ο πρωθυπουργός, μιλώντας στη Βουλή για άλλο θέμα (Παιδεία), να καταδικάσει κατηγορηματικά τέτοιου είδους αστυνομικές συμπεριφορές. Ωστόσο, οι εικόνες της Θεσσαλονίκης ήταν ιδανικές για να «ντύσουν» οπτικά τις καταγγελίες που εδώ και καιρό κάνει το ΠΑΣΟΚ περί «αναβίωσης του κράτους της Δεξιάς». Όχι βέβαια ότι μπορεί να πιστέψει κανείς πως μετά από είκοσι χρόνια διακυβέρνησης ΠΑΣΟΚ, η Αστυνομία είναι... «Νεοδημοκρατική». Αλλά, όπως και να 'χει, επί κυβέρνησης ΝΔ σημειώθηκαν τα έκτροπα.

Το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης πάντως δεν δικαιούται διά να ομιλεί, γιατί αυτό ήταν που στη μακρόχρονη διακυβέρνησή του αποθέωσε την αστυνομική αυθαιρεσία. Ξεχνάει μήπως κανείς ότι, ειδικά επί Χρυσοχοΐδη, την περίοδο της τρομοϋστερίας πριν τους Ολυμπιακούς, αλλά και της επικοινωνιακής φιέστας των συλλήψεων για τη «17 Νοέμβρη», η Αστυνομία προβαλλόταν ως ο υπέρτατος θεματοφύλακας της τάξης και της ασφάλειας της χώρας; Ποιος διενοείτο τότε να θίξει το «ιερατείο» της ΕΛΑΣ; Τότε ήταν που γιγαντώθηκε η εξουσία της. Κι όμως, η Αστυνομία εκείνης της περιόδου σε τίποτε δεν διαφέρει από τη σημερινή. Η ίδια νοοτροπία που υπήρχε εξακολουθεί να κυριαρχεί και τώρα. Από αυτή την άποψη λοιπόν, έχει απόλυτο δίκιο ο Πολύδωρας, όταν σε πρόσφατη συνέντευξή του είπε: «*Ποιος τους έχει παραχαϊδέψει τους αστυνομικούς; Εγώ στους δέκα μήνες στο υπουργείο; Ή μήπως κάποιοι άλλοι τα πολλά χρόνια πριν από το 2004 τους εξέθρεψαν και τους αναγόρευσαν σε συνιδιοκτήτες;*».

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΣΤΑΪΚΟΥΡΑ

Αναμφισβήτητα πάντως, όπως τα περισσότερα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα ανά τον κόσμο, έτσι και το ΠΑΣΟΚ διαχειρίστηκε την Αστυνομία καλύτερα από τη ΝΔ. Διότι και «πράσινο κράτος» έστησε εντός αυτής, και κανείς δεν τολμούσε να μιλήσει ούτε εναντίον του, ούτε και γενικότερα κατά της ΕΛΑΣ. Αντίθετα, η ΝΔ, χωρίς ακόμα να 'χει προλάβει να οικοδομήσει το «κράτος» της στην Κατεχάκη και την Αλεξάνδρας (ΓΑΔΑ), δέχεται ήδη πανταχόθεν πυρά. Αυτό, όμως, δεν σημαίνει ότι εκεί δεν οικοδομείται το «κράτος της Ρηγίλλης». Κοινό μυστικό μεταξύ των κυβερνητικών στελεχών είναι ότι στην Αστυνομία κουμάντο κάνει ο διευθυντής του γραφείου του πρωθυπουργού στη Ρηγίλλης Κώστας Σταϊκούρας, και όχι ο Πολύδωρας. Άλλωστε, αυτό φάνηκε και από το γεγονός ότι, παρότι ικανοποιήθηκαν σημαντικά αιτήματά τους, οι αστυνομικοί δεν δίστασαν να αδειάσουν τον Πολύδωρα και να τον εκθέσουν για τη στάση που κράτησε να τους υποστηρίξει. Έτσι, έφτασαν να μπουκάρουν στη Ρηγίλλης (γιατί άραγε;) και να κάνουν τον Βύρωνα να πει: «*Δεν τους καταλαβαίνω. Με το στανιό ευγνωμοσύνη δεν γίνεται*». Εικόνες για κλάματα.

Αξιωματικοί της ΕΛΑΣ δεν κρύβουν ότι επικεφαλής σε νευραλγικά πόστα και σε αστυνομικές διευθύνσεις, όπως και πολλά μέλη της φρουράς του πρωθυπουργού, προέρχονται από την περιοχή του διευθυντή του πολιτικού γραφείου του (Φθιώτιδα). Γενικότερα, δίδεται η εικόνα ότι ο Κ. Σταϊκούρας έχει άκρες σε όλα τα επίπεδα του υπουργείου. Να σημειωθεί ότι την περίοδο των αποκαλύψεων γύρω από το σκάνδαλο των υποκλοπών, κύκλοι της ΝΔ διοχέτευαν πληροφορίες, σύμφωνα με τις οποίες ο μηχανισμός υποκλοπών της ΕΥΠ, που φέρεται να εμπλέκεται στις υποκλοπές, ήταν εις γνώσιν του κ. Σταϊκούρα. Επεσήμαιναν, μάλιστα, ότι ουσιαστικά η ΝΔ παρέλαβε τον μηχανισμό που δημιουργήθηκε επί ΠΑΣΟΚ, για να τον χρησιμοποιήσει η ίδια. Όλα αυτά, άλλωστε, ήταν που έδωσαν τότε τα επιχειρήματα στο ΠΑΣΟΚ για να προτείνει να κληθεί ο Σταϊκούρας στη επιτροπή της Βουλής για τις υποκλοπές.

Βεβαίως, δεν είναι μόνον το υπουργείο Δημόσιας Τάξης, όπου έχει βάλει πόδι ο κ. Σταϊκούρας. Το ίδιο συμβαίνει, αναφέρουν καλά πληροφορημένες πηγές, και στο υπουργείο Αμύνης (οι σχέσεις Μεϊμαράκη – Σταϊκούρα εδώ και χρόνια είναι στο ναδίρ). Στο Πεντάγωνο πάντως, λέγεται ότι με παρέμβασή του ο κ. Σταϊκούρας κατάφερε να τοποθετηθεί νέος αρχηγός Στρατού ο συντοπίτης του Δ. Γράψας. Γενικότερα, κοινή πεποίθηση είναι (άσχετα αν το 'χει καταγγείλει μόνο το ΠΑΣΟΚ) ότι ο διευθυντής του πρωθυπουργικού γραφείου στη Ρηγίλλης έχει στήσει έναν μεγάλο ρουσφετολογικό μηχανισμό με «δικά μας παιδιά» σε όλα τα υπουργεία και το Δημόσιο, ακόμα και στον δικαστικό χώρο.

ΔΙΑΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΑΥΘΑΙΡΕΣΙΑ

Δεν είναι η πρώτη φορά που η πολιτική ηγεσία, και πολύ περισσότερο η φυσική ηγεσία της ΕΛΑΣ, καλύπτει τις βιαιοπραγίες των αστυνομικών. Διαχρονικά και διακομματικά, τα δύο μεγάλα κόμματα, ΝΔ και ΠΑΣΟΚ, κάνουν τα στραβά μάτια στην ωμή αστυνομική βία. Ενδεικτικές είναι δύο περιπτώσεις:

Η μία με κυβέρνηση της ΝΔ: Ο ξυλοδαρμός μέχρι θανάτου από τα ΜΑΤ του ηλικίας μόλις 26 ετών κύπριου(!) φοιτητή της Νομικής Ιάκωβου Κουμή,

στις 16 Νοεμβρίου του 1980, κατά τη διάρκεια της πορείας για τον εορτασμό του Πολυτεχνείου. Την ίδια ημέρα, σε επεισόδια σε άλλο σημείο της Αθήνας, κτυπήθηκε ανηλεώς από τα ΜΑΤ η 21χρονη Σταματίνα Κανελλοπούλου, η οποία επίσης πέθανε. Τα επεισόδια ξεκίνησαν όταν ομάδα διαδηλωτών επιχείρησε να σπάσει την απαγόρευση της αστυνομίας και να κινηθεί προς την Αμερικανική Πρεσβεία. Ο τότε πρωθυπουργός Γ. Ράλλης δήλωσε στη Βουλή *«και ο αρχάγγελος κρατούσε ρομφαία»*. Η κυβέρνηση εξέφρασε την οργή της(!) για τις *«οργανωμένες ομάδες αναρχικών και εξτρεμιστικών στοιχείων»* που *«αμαύρωσαν τη μεγάλη λαϊκή επέτειο και προκάλεσαν βάναυσα τα δημοκρατικά και ειρηνικά αισθήματα του συνόλου του ελληνικού λαού»* και περιορίστηκε να ανακοινώσει ότι *«για τις συνθήκες, υπό τις οποίες σημειώθηκε ο θάνατος νεαρής εργάτριας, διετάχθησαν διοικητικές ανακρίσεις»*. Από την πλευρά του, ο τότε επικεφαλής του κόμματος της αξιωματικής αντιπολίτευσης έβαλε πλάτες στην κυβέρνηση της ΝΔ, ενώ το σύνολο των ΜΜΕ έσπευσε να ρίξει την ευθύνη της σφαγής στους «2.000 προβοκάτορες». Ουδείς υπεύθυνος τιμωρήθηκε για αυτά τα δύο εγκλήματα.

Η άλλη επί κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ: Ο θάνατος του μόλις 15 ετών μαθητή Μιχάλη Καλτεζά, ο οποίος πυροβολήθηκε στο πίσω μέρος της κεφαλής κατά τη διάρκεια μικροεπεισοδίων στις παρυφές της πλατείας Εξαρχείων. Προηγουμένως, ομάδα αναρχικών είχε επιτεθεί με μολότοφ κατά αστυνομικού λεωφορείου. Οι αστυνομικοί αντέδρασαν ως πιστολέρο στο Γουέστ. Παρόλα αυτά, οι παραιτήσεις των προϊσταμένων του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως Κουτσόγιωργα και Τσούρα δεν έγιναν δεκτές. Ο αστυφύλακας Αθανάσιος Μελίστας, που πυροβόλησε τον νέο, αφού καταδικάστηκε πρωτοδίκως σε δυόμισι χρόνια φυλάκιση με αναστολή, αθωώθηκε στις 25/1/1990 από το Εφετείο.

ΤΟ «ΚΡΑΤΟΣ» ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Μπορεί στη φετινή επέτειο του Πολυτεχνείου να έγιναν μικροεπεισόδια και στην Αθήνα. Όμως τα μεγάλα έκτροπα σημειώθηκαν στη Θεσσαλονίκη. Κι αυτό δεν είναι τυχαίο. Η κυρίαρχη πολιτική κλίκα της συμπρωτεύουσας, που κατά τα λοιπά έχει κάνει προπαγανδιστική παντιέρα της τα περί «κράτους των Αθηνών», έχει πλέον αυτονομηθεί και έχει δημιουργήσει τους δικούς της μηχανισμούς διαπλοκής σε όλα τα επίπεδα· τόσο σε πολιτικό και οικονομικό επίπεδο όσο και στον κρατικό μηχανισμό. Ειδικά για την ΕΛΑΣ μάλιστα, υψηλόβαθμοι αξιωματικοί της δεν διστάζουν να πουν πως *«εκεί πάνω κουμάντο δεν κάνει το υπουργείο και η ηγεσία της Αστυνομίας, αλλά το "κράτος της Θεσσαλονίκης"»*.



Να σημειωθεί ότι προ ετών, όταν αποκαλύφθηκε το βίντεο ντοκουμέντο με το περίφημο χουντογλέντι, όπου αστυνομικοί και αξιωματικοί χόρευαν καλαματιανούς φορώντας εθνόσημα της χούντας και φωνάζοντας υπέρ του δικτάτορα Παπαδόπουλου, για μια ακόμα φορά η «ακροδεξιά βιτρίνα» του «κράτους της Θεσσαλονίκης», ο Κ. Ψωμιάδης, διερωτάτο: *«Τι έκαναν δηλαδή οι άνθρωποι; Τι έγινε που χόρευαν εθνικούς δημοτικούς χορούς; Ο Λιάνης που χόρευε σκοπιανούς ήτανε καλύτερος;»* Και κατέληγε: *«Δεν είναι τυχαίος ο χρόνος που διάλεξαν να χτυπήσουν την Αστυνομία»*. Αντίστοιχου τύπου ήταν και οι δηλώσεις του Γ. Καρατζαφέρη, που έχει πολλές κολεγιές και σχέσεις με τη Β. Ελλάδα τον τελευταίο καιρό. Αλλά και ο Αδάμ Ρεγκούζας, που ξηλώθηκε από τη θέση του υφυπουργού Οικονομικών, υπό το βάρος αποκαλύψεων εις βάρος του, επίσης δεν συμφωνούσε ότι *«μεμονωμένα γεγονότα σε ώρα διασκέδασης πρέπει να αναδεικνύονται σε μείζονα πολιτικά θέματα»*.

Με την ευκαιρία, προ ημερών αποκαλύφθηκε ότι δύο από τους πρωταγωνιστές στο «χουντογλέντι» είναι οι συνδικαλιστικοί εκπρόσωποι των αστυνομικών της πόλης, ενώ κατέχουν σημαντικές θέσεις στην ιεραρχία της ΕΛΑΣ στη συμπρωτεύουσα. Πρόκειται για τον πρόεδρο της τοπικής ένωσης αστυνομικών Γ. Αναστασιάδη και τον γενικό γραμματέα Χρυσούλα. Είναι προφανές λοιπόν ότι οι αστυνομικοί – τραμπούκοι που ξυλοκόπησαν τον νεαρό Κύπριο δεν είχαν μόνον την κάλυψη των επικεφαλής της αστυνομικής διεύθυνσης Θεσσαλονίκης αλλά και του ιδίου του «συνδικαλιστικού» τους οργάνου.

Πάντως, δεν είναι μόνον η Αστυνομία στην πόλη που δείχνει να λειτουργεί λες και έχει ασυλία και πλάτες που θα της διασφαλίσουν την ατιμωρησία. Κατά τον ίδιο τρόπο συμπεριφέρθηκε πρόσφατα και το Λιμενικό, άνδρες του οποίου κτύπησαν άγρια τον πρόεδρο του Εργατοϋπαλληλικού Κέντρου Θεσσαλονίκης Νίκο Γιαννόπουλο, τον γ.γ. της Ομοσπονδίας Υπαλλήλων Λιμένων (ΟΜΥΛΕ) Γιώργο Σπανόπουλο και άλλους συνδικαλιστές. Επί ΠΑΣΟΚ επίσης (1997), ένας ακόμη εμπλεκόμενος στο «χουντογλέντι», ο Σ. Κουτρουμάνης, αναφέρουν σε έκθεσή τους οι δικαστικές αρχές, *«συμμετείχε με έξι διμοιρίες για την τήρηση της τάξης κατά τη διεξαγωγή ημερίδας με θέμα "Θεσσαλονίκη – Αττατούρκ – Βενιζέλος", στην οποία συμμετείχαν έλληνες και τούρκοι πολίτες. Εξτρεμιστικά στοιχεία* (σ.σ. ακροδεξιοί), *που αντιτίθεντο στη διεξαγωγή της ημερίδας, δημιούργησαν επεισόδια, τα οποία οι υπεύθυνοι για την τήρηση της τάξης ανώτεροι και ανώτατοι αστυνομικοί, μεταξύ των οποίων και ο εγκαλών, δεν αντιμετώπισαν με τη δέουσα αποφασιστικότητα και πυγμή»*.

Αυτοφωράκιας

Πήρα την κληρονομιά του θείου και συμπλήρωσα με δάνειο ένα καλό ποσό. Αποφάσισα να ανοίξω ένα αναψυκτήριο. Είναι καλή δουλειά· άλλωστε όλη η νεολαία εκεί περνά τον καιρό της. Πελατεία προβλέπεται εξασφαλισμένη, δουλειά σίγουρη. Όμως...

Ακούστε τι έγινε.

Φώναξα καταρχάς τον κύριο Τάσο, λογιστή έμπειρο που ξέρει όλα τα σχετικά με εφορείες, ΦΠΑ, χαρτόσημα, δηλώσεις εισοδήματος και τα όμοια. Εξήγησα τα σχέδιά μου, παρών και ο ξάδερφος ο Αντώνης, ο συνέταιρος που μαζί θα κουμαντάραμε το μαγαζί.

Σε πέντε λεφτά, ο κύριος Τάσος με έκοψε απότομα:

–Μάζευτα και πήγαινε σπίτι σου, μου είπε.

Συνέχισε λέγοντάς μας ότι δεν μπορείς να στήσεις επιχείρηση εάν δεν έχεις εξασφαλίσει μερικά άλλα, που δεν είχαν όμως καμιά σχέση με όσα είχα φανταστεί και προγραμμάτιζα:

Άρχισε με το πρώτο:

–Έχεις αυτοφωράκια;

Φύγαμε με τον ξάδερφο, αφού ο κύριος Τάσος, παλιός άνθρωπος, είναι κολλημένος και δεν έχει πάρει χαμπάρι ότι το κράτος επανιδρύεται.

Ξεκινήσαμε: Υποβάλαμε τη σχετική αίτηση και περιμέναμε την έγκριση αδείας. Αργούσε λίγο η άδεια, και ακούγοντας τους διπλανούς μαγαζάτορες είπαμε να ξεκινήσουμε τη δουλειά. Είχαμε υπογράψει με τους εργολάβους και τους διακοσμητές και σε λίγο οι επιταγές θα έπρεπε να πληρώνονται.

Το αναψυκτήριο ξεκίνησε. Εγκαίνια, χαρές, μαζεύτηκε όλη η παρέα. Σιγά σιγά έστρωνε η δουλειά.

Τη δεύτερη βδομάδα άρχισαν τα δύσκολα. Ήρθε απογεματάκι ένας τυπάς, ζήτησε ένα ποτό. *Πώς πάνε οι δουλειές, παιδιά*, μας λέει. *Καινούριοι, ε, καινούριοι; Κοιτάτε, παιδιά, κυκλοφορούνε διάφοροι τύποι, δημιουργούν επεισόδια, τα σπάνε, καταστρέφουν περιουσίες. Κρίμα είναι. Κρατείστε το τηλέφωνό μου* (έναν κινητό αριθμό), *πάρτε με στο τηλέφωνο όταν με χρειαστείτε. Εγώ χρειάζομαι 1000 ευρώ το μήνα. Αλλά θα είστε σίγουροι.*

Μείναμε αποσβολωμένοι με τον ξάδερφο. Αμέσως το σχολιάσαμε. Βλέπουμε στην τηλεόραση και αμερικάνικες ταινίες, κάπως υποψιασμένοι είμαστε. Βέβαια, είπαμε «παραμύθια». Σκεφθήκαμε να πάμε στην Αστυνομία. Και τι θα λέγαμε; Ότι ήρθε ένας τυπάς και μας είπε ότι κάποιοι τα σπάνε; Θα δίναμε και το τηλέφωνο.

Τα χάσαμε και την άλλη μέρα τα αφηγηθήκαμε όλα στον διπλανό μαγαζάτορα (αυτός έχει κοσμηματοπωλείο).

–Α, ήρθε και σε σας ο Αλβανός. Ε, ναι, έτσι είναι, παιδιά. Κι εγώ είμαι «συνδρομητής». Είναι της περιοχής ο «υπεύθυνος». Και πόσα σας ζήτησε; Α, πολλά είναι για αναψυκτήριο. Παζαρέψτε τον. Σας πήρε για ψάρια.

Σε δυο μέρες πάλι, να 'σου ο καλός μας. *Λοιπόν, παιδιά;* Δασκαλεμένοι, αρχίσαμε το παζάρι. Στην Ανατολή ζούμε. Κλείσαμε στα 600 ευρώ.

Σε τέσερις μέρες φτάνουν δυο αστυνομικοί. *Άδεια*, μας λένε.

–Περιμένουμε την έγκριση, έχουμε υποβάλει αίτηση, να και ο αριθμός πρωτοκόλλου.

–Με αριθμό πρωτοκόλλου δεν μπορεί να λειτουργεί το μαγαζί. Χρειάζεται άδεια. Να έρθετε στο τμήμα και μετά θα πάτε στο αυτόφωρο.

Θα πάω εγώ, είπε ο ξάδερφος. Την άλλη μέρα το πρωί τον οδήγησαν στον εισαγγελέα, καταδικάστηκε, πλήρωσε το πρόστιμο, έκαμε έφεση και, αφού ορίστηκε τακτική δικάσιμος, αφέθηκε ελεύθερος. Αλλά η νύχτα ήταν εφιαλτική στο κρατητήριο. Κλεφτρόνια, διαρρήκτες, νταβατζήδες, πόρνες, αλλοδαποί και ημεδαποί.

–Την επόμενη φορά θα πας εσύ. Εγώ δεν το αντέχω δεύτερη φορά, λέει ο ξάδερφος.



του Δημήτρη Πετσετίδη

Ρωτήσαμε στο παραδιπλανό μπαρ. Αντίζηλος, αλλά ο άνθρωπος μας εξήγησε:

–Παιδιά, να προσλάβετε αυτοφωράκια.

–Τι είναι αυτό;

Ο μπάρμαν μας τα εξήγησε:

Προσλαμβάνεις έναν μεροκαματιάρη Αλβανό με 30 ευρώ τη μέρα, τον βάζεις να κάνει και κάποια μικροδουλειά, και όταν εμφανιστούν πάλι τα όργανα της τάξεως δηλώνει αυτός ως υπεύθυνος του μαγαζιού, πάει στο τμήμα και την άλλη μέρα τον οδηγούν στον εισαγγελέα. Τον ρωτά: «Τι είσαι εσύ;». Ο Αλβανός —συγγνώμη, ο «αυτοφωράκιας»— λέει «εγώ εργάζομαι στο μαγαζί· δεν είναι δικό μου». Τότε ο εισαγγελέας του ορίζει τακτική δικάσιμο και τον αφήνει ελεύθερο. Σε ένα χρόνο ή θα έχουμε πάρει την άδεια ή θα καθαρίσει ο δικηγόρος του μαγαζιού.

Λοιπόν, λέω, έλα κύριε Πολύδωρα, έλα να επανιδρύσουμε το παρακράτος. Το κράτος μας τελείωσε.

Χ.Ν.

33 χρόνια χημικά, ξύλο, δολοφονίες

του Γιάννη Κουρταλιώτη



Η φασαρία που έχει ξεκινήσει στα κανάλια της τηλεόρασης εδώ και ένα μήνα, σχετικά με τη δράση της αστυνομίας, ενέχει αναμφίβολα στοιχεία υποκρισίας. Κι αυτό γιατί η Ελληνική Αστυνομία ουδέποτε μετά τη Μεταπολίτευση (δεν γίνεται καν συζήτηση για προηγούμενες εποχές) σεβάστηκε στοιχειωδώς την αστική νομιμότητα, τα ατομικά δικαιώματα ή έστω την υγεία των πολιτών. Λειτουργούσε ανέκαθεν ως ένα ανεξάρτητο σώμα μπράβων, το οποίο απολάμβανε την πλήρη ασυλία του κράτους για τη δράση του. Η επίθεση που γίνεται σήμερα, λοιπόν, μάλλον απίθανο είναι να στρέφεται κατά της παραβίασης των ατομικών δικαιωμάτων· το πιθανότερο είναι ότι αποσκοπεί στην πολιτική πίεση στη Νέα Δημοκρατία, η οποία, ως κόμμα της «Δεξιάς», είναι πιο ευάλωτη στη λαϊκή συνείδηση σε ζητήματα καταστολής και περιστολής των δικαιωμάτων.

Ανεξάρτητα, ωστόσο, από τον χαρακτήρα των διαμαρτυριών που ξεσήκωσε το βίντεο με τον βασανισμό του κύπριου φοιτητή στη Θεσσαλονίκη, το γεγονός αυτό δίνει μια καλή ευκαιρία να ερευνηθεί η λειτουργία και η δράση των αστυνομικών –των «πραιτώρων του κράτους» σύμφωνα με το υπό του Βύρωνος φιλοσοφικό πόνημα– στην ελληνική κοινωνία. Μια δράση που ουδέποτε αποστασιοποιήθηκε από τις πρακτικές του μετεμφυλιακού ελληνικού κράτους, αλλά και ουδέποτε στιγματίσθηκε από τον κυρίαρχο δημόσιο λόγο.

ΟΙ «ΠΡΑΙΤΩΡΕΣ» ΚΑΙ «ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥΣ»

Είναι γεγονός ότι, όταν η Νέα Δημοκρατία βρίσκεται στην κυβέρνηση, οι αφορμές για την ανάδειξη της νοοτροπίας της αστυνομίας αλλά και της κρατικής ανοχής απέναντί της είναι περισσότερες. Το 1990, μια από τις πρώτες προτεραιότητες του Κ. Μητσοτάκη ως πρωθυπουργού ήταν να επισκεφθεί τους εκπροσώπους των σωμάτων ασφαλείας και να τους ανακοινώσει: «Εσείς είστε το κράτος!». Λίγες εβδομάδες αργότερα, άρχισαν οι γνωστές παράνομες εισβολές αστυνομικών σε σπίτια πολιτών (των περιβόητων πλέον «συνήθων υπόπτων»), οι οποίες συχνά κατέληγαν σε μη στοιχειοθετημένες συλλήψεις ανθρώπων που δικάζονταν και αθωώνονταν για υποτιθέμενη συμμετοχή σε τρομοκρατικές οργανώσεις.

Την περίοδο εκείνη είχαν γίνει κάποιες επισημάνσεις σχετικά με την αστυνομική αυθαιρεσία, αρκετές ενδιαφέρουσες πτυχές της υπόθεσης ωστόσο παρέμειναν έξω από τη σφαίρα της δημόσιας συζήτησης. Είναι γνωστό, για παράδειγμα, ότι αρκετοί από τους «συνήθεις υπόπτους» είχαν πιεσθεί από την αστυνομία να αποδεχθούν –με το αζημίωτο– επαφές με τρομοκρατικές οργανώσεις, ώστε να μοιρασθούν στην αστυνομία τα λεφτά των επικηρύξεων και αυτοί «σε 5 χρόνια να είναι έξω». Και οι μεν «συνήθεις ύποπτοι», προς τιμήν τους, αρνήθηκαν τη συναλλαγή, τις δε καταγγελίες τους τις έφαγε το μαύρο σκοτάδι. Όπως, βέβαια, το μαύρο σκο-

Κρατούμενος 5 ώρες

Ανήμερα του Πολυτεχνείου και πριν ξεκινήσει η πορεία, η ΕΛΑΣ προέβη σε 250 «προληπτικές συλλήψεις» για τις οποίες και... συνεχάρη τον εαυτό της. Μιλήσαμε με τον 22χρονο φοιτητή Φαρμακευτικής Βαγγέλη Κ., έναν εκ των «συλληφθέντων» (;) χωρίς κατηγορία της εφετινής 17ης Νοέμβρη.

• *Ποιες ήταν οι συνθήκες σύλληψής σου και ποια η αιτία της;*

–Κάποιος προφανής λόγος δεν υπήρχε. Συλληφθήκαμε στην περιοχή του Πολυτεχνείου, ενώ αποχωρούσαμε από αυτό για να πάμε στην πορεία. Τους ρωτήσαμε γιατί μας συλλαμβάνουν και μας απάντησαν «για την ασφάλειά σας». Σε περαστικούς που ρώταγαν τι συμβαίνει, απαντούσαν: «Μη δίνετε σημασία. Είναι τρομοκράτες».

• *Ασκήθηκε αστυνομική βία κατά τη διάρκεια της σύλληψης ή κατά την παραμονή σας στη Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής;*

–Σωματική βία όχι, τουλάχιστον από όσα είδα εγώ. Ασκήθηκε έντονη ψυχολογική βία όμως. Μας πέρασαν χειροπέδες και μας προσήγαγαν, παρότι είχαμε ταυτότητες μαζί μας, και στις διαμαρτυρίες μας απάντησαν ότι «αυτό αποτελεί ευθύνη του επικεφαλής της επιχείρησης». Στον σωματικό έλεγχο ήταν ιδιαίτερα προκλητικοί και επιθετικοί, ιδιαίτερα με τις γυναίκες. Έψαξαν τα προσωπικά μας αντικείμενα, χωρίς μάλιστα να έχουμε οπτική επαφή, και μετά γύρισαν κρατώντας προκηρύξεις και ρωτώντας μας πού τις βρήκαμε, αν έχουμε σχέσεις με αυτούς που τις έγραψαν, αν συμμετείχαμε στην τάδε ή την δείνα πορεία ή εκδήλωση κ.ά. Σε δική μου παρατήρηση ότι παραβιάζονται τα ατομικά μου δικαιώματα, αξιωματικός της αστυνομίας μου απάντησε «Ναι, τα παραβιάζουμε. Λοιπόν;». Επίσης, εμφανιζόντουσαν διάφοροι ένστολοι στριφο-

τάδι έφαγε και την είδηση του θανάτου κάποιων από αυτούς, λίγα χρόνια αργότερα, ως αποτέλεσμα των βασανιστηρίων που είχαν υποστεί και των απεργιών πείνας στις οποίες είχαν καταφύγει για να δημοσιοποιήσουν την παραβίαση των δικαιωμάτων τους.

Η πρόσφατη δήλωση του Βύρωνα Πολύδωρα περί «πραιτώρων του κράτους» εντάσσεται στην ίδια δεξιά αμετροέπεια, όπως άλλωστε και η πρωτοφανής απειλή του υπουργού ότι θα παραιτηθεί εάν δεν ικανοποιηθούν τα αιτήματα των αστυνομικών, υπό τις έγγραφες ευλογίες του «συνδικαλιστικού» οργάνου των τελευταίων. Διόλου άσχετη με αυτές φυσικά δεν είναι και η κατάληψη των γραφείων της ΝΔ από αστυνομικούς, οι οποίοι ευθαρσώς δήλωναν ότι κατέλαβαν το «σπίτι τους».

Ασφαλώς το να αισθάνεται συγγενική με τη Δεξιά, ή ακόμα και την άκρα Δεξιά, η πλειοψηφία των αστυνομικών είναι μάλλον φυσιολογικό και έχει να κάνει και με το ποιοι επιλέγουν να κάνουν αυτό το επάγγελμα. Το να φθάνουν, ωστόσο, να θεωρούν αυτονόητο δικαίωμά τους το να το διατυμπανίζουν και να επιδεικνύεται μια τέτοια απαράδεκτη ανοχή σε φαινόμενα κατάληψης κομματικών γραφείων από τους εντεταλμένους για την τήρηση των νόμων δεν μπορεί παρά να αποτελεί φρούτο μιας αμφίδρομης αγάπης. Ας επισημανθεί ότι, αρκετές εβδομάδες μετά το προαναφερθέν συμβάν, ουδείς από τους αστυνομικούς που συμμετείχαν σε αυτό έχει ξηλωθεί από τη θέση του. Συνεχίζουν να ανήκουν όλοι στο σώμα και πιθανόν να ξυλοκοπούν κιόλας πολίτες με την αιτιολογία ότι διαταράσσουν τη νομιμότητα.

ΗΡΩΪΝΗ ΚΑΙ ΑΘΩΩΣΕΙΣ

Αν ωστόσο οι σχέσεις της Νέας Δημοκρατίας με τα σώματα ασφαλείας μοιάζουν προνομιακές και τα στελέχη της πιο επιρρεπή σε γκάφες, η πολιτεία του ΠΑΣΟΚ και των υπουργών του της Δημόσιας Τάξης σε τίποτα δεν υπολείπεται.

Στην πρώτη περίοδο της πασοκικής διακυβέρνησης ξεχωρίζουν η δολοφονία του 14χρονου διαδηλωτή Μ. Καλτεζά, για την οποία ο δολοφόνος αστυνομικός Μελίστας αθωώθηκε με την αιτιολογία ότι βρισκόταν σε άμυνα, αλλά και η είσοδος της ηρωίνης στην ελληνική επικράτεια, η οποία κατά έναν μυστήριο τρόπο διακινούνταν αρχικά αποκλειστικά στα στέκια αναρχικών στα Εξάρχεια. Ήταν τότε που πρωτοβγήκε το διάσημο πλέον σύνθημα των αναρχικών «οι μπάτσοι πουλάνε την ηρωίνη». Προφανώς, η ελληνική αστυνομία είχε βρει ένα γρήγορο και ασφαλή τρόπο για να ξεμπερδεύει με τους αναρχικούς. Τώρα, αν έτυχε η ηρωίνη να ξεπεράσει τα Εξάρχεια και να μετατραπεί σε μείζον κοινωνικό πρόβλημα της χώρας, για αυτό δεν φέρει ευθύνη η αστυνομία.

Και επί της δεύτερης «εκσυγχρονιστικής» θητείας του ΠΑΣΟΚ, ωστόσο, δεν ανακόπηκε η βελτίωση των μεθόδων και της αποτελεσματικότητας των σωμάτων ασφαλείας. Ξεχωριστό κεφάλαιο αποτελεί η αντικατάσταση των δακρυγόνων από καρκινογόνα χημικά αέρια, η χρήση των οποίων απαγορεύεται σε όλη την Ευρώπη. Για να εισπνεύσει κανείς τα εν λόγω αέρια μάλιστα, δεν χρειάζεται καν να συμμετάσχει σε πορείες, δεδομένου ότι μετά από τη χρήση τους το κέντρο της Αθήνας αποπνέει την οσμή τους για καιρό. Το σοσιαλιστικό αυτό έργο του ΠΑΣΟΚ, πάντως, συνέχισε και η Νέα Δημοκρατία, εισάγοντας στις πρόσφατες διαδηλώσεις των δασκάλων, νευροπαραλυτικά αέρια. Αδιάλειπτη είναι η συνέχεια της κρατικής πολιτικής και στο ζήτημα των λεγόμενων «αστυνομικών με πολιτικά», οι οποίοι συνηθίζουν να εμφανίζονται σε διαδηλώσεις φορώντας κουκούλες και κρατώντας πέτρες και στη συνέχεια συλλαμβάνουν πολίτες που συνεργάζονται μαζί τους. (Για να μην φανώ αχάριστος ωστόσο, οφείλω να ομολογήσω ότι στην πρόσφατη πορεία του Πολυτεχνείου διεσώθην από έναν τέτοιο αστυνομικό: μαυροντυμένος κουκουλοφόρος, με μπλούζα που έφερε την επιγραφή «Anarchy in the UK», με περιέθαλψε από χημικά που είχα δεχθεί και μου διεμήνυσε να στραφώ προς την πίσω κατεύθυνση, γιατί «μπροστά είναι οι αναρχικοί και θα γίνουν φασαρίες».)

χωρίς κατηγορία

γυρνώντας τα γκλομπ τους ή περνούσαν από μπροστά μας με σακούλες με μπουκάλια μολότοφ, υπονοώντας ότι μπορεί και να τα χρεώσουν σε εμάς.

• *Στη Γενική Διεύθυνση πόση ώρα σας κράτησαν συνολικά;*

–4,5 ώρες.

• *Χωρίς καμία κατηγορία;*

–Καμία απολύτως. Δεν μας είπαν ούτε αν κατηγορούμαστε για κάτι, ούτε αν και πότε θα φύγουμε από εκεί. Επίσης μας απαγόρεψαν να επικοινωνήσουμε με δικηγόρο ή έστω με οικείους για να ενημερώσουμε πού βρισκόμαστε. Να σημειώσω επίσης ότι κάποιοι άνθρωποι που μας αναζήτησαν και υποψιάστηκαν ότι έχουμε προσαχθεί, αφού είχε γίνει γνωστό ότι υπήρχαν προσαγωγές, τηλεφώνησαν ή έβαλαν δικηγόρους να τηλεφωνήσουν στην αστυνομία και να ρωτήσουν για εμάς. Η αστυνομία αρνήθηκε ότι είχαμε συλληφθεί ή προσαχθεί.

• *Πόσοι άνθρωποι κρατηθήκατε εκεί;*

–Όσο βρισκόμουν στη ΓΑΔΑ, ήμασταν 15 και νομίζαμε ότι αυτοί είμαστε. Όταν μας άφησαν όμως, καταλάβαμε ότι υπήρχαν πολλές τέτοιες 15άδες σε άλλα δωμάτια. Δεν μπορώ να πω αριθμό, αλλά μιλάμε για 100άδες άτομα.

• *Έχεις κάποια εκτίμηση γιατί τελικά συνέβησαν όλα αυτά;*

–Νομίζω ότι υπήρξε ουσιαστικά μια προσπάθεια του κράτους να απαγορεύσει τη συμμετοχή στην πορεία κάποιων μπλοκ, των πιο ριζοσπαστικών. Αυτό αποδεικνύεται άλλωστε και από την σπουδή των αστυνομικών να συλλάβουν κόσμο που κρατούσε πανό της πορείας. Προφανώς θεώρησαν ότι αν κατασχεθούν τα πανό δεν θα ξέρει πού να πάει ο κόσμος. Πρέπει να πούμε πάντως ότι αυτή η προσπάθεια απέτυχε. Ο κόσμος διαδήλωσε, με εξαίρεση βέβαια όσους κρατηθήκαμε με κριτήρια συχνά ενδυματολογικά ή εμφάνισης.

Ο εφιάλτης του εκλογικού συστήματος

του Δ. Νικολάου

Ο εφιάλτης του '90, όταν ο Α. Παπανδρέου λίγο πριν εγκαταλείψει την εξουσία άλλαξε το εκλογικό σύστημα με αποτέλεσμα να καταστήσει τελικά την κυβέρνηση Μητσοτάκη «δεξιά παρένθεση», είναι εκ νέου παρών. Αυτή τη φορά με το «colpo grosso» που επινόησε ο κ. Κ. Σημίτης, τον εκλογικό νόμο Σκανδαλίδη, που αναδεικνύεται σήμερα σε απασφαλισμένη χειροβομβίδα στα χέρια της ΝΔ.

Ο Κ. Σημίτης, τρεις μόλις μήνες πριν το ΠΑΣΟΚ εγκαταλείψει την κυβερνητική εξουσία, κάλεσε στο Μέγαρο Μαξίμου τον τότε υπουργό Εσωτερικών κ. Κ. Σκανδαλίδη και του συνέστησε να φέρει στη Βουλή ένα νέο εκλογικό σύστημα. Ήταν το δεύτερο... δώρο που έκανε στον Γιωργάκη –το πρώτο ήταν η παραχώρηση της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ– που, όπως απεδείχθη, του παρείχε την ευχέρεια να παραμείνει στο πολιτικό παιχνίδι ακόμη και μετά την εκλογική συντριβή του κινήματος, αξιοποιώντας ακριβώς αυτό το εργαλείο διαχείρισης της εξουσίας που είναι το εκλογικό σύστημα. Ο κ. Κ. Καραμανλής, τρία χρόνια μετά, αν και του ζητούν όλα σχεδόν τα κορυφαία στελέχη του κόμματός του να επαναλάβει το ίδιο «colpo grosso» του κ. Σημίτη, αρνείται να αποκαλύψει αν θα προχωρήσει σε μια παρόμοια κίνηση. Τίποτα όμως δεν αποκλείεται στην πορεία προς τις εκλογές, αν και ο κ. Καραμανλής διστάζει, προς το παρόν, να υποκύψει σ' αυτό τον «καυτό πειρασμό», που θα τροφοδοτούσε εκ νέου την εκλογολογία την οποία επιχειρεί να πνίξει με κάθε ευκαιρία, παρότι αναγνωρίζει ότι η κίνηση του κ. Σημίτη μπορεί να οδηγήσει σε μια νέα πολιτική φάρσα.

Ο εφιάλτης πάντως του '90, όταν ο κ. Α. Παπανδρέου λίγο πριν εγκαταλείψει την εξουσία άλλαξε το εκλογικό σύστημα, με αποτέλεσμα να καταστήσει τελικά την κυβέρνηση Μητσοτάκη «δεξιά παρένθεση», είναι παρών, αν και στην «πολιτική κουζίνα» έχουν εισέλθει νέοι πολιτικοί μάγειρες. Θα κατορθώσει η ΝΔ να υπερβεί τις συμπληγάδες του εκλογικού νόμου, να μετατρέψει την ψήφο (στην περίπτωση βεβαίως που έρθει πρώτο κόμμα, όπως δείχνουν σχεδόν όλες οι δημοσκοπήσεις) σε άνετη κοινοβουλευτική πλειοψηφία και να διασφαλίσει τα πολιτικά εχέγγυα για να εφαρμόσει το (μετεκλογικό) πρόγραμμα της; Ή, όπως είναι και το πιθανότερο, θα καταστεί υποχείρια ενός νέου... Συμπιλίδη; Το ίδιο δίλημμα, βεβαίως, αντιμετωπίζει και το ΠΑΣΟΚ, αλλά με μια ουσιώδη διαφορά: Εκτιμά ότι δεν θα έλθει πρώτο κόμμα στις προσεχείς εκλογές και, ως εκ τούτου, η κατάσταση που θα δημιουργηθεί μετεκλογικά δεν το αφορά –αν και επιδιώκει να διαμορφώσει νέες πολιτικές συμμαχίες με την Αριστερά, ώστε να υπερβεί τον σκόπελο.

Ο «νόμος Σκανδαλίδη» θα ισχύσει για πρώτη φορά στις προσεχείς εκλογές, επειδή κατά την ψήφισή του από την προηγούμενη Βουλή δεν συγκέντρωσε την απαιτούμενη πλειοψηφία των 200 βουλευτών που απαιτεί το Σύνταγμα. Η εφαρμογή του απειλεί να ανατρέψει το πολιτικό σκηνικό για τους εξής λόγους:

- **Πρώτον**, αντικαθιστά τον «νόμο Κούβελα», ο οποίος υπήρξε ο μακροβιότερος μεταπολιτευτικά εκλογικός νόμος –ίσχυσε σε τρεις εκλογικές αναμετρήσεις (1993–2004)– και υπηρέτησε με συνέπεια την κυβερνητική σταθερότητα, μετά το φιάσκο του '90.
- **Δεύτερον**, θέτει ως προϋπόθεση για τη διασφάλιση της αυτοδυναμίας τη συγκέντρωση –σε κάθε περίπτωση– ποσοστού 42%, που θεωρείται το «χρυσό ποσοστό» –αν και πριμοδοτεί γενναία το πρώτο κόμμα με 40 βουλευτές, διευρύνοντας τη διαφορά του, υπό τον όρο ότι έχει αισθητή διαφορά από το δεύτερο.
- **Τρίτον**, ευνοεί τα μικρότερα κόμματα, τα οποία θα λάβουν το 87,5% των εδρών που δικαιούνται αναλογικά, σε αντίθεση με το δεύτερο σε ψήφους κόμμα, το οποίο καλείται να πριμοδοτήσει σε έδρες το πρώτο, ώστε να διασφαλίσει την πολυπόθητη αυτοδυναμία.
- **Τέταρτον**, δεν θέτει περιορισμούς, όπως ο «νόμος Κούβελα», στις συνεργασίες των κομμάτων, πράγμα που ανοίγει το πολιτικό παιχνίδι και επιτρέπει τις συμπράξεις προεκλογικών συνασπισμών, που ακόμη και σε περιπτώσεις οριακώς μικρής εκλογικής διαφοράς, αναδεικνύουν αυτοδύναμες κυβερνήσεις («ιταλοποίηση» της πολιτικής ζωής).
- **Πέμπτον**, στην περίπτωση εισόδου πέντε κομμάτων στη Βουλή, που είναι και το πιθανότερο σενάριο, περιορίζονται σε οριακά επίπεδα οι μη αντιπροσωπευόμενες ψήφοι.

ΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ ΤΗΣ ΑΚΥΒΕΡΝΗΣΙΑΣ

Ο εκλογικός νόμος είναι, όπως λένε, εκτός των άλλων και μαθηματικές πρά-

ξεις. Ας κάνουμε λοιπόν μία υπόθεση εργασίας. Το άρθρο 6, που είναι η καρδιά του νέου εκλογικού νόμου (Ν. 3231/2004), ορίζει τα εξής: «*Για τον καθορισμό των εδρών που δικαιούται κάθε εκλογικός σχηματισμός, το σύνολο των ψήφων που συγκέντρωσε στην επικράτεια πολλαπλασιάζεται με τον αριθμό 260 και το γινόμενό τους διαιρείται με το άθροισμα των έγκυρων ψηφοδελτίων που συγκέντρωσαν στην επικράτεια όσοι σχηματισμοί συμμετέχουν στην κατανομή των εδρών, δηλαδή συγκέντρωσαν πάνω από 3%. Οι έδρες που δικαιούται κάθε σχηματισμός στην επικράτεια είναι το ακέραιο μέρος του πηλίκου της διαίρεσης*».

Έτσι, με δεδομένο ότι το πρώτο κόμμα λαμβάνει, βρέξει χιονίσει, bonus 40 έδρες, του χρειάζονται τουλάχιστον 111 έδρες, με βάση το άρθρο 6, για τη διασφάλιση της αυτοδυναμίας. Οι έδρες αυτές, με βάση τα αριθμητικά δεδομένα των τριών τελευταίων εκλογικών αναμετρήσεων, αντιστοιχούν σε ένα ποσοστό ελαφρώς πάνω από 42%, που αποτελεί και το δίχτυ της αυτοδυναμίας. Παράδειγμα: αν σε σύνολο εγκύρων 7.404.934 (έγκυρα στις εκλογές του 2004) και σε σύνολο όσων κομμάτων πέρασαν το 3% που είναι 7.256.835 (98% των εγκύρων), το πρώτο κόμμα λάβει 3.117.477, ήτοι 42,1%, τότε κατά το άρθρο 6 λαμβάνει:

• 111+40=151. Οι πράξεις έχουν ως εξής: 3.177.477×260=810.544.020÷ 7.256.835=111.69. Επειδή το δεκαδικό του υπόλοιπο είναι μάλλον υψηλό (0.69) είναι ισχυρή η πιθανότητα να λάβει 112 έδρες (με βάση το άρθρο 6) και να έχει τελικό σύνολο 152 έδρες. Κι αυτό άσχετα με τα ποσοστά τα οποία θα λάβουν οι υπόλοιποι πολιτικοί σχηματισμοί. Στο bonus των 40 εδρών που δίδεται στο πρώτο κόμμα, το οποίο κατά περίεργο τρόπο είναι ψηλότερο από το πριμ του «νόμου Κούβελα» που δεν ξεπερνούσε τις 35 έδρες (μέσα από την τρίτη κατανομή), συνεισφέρουν όλες οι περιφέρειες, πλην των διεδρικών –κατ' εξοχήν οι τετραεδρικές (σχεδόν όλες από μία έδρα) και, υπό προϋποθέσεις ελάχιστες, οι τριεδρικές. Κακώς υπάρχει, ως εκ τούτου, η εντύπωση ότι το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος θα το συνεισφέρουν οι μεγάλες περιφέρειες (π.χ. η Α' Αθηνών δίνει 2 και η Β' Αθηνών δίνει 3), γεγονός που έχει οδηγήσει τους βουλευτές που εκλέγονται σε αυτές να αναζητούν σανίδα σωτηρίας στην κατάτμησή τους.

Το σενάριο πλήρους –κι όχι μερικής– ακυβερνησίας ισχύει μόνον στην περίπτωση κατά την οποία αφενός έχουμε πέντε κόμματα στη Βουλή και αφετέρου ο πρώτο συνδυασμός συγκεντρώσει κάτω από 42% με μικρή διαφορά από τον δεύτερο. Με βάση πάντως τα ποσοστά των εκλογών του 1996, το ΠΑΣΟΚ, που έλαβε 41,49%, με τον νέο εκλογικό νόμο θα έχανε 8 έδρες και θα έπαιρνε 154 από 162 και η ΝΔ, με ποσοστό 38,12%, θα έχανε 3 έδρες και θα έπαιρνε 105 από 108. Στις εκλογές του 2000, το ΠΑΣΟΚ, με ποσοστό 43,79%, θα κέρδιζε μία επιπλέον έδρα (159 από 158) και η ΝΔ, που ήταν δεύτερο κόμμα με ποσοστό 42,74%, θα έχανε 8 (117 από 125). Στις εκλογές του 2004 η ΝΔ, με ποσοστό 45,36%, θα έχανε μία έδρα (164 από 165) και το ΠΑΣΟΚ, με ποσοστό 40,55%, θα έχανε 6 έδρες (111 από 117). Το ΚΚΕ, με βάση τα αποτελέσματα που πήρε και στις τρεις προηγούμενες αναμετρήσεις, με τον νέο νόμο θα κέρδιζε 4 επιπλέον έδρες, ενώ ο ΣΥΝ 3 (*Βλέπε και σχετικούς πίνακες*).

Νέος εκλογικός νόμος

Εφαρμογή σε αποτελέσματα προηγούμενων εκλογών

Εκλογές 1996

Κόμμα	%	Ψήφοι	Έδρες με νέο νόμο				Έδρες 96	+/–
ΠΑΣΟΚ	41,49%	2.813.245	113	(0,82)+1	+40	154	162	–8
ΝΔ	38,12%	2.584.765	104	(0,58)+1		105	108	–3
ΚΚΕ	5,61%	380.167	15	(0,38)		15	11	+4
ΣΥΝ	5,12%	347.051	14	(0,04)		14	10	+4
ΔΗΚΚΙ	4,43%	300.671	12	(0,13)		12	9	+3
ΣΥΝΟΛΟ	94,77%	6.425.899	258	260	300	300	300	–

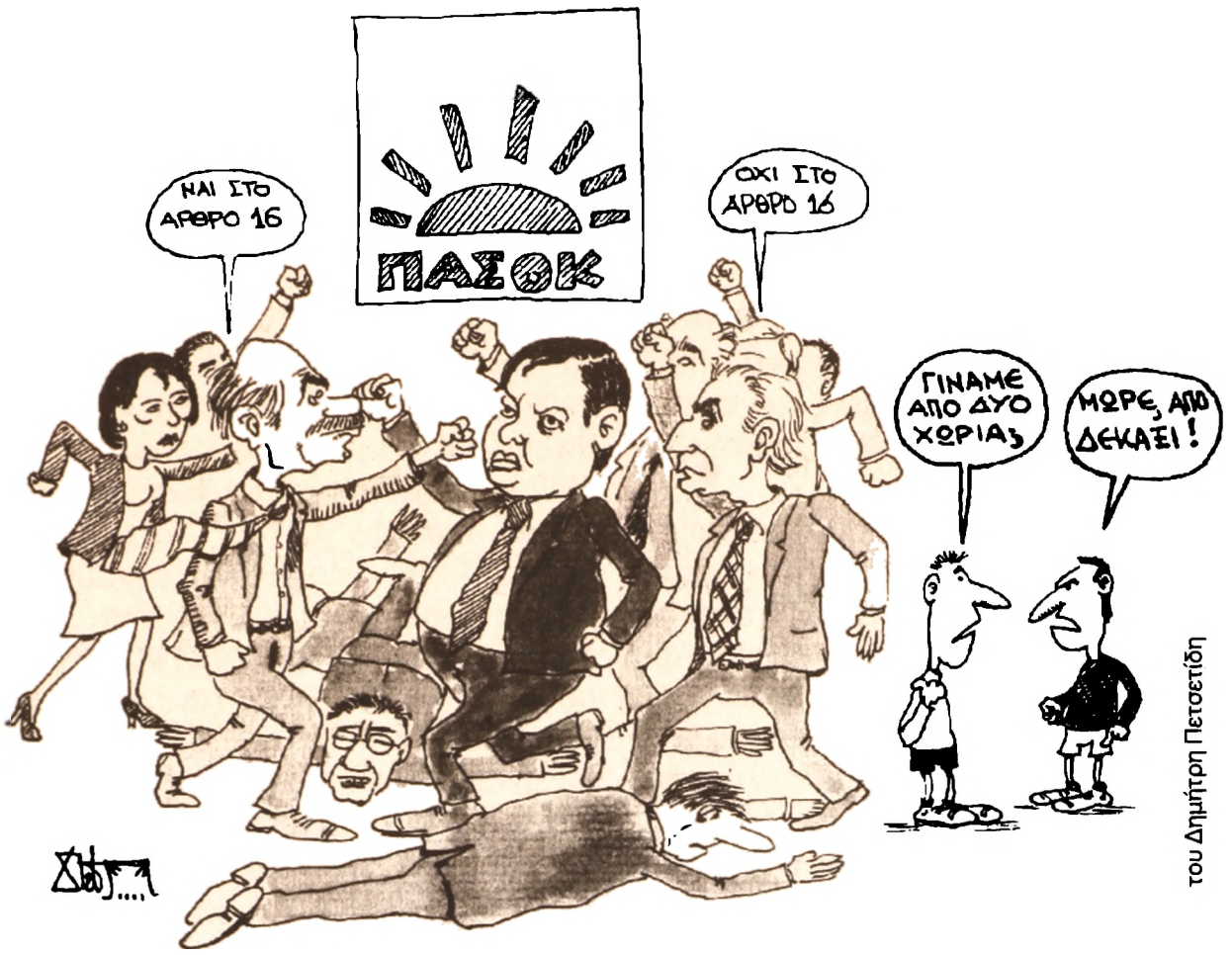
Εκλογές 2000

Κόμμα	%	Ψήφοι	Έδρες με νέο νόμο				Έδρες 00	+/–
ΠΑΣΟΚ	43,79%	3.007.596	119	(0,52)	+40	159	158	+1
ΝΔ	42,74%	2.935.196	116	(0,65)+1		117	125	–8
ΚΚΕ	5,52%	379.454	15	(0,08)		15	11	+4
ΣΥΝ	3,2%	219.880	8	(0,73)+1		9	6	+3
ΣΥΝΟΛΟ	95,25%	6.542.126	258	260	300	300	300	–

Εκλογές 2004

Κόμμα	%	Ψήφοι	Έδρες με νέο νόμο				Έδρες 04	+/–
ΝΔ	45,36%	3.359.058	124	(0,06)	+40	164	165	–1
ΠΑΣΟΚ	40,55%	3.002.531	110	(0,89)+1		111	117	–6
ΚΚΕ	5,90%	436.573	16	(0,12)		16	12	+4
ΣΥΝ	3,26%	241.539	8	(0,92)+1		9	6	+3
ΣΥΝΟΛΟ	95,07%	7.039.701	258	260	300	300	300	–

Οι πίνακες αυτοί παρουσιάσθηκαν σε ημερίδα για τον εκλογικό νόμο, που οργανώθηκε με πρωτοβουλία του βουλευτή του ΠΑΣΟΚ Α. Λοβέρδου.



του Δημήτρη Πετσετίδη

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΠΑΓΙΔΕΥΜΕΝΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ

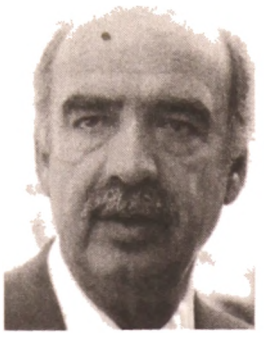
Είναι εμφανές ότι ο «νόμος Σκανδαλίδη» έχει ήδη αρχίσει να λειτουργεί σαν ωρολογιακή βόμβα για τα δύο μεγάλα κόμματα, η οποία έχει ρυθμιστεί, όπως όλα δείχνουν, να εκραγεί τη νύχτα των εκλογών. Διότι η αναγωγή των αποτελεσμάτων των δημοτικών εκλογών σε βουλευτικές ψήφους, τα ευρήματα των δημοσκοπήσεων όλων ανεξαιρέτως των εταιρειών που έχουν πραγματοποιηθεί κατά τη διάρκεια του 2006, η πολιτική αβεβαιότητα γύρω από την οικονομική κατάσταση, που επιτείνεται στην πορεία προς τις εκλογές και θα μεταφραστεί σε ψήφο δυσαρέσκειας, προδιαθέτουν για δυσάρεστες εκπλήξεις. Το colpo grosso του κ. Κ. Σημίτη έχει πετύχει –προς το παρόν τουλάχιστον– τον στόχο του, αν και κάλλιστα τείνει να καταστεί «μπούμερανγκ» και για το ίδιο το ΠΑΣΟΚ. Το αδιέξοδο επιτείνεται και από την αδυναμία των δύο κομμάτων, λόγω της τεχνητής όξυνσης που έχει ήδη διαμορφωθεί στην πορεία προς τις εκλογές αλλά και λόγω της αδυναμίας τους να ορθώσουν πολιτικό λόγο, να συγκεντρώσουν την (ισχυρή) πλειοψηφία των 200 βουλευτών που απαιτούνται κατά το Σύνταγμα, ώστε να προχωρήσουν από κοινού σε αλλαγή ή τροποποίηση του «νόμου Σκανδαλίδη».

Τυχόν ανάληψη μιας παρόμοιας πρωτοβουλίας από το κυβερνών κόμμα είναι απολύτως βέβαιον ότι θα υπονόμευε, κυρίως στα ΜΜΕ, την τακτική της ήρεμης πολιτικής δύναμης που καλλιεργεί ο κ. Κ. Καραμανλής, θα επανέφερε στο προσκήνιο ένα κλίμα ηττοπάθειας για τους οπαδούς της ΝΔ, θα δυναμίτιζε την πολιτική του μεσαίου χώρου και θα γκρέμιζε οποιαδήποτε γέφυρα με την Αριστερά, η λεηλασία ψήφων της οποίας «κλειδώνει» την (οποιαδήποτε) αυτοδυναμία. Ο κ. Γ. Παπανδρέου, στην ηγετική δεινότητα του οποίου ο κ. Σημίτης είχε επενδύσει το «μεγάλο κόλπο», αλλά, όπως όλα δείχνουν, διαψεύσθηκε, υπονομεύει οποιαδήποτε παρόμοια προσπάθεια, αν και τα επιχειρήματά του χαρακτηρίζονται ισχνά και αφελή. Εξαρτά την οποιαδήποτε συζήτηση για αλλαγή του εκλογικού νόμου από την αποδοχή εκ μέρους της κυβέρνησης μιας ευρύτερης παρέμβασης στο πολιτικό σύστημα. «Η όλη συζήτηση είναι καιροσκοπική και τυχοδιωκτική» και «λειτουργεί αποπροσανατολιστικά», επισήμανε, θέτοντας ως όρο το θέμα να συζητηθεί στο πλαίσιο της συνταγματικής αναθεώρησης. Στόχος του κ. Παπανδρέου, ο οποίος (θα πρέπει να) γνωρίζει ότι το εκλογικό σύστημα, ή ακόμη και η διαμόρφωση του εκλογικού χάρτη, δεν έχουν καμία σχέση με την αναθεώρηση του Συντάγματος, είναι οι (όποιες) αποφάσεις ληφθούν γύρω από αυτό το θέμα να ισχύσουν στις μεθεπόμενες εκλογές, οπότε θα ισχύσουν και οι νέες ρυθμίσεις στο Σύνταγμα. Όταν, δηλαδή, θα έχουν διαμορφωθεί καλύτεροι όροι για το ΠΑΣΟΚ –ούτε ο ίδιος, προφανώς, δεν πιστεύει ότι θα κερδίσει τις προσεχείς εκλογές.

Μπερδεμένο κουβάρι συνιστούν όμως και οι απόψεις των βουλευτών των δύο κομμάτων για το τι μέλλει γενέσθαι, γεγονός που επιτείνει οποιαδήποτε συνεννόηση. Το αίτημα για την αλλαγή του «νόμου Σκανδαλίδη» δεν διατυπώθηκε από βουλευτές της ΝΔ –όπως πιστεύουν πολλοί εσφαλμένα– αλλά κυρίως από βουλευτές του ΠΑΣΟΚ. Η σχετική πρωτοβουλία ανήκει



Κ. Μητσοτάκης, στην *Κυριακάτικη Ε*:
«Υπάρχει ένα πρόβλημα εκλογικού νόμου. Ενισχύει το πρώτο κόμμα σημαντικά. Με πέντε όμως κόμματα και με μικρή διαφορά, η πλειοψηφία γίνεται προβληματική. Τα δύο μεγάλα κόμματα θα πρέπει να συζητήσουν το θέμα αυτό και να ενισχύσουν περισσότερο το πρώτο κόμμα στο πλαίσιο του υπάρχοντος νόμου με μία μικρή αλλαγή, η οποία, αν και τα δύο κόμματα συμφωνήσουν, θα ισχύσει και από τις επόμενες εκλογές. Αυτό διότι εγώ πάντοτε πιστεύω στην ανάγκη ισχυρών κυβερνήσεων».



Β. Μεϊμαράκης, στη ΝΕΤ:
«Η χώρα δεν είναι σωματείο. Πρέπει να κυβερνηθεί από μία κυβέρνηση που θα έχει ισχυρή πλειοψηφία».



Άννα Μπενάκη, Πρόεδρος της Βουλής, στον *Ελεύθερο Τύπο*:

στον Ανδρέα Λοβέρδο, ο οποίος πραγματοποίησε και σχετική ημερίδα, στην οποία ανέλυσε τα υπέρ και τα κατά του «νόμου Σκανδαλίδη», προσπαθώντας να συσπειρώσει βουλευτές όλων των κομμάτων. «*Ο Ν.1907/90», υποστήριξε, «υπήρξε ο μακροβιότερος, μεταπολιτευτικά τουλάχιστον, εκλογικός νόμος. Υπηρέτησε και την κυβερνητική σταθερότητα αλλά και την πολιτική έκφραση των μικρότερων δυνάμεων. Είχε ως αδυναμίες την απαγόρευση συγκρότησης κυβερνήσεων από συνασπισμούς κομμάτων, καθώς και τις διαδικασίες εξομάλυνσης, που δημιουργούσαν κατάφωρες αδικίες σε 2–3 περιπτώσεις ανά εκλογική διαδικασία. Η διόρθωση των αδυναμιών, δίχως περαιτέρω παρέμβαση, θα με έβρισκε περισσότερο σύμφωνο από την ψήφιση νέου εκλογικού νόμου. Ωστόσο, ο Ν.3231/04 είναι μια πραγματικότητα και το ζήτημα είναι σήμερα οι προβλέψεις για την εφαρμογή του*».

Στο ίδιο μήκος κύματος κι ο κ. Β. Μεϊμαράκης, που λειτουργεί συνήθως ως «λαγός» του κυβερνώντος κόμματος: «*Πιστεύω ότι ο εκλογικός νόμος του 1991 έδινε μια καλή φωνή στα κόμματα που εκπροσωπούνταν στη Βουλή και, ταυτοχρόνως, μια ισχυρή κυβέρνηση και ισχυρή αυτοδυναμία*», είπε στη ΝΕΤ. «*Θεωρώ λοιπόν ότι μια τροποποίησή του στο θέμα της εξομάλυνσης, που δημιουργούσε κάποια προβλήματα στις περιφέρειες, μπορεί να εφαρμοστεί και πάλι*». Άμεση λύση επιζητεί και ο «Επίτιμος», που ζητεί την τροποποίηση, μετά από συμφωνία των δύο κομμάτων, του «νόμου Σκανδαλίδη», ώστε να ενισχυθεί περαιτέρω το πρώτο κόμμα. «*Υπάρχει ένα πρόβλημα εκλογικού νόμου*», δήλωσε στην *Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία*, «*ενισχύει το πρώτο κόμμα σημαντικά. Με πέντε όμως κόμματα και με μικρή διαφορά, η πλειοψηφία γίνεται προβληματική. Τα δύο μεγάλα κόμματα θα πρέπει να συζητήσουν το θέμα αυτό και να ενισχύσουν περισσότερο το πρώτο κόμμα στο πλαίσιο του υπάρχοντος νόμου με μία μικρή αλλαγή, η οποία, αν και τα δύο κόμματα συμφωνήσουν, θα ισχύσει και από τις επόμενες εκλογές. Αυτό διότι εγώ πάντοτε πιστεύω στην ανάγκη ισχυρών κυβερνήσεων*». Κοινή συνισταμένη των βουλευτών των δύο μεγάλων κομμάτων που στηρίζουν αυτές τις απόψεις είναι η άμεση αλλαγή του εκλογικού νόμου, μετά από συμφωνία των δύο μεγάλων κομμάτων, ώστε να ενισχυθεί η κυβερνητική σταθερότητα. Βεβαίως, η ενίσχυση της αυτοδυναμίας του πρώτου σε ψήφους κόμματος δεν μπορεί παρά να αποβεί σε βάρος των κομμάτων της Αριστεράς, της οποίας θα κληθούν τα δύο μεγάλα κόμματα να λεηλατήσουν για μία ακόμη φορά τις ψήφους.

ΤΑ ΣΕΝΑΡΙΑ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΟΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

Έχει όμως διαμορφωθεί ακόμη μία τάση, που εκφράζεται κυρίως από βουλευτές του ΠΑΣΟΚ (Διαμαντοπούλου, Πάγκαλος, Σκανδαλίδης, Καστανίδης), οι οποίοι δεν επιθυμούν την άμεση αλλαγή του «νόμου Σκανδαλίδη», αλλά τη διαμόρφωση των πολιτικών όρων για την υπέρβασή του. Ως εκ τούτου, επανέφεραν στο προσκήνιο τα σενάρια περί Κεντροαριστεράς. «*Δεν είμαστε ρουλέτα*», δήλωσε ο κ. Πάγκαλος στη Βουλή. «*Για εμάς η εξουσία δεν είναι αυτοσκοπός. Δεν συμφωνούμε με καμία χειραγώγηση. Εσείς θέλετε ένα σύστημα με ακόμη λιγότερη αναλογική, ώστε το πρώτο κόμμα με ελάχιστη διαφορά να γίνεται κυβέρνηση. Για εμάς δεν είναι παραδεκτή η φαλκίδευση της εκλογικής θέλησης*». Η ομάδα αυτή των στελεχών του ΠΑΣΟΚ εκτιμά ότι το μόνο σίγουρο διαβατήριο για την εξουσία δεν είναι η αυτόνομη κάθοδος στις εκλογές αλλά «η σύμπλευση των προοδευτικών δυνάμεων». Πιέζουν, ως εκ τούτου, τον Γ. Παπανδρέου να αναλάβει και σχετική πρωτοβουλία στο πλαίσιο και της σύγκλησης του προγραμματικού συνεδρίου του κόμματος. Ποια είναι η στάση του ΣΥΝ; Ομόθυμα όλες οι πτέρυγες, συμπεριλαμβανομένης της τάσης των ανανεωτικών, εκφράζουν δυσπιστία στο θέμα της συνεργασίας με το ΠΑΣΟΚ, αν και τα επιχείρηματα τα οποία προβάλλουν δεν πείθουν. Κι αυτό διότι θεωρούν πως ο τρόπος –και όχι η ουσία– με τον οποίο η Χαριλάου Τρικούπη προσεγγίζει την Αριστερά είναι πρόχειρος και αποσπασματικός. «*Μας θέλουν να ενταχθούμε στις λίστες τους ή να δημιουργηθεί μία συνεργασία τύπου Ελιάς;*», αναρωτιούνται στην Κουμουνδούρου, επιχειρώντας να λύσουν τον γρίφο, αντί να δώσουν μία ξεκάθαρη και άμεση απάντηση· ουδείς αριστερός μπορεί καν να διανοηθεί σήμερα ότι το ΠΑΣΟΚ απέκτησε στην μετά Γιωργάκη εποχή αριστερή κουλτούρα και πολιτική.

«Νομίζω ότι μπορεί να υπάρξει συνεννόηση επί του "γερμανικού μοντέλου". Είναι θέμα εκλογικού νόμου και ίσως εμπίπτει στον περιορισμό του Συντάγματος που λέει ότι η αλλαγή του εκλογικού νόμου πρέπει να ισχύσει από τις μεθεπόμενες εκλογές, εκτός εάν υπάρξει μια αυξημένη πλειοψηφία. Εάν βρεθεί κι αυτή η αυξημένη πλειοψηφία μπορεί και αμέσως να εφαρμοσθεί. Δεν νομίζω ότι χρειάζεται συνταγματική κατοχύρωση».



Θ. Πάγκαλος, στη Βουλή:
«Δεν υιοθετούμε καμία αλλαγή. Δεν είμαστε ρουλέτα. Για εμάς η εξουσία δεν είναι αυτοσκοπός. Δεν συμφωνούμε με καμία χειραγώγηση. Εσείς θέλετε ένα σύστημα με ακόμη λιγότερη αναλογική, ώστε το πρώτο κόμμα με ελάχιστη διαφορά να γίνεται κυβέρνηση. Για εμάς δεν είναι παραδεκτή η φαλκίδευση της εκλογικής θέλησης».

Κ. Σκανδαλίδης, στον *Αθήνα 9.84*:
«Δεν κατάλαβα γιατί δεν μπορούμε να μπούμε σε περίοδο και προγραμματικών συγκλίσεων. Δεν θα είναι εξυγιαντικό και πιο δημοκρατικό για το πολιτικό σύστημα; Εννοώ (περίοδο) κυβερνητικών συμμαχιών».



Ο εκλογικός νόμος και το πολιτικό χρήμα

της Ελένης Παπαδοπούλου



του Χρ. Παπανίκου

Ο εκλογικός νόμος δεν αποτελεί μόνο εργαλείο διαχείρισης της εξουσίας αλλά και μηχανισμό ελέγχου του πολιτικού χρήματος. Ο Κ. Σημίτης, όταν έδωσε το πράσινο φως στον κ. Κ. Σκανδαλίδη να αλλάξει το εκλογικό σύστημα, αρνήθηκε να συνηγορήσει στο αίτημα του τελευταίου να υιοθετήσει το «γερμανικό μοντέλο», που σήμαινε εκ βάθρων ανατροπή του εκλογικού χάρτη, γεγονός που καταδεικνύει πολιτικό καιροσκοπισμό. Το «μοντέλο» αυτό, που αποτελεί ένα ελάχιστο δείγμα φιλελεύθερου εκσυγχρονισμού και προβλέπει ένα συνδυασμό σταυρού και λίστας και ανάδειξη των βουλευτών σε μονοεδρικές και ευρείες εκλογικές περιφέρειες, οδηγεί σε αναδιανομή της πολιτικής εξουσίας. Ισχυροποιείται η θέση των πολιτικών αρχηγών, που θα ελέγχουν περίπου το ένα τρίτο των βουλευτών (οι οποίοι θα εκλέγονται με λίστα), συμβάλλει στη δημιουργία κομμάτων με προγραμματικό λόγο, θίγει τις αμαρτωλές πελατειακές σχέσεις και τον «κοτζαμπασιμό», επηρεάζει τη διοικητική (ανα)διάρθρωση της χώρας, μειώνει την εξάρτηση των πολιτικών από τα ΜΜΕ και, κυρίως, περιορίζει τη διαφθορά στη διαχείριση του πολιτικού χρήματος και τα φαινόμενα της διαπλοκής.



του Δημήτρη Πετσετίδη

Το πολιτικό σύστημα της Ελλάδας, παρά το μανδύα του εκσυγχρονισμού που το περιβάλλει, δεν είναι διατεθειμένο να έρθει σε σύγκρουση με συμφέροντα και δομές που το κρατούν στον αφρό. Η αναμόρφωση του εκλογικού χάρτη υπήρξε και προγραμματική διακήρυξη της ΝΔ, μετά από επιμονή του συντάκτη του προγράμματος του κόμματος κ. Γ. Σουφλιά, ο οποίος, σε επίπεδο διακηρύξεων, εμφανίζεται ακόμη και σήμερα υπέρμαχος αυτών των αλλαγών, ενώ μαζί του έχουν συνταχθεί η κυρία Ντόρα Μπακογιάννη και η πρόεδρος της Βουλής κυρία Άννα Μπενάκη. Η κυβέρνηση, που προέκυψε από τις εκλογές του Μαρτίου 2004, παρά ταύτα, αντί να προχωρήσει προς αυτή την κατεύθυνση, επέλεξε την αδιέξοδη τακτική του «βασικού μετόχου», ως το μοναδικό εργαλείο κατά της διαπλοκής.

Η επιχειρηματολογία του κ. Σημίτη εντάχθηκε στο πολιτικό οπλοστάσιο της ΝΔ: «Οι συνθήκες στην Ελλάδα δεν είναι ώριμες για κάτι τέτοιο». Στο ίδιο μήκος κύματος και ο νυν αρχηγός του ΠΑΣΟΚ κ. Γ. Παπανδρέου, εξαρτά την αλλαγή του εκλογικού χάρτη από την πορεία της συνταγματικής αναθεώρησης, αν και το υφιστάμενο Σύνταγμα δεν υψώνει κανέναν φραγμό στην ανάληψη παρόμοιων πρωτοβουλιών. Ο κ. Παπανδρέου, στις 10 Μαΐου 2006, στο πλαίσιο των προτάσεών του για την αναθεώρηση του Συντάγματος, πρότεινε την αλλαγή του εκλογικού νόμου στην κατεύθυνση, όπως είπε, του «γερμανικού μοντέλου» με τον συνδυασμό σταυρού και λίστας «συνδυάζοντας μονοεδρικές και ευρείες περιφέρειες». «Η φτηνή δημαγωγία περί διαπλοκής και οι δήθεν δρακόντειες απαγορεύσεις», υπογράμμισε, «δεν οδηγούν πουθενά, και μόνο ένα εκλογικό σύστημα που ελαχιστοποιεί την κρισιμότητα του λεγόμενου πολιτικού χρήματος συνιστά πειστική απάντηση στο αίτημα της διαφάνειας». Υπερβαίνοντας τον κ. Σημίτη, υιοθέτησε παράλληλα αλλαγές επί το αυστηρότερο και στον τρόπο διαχείρισης του πολιτικού χρήματος και στους μηχανισμούς ελέγχου των οικονομικών των κομμάτων, υποψηφίων αλλά και νυν βουλευτών. Στο ίδιο πλαίσιο και ο κ. Κ. Καραμανλής, με αφορμή την αναθεώρηση του Συντάγματος, επανέφερε εκ νέου στο τραπέζι τις προγραμματικές προτάσεις του κόμματός του για τον έλεγχο του πολιτικού χρήματος, απογαλακτισμένες πλέον από τις ρυθμίσεις του «βασικού μετόχου».

Βεβαίως, κανένας από τους δύο δεν μιλά για την ταμπακέρα, την διαμόρφωση δηλαδή των πολιτικών όρων που θα αχρηστεύουν ή θα καθιστούν ανίσχυρη τη διαπλοκή.

Σύγχρονοι Έλληνες πεζογράφοι

ΑΡΗΣ ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Η μανία με την Άνοιξη



Ένα ιδιόρρυθμο νησί στο Αιγαίο. Μια παθιασμένη γυναίκα, η Φλώρα (η ηρωίδα στη *Χαμένη Άνοιξη* του Σ. Τσίρκα). Ένας αρχαίος θυμός που ζητά εκδίκηση.

Το μυθιστόρημα - κλειδί για τη σχέση της Αριστεράς με την Τρομοκρατία.

Ελληνικά γράμματα

Γ. Γενναδίου 6, τηλ.: 210 3817826 • Χρ. Λαδά 9Α, τηλ.: 210 3333970

ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

Το μεγάλο πολιτικό πουθενά

Αν διαβάσει κανείς τα επιχειρήματα που εγείρουν οι κ. Μητσοτάκης και Κωνσταντόπουλος εναντίον όσων εκπέμπει η «Ζούγκλα» του Μάκη Τριανταφυλλόπουλου για τις σχέσεις τους με τον επιχειρηματία και εκδότη κ. Αρ. Αλαφούζο, αντιλαμβάνεται αμέσως ότι η σύντομη περίοδος εκεχειρίας που σηματοδότησαν στον επιχειρηματικό κόσμο οι δηλώσεις του Πρωθυπουργού στον Μπαϊρακτάρη περί «νταβατζήδων» έληξε.

Εξερχόμενος, για παράδειγμα, τη Δευτέρα από το Μέγαρο Μαξίμου, όπου ζήτησε από τον Πρωθυπουργό την ανάληψη νομοθετικών πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση των επιθέσεων που δέχεται τελευταία από την «Ζούγκλα», ο κ. Κωνσταντόπουλος έκανε λόγο για την ύπαρξη ενός «*επιχειρησιακού σχεδίου εναντίον του πολιτικού συστήματος, των δημοκρατικών θεσμών αλλά και των πολιτικών δυνάμεων της χώρας*». Απαντώντας εξάλλου στις κατηγορίες περί «*μαύρου πολιτικού χρήματος*», ο Κ. Μητσοτάκης κινήθηκε κι αυτός στο ίδιο μήκος κύματος και δήλωσε ότι δημιουργούνται προβλήματα λειτουργίας της Δημοκρατίας και ότι «*πέραν των αδιαμφισβήτητων οικονομικών ωφελημάτων, πιθανότατα κάποιοι άλλοι, για ανομολόγητους λόγους, κινούν τα νήματα της σκευωρίας*». Πιο συγκεκριμένη, όμως, η *Καθημερινή* του κ. Αλαφούζου διευκρίνισε ότι εκείνοι «*που θέλουν να υπονομεύσουν τους δημοκρατικούς θεσμούς και τον ομαλό πολιτικό βίο της χώρας*» είναι «*ο γνωστός κύκλος συμφερόντων που έχει ανδρωθεί σιτιζόμενος από τις χαριστικές αναθέσεις δημοσίων έργων, τις κρατικές προμήθειες και τις παραγγελίες οπλικών συστημάτων*».

Μια απ' τα ίδια δηλαδή. Εκεί που νομίζαμε ότι διά της σιωπής και διά των παραλείψεων ο Κ. Καραμανλής είχε κατορθώσει το ακατόρθωτο, εγκαθιδρύοντας μια επιχειρησιακή –έστω και σε βάρος της δικαιοσύνης– εκεχειρία, βρισκόμαστε για μια ακόμα φορά ενώπιον ενός νέου, και πολύ πιο σκληρού αυτή τη φορά, γύρου στην αιώνια σύγκρουση των διαπλεκόμενων συμφερόντων. Θυμάστε τη δήλωση Καραμανλή στην έκθεση της Θεσσαλονίκης, όταν ως νέος πρωθυπουργός ρωτήθηκε τι θα κάνει η κυβέρνησή του για να εφαρμόσει τις προεκλογικές εξαγγελίες της περί πάταξης της διαπλοκής; «*Δεν κυνηγάμε μάγισσες*», απάντησε. Να όμως που οι μάγισσες της διαπλοκής που άφησε ανενόχλητες το Μέγαρο Μαξίμου επί τρία χρόνια επιστρέφουν τώρα εξοργισμένες από το περιθώριο στο οποίο τάχατες τις είχαν βάλει και απειλούν να αποσταθεροποιήσουν, όχι φυσικά τους θεσμούς και τη δημοκρατία, αλλά τις επιχειρηματικές ισορροπίες που υποτίθεται ότι αποκατέστησε η κυβέρνηση Καραμανλή.

Η ιστορία όμως εκδικείται πάντα όσους εώλους πολιτικούς, με γνώμονα και προσωπικούς υπολογισμούς, παραβιάζουν τις επιταγές της και προδίδουν τις πολιτικές διακηρύξεις τους. Παράδειγμα οι κ. Μητσοτάκης και Κωνσταντόπουλος, δυο πολιτικοί που γιγαντώθηκαν πολιτικά εκμεταλλευόμενοι την πτώση του ΠΑΣΟΚ από τα σκάνδαλα της περιόδου 1988-89. Οι επιθέσεις εναντίον τους για ύποπτες συναλλαγές με επιχειρηματίες έχουν ως επίκεντρο το μότο που είχε ως πρωτοσέλιδο πριν από δυο εβδομάδες το *Πρώτο Θέμα*: «*Τα έπαιρναν με βαλίτσες ενώ δίκαζαν τον Ανδρέα για τα πάμπερς*». Αναφερόμενος, δηλαδή, στις αδιαμφισβήτητες (αλλά όχι κατ' ανάγκην βρώμικες) σχέσεις των κ. Μητσοτάκη και Κωνσταντόπουλου με εκδοτικούς και επιχειρηματικούς κύκλους, ο κ. Τριανταφυλλόπουλος προσπάθησε να αποδείξει ότι συνωμότησαν κατά του «αθώου Ανδρέα», ο οποίος «αδίκως παραπέμφθηκε».

Η αλήθεια είναι πως ο κ. Τριανταφυλλόπουλος είναι λίγο άδικος μαζί τους. Επειδή στην πραγματικότητα και η ΝΔ του Κ. Μητσοτάκη και ο ΣΥΝ του Ν. Κωνσταντόπουλου έπαιξαν τότε ρόλο νεκροθάφτη της ανήμπορης κάθαρσης του '89. Παράδειγμα, το «καραμπινάτο», όπως λέγαμε τότε, σκάνδαλο της «Αγοράς του Αιώνα». Ο παρακοιμώμενος του Ανδρέα, ο Γ. Λούβαρης, πήγε μέσα. Όμως χάρη στον ΣΥΝ, που υπαναχώρησε την τελευταία στιγμή, ο Ανδρέας δεν παραπέμφθηκε στο Ειδικό Δικαστήριο και για το σκάνδαλο αυτό. Παραπέμφθηκε μόνο για το σκάνδαλο Κοσκωτά στη δίκη, για το οποίο ο Ν. Κωνσταντόπουλος έπαιξε καταλυτικό ρόλο στην αθώωσή του με την τελική αγόρευσή του ενώπιον του Ειδικού Δικαστηρίου.

Ποιος ξεχνά, άλλωστε, ότι ενώ οι μεγαλοεκδότες χρησιμοποίησαν στο έπακρο το «σκάνδαλο Κοσκωτά» για να προασπίσουν τα συμφεροντάκια και τα λεφτάκια τους, στη συνέχεια τα πήραν όλα πίσω επειδή, όπως είχε πει και ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, «*οι πρωθυπουργοί δεν πάνε ποτέ φυλακή*»; Βεβαίως πήραν μαζί τους και άλλα πράγματα, όπως τον Sky και την *Καθημερινή*, που ανήκαν προηγουμένως στον Κοσκωτά. Όλοι γνωρίζουμε εξάλλου τον ρόλο του Μητσοτάκη στην κάθαρση του '89 και δεν χρειάζεται να αναφερθούμε περισσότερο σε αυτόν.

Γεγονός είναι ένα: Η κάθαρση του '89 ματαιώθηκε από την διαπλοκή πολιτικών και επιχειρηματικών συμφερόντων, που εκμεταλλεύθηκαν τη λαϊκή οργή και αγανάκτηση προκειμένου να προωθήσουν τα ιδιοτελή συμφέροντά τους. Το ίδιο συνέβη και σε άλλες μεγάλες δικαστικές υποθέσεις της αποκαλούμενης διαπλοκής, τις οποίες χρησιμοποιεί σήμερα ο οποιοσδήποτε Μάκης προκειμένου να ματαιώσει και να υπονομεύσει εκ των προτέρων κάθε μελλοντική απόπειρα εξυγίανσης και κάθαρσης. Παράδειγμα η «υπόθεση Κόκκαλη», την οποία ήδη παρουσιάζει η «Ζούγκλα» ως «σκευωρία» των Αλαφούζου, Κωνσταντόπουλου, Τεγόπουλου και Μητσοτάκη. Και η αλήθεια είναι ότι μπορεί να το κάνει, γιατί δημιούργησαν το έδαφος άλλοι εμπλεκόμενοι σε αυτές τις υποθέσεις με ίδια συμφέροντα. Επειδή σε τελευταία ανάλυση είναι γεγονός ότι η εμπλοκή συ-

γκεκριμένων επιχειρηματικών συμφερόντων σε αυτή και σε άλλες μεγάλες υποθέσεις παραπλάνησε τη δικαιοσύνη και συσκότισε την πραγματικότητα. Κι αν θέλετε, η ΝΔ δεν μπορεί να μιλάει σήμερα για διαπλοκή, όταν στη θέση της παλιότερης δημιούργησε μια νεότερη.

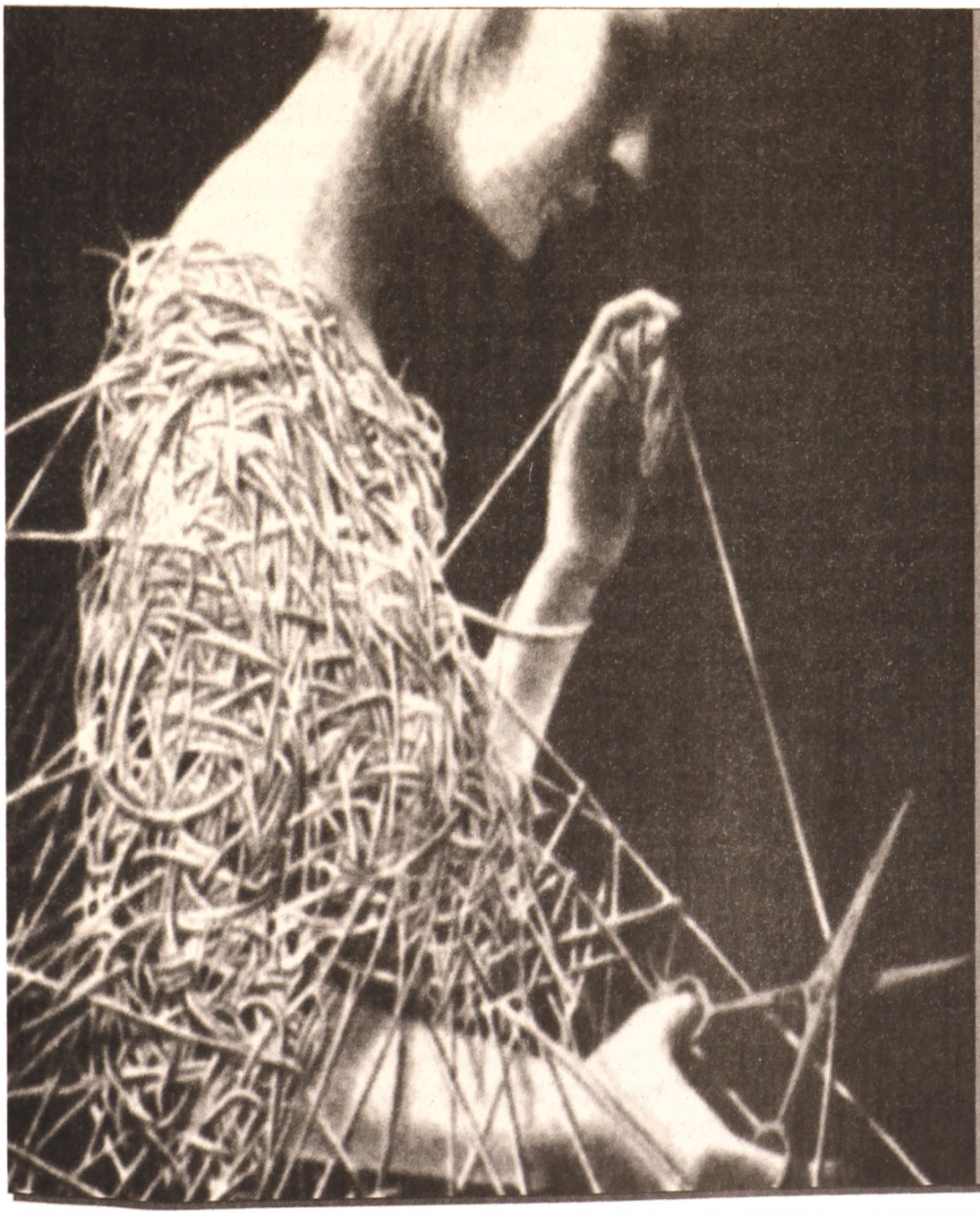
Η συντελούμενη διά της «Ζούγκλας» εκδίκηση της ματαιωθείσας κάθαρσης του '89 στέλνει τελικά ένα σημαντικό πολιτικό μήνυμα στην κυβέρνηση Καραμανλή, η οποία εξελέγη με σημαία της την πάταξη της διαπλοκής, αλλά δεν έκανε τίποτα γι' αυτήν στη συνέχεια. Τώρα που η σύγκρουση υποβόσκει ακόμα και δεν έχει εκδηλωθεί πλήρως, είναι καιρός ο Κ. Καραμανλής να κάνει κάτι προς την κατεύθυνση αυτού που αποτέλεσε τη βασική προεκλογική του δέσμευση. Επειδή είναι βέβαιο ότι αν δεν κόψεις το κεφάλι του φιδιού, θα γυρίσει να σε δαγκώσει.

Είναι γεγονός και κάτι άλλο: Μέχρι σήμερα ο Καραμανλής είναι δέσμιος του αποκαλούμενου «μεσαίου χώρου». Βάσισε την πολιτική του στις διαρκείς θωπείες προς την μερίδα αυτού του εκλογικού σώματος, με αποτέλεσμα να ακυρώνει άλλες, και ίσως σημαντικότερες, πλευρές των προεκλογικών διακηρύξεων του κόμματός του. Κατορθώνει όμως έτσι να διατηρεί ένα μικρό αλλά σταθερό προβάδισμα της ΝΔ έναντι του ΠΑΣΟΚ, και όλοι πιστεύουν σήμερα ότι θα είναι ο νικητής και των επόμενων εκλογών.

Τι θα συνέβαινε όμως αν πέθαινε από τον ξυλοδαρμό ο κύπριος φοιτητής στη Θεσσαλονίκη; Ποιος θα μετρούσε τότε αν ο Γιωργάκης είναι ή όχι «κατάλληλος» για πρωθυπουργός; Πώς θα ψήφιζαν οι συντηρητικοί κεντρώοι ψηφοφόροι που δεν θέλουν ταραχές και αναστατώσεις στη ζωή τους; Πού θα εξέπιπτε η περίφημη στρατηγική του ανύπαρκτου «μεσαίου χώρου»; Αρκούσε ένα μόνο «κλικ» προς το χειρότερο για να καταρρεύσει η περίφημη επικοινωνιακή πολιτική του Μαξίμου, που υποτίθεται ότι εξασφαλίζει την κυριαρχία Καραμανλή απέναντι στον Γιωργάκη; Και για ποια επιτυχία μιλάμε, όταν ύστερα από τόσα και τόσο σκάνδαλα και διαπλοκές, ύστερα από την τόση λαϊκή οργή και αγανάκτηση το μόνο που κατόρθωσε η κυβέρνηση Καραμανλή είναι να κρατά το ΠΑΣΟΚ σε απόσταση 2% από τη ΝΔ; Άντε 3%.

Είναι καιρός να αντιληφθεί ο ίδιος ο Πρωθυπουργός ότι αυτή η πολιτική μόνο σε αδιέξοδα οδηγεί και στο μεγάλο πουθενά. Και να ασχοληθεί επιτέλους με την ταμπακέρα, τη διαμόρφωση, δηλαδή, των πολιτικών όρων που θα αχρηστεύουν ή θα καθιστούν ανίσχυρη τη διαπλοκή και θα επανιδρύσουν το κράτος. Προς την κατεύθυνση αυτή μια λύση θα ήταν ίσως η αλλαγή του εκλογικού νόμου, ώστε να μην εξαρτάται η εκλογή των βουλευτών και της κυβέρνησης από το πολιτικό χρήμα.

Π. ΠΑΝΑΓΗΣ



ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΣΑΒΒΑΤΟ 2
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

- *για την εθνική ανεξαρτησία*
- *την κοινωνική χειραφέτηση*
- *την οικολογία*
- *και την άμεση δημοκρατία*

ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ ΚΑΘΕ ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΑΒΒΑΤΟ

Το ΚΚΕ μπροστά στη μέρα της μαρμότας

Η βελτίωση της δύναμης του κόμματος προκαλεί ξανά τον πονοκέφαλο της εξωστρέφειας

του Γιάννη Ανδρουλιδάκη



Τον Ιούνη του 1999, λίγες ημέρες μετά τα αποτελέσματα των ευρωεκλογών που εμφάνιζαν το ΚΚΕ να αυξάνει τις δυνάμεις του κατά 2,5 μονάδες και να συγκεντρώνει 8,7%, ένα από τα αρκετά προβεβλημένα στελέχη του Περισσού υποστήριζε μπροστά σε ένα μη κομματικό ακροατήριο: «Πορευθήκαμε από το 1991 ως εδώ με μια ηγεσία ειδικών αναγκών, που έκανε τη δουλειά της. Παραπέρα δεν μπορεί να πάει, έχει έρθει η ώρα *να παραδώσει στους πολιτικούς*». Ένα χρόνο αργότερα, η στασιμότητα του ΚΚΕ στις βουλευτικές εκλογές του 2000 έμοιαζε να δικαιώνει προσωρινά το εν λόγω στέλεχος. Η λογική του «*ν κόμματα – 2 πολιτικές*» έδειχνε να έχει φάει τα ψωμιά της· στο συνδικαλιστικό κίνημα η ΕΣΑΚ έβλεπε τις δυνάμεις της να υποχωρούν, ενώ δύο χρόνια αργότερα μια σειρά κόκκινων δήμων πέρασε σε μπλε, πράσινα ή και ροζ χέρια.

Η συνέχεια, ωστόσο, ήταν πολύ λιγότερο γραμμική απ' όσο τη φαντάζονταν οι σκεπτικιστές του κόμματος. Το ΚΚΕ μπόρεσε πρώτα απ' όλα να ανακτήσει την επαφή του με τους κοινωνικούς χώρους: η συγκρότηση του ΠΑΜΕ και η επιμονή σε αυτό, χωρίς να αυξήσει ριζικά τις δυνάμεις του ΚΚΕ στα συνδικάτα, του χάρισε μια ευελιξία στη δράση και αυτή με τη σειρά της μια δυναμική, τουλάχιστον σε σχέση με τη ΓΣΕΕ. Στα πανεπιστήμια, η «Πανσπουδαστική» επέστρεψε σε ποσοστά πάνω από 15% και, σε συνδυασμό με τη σταθερή επιρροή του ΚΚΕ στα σχολεία, η ΚΝΕ έγινε ξανά μια μαζική οργάνωση. Μικροσυμμαχίες επιτεύχθηκαν με 3–4 γκρουπούσκουλα, όχι κατ' ανάγκη πολύ μικρότερα από αυτά με τα οποία συμμαχεί ο ΣΥΝ. Στις εκλογές του 2004 το ΚΚΕ κατέγραψε μια μικρή άνοδο, στις ευρωεκλογές κόντεψε να πιάσει το 10%, στις πρόσφατες νομαρχιακές ξεπέρασε το 7%, στις επόμενες βουλευτικές υπολογίζεται στο 6,5% και βλέπουμε. Ποσοστά που δεν απέχουν πια και τόσο από τα ιστορικά μεταπολιτευτικά ποσοστά του κόμματος.

Πρόκειται, λοιπόν, για την απόλυτη αποτυχία της προφητείας του παλιού στελέχους –στο μεταξύ βρέθηκε στις παρυφές του ΣΥΝ, χωρίς ιδιαίτερη επιτυχία– και συνάμα τη δικαίωση της ηγεσίας του ΚΚΕ, που στη συγκεκριμένη συζήτηση είχε χαρακτηρισθεί περίπου ως *στρατιωτική*; Και ναι και όχι. Το «ναι» είναι ευκόλως εννοούμενο: το ΚΚΕ βελτίωσε τις εκλογικές του δυνάμεις και ως ένα βαθμό και την κοινωνική του δυναμική. Υπάρχει ωστόσο και το «όχι». Αφενός γιατί το ΚΚΕ αναγκάστηκε, έστω και σε μικρό βαθμό, να μεταρρυθμίσει την τακτική του σε αυτήν την 5ετία, αναζητώντας μια στοιχειώδη εξωστρέφεια (ήταν αδύνατο να μην το κάνει, στο βαθμό που έπρεπε να δίνει λογαριασμό για τη δράση του σε ευρύτερους κοινωνικούς χώρους). Αφετέρου γιατί μπορεί μεν η κοινωνική δυναμική του ΚΚΕ να αυξήθηκε λίγο, αλλά το συνολικό δυνητικό κοινό του λόγου του περιορίστηκε αρκετά, ιδιαίτερα μετά την επικράτηση των «εκσυγχρονιστικών» ιδεών (ή και ιδεοληψιών) στην κοινωνία την περίοδο 1999–2002. Τρίτο –και διόλου άσχετο με το προηγούμενο– γιατί η πολιτική πρακτική που πρότειναν οι έσχατοι αναθεωρητές του ΚΚΕ αναπτύχθηκε κάπου έξω από αυτό με κάποια πρώτα αποτελέσματα. Σήμερα, στο πλάι του ΚΚΕ υπάρχει ένας ΣΥΝ που αποπνέει λιγότερη φορμόλη απ' όσο πριν 3 χρόνια και ο οποίος φιλοτεχνεί ένα πιο αριστερό προφίλ. Τεχνητό ή αληθινό, έχει λίγη σημασία για το βραχυπρόθεσμο αποτέλεσμα. Η ουσία είναι ότι σε κάποιους κοινωνικούς αγώνες (φοιτητές, δάσκαλοι κ.ά.) το ΚΚΕ για πρώτη φορά μετά από 15 χρόνια προσπεράστηκε από τα αριστερά. Και αυτό είναι κάτι που ιστορικά η ηγεσία του ΚΚΕ δεν το αντέχει: πρέπει είτε να το καταστείλει είτε να το ενσωματώσει. Έφτά χρόνια μετά τη λαθεμένη εκείνη προφητεία, λοιπόν, το ζήτημα επανέρχεται. Μόνο που την επαναφορά του μπορεί να τη διαχειριστεί πλέον η ίδια η ηγεσία του ΚΚΕ, αναπαυόμενη σε έναν ισχυρότερο μηχανισμό και ένα πιο συνεκτικό (σε πολιτικό επίπεδο) κόμμα. Το ερώτημα όμως παραμένει: μπορεί να το κάνει;

ΤΟ ΣΥΝΔΡΟΜΟ ΤΟΥ ΣΥΝ

Την τελευταία 15ετία ο κομματικός πατριωτισμός του ΚΚΕ βασίστηκε κυρίως

στην αντιπαράθεση με τον ΣΥΝ. Ήταν μια αντιπαράθεση που ποιοτικά υπήρξε πολύ οξύτερη από εκείνη που είχε προηγηθεί με το ΚΚΕ Εσωτερικού, για μια σειρά από λόγους. Ο ένας από αυτούς είναι ότι οι συνθήκες ανασυγκρότησης του μηχανισμού ήταν το 1991 πολύ πιο δυσμενείς από εκείνες του 1968 –ας μην λησμονούμε ότι μιλάμε για μια περίοδο κατά την οποία πολλά κομμουνιστικά κόμματα σβήστηκαν από τον πολιτικό χάρτη της Ευρώπης. Ένας δεύτερος ήταν ότι ο ΣΥΝ υπήρξε για πολλά χρόνια ένας πάρα πολύ χρήσιμος αντίπαλος για το ΚΚΕ: οι πολιτικές του θέσεις και πρωτοβουλίες ήταν συχνά τόσο σαθρές, ώστε το ΚΚΕ κατόρθωνε να επιβιώνει ως κεφαλή της ελληνικής Αριστεράς μόνο και μόνο με το να τις επισημαίνει. Τρίτον, γιατί σε συνδυασμό με την ολοκληρωτική μετάλλαξη του ΠΑΣΟΚ σε κεντροδεξιό κόμμα, ένας πιθανός αφανισμός του ΣΥΝ (κοινοβουλευτικός τε και κοινωνικός) θα άφηνε το ΚΚΕ ολομόναχο στα αριστερά, κάτι που αποτελεί τον κρυφό πόθο του ΚΚΕ από τη δεκαετία του '20 και μέχρι σήμερα.

Οι εξελίξεις ωστόσο στον ΣΥΝ μάλλον αποκλείουν ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Και το ΚΚΕ, που είναι ένα ελάχιστα συναισθηματικό κόμμα, είναι πλέον υποχρεωμένο να πορευθεί με τον ΣΥΝ δίπλα του, σαν ένα αναγκαίο (αναπόφευκτο καλύτερα) κακό. Μια πολύ σκληρή πολεμική εναντίον του είναι αμφίβολο αν θα έχει αποτελέσματα στο εξής. Πόσο μάλλον που στο θολό πλαίσιό του συγκεντρώνεται πλέον και ένα αξιοσημείωτο κομμάτι της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς, που χωρίς να είναι ιδιαίτερα ογκώδες διασφαλίζει την ύπαρξη του ΣΥΝ σε μια σειρά από χώρους από τους οποίους απουσίαζε ολοσχερώς (π.χ. φοιτητικό κίνημα, κίνημα ενάντια στην παγκοσμιοποίηση κ.ά.).

Μια σειρά από κινήσεις του ΚΚΕ αναδεικνύουν μια γενική πρόθεση αποδραματοποίησης των σχέσεων με τον ΣΥΝ –έστω και σε επίπεδο διακηρύξεων. Πριν τον β΄ γύρο των δημοτικών εκλογών η Αλέκα Παπαρήγα, για πρώτη φορά σε 15 χρόνια, δήλωσε σε συνέντευξή της στον ΣΚΑΪ που αναδημοσιεύτηκε στον *Ριζοσπάστη* ότι «*δεν λέμε ότι οι υποψήφιοι του ΣΥΝ είναι ακριβώς το ίδιο με αυτούς του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ*», προσθέτοντας βέβαια ότι «*για να τους ψηφίσουμε χρειάζονται περισσότερες εγγυήσεις*». Στον ίδιο τον β΄ γύρο δεν υπήρξε κινητοποίηση του ΚΚΕ για να αποτραπεί η εκλογή δημάρχων του ΣΥΝ (παρότι η στάση του τελευταίου σε Νίκαια και Καρδίτσα έδινε δικαιώματα), ενώ εντύπωση προκάλεσε το γεγονός ότι ο *Ριζοσπάστης* αντιμετώπισε μάλλον θετικά τον ΣΥΝ στις περιπτώσεις της κόντρας του με τον Τριανταφυλλόπουλο, όπως και σε αυτήν του Τσίπρα με τον *Κόσμο του Επενδυτή*. Ας μην υποτιμηθεί και η εγκατάλειψη του συνθήματος για τις «δύο πολιτικές» και η απόσυρση του αιτήματος για έξοδο από την ΕΕ από την προμετωπίδα των συνθημάτων του.

Αυτό δεν σημαίνει ότι από τη μια μέρα στην άλλη μπορεί το ΚΚΕ να προβεί σε ανοίγματα προς τον ΣΥΝ, ιδιαίτερα με μια βάση τόσο αρνητικά φορτισμένη απέναντι σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Στην πραγματικότητα το ΚΚΕ εξακολουθεί να αισθάνεται πολύ πιο άνετα σε περιπτώσεις όπως αυτές των πρόσφατων εκλογών των Μηχανικών, όπου η δεξιά γραμμή του ΣΥΝ όχι μόνο του έδινε ελευθερία κινήσεων, αλλά του επέτρεψε και να οδηγήσει την άκρα Αριστερά σε διάσπαση. Όμως, όσο λιγοστεύουν αυτές οι περιπτώσεις τόσο το ΚΚΕ θα πιέζεται πολιτικά από γεγονότα που θα εξελίσσονται χωρίς αυτό ή χωρίς μόνο αυτό. Η 90ετής ιστορία του ΚΚΕ διδάσκει ότι, προκειμένου να μη συμβεί κάτι τέτοιο, το κόμμα είναι πάντα διατεθειμένο να συμπτύξει μέτωπα με τους αντιπάλους του. Η ίδια όμως ιστορία διδάσκει ότι αυτό είναι συχνά απλά το πρώτο βήμα για να τα διαλύσει. Ας περιμένουμε λοιπόν τις εξελίξεις με συγκρατημένη αγωνία. Άλλωστε, όπως λέει και μια παλιά υπομονετική παροιμία, «*δεν είναι αύριο η παραμονή του τέλους*».



ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ

ΒΑΤΡΑΧΟΙ

Εἰσαγωγή - Μετάφραση - Σχόλια: **Ἀνδρέας Παναγόπουλος**
Ἀθήνα 2006. Σχ. 8°, σελ. 184.

Στούς *Βατράχους* ὁ Ἀριστοφάνης μέ τόν «Ἀγῶνα» (στ. 830-1137), «παίζων ἅμα καί σπουδάζων», ἐγκαινιάζει τόν κλάδο τῆς λογοτεχνικῆς κριτικῆς καί τό γοητευτικότερο παρακλάδι του, πού τώρα εἶναι γνωστό ὡς διακειμενικότητα ἤ συγκριτολογία. Ἐξάλλου, ὡς πρός τό πολιτικό μήνυμα τοῦ ἔργου, δέν εἶναι τυχαῖο ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι, κατά μοναδική ἐξαίρεση στήν ἱστορία τοῦ θεσμοῦ τῆς «διδασκαλίας» τοῦ δράματος, ἀπαίτησαν καί πέτυχαν τήν ἐπανάληψη τῶν *Βατράχων* τόν ἴδιο χρόνο, 405 π.Χ. Κάποιες νέες ἑρμηνευτικές προσεγγίσεις τοῦ Ἀριστοφάνη, μέ ἔμφαση στήν «παραμυθοκωμωδία», τόν μῦθο καί τήν τελετουργία ἤ κάποιες παλαιότερες πού ἐπανέρχονται, παρακίνησαν τόν συγγραφέα στήν παροῦσα ἔκδοση, γιά νά ἀξιοποιηθοῦν μεταφραστικά καί ὑπομνηματιστικά καί αὐτά τά δεδομένα.

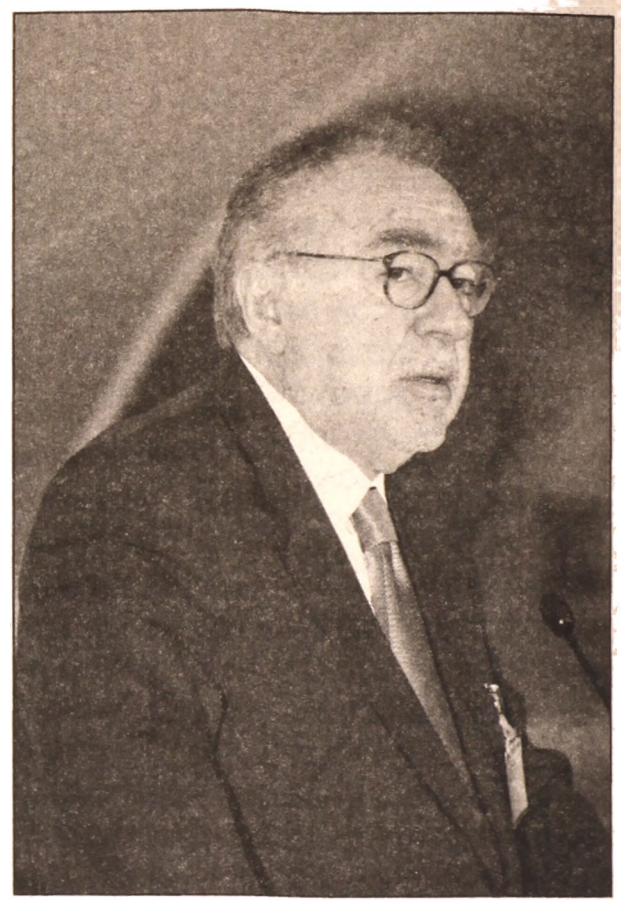
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΗΜΑ
Από το 1960

Προσφορά στον Πολιτισμό και στην Παιδεία
Ιπποκράτους 8 Αθήνα Τηλ.: 210.36.27.318
www.papadimasbooks.gr • papadimas@otp.gr

Η ελληνική διάσταση του σκανδάλου της Siemens

της Αγαθής Κριστίν

Η ελληνική διάσταση του σκανδάλου Siemens έχει πολύ μεγάλη ουρά. Τα ελληνικά ΜΜΕ όμως, είτε επειδή δεν θέλουν είτε επειδή έχουν μαύρα μεσάνυχτα, μέχρι τώρα έχουν δώσει μικρή σημασία στο θέμα. Βέβαια, η αιτία της –προ δύο εβδομάδων– μαζικής εισβολής 270 αστυνομικών στα γραφεία της εταιρείας στο Μόναχο, οι συλλήψεις 12 στελεχών της που ακολούθησαν και οι αποκαλύψεις για μίζες που έδινε η Siemens για να πάρει μεγάλες δουλειές στις τέσσερις γωνιές του κόσμου, δεν ήταν μόνον οι βρόμικες δουλειές πρωτοκλασάτων παραγόντων της στην Ελλάδα.



Είναι εμφανές ότι στο εσωτερικό της Γερμανίας γίνεται ξεκαθάρισμα λογαριασμών, ενδεχομένως με προτροπή Μέρκελ, και γι' αυτό αποφασίστηκε αυτήν την περίοδο να γίνει η «επιχείρηση σκούπα» εναντίον της εταιρείας.

Ωστόσο, από τις μέχρι τώρα έρευνες, αποδεικνύεται ότι ένας από τους ανθρώπους κλειδιά στη διακίνηση των αστρονομικών ποσών του μαύρου χρήματος της Siemens βρίσκεται στην Ελλάδα. Μάλιστα, οι εισαγγελικές αρχές της χώρας, μετά από έρευνα που άρχισε εδώ και τουλάχιστον ένα χρόνο, έχουν στα χέρια τους πλήθος σοβαρών στοιχείων, που δείχνουν ότι παράγοντες και στελέχη της εταιρείας διατηρούσαν «μαύρους λογαριασμούς» με εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ από την αρχή της δεκαετίας του 1990 και τα διοχέτευαν ως μίζες, προκειμένου να εξασφαλίζουν χρυσοφόρα συμβόλαια. Δηλαδή, για μεγάλες μπίζνες στην Ελλάδα, την Αίγυπτο, το Κουβέιτ, την Ινδονησία, το Βιετνάμ, την Ανατολική Ευρώπη, την Ιταλία κλπ.

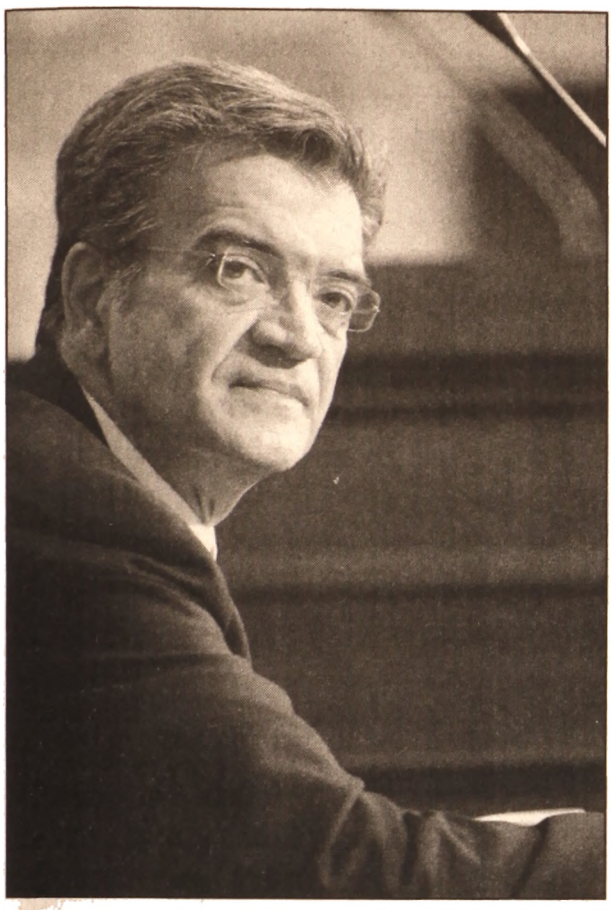
Για τον Έλληνα, που επί σειρά ετών ήταν επικεφαλής του τομέα τηλεπικοινωνιών της Siemens Hellas, έως τώρα έχουν βρεθεί κινήσεις λογαριασμών του από το 2001 έως το 2003. Βεβαίως, ο γερμανικός Τύπος εστιάζει την προσοχή του σε «ολυμπιακά σκάνδαλα» (ηλεκτρονικό σύστημα ασφαλείας Ολυμπιακών C4I), επειδή τα μέχρι τώρα στοιχεία κάνουν πιθανότερο το σκάνδαλο σε αυτό το πεδίο. Ωστόσο, σύμφωνα με άκρως ασφαλείς πληροφορίες, οι μίζες που θα αποκαλυφθούν δεν περιορίζονται μόνον εκεί. Πολύ περισσότερο, αφορούν μεγάλα κατασκευαστικά έργα και τηλεπικοινωνίες.

«ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΑΣΟΚ»

Ο «άνθρωπος της Siemens στην Αθήνα», όπως παρουσιάζουν οι γερμανικές εφημερίδες τον Έλληνα που εμπλέκεται στην υπόθεση, κάθε άλλο παρά τυχαίο πρόσωπο ήταν. Ήταν το στέλεχος που έκλεινε μεγάλες δουλειές της εταιρείας, όχι μόνον στην Ελλάδα, αλλά και στα Βαλκάνια και τη Μέση Ανατολή. Και, ως γνωστόν, η Siemens, μαζί με άλλες ελληνικές εταιρείες, όπως η Intracom του Σωκράτη Κόκκαλη και σειρά άλλων, είχε κτυπήσει μεγάλες δουλειές τόσο στις κατασκευές (Μετρό κλπ) όσο και στον ΟΤΕ. Για να μην μιλήσει κανείς για τις τηλεπικοινωνίες στα Βαλκάνια και τις «μπίζνες» που έκανε εκεί ο ΟΤΕ. Από τις έρευνες των γερμανικών αρχών, λοιπόν, λίγα έχουν δημοσιοποιηθεί. Το πιο ενδιαφέρον θα είναι εάν αποκαλυφθεί πού πήγαιναν τα χρήματα των «μαύρων λογαριασμών» τα δέκα προηγούμενα χρόνια. Και τότε είναι βέβαιον ότι θα αποκαλυφθούν πολύ σημαντικές πτυχές για πρόσωπα που ανήκαν στο «σύστημα ΠΑΣΟΚ» και είχαν ενεργό συμμετοχή σε υποθέσεις κρατικών προμηθειών, τηλεπικοινωνιών, τραπεζών, εταιρειών τεχνολογίας και δημοσίων έργων.

ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

Όλα αυτά, όμως, δεν σημαίνουν ότι το σκάνδαλο με το ολυμπιακό C4I είναι μικρότερης σημασίας. Το αντίθετο. Είναι μάλιστα εκ του πονηρού η στάση της κυβέρνησης, η οποία, παρότι εδώ και τουλάχιστον δύο χρόνια γνωρίζει και έχει στοιχεία γι' αυτό, δεν το έστειλε σε εξεταστική επιτροπή της



Βουλής. Κι όμως, μόλις πέρυσι, ο πρώην επικεφαλής του γαλλικού κολοσσού στα ηλεκτρονικά Μισέλ Ζοσράν, μιλώντας στη *Le Monde* για τις μίζες που έδωσε η εταιρεία σε σειρά χωρών σε όλο τον κόσμο, ανέφερε ότι ο εκπρόσωπός της στην Ελλάδα, γνωστός επιχειρηματίας που εμπλέκεται στα εξοπλιστικά, του είπε πως οι Γάλλοι δεν κατάφεραν να πάρουν το έργο του C4I επειδή «*εμείς χτυπήσαμε πολύ χαμηλά, ενώ οι Αμερικανοί χτύπησαν στο υπουργείο Δημόσιας Τάξης και στον πρωθυπουργό*».

Και τότε το θέμα συγκαλύφθηκε. Όπως το ίδιο συνέβη και με τις αποκαλύψεις Ζοσράν σχετικά με τη «δουλειά» του εκσυγχρονισμού των φρεγατών (350 εκ. ευρώ) που, όπως υποστήριξε ο ίδιος, πήρε η εταιρεία του αντί του C4I. Τώρα λοιπόν, στη Γερμανία αποκαλύπτεται ότι από τους «μαύρους λογαριασμούς» της Siemens τον Αύγουστο και τον Σεπτέμβριο του 2002 εστάλησαν χρήματα σε δύο εταιρείες συμβούλων μαϊμού, στο Λονδίνο (Weavind) και στη Βιέννη (Krhoma GmbH) για το C4I. Να σημειωθεί ότι αυτές οι «κινήσεις» γίνονται λίγο προτού η ελληνική κυβέρνηση καλέσει τις εταιρείες να εκδηλώσουν ενδιαφέρον για το έργο.

Όλα πάντως δείχνουν ότι την κυρίως «βρόμικη δουλειά» για το έργο ύψους 260 εκ. ευρώ του C4I την έκαναν ως επί το πλείστον οι Αμερικανοί της SAIC. Αυτοί ήταν επικεφαλής της κοινοπραξίας εταιρειών που πήρε τη «δουλειά». Εκεί συμμετείχε η Siemens, η οποία είχε αναλάβει ένα τεράστιο κομμάτι του έργου, που έφτανε τα 170 εκ. ευρώ. Τι έκαναν οι Αμερικανοί; Απλά συμμάχησαν με τη Siemens, η οποία όμως, σε αντίθεση με τη SAIC, διέθετε στην Ελλάδα «παραδοσιακούς δίαυλους» επιρροής στα κέντρα λήψης αποφάσεων. Δηλαδή, στην ελληνική κυβέρνηση. Εκεί ακριβώς εμπλέκεται και το στέλεχος της Siemens Hellas, το οποίο σ'αυτή την περίπτωση κινητοποίησε τον «παραδοσιακό μηχανισμό διαπλοκής» για να πάρει τη «δουλειά» η κοινοπραξία. Πρόκειται για το πολιτικο-επιχειρηματικό διαπλεκόμενο «σύστημα ΠΑΣΟΚ» που κυριαρχούσε επί Σημίτη –και εξακολουθεί να είναι πανίσχυρο επί ΝΔ– και σάρωνε τις κάθε λογής μεγάλες δουλειές.

Άκρως ενδιαφέρον είναι ότι, την ίδια περίοδο, στο «παιχνίδι» μπήκε και η πρεσβεία των ΗΠΑ, προκειμένου να βάλει στην κοινοπραξία αμερικάνικη εταιρεία, η οποία θα μοιραζόταν μαζί με τη Siemens τμήμα του έργου. Υψηλόβαθμος διπλωμάτης της χώρας συνεργάστηκε γι'αυτόν τον λόγο με γνωστό διαπλεκόμενο έλληνα μεγαλοεπιχειρηματία. Τότε, μετά από σχετικές καταγγελίες που έφτασαν στην Ουάσιγκτον, ήλθε στην Αθήνα κλιμάκιο του FBI, το οποίο δίπλωσε σε μια κόλλα χαρτί τον διπλωμάτη. Αυτός, μάλιστα, λέγεται ότι ήταν ο κύριος λόγος που αποχώρησε από το Διπλωματικό Σώμα.

Ο ΚΟΡΩΝΙΑΣ;

Από τις έρευνες των εισαγγελικών αρχών της Γερμανίας και της Ελβετίας, προέκυψε, σύμφωνα με τον γερμανικό Τύπο, και ένα ακόμα ενδιαφέρον στοιχείο, που αφορά τον επικεφαλής της Vodafone κ. Κορωνιά. Γράφτηκε, λοιπόν, ότι από τους «μαύρους λογαριασμούς» της Siemens διοχετεύθηκαν «*432.000 ευρώ σε λογαριασμό της Γενεύης, που ανήκει στον επικεφαλής της Vodafone στην Ελλάδα*». Η Vodafone, βέβαια, περιορίζεται να διαψεύσει τις πληροφορίες και να τις χαρακτηρίσει «ανυπόστατες». Δεν νομίζει η ελληνική Δικαιοσύνη ότι είναι ώρα να μπλοκάρει μερικούς λογαριασμούς του κ. Κορωνιά; Έτσι απλά, για να δούμε εάν οι διαψεύσεις της εταιρείας ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. Διότι, εντάξει, ο Κορωνιάς τη «σκαπούλαρε» από το σκάνδαλο των υποκλοπών, δεν πρέπει όμως να πέσει λίγο φως και στην υπόθεση Siemens;

ΚΑΙ ΤΩΡΑ Ο ΜΑΝΑΤΖΕΡ

Όσον αφορά τον «ελληνικό κρίκο» του σκανδάλου, ο γερμανικός Τύπος φαίνεται ότι το απολαμβάνει. Όλοι οι δημοσιογράφοι που χειρίζονται το θέμα ξέρουν το όνομά του, και μάλιστα έχουν ρωτήσει γι' αυτόν επίσημα τη διοίκηση της Siemens στη Γερμανία. Και βέβαια τον φωτογραφίζουν: «*Ο 44χρονος Έλληνας με τα λίγα μαλλιά και το μουστάκι, μέχρι πρότινος υπεύθυνος της Siemens Hellas στις τηλεπικοινωνίες, που παραιτήθηκε στις 6 Απριλίου, παρότι ήταν μάνατζερ τρίτης–τέταρτης κατηγορίας, διαχειριζόταν δυσανάλογα μεγάλα ποσά*», γράφουν. Ε, τι άλλο να πούν οι άνθρωποι. Όλοι τον ξέρουν. Πολύ περισσότερο, άπαντες γνωρίζουν τον κύκλο των μεγαλοεπιχειρηματιών, στον οποίο εκινείτο. Οι εισαγγελικές αρχές του Μονάχου, λοιπόν, βρήκαν ότι ο «μάνατζερ» ήταν κάτοχος και διαχειριστής «μαύρων λογαριασμών» της Siemens με τουλάχιστον 41 εκ. ευρώ. Δύο από τις κινήσεις των λογαριασμών δείχνουν ότι μεταφέρθηκαν 6 εκ. ευρώ προς την Ελλάδα για αγορά οικίας και περί τα 11 εκατομμύρια το πιθανότερο για μίζες. Διακινήθηκαν επίσης και άλλα μικρότερα ποσά. Εξαιρετικά σημαντικό είναι ότι ο «μάνατζερ» στις 30 Μαρτίου 2006 κατέθεσε στην εισαγγελία Βέρνης, όπου, σύμφωνα με τον γερμανικό Τύπο, «*έκανε σημαντικές αποκαλύψεις*». Μια εβδομάδα αργότερα όμως, ακολούθησε η δίχως δημόσιο θόρυβο αποχώρησή του από τη Siemens Hellas. Τα τζιμάνια των ΜΜΕ, βέβαια, δεν πήραν –ή δεν ήθελαν να πάρουν– είδηση. Και γιατί να γίνει κάτι τέτοιο; Άλλωστε, όπως αναφέρουν οι γερμανικές εφημερίδες, ούτε η Siemens ήθελε να γίνει θόρυβος. Ή μήπως, για την ακρίβεια, ήθελε να «θαφτεί» το θέμα;

κοσμοδρόμιο



ΛΙΒΑΝΟΣ Η ΑΠΟΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ

Η ανησυχία κορυφώθηκε στον Λίβανο μετά τη νέα πολιτική δολοφονία που διαπράχθηκε την περασμένη εβδομάδα με θύμα τον υπουργό Βιομηχανίας της χώρας Πιερ Τζεμαγιέλ, γόνο μεγάλης οικογένειας με μακρά δράση στην πολιτική ιστορία του Λιβάνου εδώ και δεκαετίες.

Χαρακτηριστικό είναι ότι η δολοφονία σημειώθηκε την παραμονή ακριβώς της 63ης επετείου της ανεξαρτησίας του Λιβάνου, ο εορτασμός της οποίας ματαιώθηκε, φυσικά, ενώ ο πρωθυπουργός της χώρας Φουάντ Σινιόρα έσπευσε να διεθνοποιήσει το θέμα, ζητώντας από τον ΟΗΕ να συμβάλει στην εξιχνίαση της δολοφονίας και στρέφοντας τις υποψίες προς την πλευρά της Συρίας, επαναλαμβάνοντας το προηγούμενο με την περσινή δολοφονία του πρωθυπουργού Ραφίκμ Χαρίρι.

Ο Τζεμαγιέλ, γιος του πρώην προέδρου Αμίν Τζεμαγιέλ και εγγονός του Πιερ Τζεμαγιέλ, ιδρυτή της οργάνωσης των μαρωνιτών φαλαγγιτών που συνεργάσθηκαν με τους Ισραλινούς εναντίον των Παλαιστινίων που είχαν καταφύγει στον Λίβανο, ανήκε στην ομάδα των πολιτικών που τάσσονται εναντίον της Συρίας, την οποία έσπευσαν να κατηγορήσουν από την πρώτη στιγμή τόσο ο Σαάντ Χαρίρι όσο και ο ηγέτης των Δρούζων Ουαλίντ Τζουμπλάτ.

Η δολοφονία του Τζεμαγιέλ και το κλίμα που δημιουργήθηκε έδωσε επίσης την ευκαιρία στον πρόεδρο Τζορτζ Μπους να τηλεφωνήσει στον πρωθυπουργό Σινιόρα για να του εκφράσει τη «σταθερή δέσμευσή του» στην υποστήριξη της δημοκρατίας στον Λίβανο και την αντίθεσή του στις επεμβάσεις της Συρίας και του Ιράν.

Την ίδια στιγμή, στο Παρίσι, ο πρόεδρος Σιράκ διατύπωσε «φόβους μιας νέας επίθεσης αποσταθεροποίησης του Λιβάνου», επισημαίνοντας ότι «η Συρία και το Ιράν είναι γνωστό ότι ωθούν προς την αποσταθεροποίηση της κυβέρνησης του Φουάντ Σινιόρα».

Αντίθετα, το Λονδίνο εξέφρασε ορισμένες αμφιβολίες για την ευθύνη της Συρίας ή του Ιράν, παραδεχόμενο ότι «δεν γνωρίζει ποιος πραγματικά ευθύνεται γι' αυτή την πράξη, η οποία είναι προφανές ότι αποσκοπούσε στην υπονόμευση της λιβανικής κυβέρνησης».

ΙΡΑΚ ΕΠΙΜΕΝΟΥΝ ΣΤΗ «ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ»...

Πληθαίνουν οι πιέσεις προς την Ουάσιγκτον να στραφεί σε διάλογο με το Ιράν και τη Συρία, καθώς το Ιράκ βρίσκεται για ακόμα μια φορά στα πρόθυρα εμφύλιας σύρραξης, με τον αριθμό των θυμάτων μεταξύ των αμάχων να φτάνει στις 3.700 μόνο κατά τον Οκτώβριο. Την ίδια στιγμή που και τα αμερικανικά ακόμα ΜΜΕ μιλούν πλέον ανοιχτά για εμφύλιο πόλεμο, ο Λευκός Οίκος φαίνεται να υποστηρίζει ότι η πορεία εξομάλυνσης της πολιτικής κατάστασης στο Ιράκ έχει περάσει απλώς σε «νέα φάση». Από την πλευρά της η ιρακινή κυβέρνηση, μετά και τις επαφές που είχε ο πρόεδρος του Ιράκ Τζαλάλ Ταλαμπανί στην Τεχεράνη, ζήτησε από τα Ηνωμένα Έθνη την παράταση της παρουσίας της πολυεθνικής δύναμης στη χώρα μέχρι και το τέλος του επόμενου έτους, προκειμένου να είναι σε θέση οι δυνάμεις ασφαλείας του Ιράκ να αναλάβουν τον έλεγχο της κατάστασης. Με ομόφωνο ψήφισμά του, το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ έκανε δεκτό το αίτημα της ιρακινής



κυβέρνησης, παραπέμποντας την υπόθεση σε αναθεώρηση για τις 15 Ιουνίου, ή και νωρίτερα, εφόσον ζητηθεί από το Ιράκ.

ΝΑΤΟ ΣΥΝΕΧΙΖΕΙ ΝΑ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΙ Ο ΜΠΟΥΣ

Τον «μπαμπούλα» της Αλ Κάιντα και των Ταλιμπάν επιστράτευσε ο πρόεδρος Τζορτζ Μπους στη Σύνοδο Κορυφής του ΝΑΤΟ, όχι μόνο για να διατηρήσει ζωντανή την έτσι κι αλλιώς άχρηστη πλέον Συμμαχία, αλλά και για να τη φέρει στα μέτρα των αναγκών της πολιτικής του, επιδιώκοντας να πείσει τις χώρες μέλη να συμβάλουν περισσότερο στην αρνητική και επικίνδυνη κατάσταση που έχει δημιουργήσει αυτή ακριβώς η πολιτική του στο Αφγανιστάν και στο Ιράκ.

Συγκεκριμένα, ο Μπους, με την πλήρη υποστήριξη του στενού συμμάχου του Τόνι Μπλερ και του γγ του ΝΑΤΟ Γιάαπ ντε Χόουπ Σέφερ, ζήτησε από τους λοιπούς ηγέτες να αυξήσουν τις δυνάμεις που έχουν στείλει στο Αφγανιστάν και κυρίως να τους επιτρέψουν να συμμετέχουν σε επιχειρήσεις που διεξάγονται στις επικίνδυνες περιοχές, όπου οι αμερικανοβρετανικές δυνάμεις κατοχής τα βρίσκουν σκούρα.



Κατά τον Μπους, μάλιστα, οι χώρες του ΝΑΤΟ θα πρέπει «να παράσχουν τις δυνάμεις που ζητούν οι στρατηγοί... προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί».

Το τραγικό είναι ότι ο Μπους καταβάλλει προσπάθειες να παρασύρει το ΝΑΤΟ σε αύξηση των δυνάμεών του στο Αφγανιστάν, σε μια περίοδο που οι χώρες της «λέσχης των προθύμων» που συμμετέχουν στην κατοχή του Ιράκ έχουν αρχίσει να αποσύρουν ή να μειώνουν τις δυνάμεις που έχουν αποστείλει εκεί.

ΙΣΡΑΗΛ ΕΥΘΡΑΥΣΤΗ ΕΚΕΧΕΙΡΙΑ...

Στον δρόμο που χάραξε ο προκάτοχός του Αριέλ Σαρόν φαίνεται να κινείται ο πρωθυπουργός του Ισραήλ Εχούντ Ολμέρ, με δηλώσεις του μετά την επίτευξη της εκεχειρίας την Κυριακή. Συγκεκριμένα, όπως δήλωσε ο ισραηλινός πρωθυπουργός, το κράτος του Ισραήλ είναι πρόθυμο να διαπραγματευθεί όρους για «πραγματική ειρήνευση» στην περιοχή, εφόσον οι δύο πλευρές συμφωνήσουν στη δημιουργία ανεξάρτητου παλαιστινιακού κράτους, που θα εκτείνεται ξεχωριστά στη Λωρίδα της Γάζας και στη Δυτική Όχθη. Τις προϋποθέσεις για ειρήνευση έρχεται να συμπληρώσει η μέριμνα ανταλλαγής παλαιστινίων κρατουμένων με τον ισραηλινό στρατιώτη Γκιλάντ Σαλίτ, η απαγωγή του οποίου υπήρξε η αφορμή για το ξέσπασμα του τελευταίου γύρου σύγκρουσης και βίας πέντε μήνες νωρίτερα. Ούτε η συμφωνία για κατάπαυση του πυρός, ωστόσο, ούτε οι προθέσεις του Ισραήλ φαίνεται να πείθουν τις στρατιωτικές οργανώσεις της Παλαιστίνης, καθώς λίγες ώρες μετά την επίτευξη της εκεχειρίας η ένοπλη πτέρυγα της Χαμάς και η ισλαμική Τζιχάντ προχώρησαν στη ρίψη ρουκετών στη Λωρίδα της Γάζας. Αμφότερες οι παλαιστινιακές και οι ισραηλινές αρχές καταδίκασαν την παραβίαση της εκεχειρίας, ανοιχτό, ωστόσο, παραμένει το ζήτημα κατά πόσο οι δηλώσεις Ολμέρ μπορούν να αποτελέσουν ρεαλιστική βάση για το ξεκίνημα νέων διαπραγματεύσεων.

ΙΣΗΜΕΡΙΝΟΣ ΟΛΟ ΚΑΙ ΠΙΟ ΑΡΙΣΤΕΡΑ Η Λ. ΑΜΕΡΙΚΗ

Με μια άνετη νίκη στις εκλογές της περασμένης Κυριακής, ο αριστερός υποψήφιος για την προεδρία στον Ισημερινό Ραφαέλ Κορέα έδωσε νέα ώθηση στη στροφή προς τα αριστερά που έχει ξεκινήσει στη Νότια Αμερική, διευρύνοντας τον κύκλο που αποτελούν ήδη η Βενεζουέλα, η Βολιβία, το Περού, η Βραζιλία, η Χιλή, η Νικαράγουα και φυσικά η Κούβα.

Μια ειδοποιός διαφορά, ωστόσο, είναι ότι ο Κορέα δεν προέρχεται από τις τάξεις του στρατού, ούτε από τις τάξεις των απλών εργαζομένων. Πρόκειται για έναν χαρισματικό τεχνοκράτη με λαμπρές οικονομικές σπουδές, και μάλιστα σε αμερικανικό πανεπιστήμιο, ο οποίος ήδη έχει χρηματίσει υπουργός Οικονομικών στην προηγούμενη κυβέρνηση της χώρας του, αλλά παραιτήθηκε μετά από μερικούς μόνο μήνες, επειδή διαφώνησε με την πολιτική που ασκούσε η κυβέρνηση.

Στα άμεσα σχέδιά του, όπως δήλωσε ο ίδιος, είναι να κοπούν οι δεσμοί της χώρας του με την Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, να διεξαχθεί δημοψήφισμα για την αναθεώρηση του Συντάγματος, να μειωθεί η εξουσία των παραδοσιακών κομμάτων και να περιοριστούν οι αμερικανικές στρατιωτικές δραστηριότητες στον Ισημερινό.

Επίσης, σκοπεύει να επαναδιαπραγματευθεί τα πετρελαϊκά συμβόλαια με τις ξένες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον Ισημερινό (πέμπτη χώρα παραγωγής πετρελαίου στη Λατινική Αμερική), να επανεντάξει τη χώρα του στον ΟΠΕΚ και να αναζητήσει συμμαχίες με άλλες χώρες για την αντιμετώπιση των ηγεμονικών δυνάμεων του κόσμου, όπως είπε.



Όλοι στο πλευρό του Ερντογάν

του Στρατή Μοσχονήσιου

Η ώρα της αλήθειας για την Τουρκία και την ευρωπαϊκή προοπτική της έφτασε. Και το ερώτημα είναι τι θα κάνουν οι Ευρωπαίοι ηγέτες με την «καυτή πατάτα» που έχουν στα χέρια τους. Αν, δηλαδή, θα αποφασίσουν τελικά να την «καθαρίσουν», όπως επιβάλλουν οι αρχές της Ένωσης, ή –όπως διαφαίνεται ήδη– θα την ρίξουν στα μαλακά, ώστε να σώσουν την πατάτα και... τα χέρια τους. Στο μεταξύ, μέχρι να έλθει το πλήρωμα του χρόνου, μέχρι δηλαδή τις 14 Δεκεμβρίου, οπότε θα πραγματοποιηθεί η Σύνοδος Κορυφής της Ένωσης, η Άγκυρα κάθεται σε αναμμένα κάρβουνα, καθώς έχει να αντιμετωπίσει, με συνεχείς ελιγμούς, τα απανωτά «τεστ» στα οποία υποβάλλεται.



Ένα από τα «τεστ», στα οποία υποβλήθηκε η Άγκυρα, ήταν ασφαλώς η πολυσυζητημένη επίσκεψη, την εβδομάδα αυτή, του Πάπα της Ρώμης. Μια επίσκεψη που έδωσε αφορμή στους κύκλους που μάχονται τον πρωθυπουργό Ταγίπ Ερντογάν να δημιουργήσουν, όλο το προηγούμενο διάστημα, ένα άκρως εκρηκτικό κλίμα, με την κινητοποίηση των σκληρών ακροδεξιών και φανατικών ισλαμιστών.

Έτσι κι αλλιώς, όμως, η επίσκεψη του Πάπα, πέρα από τα επικοινωνιακά παιχνίδια και τους λεονταρισμούς του ίδιου του Ερντογάν, είχε καθαρά πολιτικό χαρακτήρα, πράγμα που φαίνεται και από το γεγονός ότι για την πραγματοποίησή της είχαν «δουλέψει» πολλοί παράγοντες στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ αλλά και από τις δηλώσεις του ποντίφηκα στην Άγκυρα και την Κωνσταντινούπολη.

Στο πλαίσιο αυτό, εξάλλου, εντάσσεται και η άμεση στήριξη που προσφέρουν πολιτικοί παράγοντες της Ευρώπης, και κυρίως των ΗΠΑ, στην επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει το Οικουμενικό Πατριαρχείο της Κωνσταντινούπολης, ένα θέμα που βρέθηκε στο επίκεντρο της συνάντησης του Πάπα με τον Οικουμενικό Πατριάρχη, παράλληλα με τα θέματα του διαλόγου των Εκκλησιών και εν γένει των θρησκειών.

Είναι δεδομένο ότι σε πολλές δυτικές χώρες κυριαρχεί η άποψη πως η Τουρκία αποτελεί παγίως έναν σημαντικό ιστορικό κόμβο, ο οποίος δυνητικά λειτουργεί ως ενδιάμεσος κρίκος με τα μουσουλμανικά κράτη της Μέσης Ανατολής και του Καυκάσου. Ένας κρίκος που αποκτά ιδιαίτερη σημασία στο νέο γεωπολιτικό παιχνίδι που εξελίσσεται τα τελευταία χρόνια στην ευρύτερη περιοχή και εξαιτίας του οποίου η Δύση προσπαθεί με κάθε τρόπο να φέρει όσο το δυνατό πιο κοντά της την Τουρκία.

Την άποψη αυτή, βεβαίως, καλλιεργεί έντεχνα και η ίδια η Άγκυρα, η οποία φυσικά την εκμεταλλεύεται, πολλές φορές επιθετικά ή και εκβιαστικά, προκειμένου να εξασφαλίζει την ανοχή της Δύσης για διεκδικήσεις στον γεωγραφικό της περίγυρο ή για την εφαρμογή απαράδεκτων πολιτικών στο εσωτερικό της επικράτειάς της.

ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΕΕ

Η άποψη που κυριαρχεί στη Δύση για την Τουρκία, όπως είναι φυσικό, έπαιξε καθοριστικό ρόλο και στις σχέσεις της Τουρκίας με την Ευρώπη. Σχέσεις που είχαν αρχίσει να καλλιεργούνται κυρίως σαν επίφαση ανάπτυξης –από την εποχή ακόμα της οθωμανικής αυτοκρατορίας– και οι οποίες, μέσα από πολλές παλινδρομήσεις, έφτασαν στην σημερινή πορεία προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μια πορεία που, παρά τις έντονες αντιδράσεις που αντιμετωπίζει, έχει το προνόμιο να υποστηρίζεται ένθερμα από μια ομάδα ευρωπαϊκών χωρών, με επικεφαλής την Βρετανία, και βεβαίως από τις ΗΠΑ.

Αυτό φάνηκε ολοκάθαρα και τις ημέρες αυτές, με το θέμα των συζητούμε-



νων μέτρων που θα πρέπει να πάρει η Ευρωπαϊκή Ένωση έναντι της Τουρκίας, εξαιτίας της πεισματικής άρνησής της να ανταποκριθεί στις δεσμεύσεις της σε σχέση με την εφαρμογή του πρωτοκόλλου τελωνειακής ένωσης και να ανοίξει τα λιμάνια και τα αεροδρόμιά της για την Κυπριακή Δημοκρατία, την οποία πρέπει επίσης να αναγνωρίσει ως επίσημο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Παρά τις εκθέσεις καταπέλτες που είχαν εκδοθεί, αρχικά από την Ευρωβουλή και κατόπιν από την ίδια την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τελικά ο αρμόδιος επίτροπος Όλι Ρεν, θέλοντας να τερματίσει τις συζητήσεις για ενδεχόμενη διακοπή ή «πάγωμα» της ενταξιακής διαδικασίας της Τουρκίας, πρότεινε εσπευσμένα, την Τρίτη που πέρασε, τη διακοπή των διαπραγματεύσεων για οκτώ μόνο κεφάλαια, που αφορούν κυρίως το ζήτημα της τελωνειακής ένωσης. Στην ίδια πρόταση προστίθεται ότι θα μπορούν να ανοίγουν κανονικά τα υπόλοιπα κεφάλαια, τα οποία όμως δεν θα «κλείνουν», ενώ εκφράζεται η άποψη ότι το θέμα των διαφορών με την Κύπρο θα πρέπει να περιληφθεί σε μια συνολική λύση του Κυπριακού που θα επιδιωχθεί στο πλαίσιο του ΟΗΕ.

ΣΤΑ «ΜΕΤΡΑ» ΤΗΣ ΑΓΚΥΡΑΣ

Οι προτάσεις Ρεν, βεβαίως, προσπαθούν να τηρήσουν κάποιες ισορροπίες, με σκοπό να περισώσουν τη διαδικασία ένταξης, δεδομένου ότι, αν επιβληθεί μια διακοπή στις σχετικές διαπραγματεύσεις, θα είναι πολύ δύσκολο –αν όχι αδύνατο– αυτές να επανέλθουν, και μάλιστα στο σημείο όπου σταμάτησαν. Για τον λόγο αυτό και ο ίδιος ο Ερντογάν διατύπωσε κάποιες αντιρρήσεις, κυρίως «για την τιμή των όπλων». Αντίθετα, η Λευκωσία αντέδρασε έντονα, μιλώντας για αιφνιδιασμό, ενώ η Αθήνα επανέλαβε μεν τις γνωστές θέσεις της, ουσιαστικά όμως έδειξε να αποδέχεται τις προτάσεις ως «βάση για τις συζητήσεις που θα γίνουν», όπως δήλωσε ο πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής.

Στην ουσία, οι προτάσεις Ρεν εξυπηρετούν απόλυτα τον Ταγίπ Ερντογάν, σε μια περίοδο που χαρακτηρίζεται ως η δυσκολότερη από την ημέρα που το κόμμα του κατέλαβε την εξουσία στην Τουρκία.

Συγκεκριμένα, επίτροπος, πιστός στις αμερικανοβρετανικές αρχές και λειτουργώντας σε βάρος των αρχών της Ένωσης, ρίχνει στα «μαλακά» το θέμα της απιστίας που δείχνει η Άγκυρα, δίνοντας στον Ερντογάν μια γερή ανάσα για να ασχοληθεί με τα τεράστια προβλήματα που αντιμετωπίζει στο εσωτερικό της χώρας του, μερικά από τα οποία, μάλιστα, αφορούν άμεσα και την Δύση.

Δεν είναι τυχαίο, στο πλαίσιο αυτό, ότι στην Ευρωπαϊκή Ένωση όλες οι συζητήσεις αυτή την περίοδο έχουν περιοριστεί μόνο στο θέμα της εφαρμογής ή μη της τελωνειακής ένωσης για την Κύπρο, καθώς και στους τρόπους με τους οποίους θα αρθεί η απομόνωση των Τουρκοκυπρίων, πάντα με γνώμονα τις απαιτήσεις της Άγκυρας. Όλοι όμως δείχνουν να έχουν ξεχάσει τις άλλες αιτιάσεις που υπήρχαν σε βάρος της Τουρκίας, όπως η κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, το νομικό σύστημα και οι ελευθερίες των μειονοτήτων και των διαφορετικών θρησκειών, ενώ κανείς δεν συζητά πλέον για την κατάσταση κατοχής που εξακολουθεί να υπάρχει στην Κύπρο και την οποία ορισμένες δυτικές χώρες έχουν λίγο πολύ αποδεχτεί ως... νόμιμη.

ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΡΝΤΟΓΑΝ

Αυτή τη στιγμή, όμως, ο τούρκος πρωθυπουργός έχει να αντιμετωπίσει καταρχάς το θέμα των εκλογών –βουλευτικών την άνοιξη και προεδρικών το φθινόπωρο– που θα διεξαχθούν μέσα στον ερχόμενο χρόνο. Ένα θέμα το οποίο τον υποχρεώνει πολύ συχνά να εκφράζει θέσεις και απόψεις που ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις μιας μεγάλης μερίδας της τουρκικής κοινωνίας και οι οποίες ανταγωνίζονται σε... πάθος και σκληρότητα τις αντίστοιχες που εκφράζει το στρατιωτικοπολιτικό κεμαλικό κατεστημένο. Πολύ περισσότερο, μάλιστα, καθώς διαπιστώνει ότι η απήχησή του στο εκλογικό σώμα μειώνεται όλο και περισσότερο.

Εκτός αυτού, ο Ερντογάν έχει να αντιμετωπίσει τη μεγάλη πρόκληση που συνιστά το κουρδικό ζήτημα, με επίκεντρο την συζητούμενη δημιουργία αυτόνομου κουρδικού κράτους στο βόρειο Ιράκ, γεγονός που αποκτά μεγάλες διαστάσεις, όσο καθιερώνεται η σκέψη για επέκταση ενός τέτοιου κράτους και στο τουρκικό έδαφος, γεγονός που αναπόφευκτα θα οδηγήσει σε διαμελισμό της σημερινής Τουρκίας.

Ένα θέμα (αυτό το τελευταίο) που φαίνεται να έχει ξεκαθαρίσει από την πλευρά των αμερικανικού παράγοντα. Για τον λόγο αυτό και έχει «κοπεί» κάθε σκέψη της Άγκυρας για άμεση στρατιωτική επέμβαση στο Ιράκ, γεγονός που σαν αποτέλεσμα έχει τη ραγδαία αύξηση του αντιαμερικανισμού στην Τουρκία.

Το πρόβλημα αυτό, μάλιστα, φέρνει σε δύσκολη θέση την Άγκυρα, η οποία έχει έτσι έναν λόγο παραπάνω να προσπαθεί να ισοσκελίσει τις απώλειες που διαγράφονται με την κλιμάκωση των επιθετικών –στρατιωτικών και διπλωματικών– ενεργειών σε βάρος της Ελλάδας.

ΣΕΓΚΟΛΕΝ ΡΟΥΑΓΙΑΛ: Πολιτικός μετα-μοντερνισμός, συντηρητικός μετα-φεμινισμός, μετα-ταξική σοσιαλδημοκρατία...



Η άνετη επικράτηση της Σεγκολέν Ρουαγιάλ στις προκριματικές εκλογές του Γαλλικού Σοσιαλιστικού Κόμματος (PS) ξεσήκωσε μια τέτοιου τύπου θύελλα ενθουσιασμού σε αρκετά ΜΜΕ, που σε έκανε να αναρωτιέσαι μήπως αρκετά από τα σοβαρά φύλλα της Ευρώπης αποφάσισαν αίφνης να μετατραπούν σε λαϊκά ταμπλόιντ: ελαφρά αφιερώματα στο «άλλο μισό του ουρανού», γοητευτικές φωτογραφίες της υποψήφιας, που συγκρίνονταν με παλιότερές της, πριν οι επικοινωνιολόγοι μετασχηματίσουν το προφίλ και το ντύσιμό της, ακόμα και αναφορές στη «σέξι Σεγκό», ήταν η τιμητική συνοδεία της πρώην υπουργού σοσιαλιστικών κυβερνήσεων στα πρώτα επίσημα βήματά της προς την προεδρική εκλογή.

...κι όλα αυτά για να βγει ο Σαρκοζί;

του Γιάννη Ανδρουλιδάκη

Η νίκη της Ρουαγιάλ σηματοδοτεί δύο πράγματα. Το πρώτο είναι η επιβολή ενός πολιτικού μεταμοντερνισμού στην Ευρώπη, την οδό του οποίου ακολουθούν μεν χέρι χέρι δεξιά και σοσιαλδημοκρατική «Αριστερά», αλλά την ατζέντα του καθορίζει η Δεξιά. Το δεύτερο είναι η επιβεβαίωση της αδυναμίας των αριστερών πτερύγων των σοσιαλιστικών κομμάτων να μετουσιώσουν την όποια συγγένειά τους με τα κοινωνικά αιτήματα σε απτή εσωκομματική ή λαϊκή δυναμική. Μια αδυναμία που γίνεται πιο εμφατική από το γεγονός ότι η αποτυχία τους έλαβε χώρα στη Γαλλία, εκεί δηλαδή όπου είναι κατά τεκμήριο πιο ισχυρές και είχαν να επιδείξουν κάποιες πολιτικές επιτυχίες.

Η Ρουαγιάλ έκανε μια εκστρατεία σε ρήξη με την πολιτική. Φράσεις της όπως «*δεν ξέρω πολλά από εξωτερική πολιτική και άμυνα, αλλά έχω μεγάλη διάθεση για να μάθω*» συνοδεύονταν από αναλύσεις για το αν η Ρουαγιάλ θα κατορθώσει να αποφύγει την επί της ουσίας συζήτηση (ώστε να μπορέσει να «σώσει» τις εντυπώσεις). Για κάθε μη πολιτική πρόταση τα μίντια είχαν μια ωραία ιστορία της Ρουαγιάλ να αντιπαραθέσουν: ο αυστηρός στρατιωτικός πατέρας που την οδήγησε από αντίδραση στο PS, η καθολική ανατροφή που την κατευθύνει στη μαζοχιστική αναζήτηση της αμαρτίας, όπως η απόκτηση 4 παιδιών εκτός γάμου, ακόμα και η εκατοστομέτρηση του μπανιερού της, έγιναν στοιχεία της



Τέσσερις δεκαετίες μετά τον Μάη του '68, ο πολιτικός μεταμοντερνισμός πλασάρεται ως γυναικεία χειραφέτηση.

εκστρατείας, στην οποία για πρώτη φορά η *Le Monde* και το *Paris Match* έμοιαζαν να παίζουν ισάξιο ρόλο.

Η αναλογία ανάμεσα στο συμβολικό και το πολιτικό ξεπέρασε ακόμα και το φαινόμενο Σαρκοζί· εκεί οι συνεχείς αναχωρήσεις της γυναίκας του με τον τελετάρχη του και οι ισάριθμες επιστροφές της δεν έφθασαν για να σκεπάσουν το ρατσιστικό και οικονομικά φιλελεύθερο πολιτικό πλαίσιο του υπουργού Εσωτερικών της Γαλλίας. Περισσότερο από δύο πολιτικές, στη Γαλλία συζητιέται ότι θα κριθούν τον Μάη δύο (παντελώς αδιάφοροι) «διαφορετικοί κόσμοι». Αν επρόκειτο για αμερικανική ρομαντική comédie, θα ξέραμε το τέλος από τώρα: ο σκληρός γιάπης και η δυναμική ανύπανδρη μητέρα, αφού φιλονικούσαν για τη θέση του μάνατζερ της εταιρείας, θα τα έφτιαχναν χωρίς αμφιβολία.

ΣΕ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ HAPPY END

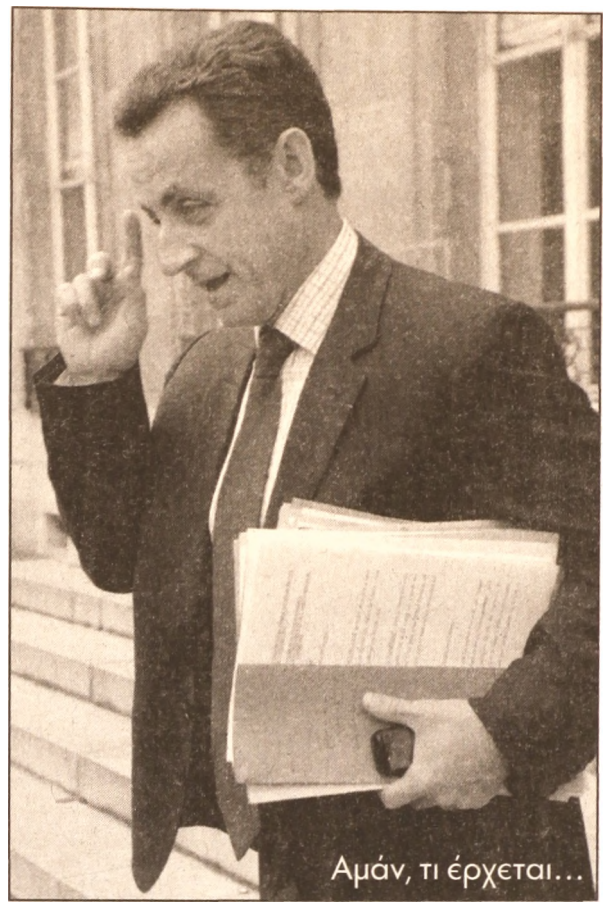
Στην περίπτωση των γαλλικών εκλογών, το πολιτικό happy end για τις αντιλήψεις της «Σεγκό» και του «Σαρκό» αναζητείται. Κι αυτό γιατί, και στην περίπτωση της Ρουαγιάλ, ο κουτσομπολίστικος χείμαρρος δεν είναι στην πραγματικότητα αρκετός για να κρύψει τις θέσεις της. Πρόκειται για ό,τι πιο αντιδραστικό και ρατσιστικό έχει παρουσιάσει ποτέ το PS. Για το μείζον πρόβλημα των ταραγμένων λαϊκών συνοικιών ακολουθεί απόλυτα το μοντέλο της καταστολής και της απομόνωσης. Οι οικονομικές της θέσεις εφάπτονται με το απλοϊκό νεοφιλελεύθερο σχήμα «*δουλεύουμε περισσότερο, βγάζουμε περισσότερα, κρύβουμε τη φτώχεια*». Ο λόγος της δεν περιλαμβάνει την παραμικρή κοινωνική μεταρρύθμιση. Η λογική που θέλει την διαρκή κοινωνική ένταση των τελευταίων χρόνων στη Γαλλία σύμπτωμα προς εξάλειψη βρίσκει στο πρόσωπο της Ρουαγιάλ μία (όχι και τόσο) «εναλλακτική» εκπρόσωπο.

Η επικράτηση του «Όχι» στο Ευρωσύνταγμα, πριν από ενάμιση χρόνο, έδωσε στην αριστερή τάση του PS την ψευδαίσθηση ότι θα μπορούσε ξανά να διαδραματίσει έναν σημαντικό ρόλο στο κόμμα. Η συμμαχία των δυνάμεων του «non – socialiste» συγκέντρωνε περί το 43% στον κομματικό μηχανισμό και επικεφαλής της είχε τεθεί ένα αξιοσέβαστο πρώην παιδί θαύμα του γαλλικού κεφαλαίου: ο Λοράν Φαμπιύς, πρωθυπουργός των ιδιωτικοποιήσεων της περιόδου 1983–1985 και σύμβολο της σοσιαλφιλελεύθερης στροφής της μιτερανικής περιόδου, αλλά αναβαπτισμένος εσχάτως στο «Όχι» του Ευρωσυντάγματος. Τελικά, ο Φαμπιύς στις προκριματικές εκλογές πλησίασε το 19%. Ένα χρόνο νωρίτερα, το τρομερό παιδί της ευρωπαϊκής αριστερής σοσιαλδημοκρατίας, ο Όσκαρ Λαφοντέν, είχε δει το κόμμα του να μετρά ένα ποσοστό 4% στην Δυτική Γερμανία. Αποτελέσματα απογοητευτικά, σε σχέση με την φιλολογία που υπάρχει για τη μετάλλαξη των σοσιαλιστικών κομμάτων και το κενό που αφήνει.

Η ανοιχτή προσπάθεια των σοσιαλιστικών κομμάτων να μετατραπούν σε διαταξικούς (ή μετα-ταξικούς, όπως θα το προτιμούσαν) μηχανισμούς πέτυχε, χωρίς μεγάλο κόστος. Από τον Μπλερ ως τον Θαπατέρο και από τον Παπανδρέου έως την Ρουαγιάλ, στο προσκήνιο έχει αναδειχθεί μια γενεά ηγετών από την οποία απουσιάζουν παντελώς οι ταξικές αναφορές. Η ίδια η βάση των σοσιαλιστικών κομμάτων στηρίζεται ευρέως σε μια συνείδηση «μεσαίων στρωμάτων». Σε ένα σκηνικό μείωσης της έντασης της εργατικής απειλής (διάλυση των ΚΚ, γραφειοκρατικοποίηση των συνδικάτων), οι αριστερές πτέρυγες των ΣΚ μένουν χωρίς πεδίο διαμεσολάβησης. Στη Γαλλία δε, όπου οι κοινωνικοί αγώνες βρίσκονται σε άνθιση, το νέο κοινωνικό δυναμικό που τους οργανώνει δεν οικοδόμησε ποτέ δεσμούς με το PS. Ας μην λησμονούμε ότι η εναλλακτική και διαφορετική και γυναίκα Ρουαγιάλ εκλέχθηκε από ένα κοινό διόλου «εναλλακτικό»: την ψήφισαν βασικά λευκοί άνδρες μεσαίου και υψηλού εισοδήματος. Οι πιο κάτω δεν συνηθίζουν να εγγράφονται στο PS.

SARKOZY ANTE PORTAS;

Για να εκλεγεί πρόεδρος, ωστόσο, η Ρουαγιάλ πρέπει να συσπειρώσει και ένα κοινό το οποίο δεν συχνάζει στα συνέδρια του PS. Το 2002 οι υποψήφιοι που τοποθετούνταν «αριστερά» του Ζοσπέν συγκέντρωσαν ποσοστό 30%. Εάν η Ρουαγιάλ δεν κερδίσει ένα μεγάλο μέρος αυτών των ψηφοφόρων δεν πρόκειται να εκλεγεί. Οι δημοσκοπήσεις σήμερα δίνουν στην Ρουαγιάλ και τον Σαρκοζί 30–35%. Οι γαλλικές δημοσκοπήσεις, ωστόσο, σπάνια επαληθεύονται. Στην πραγματικότητα, η δυναμική της «χρήσιμης ψήφου» (σοσιαλιστές + κυβερνητική Δεξιά, «Ναι» στο Ευρωσύνταγμα κ.ο.κ.) ξεκινά κατά κανόνα από ποσοστά 65–70% και καταλήγει στην κάλπη στο 40–45%. «Σεγκό» και «Σαρκό» θα πρέπει να απευθυνθούν στον β΄ γύρο σε ένα 50% ψήφου «διαμαρτυρίας». Όμως, ένας ψηφοφόρος του Λε Πεν έχει πολλούς περισσότερους λόγους να ψηφίσει τον Σαρκοζί απ' ό,τι ένας ψηφοφόρος των τροτσκιστών τη Ρουαγιάλ. Με τα δεδομένα αυτά, ετούτη τη στιγμή ο Σαρκοζί προβάλλει ως το αντικειμενικό φαβορί των εκλογών.


Αμάν, τι έρχεται...

Βέβαια, και η κατάσταση στη γαλλική Αριστερά είναι αρκετά συγκεχυμένη. Το ενδεχόμενο μιας υποψηφιότητας τύπου Ζοζέ Μπωβέ, που θα διεκδικούσε από μόνη της ένα ποσοστό 15%, μάλλον απομακρύνεται. Ωστόσο, ακόμα και έτσι, οι διάσπαρτες αριστερές υποψηφιότητες θα κινηθούν σε υψηλά ποσοστά, τα οποία η Ρουαγιάλ θα κληθεί μετά να «συμμαζέψει», με εξαιρετικά αμφίβολα αποτελέσματα. Αυτό που δεν θα μάθουμε ποτέ είναι το αν μια κοινή υποψηφιότητα της Αριστεράς που θα συμφωνούνταν νωρίς θα μπορούσε να βρεθεί στον β΄ γύρο των εκλογών, ταρακουνώντας το ευρωπαϊκό πολιτικό σκηνικό.

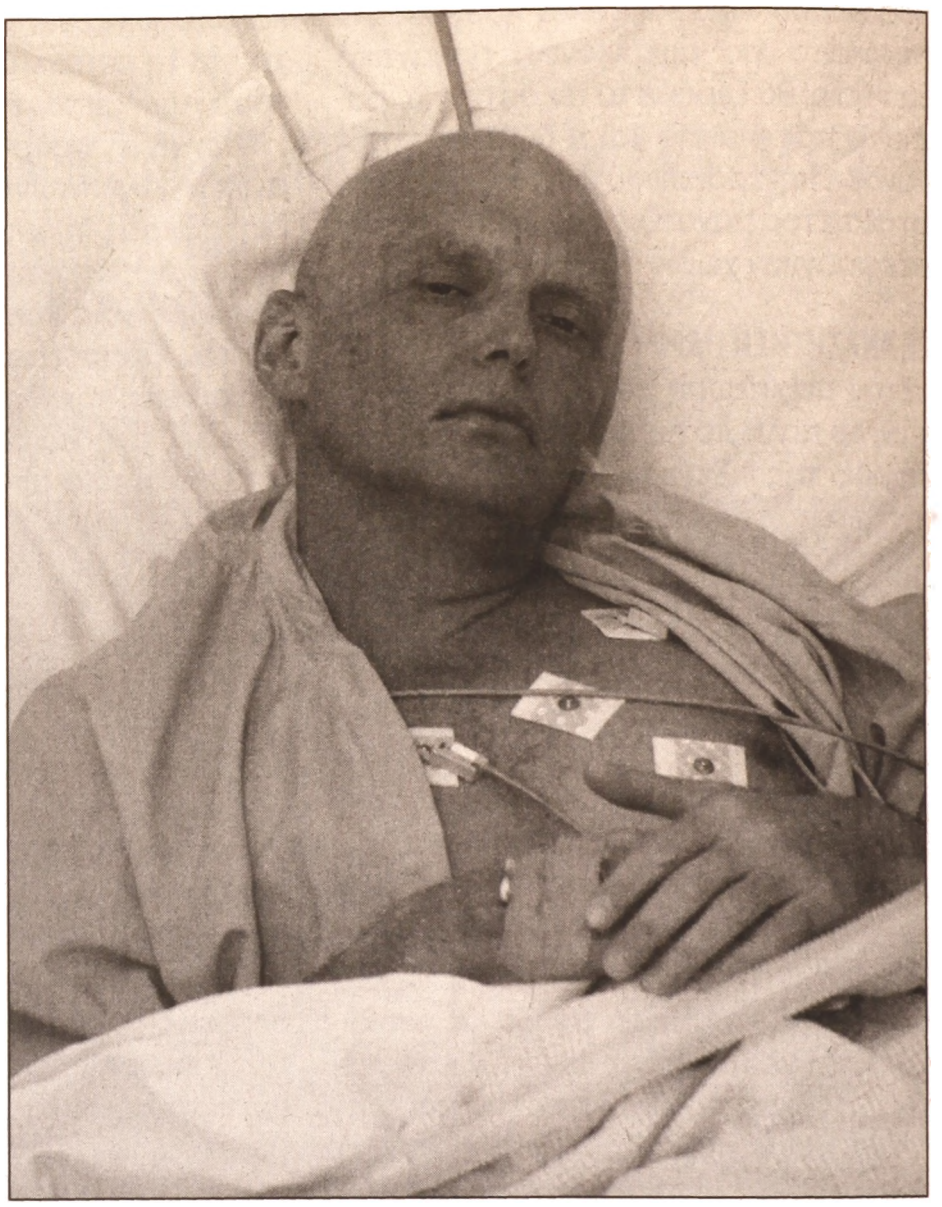
Ζήτημα κατασκοπίας που αφορά και την Ελλάδα

του Σήφη Φιτσανάκη*

Την εβδομάδα πριν από την επέτειο του Πολυτεχνείου, όταν ολόκληρη η Ελλάδα είχε στραμμένη την προσοχή της στους συμβασιούχους και στο πανεπιστημιακό άσυλο, μια σημαντική είδηση πέρασε στα ψιλά των εφημερίδων: ο Αλεξάντρ Λιτβινένκο, πρώην πράκτορας της ρωσικής αντικατασκοπίας, χαροπάλευε δηλητηριασμένος σε νοσοκομείο του Λονδίνου. Μερικές ημέρες αργότερα ήταν νεκρός. Παρότι οι σχετικές επίσημες ανακοινώσεις έχουν διαφωτίσει ελάχιστα την υπόθεση, πολλές χώρες έχουν στρέψει σ' αυτή την προσοχή τους. Η Ελλάδα θα έπρεπε οπωσδήποτε να είναι μια από αυτές.

Είναι γενική παραδοχή πως η κατασκοπία είναι το αποπαίδι της ιστορίας και της πολιτικής. Ο ρόλος της υπήρξε πάντοτε καίριος στην εξέλιξη και των δυο, εξακολουθεί όμως να παραμένει καταχωνιασμένη στα αζήτητα της ιστοριογραφίας. Ανάμεσα στους λόγους της συλλογικής αυτής άγνοιας είναι φυσικά η μυστικότητα του επαγγέλματος, αλλά και η ωμότητά του: παρακολουθήσεις, υποκλοπές, εκβιασμοί, δωροδοκίες, ακόμη και εν ψυχρώ δολοφονίες, όλα τους κρατικά θεσπισμένα. Αναπόφευκτα η ανάδειξη της κατασκοπίας και των μεθόδων της σε βασική παράμετρο της πολιτικής ανάλυσης θα σήμαινε τη διαρκή υπενθύμιση πως, παρά την επιφανειακή τους σοβαροφάνεια, τα προηγμένα έθνη του κόσμου παραμένουν στη βάση τους ημιβάρβαρα. Συχνά, λοιπόν, η έλλειψη ενασχόλησης με το θέμα αποτελεί ουσιαστικά την εθελούσια υπεκφυγή της ωμής πραγματικότητας. Η περιορισμένη δημοσιότητα που δόθηκε στη δολοφονία του Λιτβινένκο αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της υπεκφυγής.

Γεννημένος στα ρωσοουκρανικά σύνορα το 1962, ο Λιτβινένκο υπηρέτησε από το 1988 στην KGB (Επιτροπή Κρατικής Ασφάλειας), καθώς και στη μετασοβιετική της διάδοχο FSB (Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Ασφάλειας). Η υψηλόβαθμη θέση του στην υπηρεσία τού επέτρεψε να παρακολουθήσει από κοντά τη συστηματική υπερσυγκέντρωση εξουσιών στο πρόσωπο του Μπόρις Γέλτσιν. Το 1998 εκδιώχθηκε από την FSB, όταν κατηγόρησε τον Γέλτσιν ότι είχε προσπαθήσει να χρησιμοποιήσει την υπηρεσία για δολοφονίες πολιτικών του αντιπάλων. Το 2000, μετά από αλλεπάλληλες συλλήψεις και φυλακίσεις, ο Λιτβινένκο διέφυγε μαζί με την οικογένειά του αρχικά στην Τουρκία και κατόπιν στη Βρετανία. Οι Βρετανοί του χορήγησαν πολιτικό άσυλο για να τον προστατέψουν, όχι απλά ως πολιτικό πρόσφυγα αλλά και ως εξαιρετικά χρήσιμο πληροφοριοδότη. Κατάλαβαν πως είχαν στα χέρια τους τον πιο υψηλόβαθμο λιποτάκτη των ρωσικών μυστικών υπηρεσιών της μετασοβιετικής περιόδου και πως ο Λιτβινένκο είχε μετατραπεί αυτόματα σε κινούμενο στόχο της ρωσικής αντικατασκοπίας.



Ο Αλεξάντρ Λιτβινένκο, πρώην πράκτορας της ρωσικής αντικατασκοπίας, χαροπαλεύει σε νοσοκομείο του Λονδίνου.

* Ο Σ.Φ. (www.monogramma.blogspot.com) είναι διδάκτωρ Πολιτικών Επιστημών, με ειδίκευση στην πολιτική διάσταση της κατασκοπίας.

ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΕΚΛΟΓΕΣ

Μερικούς μήνες νωρίτερα, το καλοκαίρι του 1999, μια σειρά εκρήξεων σε πολυκατοικίες διαφόρων πόλεων της Ρωσίας είχαν σοκάρει τη ρωσική κοινή γνώμη, έχοντας παράλληλα στοιχίσει τη ζωή σχεδόν τριακοσίων ανθρώπων. Η FSB είχε αποδώσει την ευθύνη στις γνωστές παραστρατιωτικές οργανώσεις τσετσένων αυτονομιστών. Όμως στις 22 Σεπτεμβρίου του ίδιου έτους η σκοτεινή αυτή ιστορία έλαβε μια αναπάντεχη τροπή, καθώς αστυνομικοί της πόλης του Ριαζάν συνέλαβαν πράκτορες της FSB, ενώ προσπαθούσαν να τοποθετήσουν ύποπτους σάκους στο υπόγειο μιας πολυκατοικίας. Η FSB έσπευσε να δηλώσει πως οι πράκτορές της είχαν συλληφθεί κατά τη διάρκεια μιας άσκησης και πως οι σάκοι περιείχαν ζάχαρη. Όμως η πρώτη δειγματοληψία για εκρηκτικές ύλες στους σάκους υπήρξε θετική. Ενεργώντας προφανώς υπό πίεση, ο διευθυντής του Ρωσικού Κέντρου Ανάλυσης Εκρηκτικών Υλών ακύρωσε την πρώτη δειγματοληψία και υποσχέθηκε μια δεύτερη, «πιο επιστημονική». Στο τέλος, η υπόσχεση αυτή αθετήθηκε, καθώς η υπόθεση της ένορκης διοικητικής εξέτασης του θέματος καταχωνιάστηκε στα σκονισμένα ράφια της ρωσικής γραφειοκρατίας.

Παρά τη σκανδαλώδη αυτή αποσιώπηση, η ανασφάλεια της τρομοκρατημένης κοινής γνώμης ήταν αρκετή για να χαρίσει στον Βλαντιμίρ Πούτιν τη νίκη στις εθνικές εκλογές, μερικούς μήνες αργότερα. Ο τελευταίος εκλέχθηκε υποσχόμενος την οριστική πάταξη της τσετσενικής τρομοκρατίας. Όμως μια μικρή ομάδα έμπειρων παρατηρητών είχε επισημάνει τις ύποπτες συμπτώσεις αυτής της εξέλιξης: πράκτορες της FSB είχαν συλληφθεί την ώρα που έθεταν σε λειτουργία βομβιστικό μηχανισμό παρόμοιο μ' εκείνους που είχαν χρησιμοποιηθεί σε προηγούμενες τρομοκρατικές ενέργειες σε πολυκατοικίες. Ενώ η διοικητική εξέταση του σκανδάλου είχε οδηγηθεί σε γραφειοκρατικό αδιέξοδο, οι τρομοκρατημένοι πολίτες είχαν εξουσιοδοτήσει τον Πούτιν, έναν άγνωστο μέχρι τότε πολιτικό, πρώην πράκτορα της KGB, να διαχειριστεί την εξουσία της πάλαι ποτέ υπερδύναμης. Οι υποψίες τους εντάθηκαν όταν, αφού κατέλαβε την εξουσία, ο Πούτιν επιδόθηκε σε μια ανηλεή εκκαθάριση της ρωσικής κυβερνητικής μηχανής, διορίζοντας σε καίρια πόστα δεκάδες πρώην συναδέλφους του, επίσης πράκτορες της KGB.

Κατά τους επόμενους μήνες, το καθεστώς Πούτιν στράφηκε στη συστηματική εξόντωση όλων όσων επέμεναν να υπενθυμίζουν δημόσια το σκάνδαλο. Ο πυροτεχνουργός Γιούρι Τκατσένκο, που διαχειρίστηκε την υπόθεση της βόμβας στην πόλη Ριαζάν, απολύθηκε. Ο Μιχαήλ Τρεπάσκιν, δικηγόρος και πρώην πράκτορας της FSB, που επιχείρησε να φέρει την υπόθεση στη δικαιοσύνη, φυλακίστηκε με την κατηγορία της «παράνομης διάδοσης κρατικών απορρήτων», παρά τις διαμαρτυρίες της Διεθνούς Αμνηστίας. Το 2002, ο Αλεξάντρ Λιτβινένκο ένωσε από τη Βρετανία τη φωνή του με τους κατατρεγμένους διαφωνούντες συναδέλφους του, συγγράφοντας μαζί με τον αυτοεξόριστο ρώσο ακαδημαϊκό Γιούρι Φελστίνσκι το βιβλίο *Blowing Up Russia* (Ανατινάζοντας τη Ρωσία), όπου καταγράφεται λεπτομερώς το πώς οι



Ο Αλεξάντρ Λιτβινένκο δείχνει το βιβλίο *Blowing Up Russia* (Ανατινάζοντας τη Ρωσία) που συνέγραψε μαζί με τον αυτοεξόριστο ρώσο ακαδημαϊκό Γιούρι Φελστίνσκι.

ρωσικές μυστικές υπηρεσίες ανέλαβαν τα ηνία της χώρας μέσω της βομβιστικής εκστρατείας του καλοκαιριού του 1999. Την εποχή εκείνη, οι ρώσοι διαφωνούντες στο εξωτερικό, όπως ο Λιτβινένκο, ένιωθαν ασφαλείς λόγω της γεωγραφικής απόστασης που τους χώριζε απ' το Κρεμλίνο. Όλα όμως άλλαξαν τον φετινό Νοέμβρη.

ΕΝΑΣ ΚΙΝΟΥΜΕΝΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

Την 1η Νοεμβρίου, ο Λιτβινένκο συνάντησε σε κεντρικό ξενοδοχείο του Λονδίνου δυο Ρώσους, τον Αντρέι Λουγκοβόι, πρώην πράκτορα της KGB, κι έναν μυστηριώδη άνδρα γνωστό μόνο με το όνομα Βλάντιμιρ. Ο Βλάντιμιρ μίλησε ελάχιστα κατά τη διάρκεια της συνάντησης, αλλά προσκάλεσε επίμονα τον Λιτβινένκο να πιει μαζί του τσάι. Αργότερα, στις 3 το μεσημέρι, ο Λιτβινένκο συνάντησε σ' ένα εστιατόριο τον ιταλό ακαδημαϊκό Μάριο Σκαραμέλα. Ο Σκαραμέλα, που είναι ειδήμων στην ιστορία του Ψυχρού Πολέμου και σε θέματα κατασκοπίας, συνεργαζόταν με τον Λιτβινένκο στην «Επιτροπή Μιτρόκιν» του ιταλικού κοινοβουλίου, η οποία διευθύνεται από τον γερουσιαστή Πάολο Γκουζάντι. Η επιτροπή πήρε το όνομά της από τον Βασίλι Μιτρόκιν, που υπήρξε για δεκαετίες τοποτηρητής του αρχείου της KGB. Το 1992, ο Μιτρόκιν επισκέφτηκε πανικόβλητος τη βρετανική πρεσβεία στο Ταλίν της Εσθονίας, όπου και ζήτησε πολιτικό άσυλο, προσφέροντας ως αντάλλαγμα δεκάδες τόμους απόρρητων ιστορικών εγγράφων της KGB. Με βάση τους τόμους αυτούς, που είναι σήμερα γνωστοί ως Αρχείο Μιτρόκιν, η «Επιτροπή Μιτρόκιν» προσπαθεί εδώ και χρόνια να διαλευκάνει το ιστορικό των ψυχροπολεμικών επιχειρήσεων της KGB στην Ιταλία.

Ο Σκαραμέλα ήθελε να συναντηθεί με τον Λιτβινένκο για να τον προειδοποιήσει πως η ζωή του βρισκόταν σε κίνδυνο. Πρόσφατα, ο ιταλός ακαδημαϊκός είχε λάβει απειλητικά e-

mails εναντίον όλων των καθοδηγητών του προγράμματος Μιτρόκιν, συμπεριλαμβανομένων του ιδίου, του γερουσιαστή Γκουζάντι και του Λιτβινένκο. Ήταν όμως πολύ αργά. Λίγες ημέρες αργότερα, όταν ο Σκαραμέλα τηλεφώνησε στον Λιτβινένκο, πληροφορήθηκε πως ο Ρώσος νοσηλευόταν με συμπτώματα οξείας δηλητηρίασης. Κανείς από τους τοξικολόγους του πανεπιστημιακού νοσοκομείου του Κολεγίου του Λονδίνου, όπου ο Λιτβινένκο τελικά ξεψύχησε στις 23 Νοεμβρίου, δεν έχει καταφέρει να εξακριβώσει την τοξική ουσία που ευθύνεται για την ολική σχεδόν μετάπτωση του οργανισμού του. Οι φήμες κάνουν λόγο για ραδιενεργό πολώνιο, ένα τοξικό στοιχείο σε μορφή σκόνης που συσσωρεύεται αρχικά στα νεφρά και διασκορπίζεται μέσω του αίματος στον οργανισμό, παραλύοντας τα κάτω άκρα και καταστρέφοντας σταδιακά τα κύτταρα των περισσότερων βασικών οργάνων, συμπεριλαμβανομένων του συκωτιού, της καρδιάς και των πνευμόνων. Ταυτόχρονα, καταστρέφει μεγάλες ποσότητες εγκεφαλικών κυττάρων και διαλύει τον νωτιαίο μυελό. Ο θάνατος, όταν τελικά επέλθει, είναι συνήθως ευεργετικός.

ΣΥΝΕΧΟΜΕΝΕΣ ΔΟΛΟΦΟΝΙΕΣ

Αν και τραγική, η περίπτωση του Λιτβινένκο δεν αποτελεί παρά την τελευταία από μια μακρά σειρά φυσικών εξοντώσεων διαφόρων δημοσίων εχθρών του Κρεμλίνου. Το 2002, ο σαουδάραβας ηγέτης του τσετσενικού αντάρτικου Ομάρ Ιμπν Χατάμπ ξεψύχησε όταν άνοιξε έναν δηλητηριασμένο φάκελο που του είχε αποσταλεί ταχυδρομικά. Μερικούς μήνες αργότερα, ο ερευνητής-δημοσιογράφος κι ανεξάρτητος πολιτικός Γιούρι Σιεκότσικιν έχασε τη μάχη με τη ζωή μετά από πολυήμερη νοσηλεία, στην οποία παρουσίασε συμπτώματα παρόμοια με εκείνα του Λιτβινένκο. Το 2004, ο βετεράνος τσετσένος αυτονομιστής Ζελιμχάν Γιανταρμπίγιεφ δολοφονήθηκε από έκρηξη παγιδευμένου οχήματος στο Κατάρ. Λίγες ημέρες αργότερα, άνδρες της τοπικής αντικατασκοπίας συνέλαβαν δυο ρώσους πράκτορες της FSB, οι οποίοι ενώ καταδικάστηκαν για το έγκλημα αφέθηκαν τελικά ελεύθεροι κατόπιν ισχυρών διπλωματικών πιέσεων. Την ίδια χρονιά, ο Βίκτορ Γιουσένκο, κύριος πολιτικός αντίπαλος του ρωσόφιλου ουκρανού προεδρικού υποψηφίου Βίκτορ Γιανουκόβιτς, δηλητηριάστηκε με διοξείδιο, το οποίο τον παραμόρφωσε και παραλίγο να του στοιχίσει τη ζωή. Τον περασμένο Σεπτέμβρη η δημοσιογράφος Άννα Πολιτκόφσκαγια δολοφονήθηκε εν ψυχρώ στην είσοδο της πολυκατοικίας όπου διέμενε στο κέντρο της Μόσχας. Η Πολιτκόφσκαγια είχε διατελέσει για χρόνια ανταποκρίτρια στην Τσετσενία μιας σειράς εφημερίδων και ήταν ίσως η γνωστότερη δημόσια επικρίτρια της πολιτικής του Κρεμλίνου στον Καύκασο. Δυο χρόνια πριν από την εκτέλεσή της είχε κατηγορήσει την FSB για απόπειρα δηλητηρίασής της κατά τη διάρκεια μιας πτήσης της Αεροφλότ με προορισμό το Μπεσλάν. Στις 8 Νοεμβρίου μια άλλη δημοσιογράφος, η Φατίμα Τλισόβα, βρέθηκε νεκρή από δηλητήριο στον Βόρειο Καύκασο. Δέκα ημέρες αργότερα, ο πρώην υπεύθυνος ασφαλείας της Τσετσενίας, που είχε εναντιωθεί δημοσίως στη διορισμένη απ' το Κρεμλίνο τσετσενική κυβέρνηση, δολοφονήθηκε κι εκείνος στο κέντρο της Μόσχας από ομάδες κρούσης της ρωσικής αστυνομίας. Υποστηρίζεται ότι στη συνάντησή του με τον Λιτβινένκο την 1η Νοεμβρίου ο Σκαραμέλα είχε δώσει στον ρώσο αντιρρησία έναν φάκελο με τα ονόματα των πρακτόρων της FSB που φέρονται ως οι δολοφόνοι της Πολιτκόφσκαγια.

Ως παρατηρητής του λουτρού αίματος στη Ρωσία τα τελευταία χρόνια, ο Ντέιβιντ Σάτερ, πρώην απεσταλμένος των *Financial Times* στη ρωσική πρωτεύουσα, δε μασάει τα λόγια του. Στο βιβλίο του με τίτλο *Darkness at Dawn: the Rise of the Russian Criminal State* (Σκοτάδι την αυγή:Η άνοδος του ρωσικού εγκληματικού κράτους) ο βρετανός δημοσιογράφος προτείνει δυο πιθανές αιτίες της σημερινής κατάστασης: είτε η δολοφονική συμπεριφορά της FSB φανερώνει τις ραδιουργίες της κυβέρνησης Πούτιν είτε το Κρεμλίνο απλά αδυνατεί να ελέγξει την εγκληματική δράση των ρωσικών μυστικών υπηρεσιών. Όποια κι αν είναι η αλήθεια, είναι αδιαμφισβήτητο πως η πολιτική και διπλωματική συμπεριφορά της σημερινής Ρωσίας είναι στην καλύτερη περίπτωση απρόβλεπτη και στη χειρότερη πολύ επικίνδυνη.

Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της κατάστασης είναι το ρωσικό πρόγραμμα ενεργειακής ανάπτυξης, στο οποίο η Ελλάδα προσπαθεί να παίξει ενεργό ρόλο εδώ και μερικά χρόνια. Ο πετρελαιαγωγός Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολης, που συνυπογράφηκε από τη Ρωσία, τη Βουλγαρία και την Ελλάδα τον Ιανουάριο του 2005, αποτελεί βασικό άξονα της προσπάθειας του Κρεμλίνου να προωθήσει ρωσικές πηγές ενέργειας προς τις αγορές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όμως η Μόσχα είναι αποφασισμένη να παίξει το παιχνίδι με τους δικούς της όρους: πρόσφατα ο ρώσος υφυπουργός Βιομηχανίας και Ενέργειας Αντρέι Ντεμέντιεφ δήλωσε δίχως περιστροφές πως η Ρωσία δεν είναι διατεθειμένη να παραχωρήσει στη Βουλγαρία και στην Ελλάδα το 49% των δικαιωμάτων του πετρελαιαγωγού, όπως είχε προσυμφωνηθεί. Αντίθετα, η Μόσχα, γνωρίζοντας πως βρίσκεται σε θέση ισχύος, έχει αποφασίσει μονομερώς πως οι εταιρίες που εκμεταλλεύονται τα πετρέλαια του Καζακστάν θα πρέπει να μπουν στη σύμπραξη λαμβάνοντας ένα μέρος των ποσοστών της Ελλάδας και της Βουλγαρίας (*Ελευθεροτυπία*, 22/11).

Παρατηρώντας την επιθετική ενεργειακή διπλωματία των Ρώσων στα Βαλκάνια, τη Γεωργία και αλλού, είναι προφανές πως η Ελλάδα θα χρειαστεί σημαντικά αποθέματα πολιτικής επιμονής και δεξιοτεχνίας για να πετύχει τα φιλόδοξα γεωπολιτικά της σχέδια. Θα χρειαστεί επίσης να οχυρώσει την αντικατασκοπία της, διότι μια εκ των κύριων αποστολών της FSB είναι η οικονομική κατασκοπία, δηλαδή η εφαρμογή κατασκοπικών μεθόδων με στόχο την ενίσχυση της ρωσικής οικονομίας. Η Αθήνα ήταν πάντοτε προσφιλές πεδίο της διεθνούς κατασκοπίας, κάτι που σαφώς δεν πρόκειται να αλλάξει με την είσοδο της Ελλάδας στο ενεργειακό παιχνίδι. Η ελληνική πολιτική ηγεσία, αλλά και οι έλληνες πολίτες, θα πρέπει απλά να συνειδητοποιήσουν πως όταν μια μικρή χώρα αποφασίζει να παίξει έναν διεθνή ρόλο δυσανάλογο

ως προς το μέγεθός της, γίνεται αυτομάτως στόχος της διεθνούς διπλωματίας και της ετεροθαλούς αδελφής της, της κατασκοπίας. Τα αποτελέσματα είναι πολλές φορές ανήθικα και δυσάρεστα, αλλά δεν παύουν να είναι μέσα στους κανόνες του παιχνιδιού.

Την τελευταία φορά που η Ελλάδα βρέθηκε στο επίκεντρο της διεθνούς διπλωματίας ήταν κατά τη διάρκεια της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Δεν είναι καθόλου τυχαίο το γεγονός ότι αμέσως μετά τη λήξη τους ξέσπασε στην Ελλάδα το σκάνδαλο των τηλεφωνικών υποκλοπών. Για λόγους περισσότερο πολιτικούς, τα επίσημα πορίσματα αναφέρθηκαν σε «αγνώστους υποκλοπείς». Όμως οι γνώστες των τεχνοπολιτικών παραμέτρων της κατασκοπίας και των μεθόδων της, στους οποίους συγκαταλέγεται και ο γράφων, καταλαβαίνουν πως οι ισχυρότεροι εκ των «δυτικών μας συμμάχων» σε καμία περίπτωση δε θα μπορούσαν να εμπιστευτούν σε μια μικρή και σχετικά ανοργάνωτη χώρα την ασφάλεια της μεγαλύτερης αθλητικής φιέστας της Pax Americana. Μέσα στα πλαίσια της «επίβλεψης» των προετοιμασιών πραγματοποιήθηκαν και οι τηλεφωνικές υποκλοπές, με βασικό στόχο κυβερνητικούς αξιωματούχους και δημόσια πρόσωπα με σημαντικούς ρόλους στην υπόθεση των Ολυμπιακών. Επειδή όμως τα πολιτικά οφέλη του κατασκοπικού αυτού προγράμματος δεν εξαντλήθηκαν με τη λήξη των Αγώνων, και καθώς η ελληνική αντικατασκοπία αποδείχτηκε ανίκανη να το εντοπίσει και να το σταματήσει εγκαίρως, οι «δυτικοί μας σύμμαχοι» το αξιοποίησαν για όσο τους δόθηκε η ευκαιρία.

Με άλλα λόγια, οι υποκλοπείς έκαναν απλά την παράνομη δουλειά τους. Το θέμα είναι τι έκανε η Ελλάδα. Πώς χειρίστηκε το θέμα η ελληνική πολιτική ηγεσία, τα μέσα ενημέρωσης και η κοινή γνώμη; Η αμήχανη κυβέρνηση προσπάθησε να καλύψει αδέξια το σκάνδαλο. Η αντιπολίτευση το χρησιμοποίησε ανεύθυνα για να μεθοδεύσει τον στόχο της επανάκτησης της εξουσίας. Τα μέσα ενημέρωσης επιδόθηκαν σε ένα μανιώδες κυνήγι μαγισσών, ενώ η σαστισμένη κοινή γνώμη παρέμεινε μέχρι το τέλος τόσο απληροφόρητη όσο και πρώτα. Η ίδια τραγελαφική συμπεριφορά είχε επαναληφθεί απ' όλους σχεδόν τους δημόσιους φορείς στην υπόθεση της αρπαγής του Αμπντουλάχ Οτσαλάν. Τότε, όπως και τώρα, η γύμνια και η ανικανότητα της ελληνικής κατασκοπίας και αντικατασκοπίας φανερώθηκε σε όλη την καταθλιπτική της ανεπάρκεια.

Συμπερασματικά, λοιπόν, δεν μπορεί να κατακρίνει κανείς την ελληνική κυβέρνηση για τους φιλόδοξους ενεργειακούς της σχεδιασμούς στον διεθνή χώρο. Μαζί όμως με αυτά τα σχέδια θα πρέπει να συμβαδίζει και η ικανότητα να προστατευτεί η χώρα από τους στόχους και τις ορέξεις της διεθνούς κατασκοπίας. Η περίπτωση του μακαρίτη Λιτβινένκο δεν θα πρέπει να περάσει απαρατήρητη. Το πρόσφατο σκάνδαλο κατασκοπίας στο τηλεφωνικό δίκτυο της Vodafone είχε αποτέλεσμα, εκτός από τον διεθνή σάλο, τον θάνατο ενός τουλάχιστο ατόμου. Είναι άραγε προετοιμασμένη η ελληνική κοινωνία για περισσότερες παρόμοιες περιπέτειες; Η απάντηση θα πρέπει να απασχολήσει σοβαρά την κυβέρνηση.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΙΔΡΥΜΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΣ

νέες εκδόσεις

Χόρχε Λουίς Μπόρχες

Η ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΣΤΙΧΟΥ



Η τέχνη του στίχου είναι μια εισαγωγή στη λογοτεχνία, στο λογοτεχνικό γούστο και στον ίδιο τον Μπόρχες.

■ *«Το κεντρικό γεγονός της ζωής μου αποτέλεσε η ύπαρξη των λέξεων και η δυνατότητα να υφαίνω αυτές τις λέξεις σε ποίηση».*

■ *«Όταν καταστρώνω μια πλοκή, τη γράφω γιατί κατά κάποιον τρόπο πιστεύω σ' αυτήν – όχι όπως πιστεύει κάποιος στην ιστορία αλλά όπως πιστεύει σε ένα όνειρο ή σε μιαν ιδέα».*

■ *«Ο Whistler είπε: "Η Τέχνη συμβαίνει". Δηλαδή, υπάρχει κάτι το μυστηριώδες στην τέχνη. Θα ήθελα να διαβάσω τη φράση του με ένα νέο νόημα. Θα έλεγα: Η τέχνη συμβαίνει κάθε φορά που διαβάζουμε ένα ποίημα».*

14 X 20 εκ. | σελ. 118 | Τιμή: 20,00 €

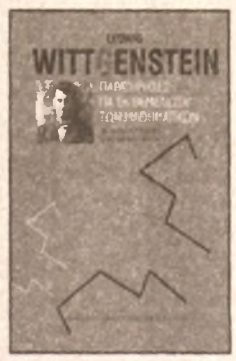
Maxime Rodinson

ΜΩΑΜΕΘ



Έρμαιο εσωτερικής διάσπασης και υπό την απειλή των ισχυρών γειτόνων της, η Αραβία βρίσκεται σε αναζήτηση. Το 571 γεννιέται ο άνδρας που θα ενσαρκώσει το μέλλον αυτού του κόσμου που εκκολάπτεται. Η Αραβία χρειαζόταν μια μονοθεϊστική θρησκεία που να μην είναι ούτε ο ιουδαϊσμός ούτε ο χριστιανισμός. Χρειαζόταν ένα Κράτος χτισμένο από μιαν ιδεολογία προσαρμοσμένη στις προσδοκίες των κατοίκων της. Από τον Μωάμεθ θα γεννηθεί το Ισλάμ, συνάμα κοινότητα των πιστών, θρησκεία και αυτοκρατορία με εγκόσμιες διαστάσεις, όπου επρόκειτο να διαμορφωθεί ένας νέος πολιτισμός.

15 X 23,5 εκ. | σελ. 416 | Τιμή: 22,00 €



Ludwig Wittgenstein

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ

Ο Wittgenstein είχε γράψει 1000 σελίδες περίπου αφιερωμένες στη λογική και τα μαθηματικά, οι περισσότερες από τις οποίες περιλαμβάνονται στις *Φιλοσοφικές παρατηρήσεις* και τη *Φιλοσοφική γραμματική*. Μολονότι τα δύο αυτά κείμενα περιέχουν εκτενείς αναφορές σε θέματα ανωτέρων μαθηματικών, οι ωριμότερες απόψεις, που περιέχονται στο ανά χείρας βιβλίο, κινούνται κυρίως στο στοιχειώδες επίπεδο. Εδώ ο Wittgenstein εκθέτει, τρόπον τινά, τα *πορίσματα* των ερευνών που διεξήγαγε στα μεταβατικά αυτά κείμενα.

17 X 24 εκ. | σελ. 480 | Τιμή: 25,00 €

www.cup.gr

Η γκάφα του Μπάρι Γκολντγουότερ και η ήττα του Κ. Καραμανλή το 1963

Οι πρόωρες βουλευτικές εκλογές που διεξήχθησαν στην Ελλάδα, στις 3 Νοεμβρίου του 1963, υπήρξαν ίσως οι σημαντικότερες εκλογές στη χώρα, καθώς σήμαναν το τέλος της οκταετούς διακυβέρνησης από τη δεξιά ΕΡΕ του Κωνσταντίνου Καραμανλή και την αναρρίχηση στην εξουσία της Ένωσης Κέντρου του Γεωργίου Παπανδρέου, ιδιαίτερα μετά την θριαμβευτική νίκη που πέτυχε σε μια επανάληψη των εκλογών το 1964. Μόνο που στη συνέχεια σημειώθηκε μια σειρά από δραματικές εξελίξεις, κατάληξη των οποίων ήταν η φυγή του Καραμανλή στο εξωτερικό, η εξώθηση σε παραίτηση του Γ. Παπανδρέου από το Παλάτι, το 1965, και τελικά η επιβολή, το 1967, της δικτατορίας των Συνταγματαρχών.

Νωρίτερα, το 1961, η ΕΡΕ είχε νικήσει στη διεξαγωγή των κανονικών εκλογών, με μια διαδικασία, όμως, που κάθε άλλο παρά κανονική ήταν, γι' αυτό και θεωρήθηκε ως απόλυτα εύστοχος ο χαρακτηρισμός των «εκλογών βίας και νοθείας» που τους απέδωσε ο Γεώργιος Παπανδρέου, ο οποίος και τέθηκε επικεφαλής ενός «ανένδοτου αγώνα», που κράτησε δυο ολόκληρα χρόνια και υποχρέωσε τον Καραμανλή να προκηρύξει νέες εκλογές.

Ανάμεσα στα σημαντικά γεγονότα που σημάδεψαν την έντονα σκληρή προεκλογική διαδικασία και την άγρια πόλωση που είχε δημιουργηθεί το φθινόπωρο του 1963, υπήρξε αναμφίβολα και μια συνέντευξη του αμερικανού γερουσιαστή και διεκδικητή τότε της υποψηφιότητας του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος για την προεδρία των ΗΠΑ Μπάρι Γκολντγουότερ, που δημοσιεύτηκε σε μια σειρά ελληνικών εφημερίδων, ημέρες μόνο πριν από τις εκλογές.



Κωνσταντίνος Καραμανλής, ο ηγέτης του «πιο δεξιού κόμματος του ΝΑΤΟ», όπως έγραφε ο ανταποκριτής της *Ουάσιγκτον Ποστ* Ρόμπερτ Χάρτμαν.

Μια συνέντευξη που είχε πάρει ο γνωστός δημοσιογράφος Ηλίας Δημητρακόπουλος και η οποία θεωρήθηκε ως άμεση παρέμβαση του αμερικανικού παράγοντα στις ελληνικές εκλογές, και μάλιστα υπέρ της... Ένωσης Κέντρου.

Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΓΚΟΛΝΤΓΟΥΟΤΕΡ

Η συνέντευξη Γκολντγουότερ δόθηκε στον Ηλία Δημητρακόπουλο στα μέσα Αυγούστου του '63, στη διάρκεια ενός ταξιδιού που είχε πραγματοποιήσει ο έλληνας δημοσιογράφος στις ΗΠΑ για μια σειρά συνεντεύξεων με αμερικανούς πολιτικούς και άλλες διακεκριμένες προσωπικότητες. Μόνο που τελικά αυτή δημοσιεύτηκε στην Ελλάδα δυο μήνες αργότερα, στις 13 Οκτωβρίου, και ενώ η προεκλογική περίοδος στη χώρα βρισκόταν ήδη σε πλήρη εξέλιξη.

Συγκεκριμένα, η συνέντευξη δημοσιεύτηκε αρχικά —στην αγγλική γλώσσα— στην αγγλόφωνη εφημερίδα *Post* της Αθήνας, για την οποία εργαζόταν ο Δημητρακόπουλος, και από εκεί στη συνέχεια αναδημοσιεύθηκε, στην ελληνική πλέον, στην εφημερίδα *Ελευθερία.*

Κύριο αντικείμενο της συνέντευξης ήταν η Συνθήκη για την απαγόρευση των πυρηνικών δοκιμών που συζητούσε τότε η Δύση με τη Σοβιετική Ένωση. Ανάμεσα, όμως, στις ερωτήσεις του ο Ηλίας Δημητρακόπουλος «πέρασε» έντεχνα και μερικές που αφορούσαν άμεσα την Ελλάδα.

Πρώτη ερώτηση ήταν αν πίστευε ότι μια δικτατορία θα έλυνε τα προβλήμα-

τα της Ελλάδας (ένας φόβος που είχε εκδηλωθεί σε πολλές επίσημες και ανεπίσημες συζητήσεις την περίοδο εκείνη στην Αθήνα), στην οποία ο Γκολντγουότερ απάντησε:

«Είμαι εναντίον της επιβολής δικτατορίας οπουδήποτε... Ω, Θεέ μου, όχι. Η Ελλάδα είναι η πλέον ανεπτυγμένη, πολιτισμένη χώρα στον κόσμο. Ο δικός μας τρόπος δημοκρατικής διακυβέρνησης προέρχεται από την Ελλάδα... Θα ήταν τραγωδία αν η Ελλάδα, στην οποία η ίδια η δημοκρατία αναπτύχθηκε για πρώτη φορά, επέστρεφε ξανά στην δικτατορία. Δεν μπορώ να φανταστώ τους Έλληνες να σκέφτονται κάτι τέτοιο».

Η επόμενη ερώτηση αφορούσε το αποτέλεσμα μιας έρευνας που είχε γίνει από αμερικανικής πλευράς, σχετικά με τις κατηγορίες για τον ρόλο της αμερικανικής πρεσβείας στην Αθήνα, κατά τις τελευταίες εκλογές (του 1961), και ακόμα για τη γνώμη του ιδίου αναφορικά με το θέμα των ελεύθερων εκλογών σε μια δημοκρατική κοινωνία. Σ' αυτήν ο Γκολντγουότερ απάντησε ότι δεν είχε δει το πόρισμα της έρευνας σχετικά με τις κατηγορίες «για προνομιακή αμερικανική στάση υπέρ του καθεστώτος Καραμανλή στις εκλογές του 1961». Πρόσθεσε, όμως, ότι «θα πρέπει να πάρουμε όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε αυτό να μη συμβεί ξανά» και εξέφρασε την ελπίδα ότι «οι επικείμενες εκλογές θα είναι εντελώς ελεύθερες» και ότι «η πρεσβεία μας εκεί αυτή τη φορά θα μείνει απόλυτα ουδέτερη και έξω από αυτές (τις εκλογές)».

«ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ» ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Εκτός, όμως, από το θέμα των εκλογών στην Ελλάδα, ο Γκολντγουότερ, απαντώντας στις ερωτήσεις του Δημητρακόπουλου, είχε αποκαλύψει τις «ανομολόγητες δραστηριότητες της Γιουγκοσλαβίας και της Βουλγαρίας κατά της εδαφικής ακεραιότητας της Ελλάδας», επιβεβαιώνοντας έτσι τις φήμες που είχαν προκαλέσει σάλο στην Ελλάδα από τις ενέργειες της Ευγενίας Άντερσον, αμερικανίδας υπουργού που τότε ταξίδευε στην Βουλγαρία και η οποία πίεζε την κυβέρνηση Καραμανλή να προσφέρει στους Βαλκάνιους γείτονες της Ελλάδας μια δίοδο προς το Αιγαίο.

Παράλληλα, ο αμερικανός γερουσιαστής στις απαντήσεις του είχε υποστηρίξει ότι έπρεπε να αυξηθεί η στρατιωτική βοήθεια των ΗΠΑ στην Ελλάδα, ένα θέμα για το οποίο σε όλη την προεκλογική περίοδο ο Καραμανλής δεχόταν πολλές κατηγορίες, εξαιτίας των περικοπών στη βοήθεια αυτή που είχε επιβάλει από την άνοιξη του ίδιου χρόνου η κυβέρνηση του προέδρου Τζον Κένεντι.

Το θέμα αυτό, μάλιστα, στάθηκε αφορμή και για νέες κατηγορίες κατά του Καραμανλή, καθώς ο Δημητρακόπουλος, ταυτόχρονα με την συνέντευξη Γκολντγουότερ, δημοσίευσε, τόσο στην *Post* όσο και στις εφημερίδες *Ελευθερία* της Αθήνας και *Μακεδονία* της Θεσσαλονίκης, με τις οποίες συνεργαζόταν, απόρρητα στοιχεία που είχε πάρει από αρμόδιους αμερικανούς αξιωματούχους και τα οποία ανέφεραν ότι «οι Αμερικανοί από τη μια περιορίζουν τη στρατιωτική βοήθεια προς την Ελλάδα και από την άλλη ζητούν από την ελληνική κυβέρνηση να αυξήσει τις αμυντικές δαπάνες της χώρας, οι οποίες θα πρέπει να καλυφθούν από τον κρατικό προϋπολογισμό».

ΠΟΝΟΚΕΦΑΛΟΣ ΣΤΗΝ ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ

Τα δημοσιεύματα εκείνα θορύβησαν τις αμερικανικές αρχές που έσπευσαν τότε να τα διαψεύσουν. Χαρακτηριστικό μάλιστα είναι ένα απόρρητο τηλεγράφημα του τότε πρεσβευτή των ΗΠΑ στην Αθήνα Χένρι Λαμπουίς προς τον προϊστάμενό του υπουργό Εξωτερικών Ντιν Ρασκ, στο οποίο ανέφερε:

«Θεωρούμε προτιμητέο για την κυβέρνηση να χειρισθεί το θέμα της κακής χρήσης επίσημων ντοκουμέντων από τον Δημητρακόπουλο, ωστόσο η πρεσβεία μπορεί να βρει ορθό να εκδώσει την δική της ανακοίνωση, που θα είναι σύμφωνη με την ευρύτερη μεταχείριση του Τύπου. Αυτή η σειρά των βλαβερών και ανεύθυνων άρθρων του Δημητρακόπουλου έχουν αξιοσημείωτη επίδραση στην (προεκλογική) εκστρατεία και μπορούν εύκολα να επηρεάσουν τα εκλογικά αποτελέσματα».

Το τηλεγράφημα εστάλη στις 22 Οκτωβρίου και, εννέα ημέρες αργότερα, ο πρόεδρος Τζον Κένεντι, στην τελευταία συνέντευξη Τύπου που έδωσε (στις 31 Οκτωβρίου) πριν από τη δολοφονία του στις 21 Νοεμβρίου στο Ντάλας του Τέξας, θεώρησε υποχρέωσή του να διασκεδάσει με κάποιο τρόπο τις εντυπώσεις που είχαν δημιουργηθεί από την συνέντευξη Γκολντγουότερ.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

Η συνέντευξη αυτή απασχόλησε άλλωστε και τα αμερικανικά μέσα ενημέρωσης, με αφορμή μια ανταπόκριση από την Αθήνα του δημοσιογράφου Ρόμπερτ Χάρτμαν (αργότερα συμβούλου του προέδρου Φορντ), που εστάλη μετά τις εκλογές και η οποία δημοσιεύτηκε αρχικά στην πρώτη σελίδα της *Ουάσιγκτον Ποστ,* με τίτλο «Μαγνητοφωνημένη συνέντευξη του Γκολντγουότερ αποδεικνύεται παράγοντας της ανατροπής Καραμανλή», και κατόπιν στη *Λος Άντζελες Τάϊμς*, στον τίτλο της οποίας ο Μπάρι Γκολντγουότερ φέρεται ως «αναμεμιγμένος στην πτώση του έλληνα πρωθυπουργού».

Συγκεκριμένα, ο αμερικανός δημοσιογράφος περιγράφει την συνέντευξη ως μια αθέλητη βοήθεια του Γκολντγουότερ στην ανατροπή «ενός από τα πλέον δεξιά καθεστώτα του ΝΑΤΟ».

Τέλος, μέσα στο σάλο που προκάλεσε η συνέντευξή του, ο ίδιος ο Γκολντγουότερ με δηλώσεις του στην Ουάσιγκτον διαμαρτυρήθηκε, αλλά μόνο για τη δίμηνη καθυστέρηση της δημοσίευσης της συνέντευξής του, καθώς και για την «σκόπιμη παραποίησή της», όπως είπε, ενώ δεν παρέλειψε να τηρήσει τα προσχήματα, υμνώντας (εκ των υστέρων) την κυβέρνηση Καραμανλή. Ουσιαστικά, όμως, δεν διέψευσε τίποτε από όσα δήλωσε στη συνέντευξή του.

Τις νέες αυτές δηλώσεις, πάντως, εκμεταλλεύτηκαν τόσο η *Post* όσο και η *Ελευθερία,* οι οποίες έσπευσαν, μια εβδομάδα πριν από την ημέρα των εκλογών, να δημοσιεύσουν για άλλη μια φορά ολόκληρη την συνέντευξη Γκολντγουότερ, περιλαμβάνοντας σε αυτήν και τις διαμαρτυρίες του.

Τ.Κ.Δ.

«Η ανάθεση εργασιών σε ελληνικές εταιρείες ζημιώνει το Δημόσιο»!

Θα θέσουμε ορισμένα συγκεκριμένα ερωτήματα στον κ. υπουργό, απ' τα οποία προκύπτει ότι η κατάσταση στον χώρο των προμηθειών όχι μόνο δεν έχει βελτιωθεί, συγκριτικά με την διαχείριση του ΠΑΣΟΚ, αλλά χειροτερεύει.

Το θέμα μας ειναι οι προμήθειες αεροσκαφών F-16 την τελευταία 20ετία. Έγιναν τέσσερις χωριστές αγορές αεροσκαφών, σε «πακέτα». Οι τρεις πρώτες επί ΠΑΣΟΚ, ύστερα από εφαρμογή, έστω τυπική, της προβλεπόμενης διαδικασίας, και η τέταρτη επί Νέας Δημοκρατίας, αιφνιδίως, με προσωπική παρέμβαση του κ. Κ. Καραμανλή (σύμφωνα με ξένα περιοδικά, *Aviation Week* κλπ, η απόφαση αυτή συνδέεται με την απόφαση του Πακιστάν ύστερα απ' τους τελευταίους σεισμούς να ματαιώσει σχετική παραγγελία, αφήνοντας την *Lockheed Martin* ξεκρέμαστη, οπότε το κενό «κάλυψε» ο Καραμανλής, ύστερα από παρέμβαση του κ. Μπους). Αλλά αυτά είναι ιστορία. Το θέμα μας είναι αλλού, στις παρεμβάσεις των κάθε είδους μεσαζόντων να κάνουν τις προμήθειες αυτές τριτοκοσμικού τύπου, χωρίς εγχώρια συμμετοχή, τη στιγμή που οι Τούρκοι και σήμερα ακόμη μας εφοδιάζουν με ανταλλακτικά *Made in Turkey*.

Η πρώτη αγορά, του ΠΑΣΟΚ (F-16 Block 30, το 1986), πέρασε σχεδόν ξώφαλτσα, με ελάχιστη συμμετοχή της ΕΑΒ στο πριτσίνωμα κάποιων λαμαρινών, που τελικά «μπήκε μέσα», πουλώντας τα καλούπια που πανάκριβα αγόρασε για παλιοσίδερα αργότερα.

Στη δεύτερη αγορά (το 1996), ύστερα από παρεμβάσεις κάποιων μικρών ιδιωτικών εταιρειών, αποφασίστηκε να βγει σε εγχώριο διαγωνισμό ένα μικρό μέρος του εξοπλισμού υποστηρίξεως συνολικού ύψους 1 εκατ. (δηλαδή το 1/1000 της όλης αγοράς!), όπερ και εγένετο. Ελληνικοποιήθηκε, δηλαδή, χωρίς συμμετοχή *offsets* κλπ ένα έστω μικρό μέρος της προμήθειας.

Αυτό όμως δεν άρεσε καθόλου στους κάθε είδους προστάτες των αμερικανικών συμφερόντων, οι οποίοι αντέδρασαν βίαια για την επιχειρηθείσα ιεροσυλία. Και το επιχείρημα που ανακάλυψαν ήταν δήθεν υπερκοστολόγηση κάποιου υλικού (Scissors lift dolly). Τώρα, πώς συνδυάζεται η υπερκοστολόγηση με το αποτέλεσμα ενός δημόσιου διαγωνισμού είναι άλλο θέμα, όταν μάλιστα υπάρχουν τιμές αναφοράς της πρώτης αγοράς.

Έτσι, ενέπλεξαν τη στρατιωτική δικαιοσύνη (βλέπε *Βραδυνή* και *Ελευθεροτυπία,* 6/6/1999) σε μία δήθεν έρευνα, αν δηλαδή το 1/1000 της προμήθειας που δόθηκε σε ελληνικά χέρια προξένησε ζημία στο Δημόσιο και όχι τα υπόλοιπα 999/1000 που αγοράστηκαν σε υψηλότερες τιμές από αυτές προ 10ετίας απ' το εξωτερικό. Τελικά η εταιρεία για τα Scissors dolly προσέφυγε στο αρμόδιο δικαστήριο (Διοικητικό Εφετείο) και δικαιώθηκε πανηγυρικά. Και το πράγμα σταμάτησε εκεί.

Στην τρίτη αγορά F-16, επίσης επί ΠΑΣΟΚ, ύστερα και πάλι από έντονες παραστάσεις ελληνικών εταιρειών, βγήκε σε εγχώριο διαγωνισμό τριπλάσια ποσότητα απ' την προηγούμενη (περίπου 3 εκατ.), η οποία πρόσφατα ολοκληρώθηκε. Και πάλι, όμως, ενεργούμενα του ξένου τοποτηρητή στην Ελλάδα ξεκίνησαν μια εκστρατεία λασπολογίας κατά της εγχώριας προσπάθειας, με έωλα επιχειρήματα.

Και φθάνουμε στην τετάρτη αγορά F-16 επί Ν.Δ. όπου, παρότι το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας ενημερώθηκε για δυνατότητα τουλάχιστον δεκαπλασιασμού της εκτροπής στην εγχώρια αγορά του εξοπλισμού αυτού (μέσω διαγωνισμών προφανώς), όχι απλώς σιωπά αλλά προχώρησε στο εξής κωμικό: Μέσω του ανακριτή πρωτοδικείου Γ. Λευκού, διερευνά την πιθανή ζημία του Δημοσίου (2η αγορά F-16) του 1/1000 του κόστους που εκτράπηκε στην ελληνική αγορά αντί να αγορασθεί απ' το εξωτερικό! Και βέβαια καταργεί αυτό που, έστω σε μικρό βαθμό, κατόρθωσε το ΠΑΣΟΚ, την ελληνικοποίηση δηλαδή μικρού τμήματος των προμηθειών, στέλνοντας το σύνολο του επίγειου εξοπλισμού της 4ης αγοράς στους Αμερικάνους.

Τα ερωτήματά μας στον κ. Μεϊμαράκη είναι τα εξής:

1. Από τον επίγειο εξοπλισμό (υλικά υποστηρίξεως F-16 που αγοράσατε) τι ύψους προμήθεια εκτρέψατε ή θα εκτρέψετε στην ελληνική αγορά; Προβλέψατε το σχετικό κονδύλιο; Με άλλα λόγια, βελτιώνετε ό,τι καλό σας κληροδότησε το κακό ΠΑΣΟΚ;

2. Γιατί η εμφανώς κατευθυνόμενη έρευνα του ανακριτή (ύστερα από ανώνυμη καταγγελία!) διερευνά αν το αποτέλεσμα ενός δημόσιου διαγωνισμού, για απασχόληση ελληνικών χεριών και ανεξαρτητοποίηση ύψους 1 εκατ. προξενεί «ζημία» στο Δημόσιο, και δεν διερευνά αν η υπόλοιπη προμήθεια κατευθείαν ανάθεσης στο εξωτερικό, ύψους 1000 φορές μεγαλύτερου, προξενεί ζημία στο Δημόσιο σε σύγκριση με την προηγούμενη αγορά απ' την ίδια εταιρεία του εξωτερικού;

3. Αγγίζει τα όρια του κωμικού όταν διώκεται η έστω και μικρή προσπάθεια ελληνικοποίησης, προ 10ετίας, με ομόφωνες αποφάσεις επιτροπών, υπογεγραμμένη απ' όλη την ηγεσία της Αεροπορίας και τον υφυπουργό· ή μήπως περνά το μήνυμα «παραγγέλετε απ' το εξωτερικό και την Τουρκία χωρίς διαδικασίες» ή «η ανάθεση εργασιών σε ελληνικές εταιρείες, αντί ξένες, ζημιώνει το Δημόσιο»!

4. Είναι αλήθεια ότι μετά τέσσερις αγορές F-16 ούτε ένα (ναι, ένα) ανταλλακτικό F-16 δεν φτιάχνεται εγχώρια, ενώ υπάρχει τέτοια δυνατότητα;

5. Η τελευταία αγορά F-16 έγινε με το παλαιό νομικό πλαίσιο που προβλέπει ότι αν ένα είδος κατασκευάζεται εγχώρια αυτό δεν αγοράζεται απ' έξω. Θα προτείναμε να δώσετε στον ανακριτή να εξετάσει αν υπάρχουν τέτοια υλικά στη σύμβαση που εξετάζει.

6. Τέλος, επί ΠΑΣΟΚ υπήρχε ένα «άτυπο συμβούλιο ελληνικοποίησης», με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς (συνδέσμους κατασκευαστών κλπ), που συνήρχετο τακτικά στο Πεντάγωνο. Θα το επανενεργοποιήσετε;

ΡΕΠΟΡΤΕΡ

Περί βαρβάρων

Πριν λίγα μόλις χρόνια υπηρετούσα ως εκπαιδευτικός σε ένα επαρχιακό 4θέσιο σχολείο. Εκεί δημιουργήθηκε ένα πρόβλημα με ένα υπερκινητικό Αλβανάκι. Η αντίδραση των εκπαιδευτικών ήταν να το κτυπούν και να το απομονώνουν αποκαλώντας το «κακό παιδί», με το δημόσιο κι επαναλαμβανόμενο αιτιολογικό «όλοι οι Αλβανοί ίδιοι είστε». Αντέδρασα ως όφειλα και στο τέλος μάζεψα το παιδί, που είχε αποκλειστεί από την σχολική καθημερινότητα, στη δική μου τάξη. Κι εκεί το σκηνικό υπήρξε προβλέψιμο. Οι δυο διευθύντριες (μόνιμες του τόπου, οι οποίες είχαν σπάσει το σχολείο ώστε να μοιράζονται ισόποσα ακόμη και τη θέση τη διευθυντική) συνασπίστηκαν. Μαζί τους, ώστε να περάσει εύκολα τη χρονιά, συνασπίστηκε και η έταιρη «καινούρια», μια απολιτίκ νεαρή του *Κοσμοπόλιταν,* που έκανε πολύ τυπικά τη δουλειά της, είναι αλήθεια, αλλά που στα ουσιαστικά (και μεγάλα) προτιμούσε να περάσει εύκολα η χρονιά στηρίζοντας τις διευθύντριες κι όχι το Αλβανάκι και την «τρελή» που έσπαγε την «συναδελφική» σούπα. Ήταν μια δύσκολη χρονιά, που όμως με δυνάμωσε σαν άτομο, αφού μ' έκανε να κοιτάξω και να αντιδράσω κατά πρόσωπο στην ελληνική μικροκοινωνία. Κι αυτά είναι περιστατικά που συμβαίνουν μέσα σε απίστευτη συχνότητα και σιωπή σχεδόν κάθε μέρα. Κι όμως... «Συγκλονισμένη» δήλωσε μερίδα της ελληνικής κοινωνίας από τον φημολογούμενο βιασμό βουλγάρας μαθήτριας στο λύκειο Αμαρύνθου. Το αληθινά συγκλονιστικό γεγονός, όμως, υπήρξε η στάση των γονέων των κατηγορούμενων μαθητών, που, στο προαύλιο της εισαγγελίας, αντί προβληματισμού ενώπιον των παιδιών τους εξύβριζαν τη μαθήτρια, λέγοντας πως όχι μόνο προκαλούσε αλλά πως «ήθελε κι άλλο». Αυτή η έμμεση παραδοχή του «ανείπωτου» φέρνει στο φως τρεις διαφορετικούς ρατσισμούς που υφέρπουν σε κάθε κοινωνία η οποία, όπως η ελληνική, επιλέγει να κρύβεται πίσω από το δάκτυλό της.

Ο πρώτος αφορά τον εθνοτικά διαφορετικό· γιατί η τοπική κοινωνία (σε ανώτερα κλιμάκια της οποίας ανήκουν οι πιθανοί δράστες, ως γιοι π.χ. εκπαιδευτικών) σοκαρίστηκε πρώτα από την άρση της σιωπής κι έπειτα από το περιστατικό το ίδιο. Πώς τόλμησαν, αλήθεια, οι Βούλγαροι να αντιδράσουν με αξιοπρέπεια στο ύψος του ανθρώπου, όταν στο βάθος αντιμετωπίζονται ως σκεύη είτε προς εκμετάλλευση (15 ευρώ την ημέρα, ανασφάλιστοι) είτε προς ηδονή (προσεχώς Βουλγάρες); Δεύτερος έρχεται ο ρατσισμός του φύλου. Ο βιασμός, σημαντικό κομμάτι της ευρύτερης κακοποίησης εναντίον των γυναικών, είναι ίσως το μοναδικό έγκλημα στο οποίο πρέπει πρώτα να αποδείξει την αθωότητά του το θύμα! Ο βολικός μύθος πως το εφηβικό φλερτ δικαιολογεί τον βιασμό φροντίζει υποκριτικά να ενώνει δυο άσχετες μεταξύ τους συμπεριφορές. Τρίτος είναι ο ρατσισμός εναντίον του διακριθέντα. Σε ένα σχολείο και σε μια κοινωνία που, προετοιμάζοντας τους αυριανούς πολίτες (ή μάλλον αυνανιζόμενους καταναλωτές εύκολων ιδεών κι υπερτιμημένων προϊόντων), προάγουν τον ανταγωνισμό, μια ξένη που γίνεται παραστάτρια δουλεύοντας τα απογεύματα (όπως η συγκεκριμένη) δεν μπορεί παρά να συνασπίζει εναντίον της όσους «δεν τα καταφέρνουν το ίδιο» —εξού και η έλλειψη συμπαράστασης από συμμαθητές της, ανεξαρτήτως καταγωγής.

Η ανάγνωση, βέβαια, της ετερότητας (των διαφορετικών εν γένει) ως εχθρικού πόλου (ένα πολύπλοκο φαινόμενο με ευρείες κοινωνικές και ψυχολογικές παραμέτρους σε μικρές ή μεγάλες ομάδες) χρησιμοποιείται συχνά ώστε να δημιουργείται μια κοινωνική συνοχή που δεν θα ανατρέπει τις (περισσότερες από μία) ιεραρχίες και την αναπαραγωγή των κανονιστικών τους προτύπων, που στηρίζουν το πολύπλοκο δίκτυο μεγάλων και μικρών συμφερόντων και εξουσιών, όπως από ιδία πείρα ως εκπαιδευτικός γνωρίζω.

Και κάπου εκεί χάνεται το παιχνίδι και για τις μικρές κοινωνίες οικισμών ή σχολείων, που αντιδρούν αμήχανα κι επιθετικά όταν η πραγματικότητα ραγίσει το «πεντακάθαρο» τζάμι του ηθικολογικού ναρκισσισμού τους μέσα από την παραβατικότητα των ίδιων τους των παιδιών. Και κάπου εκεί χάνεται το παιχνίδι μιας ευρύτερης κοινωνίας και των κυβερνήσεών της, που δεν θεώρησαν ποτέ την επένδυση για την παιδεία άξια λόγου, αντιδρώντας μικρόνοα στις όποιες αντιδράσεις. Αλλά αυτό δεν μπορεί ν' απαντηθεί με τις απλουστευτικές απαντήσεις της πολύχρωμης «συντήρησης» που —προσέξτε!— μόνο σαν σπάσει η αγαπημένη της σιωπή κραυγάζει εναντίον εφήβων για να ταυτίσει τον σωφρονισμό με την εκδίκηση, ή μάλλον για να καλύψει πρόχειρα πίσω από τις κραυγές τις δικές της ευθύνες. Ούτε και με τις απλουστευτικές απαντήσεις μιας ψευδεπίγραφης «προόδου», που δικαιολογεί τα πάντα στο όνομα μιας απολιτίκ «ανοχής», ώστε, στο όνομα της ατιμωρησίας, να μην υπάρχει λήψη ευθυνών, εξυπηρετώντας από το άλλο άκρο το ίδιο σύστημα κατασκευής ανεύθυνων πολιτών. Στο μέσον τους διαμορφώνεται μια εκπαίδευση που συχνά βάζει την συναδελφικότητα πάνω από το καθήκον, αφού, αν προσπαθήσει έστω κι άγαρμπα να το επιτελέσει ένας εκπαιδευτικός, οι πρώτοι που διαμαρτύρονται είναι γονείς και συνάδελφοι. Έτσι, μέσα σε τόσο προβλέψιμα πια «κουτάκια» αναπαραγωγής βολικών σκέψεων και πρακτικών (και εκπροσώπων τους, βεβαίως!) που αφήνουν μονίμως το πολυσχιδές της πραγματικότητας απέξω, ελάχιστοι/ες έχουν το σθένος και την οξύνοια να αντιληφθούν ότι το ερώτημα «σε τι κόσμο αφήνουμε τα παιδιά μας» μπορεί ν' απαντηθεί μόνο παράλληλα με το ερώτημα «σε τι παιδιά αφήνουμε τον κόσμο μας»... Αλλά αυτό θα απαιτούσε φυσικά συνολικότερες, εκτός συστήματος, παρεμβάσεις. Και τότε, όλοι μας, τι θα κάναμε χωρίς βαρβάρους...

ΕΛΕΝΗ ΚΑΡΑΣΑΒΒΙΔΟΥ

Τά ἔλκη τοῦ Φιλοκτήτη

Ἡ ἀσυδοσία φέρνει πάσης φύσεως μικρές τυραννίες. Ἄν
ζητήσεις νά κάνεις *Φιλοκτήτη* ἀντί γιά *Ἀντιγόνη*, μία
ἀόρατη ἀρχή θά σοῦ τό ἀπαγορεύσει.

Ἡ ἀπαγόρευση πού καταγγέλλει ὁ Ἀνδρέας Σπύρου στό κείμενό του «Εἴκοσι χρόνια διάλυσης εἶναι πολλά γιά μιά χώρα» (*Ἀντί*, τχ. 872, 20.10.2006) μοῦ θύμισε μιά παλιά ἱστορία. Θά τήν ἀφηγηθῶ, γιατί ὑπάρχουν ἀρκετοί καθηγητές πού θά ἤθελαν νά ξεφεύγουν κάποτε ἀπό τά κείμενα τοῦ σχολικοῦ ἐγχειριδίου –παρέκκλιση *ἀναγκαία* καί *εὐεργετική*–, ἀλλά διστάζουν.

Ὁ πατέρας μου, λοιπόν, καλός δάσκαλος, διδάσκοντας χρόνια καί χρόνια σέ τάξεις τελειοφοίτων *Οἰδίποδα Τύραννο* καί *Ἀντιγόνη*, ἀποφάσισε κάποτε πώς ἦταν καιρός νά πάρουν σειρά ἡ *Ἠλέκτρα*, ὁ *Φιλοκτήτης* καί ὁ *Αἴας*[1]. Τό ἀναλυτικό πρόγραμμα πρόβλεπε γιά τήν Ἕκτη τάξη τή διδασκαλία μιᾶς ἀπό τίς τραγωδίες τοῦ Σοφοκλέους, συνεπῶς θά μποροῦσε νά διδάξει νομότυπα ὅποια ἤθελε, ἀγνοώντας τό σχολικό ἐγχειρίδιο τοῦ ΟΕΔΒ. Ὑπέβαλε ἐντούτοις στό Ὑπουργεῖο σχετικό ἔγγραφο.

Γενικός Γραμματέας ἦταν τότε ὁ Κ.Δ. Γεωργούλης, κραταιός φιλόλογος καί παιδαγωγός. Ἀπάντησε ἐγγράφως –ἡ ἀπάντηση κοινοποιήθηκε στά γυμνάσια ὅλης τῆς χώρας– ὅτι ἀσφαλῶς ἔχει τό δικαίωμα νά διδάξει ὁποιαδήποτε σοφόκλεια τραγωδία, ὑπό τήν προϋπόθεση βέβαια ὅτι θά φροντίσει νά παρέχεται στούς μαθητές ἡ ἀναγκαία βοήθεια.

Θυμᾶμαι τόν πατέρα νά παλεύει τά καλοκαίρια, ἄλλοτε μέ τόν Αἴαντα, ἄλλοτε μέ τόν Φιλοκτήτη, ἄλλοτε μέ τήν Ἠλέκτρα, καί νά γράφει συνεχῶς τά ἀπαραίτητα γιά τούς μαθητές του σχόλια. Ἀνοιγόκλεινε συνεχῶς τό Ἑρμηνευτικόν Λεξικόν τοῦ Γρ. Βερναρδάκη –τήν πρώτη, τεράστια, ἀσήκωτη καί δίχως εὑρετήριο ἔκδοση– καί πρόστρεχε κάθε τόσο στό Λεξικό Πάπε-Σακελλαρίου (τά μεταπολεμικά χρόνια καί τά πέντε παιδιά του δέν τοῦ ἐπιτρέπαν τήν ἀγορά τοῦ Liddell-Scott). Δέν θυμᾶμαι ἄν εἶχε κάποιο εἰδικότερο βοήθημα, τόν Αἴαντα τοῦ Λορεντζάτου ἀσφαλῶς ὄχι. Ἀναρωτιέμαι ἀκόμα καί τώρα πῶς τά ἔβγαζε πέρα καί πότε προλάβαινε μέσα σέ σαρανταπέντε λεπτά νά γράψει στόν πίνακα τά σχόλια, χωρίς νά διαλυθεῖ ἡ διδασκαλία. Καί ἀπορῶ πῶς δέν ἀγανακτοῦσαν οἱ μαθητές του πού μέ τίς τραγωδίες αὐτές ξεβολεύονταν, ἀφοῦ, ἐνῶ ὅλο καί θά ξετρύπωναν κάποια μετάφραση –τοῦ «Παπύρου», ἄς ποῦμε–, δέν θά ἔβρισκαν ὅμως πουθενά τίς γραμματικοσυντακτικές διευκολύνσεις τῶν παρασχολικῶν μεταφράσεων.

Ὅταν, ὕστερα ἀπό δώδεκα χρόνια, ξαναγύρισα στή Χαλκίδα, ἔτυχε νά συναντήσω μαθητές του –γονεῖς δικῶν μου μαθητῶν– πού μνημόνευαν μέ κάποιο καμάρι ὅτι αὐτοί διδάχτηκαν διαφορετική ἀπό τίς καθιερωμένες τραγωδία.

Θά μποροῦσα νά τόν μιμηθῶ πιθανότατα, ὅταν βρέθηκα στό Γυμνάσιο Θηλέων Χαλκίδος τό 1974 καί ἀγκυροβόλησα γιά ἑφτά χρόνια στήν Ἕκτη τάξη. Δέν τό ἀποτόλμησα, μολονότι εἶχα ἀποκτήσει τήν *Ἠλέκτρα* τῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης, τόν *Αἴαντα* τοῦ Λορεντζάτου καί τήν ἐκτενή ἀνάλυση τοῦ *Φιλοκτήτη* ἀπό τόν Κ. Βουρβέρη. Ἐξαγόρασα πάντως ἕνα μέρος τῆς ἀτολμίας μου.

Τέλη Αὐγούστου τοῦ 1974 ἐπέστρεφα στήν Ἑλλάδα ἀπό τήν Κύπρο, ὅπου εἴχαμε περάσει ὅλο ἐκεῖνο τό δύστυχο καλοκαίρι μέ τούς γονεῖς καί τ' ἀδέλφια τῆς γυναίκας μου. Τό ταξίδι ἦταν φαρμάκι.

Παρουσιάστηκα στό νέο μου σχολεῖο, βρέθηκα νά εἶμαι ὁ ἀρχαιότερος φιλόλογος καί μοῦ ἀνατέθηκε ἕνα τμῆμα τελειοφοίτων.

Εἶχα ἕνα λόγο παραπάνω γιά νά διδάξω στήν ὥρα τῶν Νέων Ἑλληνικῶν κείμενα γιά τήν Κύπρο. Στά *Νεοελληνικά Ἀναγνώσματα* ὑπῆρχε ἕνα ποίημα τοῦ Παλαμᾶ, ἀρκετά καλό ἀλλά σχεδόν ἀνώδυνο γιά τήν περίσταση, καί ἕνα τοῦ Σκίπη, ἀσήμαντο. Δέν ἔφταναν γιά ν' ἀγγίξουμε τήν ἀλγεινή πληγή. Τόν Σεφέρη τόν εἶχε λυπηθεῖ ὁ Θεός καί δέν εἶδε τό κακό, ὅμως τό εἶχε προφητέψει. Τά δικά του, λοιπόν, κυπριακά ποιήματα ἔπρεπε νά διαβάσουμε, ἄν θέλαμε νά νιώσουμε τί ἦταν αὐτό πού μᾶς εἶχε βρεῖ.

Ἀψηφώντας τίς ἑρμηνευτικές δυσκολίες καί δίχως νά ἐνημερώσω τόν γυμνασιάρχη μου, ἐπί ἑνάμιση μήνα διάβαζα ἀπό τό «... Κύπρον, οὗ μ' ἐθέσπισεν...» ὅ,τι καί ὅπως μποροῦσα. Εἶχα προχωρήσει ἀρκετά, ὅταν ὁ γυμνασιάρχης, ἐλέγχοντας τά βιβλία ὕλης, διαπίστωσε ὅτι δέν ἤμουν τυπικά ἐντάξει. Φαίνεται νά τρόμαξε κάπως καί μέ κάλεσε γιά νά μοῦ πεῖ, μέ πολλή εὐγένεια, ὅτι τά ποιήματα τοῦ Σεφέρη δέν περιλαμβάνονταν στή διδακτέα ὕλη –εἶχα καταστρατηγήσει τό ἀναλυτικό πρόγραμμα.

Ἐξήγησα ἀπό ποῦ εἶχα ἔρθει, τόν βεβαίωσα ὅτι δέν θά ἀμελοῦσα νά διδάξω κείμενα τοῦ σχολικοῦ βιβλίου, ἐπέμεινα ὅμως πώς τώρα δέν ἐπιτρέπεται, διδάσκοντες καί διδασκόμενοι, νά μείνουμε ἔξω ἀπό τό πένθος. Ἀπάντησε πώς δέν διαφωνεῖ, ἄν ὅμως μᾶς ἐπισκεπτόταν ὁ ἐπιθεωρητής καί ἔπεφτε τό μάτι του στό βιβλίο ὕλης, θά βρισκόμασταν σε δύσκολη θέση. Τόν καθησύχασα λέγοντας πώς, ἄν συνέβαινε κάτι τέτοιο, θά ἀναλάμβανα ἐξολοκλήρου τήν εὐθύνη, μολονότι, πρόσθεσα, δέν πιστεύω νά ὑπάρχει λογικός ἐπιθεωρητής πού θά εἶχε, τέτοιον καιρό, ἀντίρρηση γιά τή διδασκαλία σεφερικῶν ποιημάτων.

Πείσθηκε καί συνέχισα τή διδασκαλία τῶν κυπριακῶν ὥσπου ἔκλεισε ὁ κύκλος. Τρία τέσσερα χρόνια ἀργότερα τοποθετήθηκε ἄλλος ἐπιθεωρητής στήν Εὔβοια. Ἐπειδή πρόσφατα εἶχα ἀποφοιτήσει ἀπό τό Διδασκαλεῖο, ζήτησε νά διδάξω ἕνα νεοελληνικό κείμενο στήν τάξη μου, πού θά φιλοξενοῦσε τούς φιλολόγους τῆς πόλης. Δέν ἀρνήθηκα, ἀλλά ζήτησα τήν ἄδεια νά διδάξω κείμενο ἐκτός τοῦ σχολικοῦ ἐγχειριδίου, μολονότι στά *Νεοελληνικά Ἀναγνώσματα* εἶχαν ἤδη εἰσαχθεῖ ποιήματα τοῦ Σικελιανοῦ, τοῦ Σεφέρη, τοῦ Παπατσώνη, τοῦ Ἐλύτη, τοῦ Καρυωτάκη καί πολύ ἐνδιαφέροντα πεζά. Τήν παραχώρησε πρόθυμα καί δίδαξα τίς «Λεπτομέρειες στήν Κύπρο».

Ὅταν καταργήθηκαν οἱ ἐπιθεωρητές, ὁ πρῶτος σχολικός σύμβουλος τῶν φιλολόγων τῆς Εὔβοιας μοῦ ζήτησε ὅ,τι καί ὁ

προκάτοχός του, ὑπέβαλα τήν ἴδια παράκληση, ἔγινε δεκτή, κι ἔτσι, σέ μιά, δανεική πιά, Τρίτη λυκείου, δίδαξα ἕνα αὐτοτελές ἀπόσπασμα ἀπό τήν *Μικρά Σύρτι* τοῦ Ζήσιμου Λορεντζάτου. Ἄρχιζε μέ τόν στίχο:

Ἔμαθα τόν Ὅμηρο στήν Ἀλβανία

καί τελείωνε μέ τοῦτον:

Τό θεό μπορεῖς νά τόν ξεμάθεις μόνο.

*

Λοιπόν, ἀκόμη καί σέ μιάν ἐποχή, ὅπου οἱ διευθυντές ἐλέγχαν τά βιβλία ὕλης καί οἱ ἐπιθεωρητές ἔμπαιναν ξαφνικά στήν τάξη –καί *βαθμολογοῦσαν*–, ὁ καθηγητής μποροῦσε νά διδάσκει, τουλάχιστο στά Νέα Ἑλληνικά, κείμενα ἐκτός τῶν *Νεοελληνικῶν Ἀναγνωσμάτων*. (Ἀναπόφευκτα ἔγιναν καί καταχρήσεις, καθώς πολλοί ἐπείγονταν νά δηλώσουν τά πολιτικά τους φρονήματα καί τήν ἀποστροφή τους γιά τήν καθεστηκυία τάξη διδάσκοντας ὅ,τι τούς κατέβαινε. Ὡστόσο, τήν διδακτική αὐτονομία ἑνός καθηγητῆ πού ἔχει ἐπίγνωση τῆς εὐθύνης του δέν ἐπιτρέπεται νά τήν καταργεῖ ἡ κατάχρηση τῶν ἀνεύθυνων).

Τό οὐσιῶδες ἐρώτημα εἶναι: ὑπάρχει ἐλπίδα σημερινοί μαθητές νά θυμοῦνται ὕστερα ἀπό δέκα ἤ εἴκοσι χρόνια μιά «ἐλεύθερη» διδασκαλία, ὅπως θυμοῦνταν οἱ μαθητές τοῦ πατέρα μου τόν *Φιλοκτήτη*; Λείπω πολλά χρόνια ἀπό τή ζωντανή τάξη καί μόνο ἀπό δεύτερο χέρι μαθαίνω τό μεγάλο ζόρι της καί τή διάχυση τῆς προσοχῆς τῶν παιδιῶν. Δύσκολοι καιροί, ὡστόσο ἔχω τή βεβαιότητα πώς ὄχι λίγοι μαθητές τοῦ θεσσαλονικιοῦ φίλου μου Στέλιου, ὅταν ἀργότερα θά τόν συναντοῦν στό δρόμο, θά τοῦ μιλοῦν εὐγνωμόνως γιά τόν ἐκτός διδακτέας ὕλης Παπαδιαμάντη.

Τά *Κείμενα Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας* ἐξετάζονται καί βαθμολογοῦνται –σέ ὁρισμένες μάλιστα περιπτώσεις μέ «κριτήρια ἀξιολόγησης», μαθηματικῶς καθορισμένα καί γιά τοῦτο φρικαλέα –κι αὐτό εἶναι τό μεγάλο ἕλκος τους. Τά «σχολικά βοηθήματα», πού σπεύδουν νά τό θεραπεύσουν, εἶναι τό δεύτερο. Δυσίατα καί τά δύο, ἀλλά δέ θά μιλήσουμε τώρα γι' αὐτά. Ἄν θέλουμε νά μετριασθεῖ λιγάκι αὐτή ἡ δυστυχία καί νά παίρνουν πότε πότε καμιάν ἀνάσα τά παιδιά, χρειάζεται, ἀφήνοντας κατά μέρος τή βαθμολόγηση καί τήν πληκτική διαδικασία τῶν προαπαντημένων ἐρωτήσεων, χρειάζεται κάθε τόσο νά διδάσκουμε κείμενα ἀμάντρωτα καί ἀπολιόρκητα ἀπό τούς τερμίτες τῶν βιομηχανικῶν βοηθημάτων.

Αὐτή τή στιγμή τά Νέα Ἑλληνικά ἔχουν ἀνάγκη ἀπό ἐλεύθερους σκοπευτές[2]. Ὥσπου νά φανεῖ κάποτε ὁ θαρραλέος νομοθέτης, πού θά δίνει τό δικαίωμα –καί θά φροντίσει νά ἐλέγχεται τό ἀποτέλεσμα– νά διδάσκουν καί *Φιλοκτήτη* καί *Πέρσες* καί *Μήδεια* ἐκεῖνοι πού βαστᾶν τά κότσια τους καί κρατᾶνε, αὐτοί καί ὄχι οἱ συντάκτες τῶν «βοηθημάτων», τήν τάξη τους στήν πλάτη.

Ν.Δ. Τριανταφυλλόπουλος

Ὑστερόγραφο

Ἄν ὑπηρετοῦσα σήμερα σέ γυμνάσιο, θά δοκίμαζα ἤ νά διδάσκω τά *Κείμενα Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας* ἀλητεύοντας, δηλαδή ἀγνοώντας ἐντελῶς τίς ἐρωτήσεις τοῦ βιβλίου καί προσπαθώντας νά μυήσω τά παιδιά στή χαρά τῆς ἀνάγνωσης –αὐτό προπάντων– ἤ νά καταρτίσω ἕνα δικό μου ἀνθολόγιο ἀπό 25–30, θέτοντας ἔτσι ἐκποδών τά «σχολικά βοηθήματα». Καί στίς δυό περιπτώσεις θά προδήλωνα στά παιδιά πώς κανένας, ὅ,τι καί ἄν ἔγραφε στά διαγωνίσματα τοῦ μαθήματος, δέν θά ἔπαιρνε βαθμό κάτω ἀπό τή βάση.

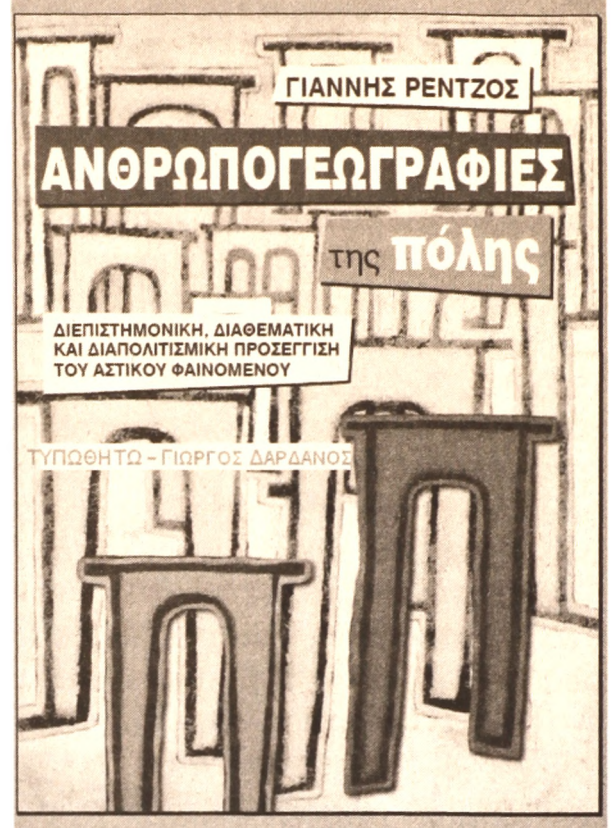
Γιά τό Λύκειο, ὅπου ἡ φρίκη περπατεῖ μέ τή μορφή ἑνός σκελέθρου, δέν ἔχω, δυστυχῶς, νά προτείνω κανένα ἀκεστήριο φάρμακο. Θά ζητοῦσα ἁπλῶς μετάθεση σέ γυμνάσιο. Ἄν τό αἴτημά μου δέ γινόταν δεκτό, θά ἀναλάμβανα εὐχαρίστως ὁποιοδήποτε ἄλλο μάθημα δέν ἐπιθυμοῦσαν οἱ συνάδελφοι, ἀρκεῖ ν' ἀπαλλασσόμουν ἀπό τή διδασκαλία τῶν *Κειμένων τῆς Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας*. Ἄν καί τοῦτο ἦταν ἀδύνατο, θά ἀνέφερα στό Ὑπουργεῖο Παιδείας ὅτι θεωρῶ τόν ἑαυτό μου ἀπολύτως ἀνεπαρκή γιά τή διδασκαλία ὅλων τῶν κειμένων, ὅσα ὁρίζονται κάθε χρόνο ὡς ἐξεταστέα ὕλη τῶν πανελληνίων ἐξετάσεων.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Τόν *Αἴαντα* τόν εἶχε διδαχτεῖ ἀπό τόν Παναγῆ Λορεντζάτο, πατέρα τοῦ Ζήσιμου, στό Πανεπιστήμιο. Θυμόταν μάλιστα πῶς μετέφραζε ὁ καθηγητής του τό *ἔκειρε πολύκεφων φόνον*.
2. Τόν Φιλοκτήτη τόν βασάνιζαν τρομερά τά ἔλκη του, ὡστόσο δέ λησμονοῦσε τό τόξο του.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΕΝΤΖΟΣ

Ανθρωπογεωγραφίες της πόλης



Στο βιβλίο αυτό επιχειρείται μια σύνθετη θεώρηση του αστικού χώρου μέσα από την κριτική παρουσίαση γνώσεων, ιδεών και αφηγήσεων για την πόλη. Κανείς δεν αγνοεί πως τραγούδια και τραγωδίες, εγκλήματα και τιμωρίες, ποιήματα και δράματα παραπέμπουν σε ονομαστές πόλεις ανθρώπων. Προτείνονται έτσι πολυάριθμα λογοτεχνικά και ποιητικά έργα, πίνακες ζωγραφικής και σχέδια, γελοιογραφίες και κόμικς καθώς και –πολλές– κινηματογραφικές ταινίες όπου αναπαρίστανται σε «φυσικό μέγεθος», μέσα στην πόλη, ζωές ανθρώπων και θάνατοι εμποράκων...

Στόχος του βιβλίου είναι η κατάθεση ενός διαθεματικού υλικού για την πόλη και τη ζωή σ' αυτή. Ο συγγραφέας αποβλέπει ιδιαίτερα σε μια θεμελιωμένη ευαισθητοποίηση του αναγνώστη για την κρίση της ελληνικής πόλης και την καθημερινή βία μέσα σ' αυτή. Το βιβλίο βασίστηκε σε επιτόπιες έρευνες σε πολυάριθμες πόλεις της Ευρώπης και της Αμερικής ενώ αποτελεί επίσης κείμενο διδασκαλίας στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου όπου διδάσκει ο συγγραφέας.

Εκδόσεις
τυπωθήτω
ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΑΡΔΑΝΟΣ

επισημαίνουμε

Είναι μια ανθολογία πολιτική πράξη;

Μπορεί, και μάλιστα στις μέρες μας, η έκδοση μιας ποιητικής ανθολογίας να αποτελεί και πολιτικού περιεχομένου πράξη; Προφανώς ναι, αν στις προθέσεις του εκδότη περιέχεται και αυτή η διάσταση. Και γίνεται ευκολότερα κατανοητό αυτό όταν το περιεχόμενο (ποιήματα και υποστηρικτικά κείμενα) της έκδοσης έχει πολυεθνική και με ιστορικές αφετηρίες διάσταση, είναι δε πέρα από κάθε αμφιβολία όταν το συγκεκριμένο πολυεθνικό μόρφωμα το απότελούν τα Βαλκάνια. Και μόνο η αναφορά στον γεωγραφικό προσδιορισμο Χερσόνησος του Αίμου, το τελευταίο ενεργό πολιτικό ηφαίστειο στη νοτιοανατολική άκρη της Ευρώπης, αρκεί για να δοθεί και η (φανερή ή υποδόρια) πολιτική διάσταση σε οποιοδήποτε γεγονός, πολιτικό, κοινωνικό ή πολιτιστικό, σε οποιαδήποτε από τις χώρες που αποτελούν τις (σε διαρκή διαμορφωτική «ανησυχία») βαλκανικές εθνότητες.

Το βαρύ ιστορικό, και κατά κανόνα τραγικό, φορτίο μνήμης (έως και την ρευστή πραγματικότητα των ημερών μας) είναι σε θέση να φορτίζει ακόμα και ένα απλό ερωτικό ποίημα με χρέη αναδρομών, γεύσεων πίκρας και τοκετών συμφορών. Μνήμες απώλειας, ξεριζωμοί, αγώνες επιβίωσης, άλλοτε σε συμφιλιωτικές προσμίξεις λαών κι άλλοτε σε ανελέητες διαστάσεις σε γενοκτονικό βαθμό. Ως τις μέρες μας και ως το απρόβλεπτο αύριο. Αλλά και ο ένσπερμος λειμώνας της ποιητικής τέχνης, παρών και αειφόρος πάνω στην καμμένη γη, άλλοτε για να εξάπτει εθνικιστικά φρονήματα κι άλλοτε για να παρηγορεί τον μοναχικό άνθρωπο, όποια γλώσσα κι αν καταλάβαινε. Τίποτα στη βαλκανική χερσόνησο δεν στερείται πολιτικής γεύσης, ως τρόπο ελπίδας και αναθάρρησης.

Το *Αντί* δεν είχε ποτέ στους σκοπούς του, ούτε αντιμετώπισε ποτέ «ψυχαγωγικά» την πολιτική ή την πολιτιστική πραγματικότητα –ούτε την ελληνική ούτε την ολόγυρα της ελληνικής γειτονική του. Όργανο κοινωνικού και δημοκρατικού ακτιβισμού, δεν φείδεται την αφανάτιστη αναγνώριση σε άτομα και ιδέες όταν αυτές –από κάθε πηγή και αφορμή– συντρέχουν τα ανθρωπιστικά ιδανικά και τις κοινές ταυτότητες εθνικών συναδελφώσεων. Έτσι συνέβη και χρεώθηκε συνειδητά την υλοποίηση αυτής της πολύμοχθης και πολύχρονης προσπάθειας· επειδή οραματίσθηκε και υιοθέτησε «ιεραποστολικά» τα πολλαπλασιαστικά κέρδη που θα έδινε αυτή η πολύγλωσση ανθολογία, γνωστή πια και στην Ελλάδα με τον τίτλο *Αίμος: Ανθολογία Βαλκανικής Ποίησης*.

Όταν τη Δευτέρα, στις 6 Νοεμβρίου που μας πέρασε, πραγματοποιήθηκε στο Μουσείο Μπενάκη της οδού Πειραιώς η παρουσίαση του ελληνικού τόμου της έκδοσης, και ενώ είχε προηγηθεί, εύστοχα, ο αλβανικός, έγκριτοι πανεπιστημιακοί εγκύψανε με αυτονόητο ζήλο στην αναμφισβήτητη φιλολογική σημασία του έργου. Η πυκνή, όμως, εξιστόρηση από την Άντεια Φραντζή των δυσκολιών και των 13χρονων αγώνων που απαιτήθηκαν για να δει το φως της δημοσιότητας έστω και η απαρχή του έργου, έφερε στο προσκήνιο τη μεγάλη εθνική διάσταση, το μεγάλο αύριο αυτού του τεράστιου εκδοτικού γεγονότος. Και είναι προς τιμήν του υπουργού Επικρατείας Θ. Ρουσόπουλου –ο υπογράφων το παρόν δεν ανήκει στην παράταξη του κ. υπουργού– ότι μόνος αυτός αντελήφθη και περιέγραψε με ενάργεια την πολύσημη δυναμική του εγχειρήματος. Και είναι καθήκον τόσο του δικού του υπουργείου όσο και αυτών του Πολιτισμού και (κυρίως) των Εξωτερικών να συνδράμουν στην αξιοποίηση αυτού του ανέλπιστου εργαλείου – δώρου που τους δίνεται. Είναι η ιδέα που εμπεριέχεται σ' αυτό και όχι μόνο τα ποιήματα. Το *Αντί* πιστώνεται με μια ακόμα θετική ιστορική χειρονομία. Άλλο κανένα όφελος δεν περιμένει.

Δημήτρης Χαρίτος

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

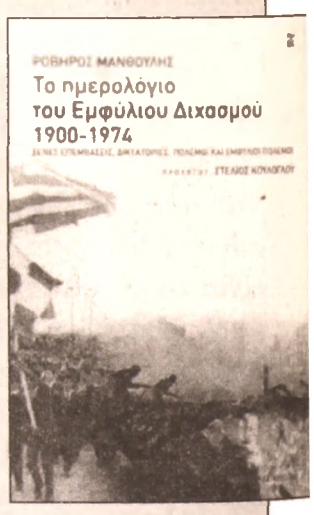
• Ίσως παραλείψατε μέχρι στιγμής να επισκεφθείτε το Μουσείο Μπενάκη στην οδό Πειραιώς. Γίνονται ενδιαφέρουσες εκθέσεις εκεί. Υπάρχει η πολύ σπουδαία έκθεση φωτογραφιών της Βούλας Παπαϊωάννου, στην οποία έχουμε αναφερθεί. Αλλά χτες, Πέμπτη, εγκαινιάστηκε έκθεση για τον Κ.Α. Δοξιάδη, για τον οποίο υπήρχε ένα αφιέρωμα στο προηγούμενο τεύχος του *Αντί*. Αξίζει να επισκεφθείτε αυτές τις εκθέσεις.

• Αλλά στο Μουσείο Μπενάκη λειτουργεί αυτόν τον καιρό και η μεγάλη έκθεση για τον ζωγράφο Νίκο Χατζηκυριάκο-Γκίκα.

• Για τον Ν. Χατζηκυριάκο-Γκίκα γίνεται αυτές τις ημέρες άλλη μια έκθεση με θέμα *Τοπία και Εσώτερα* στην Πινακοθήκη του Δήμου Αθηναίων, στην πλατεία Κουμουνδούρου. Συνδυάστε τις επισκέψεις στις εκθέσεις αυτές.

• Άνοιξε στην γκαλερί Ιλεάνα Τούντα (Αρματωλών και Κλεφτών 48) μια διαδραστική εγκατάσταση της Μάρως Μιχαλακάκου που θα παραμείνει ανοιχτή έως και τις 15 του Γενάρη της επόμενης χρονιάς.

• Σε ένα περιφερειακό Χώρο Τέχνης στον Χολαργό (Υμηττού 64) γίνονται ενδιαφέρουσες εκθέσεις και παρουσιάσεις. Είναι ο Χώρος Τέχνης William James, όπου σήμερα και τις επόμενες μέρες (3, 6, 8, 10, και 12 Δεκεμβρίου) γίνονται ξεναγήσεις από τη Marta Biagini για τη δουλειά της. Γίνεται συζήτηση με τους επισκέπτες, ακολουθεί όμως και ποτό.



• Την ερχόμενη Τρίτη 3 Δεκεμβρίουν στις 7 μ.μ. θα προβληθεί στο Auditorium του Γαλλικού Ινστιτούτου η ταινία-ντοκουμέντο του Ροβήρου Μανθούλη *Ο ελληνικός εμφύλιος πόλεμος* με την ευκαιρία της κυκλοφορίας του νέου βιβλίου του σκηνοθέτη με τίτλο *Το ημερολόγιο του εμφύλιου διχασμού*.

Ανδρέας Νενεδάκης

Σύμφωνα με τα εργοβιογραφικά που μου παρέδωσε προ ετών ο ίδιος, με την ευκαιρία της ραδιοφωνικής ανάγνωσης του μυθιστορηματικού χρονικού του *Ο Σηκουάνας, το σπίτι μου* (1984) από το Α΄ πρόγραμμα της ΕΡΑ, ο Ανδρέας Νενεδάκης, που πέθανε την Τετάρτη 22 Νοεμβρίου, γεννήθηκε στο Ρέθυμνο το 1918. Καταγόταν από οικογένεια που είχε έντονη αγωνιστική παρουσία, με προγόνους του να παίρνουν μέρος σε απελευθερωτικούς πολέμους, τόσο στην Κρήτη όσο και σε περιοχές της ελλαδικής ενδοχώρας, στην Ήπειρο και στη Μακεδονία. Στο Ρέθυμνο έζησε ως το 1938, οπότε και ήρθε στην Αθήνα, έχοντας τις πρώτες του επαφές με πυρήνες νέων της Αριστεράς. Το 1941, με την είσοδο των Γερμανών και την έναρξη της Κατοχής, ο Νενεδάκης έφυγε μέσω Κρήτης για την Μέση Ανατολή, όπου κατατάχθηκε στο ελληνικό στρατιωτικό σώμα και πήρε μέρος στις μάχες του Ελ Αλαμέιν. Κατά τη στρατιωτική του θητεία είχε και τις πρώτες του δημιουργικές αναζητήσεις, γράφοντας θεατρικά που παίζονταν από τους συναδέλφους του σε αυτοσχέδιες παραστάσεις. Όταν κορυφώθηκε η διάσταση με την στρατιωτική ηγεσία, ο Νενεδάκης πρωτοστάτησε στο κίνημα του στρατού, συνελήφθη και το 1944 καταδικάστηκε από ειδικό στρατοδικείο σε θάνατο. Ακολούθησαν οκτώ χρόνια φυλακίσεων και συνεχών εκτοπίσεων, ως το 1952, οπότε και επέστρεψε στην Αθήνα. Έχοντας πολλούς φίλους εικαστικούς, χαράκτες και γλύπτες, όπως τον Θ. Τσίγκο, τον Α. Πετρουλάκη, τον Γ. Βακαλό, ασχολήθηκε από τότε επαγγελματικά με την οργάνωση μεγάλων εκθέσεων, στην Κρήτη και την Αθήνα, ιδρύοντας μάλιστα την καλλιτεχνική εταιρεία «Κεραία» που λειτούργησε ως το 1967. Αυτοεξόριστος ως το 1973, έζησε κάτω από περιπετειώδεις και δύσκολες συνθήκες σε χώρες της Ευρώπης, ιδιαίτερα στη Γαλλία και τη Σουηδία, όπου έγραψε και δημοσίευσε το χρονικό της δικτατορίας *Ο Μαύρος Απρίλης* (1969, 1974). Καρπός μάλιστα των εκεί δοκιμασιών του, εκτός από το *Ο Σηκουάνας, το σπίτι μου*, ήταν το μυθιστορηματικό χρονικό *Οι χωροφύλακες της Στοκχόλμης* (1981). Δημοσίευσε εικοσιοχτώ βιβλία, ανάμεσα στα οποία μια ογκώδη, σχολιασμένη έκδοση (1979) του *Κρητικού Πολέμου* του Μαρίνου Τσάνε Μπουνιαλή, για την οποία και ήταν ιδιαίτερα περήφανος. Το 1992 τιμήθηκε με το Βραβείο Μυθιστορήματος για τους *Βουκέφαλους* και το 1995 με το Βραβείο Ιπεκτσί.

Α.Ζ.

Ο Ανδρέας Νενεδάκης και το Ρέθεμνος. Μύθος και ιστορία



Μακρονήσι, 7ος λόχος, 1950.

Η πρώτη εμφάνιση του Ανδρέα Νενεδάκη στα γράμματα έγινε το 1941, όταν δημοσίευσε στην εφημερίδα *Νίκη* ένα επικολυρικό ποίημα, εμπνευσμένο από τον αλβανικό πόλεμο. Η άμεση σχέση βιώματος και δημιουργίας υπήρξε από τότε συνεχής στο λογοτεχνικό του έργο, αρχίζοντας ουσιαστικά με το *Μπιρ Χακίμ* (1954), μια αφήγηση των προσωπικών του περιπετειών στον πόλεμο της Μέσης Ανατολής, περνώντας στο *Απαγορεύεται* (1964), μια ημερολογιακή καταγραφή των άθλιων συνθηκών εγκλεισμού του στο στρατόπεδο της Γυάρου, και φθάνοντας ως τα διηγήματα της φυλακής *Το παληκάρι* (1974) και τη βιογραφική μαρτυρία *Ο εφεδροπατέρας* (1982), όπου εκθέτει τον ρόλο των Άγγλων στο αντιστασιακό κίνημα της κατεχόμενης Κρήτης. Είναι αλήθεια πως πάντοτε, ακόμα και στα καθαυτό μυθιστορήματα φαντασίας, που άρχισε να γράφει στα τέλη της δεκαετίας του '80, στους *Βουκέφαλους* (1981) και στην *Άδεια ηνιοχείας* (1999), τα θέματα που επιλέγει προβάλλουν τα βιώματά του ή τα πάθη των μυθιστορηματικών του προσώπων σ' έναν συλλογικότερο, ιστορικό ορίζοντα: Οι περιορισμένοι χώροι των φυλακών και των στρατοπέδων, αλλά και σε προοπτική οι πολιτικές δυνάμεις και οι ιδεολογικές αρχές και κανόνες που δίνουν τη συγκεκριμένη υπόσταση στα τρέχοντα της καθημερινής ζωής· το ήθος της εποχής και η ηθική ατομική στάση, που συνήθως σχηματίζεται σε αλληλουχία με το πρώτο. Το ίδιο συμβαίνει και με το επικό μυθιστορηματικό του δίπτυχο που προαναφέραμε, όπου και προσπαθεί με μεγάλη προσοχή και αναπαραστατική δύναμη να ανασυνθέσει τη σκηνή της γενέτειράς του, του Ρεθύμνου, στον 19ο αιώνα και στις αρχές του 20ού. Αρχίζει και γεμίζει μ' έναν τελετουργικό τρόπο τον μυθιστορηματικό του χάρτη με κτίσματα, φρούρια, δρόμους, εμπορεύματα, με τις κινήσεις των ρεθυμνιωτών που χαρακτηρίζονται από μια εύφορη βραδύτητα, με τις περιγραφές των ενδυμασιών, των συνηθειών, του καθημερινού τους, τελικά, κύκλου. Αφήνοντας όμως ταυτόχρονα τον αναγνώστη να διακρίνει το βάθος του προσκήνιου, ένα πλέγμα από οικονομικές, κοινωνικές σχέσεις που καθορίζουν τα ήθη της πολυπολιτισμικής τότε Κρήτης.

Πάντως, αυτό που θέλγει ουσιαστικά όποιον έρχεται σε επαφή με τον μυθιστοριογράφο και τον χρονικογράφο Νενεδάκη είναι ο τρόπος του να αφηγείται. Η ζωή του, ταυτισμένη σε μεγάλα της διαστήματα με την πυκνή και έντονη δράση, του έδωσε ένα πρωτογενές υλικό το οποίο και ανέδειξε με τη γλαφυρότητα ενός λαϊκού παραμυθά, που όμως ταυτόχρονα έχει πλήρη συναίσθηση του ότι μαζί με τη δική του εξιστόρηση αναπτύσσεται μια δεύτερη, ευρύτερη. Πλάι στην οριζόντια περιπέτεια των ανθρώπων που σχηματίζουν τον δικό του ο καθένας κύκλο ζωής, ξεχωρίζει μια περιπέτεια κάθετη, εσωτερική, όπου το πνεύμα της εποχής, τα ήθη και οι μικρολεπτομέρειες απηχούνται, εδώ κι εκεί, στον σχολιασμό με τον οποίο ο αφηγητής Νενεδάκης στοχάζεται διαρκώς για την μοίρα των πραγμάτων. Για τον τρόπο που πολλές φορές η ιστορία διακρίνει τα μικρά και τα παροδικά από τα μεγάλα και τα διαρκή. Έτσι, η γοητεία του προφορικού του λόγου, ενός λόγου που έχει τον δικό του εσωτερικό ρυθμό και για τούτο κυμαίνεται ποιητικά, δεν παρακολουθεί απλώς, δεν αφηγείται αμέτοχα· συνοδεύει μια κίνηση που τη συναντούμε σε όλα ανεξαιρέτως τα βιβλία του, νεανικά ή ώριμα, ανολοκλήρωτα ή ολοκληρωμένα, και που το βασικό της χαρακτηριστικό είναι αυτό: Άλλοτε αργά άλλοτε γρήγορα, σπρώχνει τα πράγματα έξω από την αδράνεια. Εξάλλου, όλη η ηθική στάση του Ανδρέα Νενεδάκη, συγγραφέα ή απλού στοχαζόμενου, δεν συνοψιζόταν πάντοτε σε τούτο; Στο να δείχνει δηλαδή ότι ο άνθρωπος αναγνωρίζεται ως άνθρωπος από το κατά πόσο εξεγείρεται απέναντι σε όσα τον καθηλώνουν.

ΑΛΕΞΗΣ ΖΗΡΑΣ

κινη ματο γράφος

Ταινίες της κοινωνικής αλήθειας

Συνωστισμός σπουδαίων ονομάτων και πολύ καλών ταινιών, ενώ μόλις τώρα ανοίγει –ημερολογιακά– ο χειμώνας την πόρτα του. **Αλεχάντρο Ιναρίτου**, **Κεν Λόουτς**, **Κλιντ Ίστγουντ** και στην ουρά ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον ντοκιμαντέρ που αναφέρεται στην πολύπαθη Γουατεμάλα. Τα μέχρι σήμερα δείγματα προαναγγέλλουν μια ιδιαίτερα καλή κινηματογραφική χρονιά. Και ας λένε (εκείνοι που τα λένε) ότι η κινηματογραφική τέχνη δείχνει σημάδια αφηγηματικής και αισθητικής κόπωσης. Αφήστε τους να λένε. Η λεγόμενη απειλή της τηλεόρασης αφορά την ίδια. Άλλα τα δικά της τα χωράφια και άλλα του κινηματογράφου.

* * *

Ο μεξικανός σκηνοθέτης **Αλεχάντρο Γκονζάλες Ιναρίτου** μας έγινε οικείος με τη σπουδαία του ταινία «21 γραμμάρια». Και πάλι τώρα η συνεργασία του με τον σεναριογράφο Γκιγιέρμο Αρλάγκα οδήγησε και την καινούργια του ταινία **«Βαβέλ»** στην ίδια δραματουργική λογική. Ένα, δηλαδή, κεντρικό αφηγηματικό σημείο προς το οποίο συγκλίνουν αφορμές και συνέπειες από διαφορετικά γεωγραφικά σημεία, από διαφορετικούς –και άσχετους μεταξύ τους– ανθρώπους, σε διαφορετικά, ανύποπτα χρονικά σημεία. Η τυχαιότητα των γεγονότων που παράγονται –καθ' οδόν προς τη σεναριακή σύγκλιση– μπορεί να υπερβεί την ηθική βούληση των χαρακτήρων της ταινίας και να οδηγήσει σε μη ανατάξιμα αποτελέσματα.



Ένας ιάπωνας τουρίστας χαρίζει το κυνηγετικό του όπλο στον βοσκό, συνοδό του στο κυνήγι στους ορεινούς όγκους του Μαρόκου. Εκείνος με τη σειρά του το πουλάει σε γείτονά του, επίσης βοσκό κατσικιών, τα οποία κινδυνεύουν από τα τσακάλια. Ένας απερίσκεπτος πυροβολισμός από τον μικρότερο γιο του βοσκού προς ένα στα χαμηλά διερχόμενο πούλμαν είχε σαν αποτέλεσμα τον σοβαρό τραυματισμό της γυναίκας ενός ζεύγους αμερικανών τουριστών. Στην πορεία, οι συνέπειες της ταινίας θα έχουν επιπτώσεις στο Τόκιο, όπου ζει ο Ιάπωνας με την κωφάλαλη κόρη του, και στο Σαν Ντιέγκο των ΗΠΑ και στο Μεξικό, με παρ' ολίγον θύματα τα δυο ανήλικα παιδιά του ζεύγους των Αμερικανών που βρίσκονται στη φύλαξη μιας Μεξικάνας. Μέσα σε όλα, έχουμε και την ιλαροτραγική πολιτική προστριβή της CIA και της κυβέρνησης του Μαρόκου, αφού η πρώτη επιμένει ότι πρόκειται για τρομοκρατική ενέργεια. Η στιβαρή σκηνοθεσία του Ιναρίτου διαχειρίζεται άψογα αυτό το απλωμένο σεναριακό υλικό με τρόπο απολαυστικό. Ασφαλώς η ταινία δεν είναι μια καλή αφορμή ψυχαγωγίας. Τα μηνύματα είναι πολλά, όπως και τα ψυχογραφήματα των –τόσο ετερόκλητων μεταξύ τους– χαρακτήρων. Εντυπωσιακή στην ωριμότητά της η ερμηνεία του Μπραντ Πιτ.

* * *

Κανένας πόλεμος δεν είναι δίκαιος. Κάποιοι, εντούτοις, δείχνουν αναγκαίοι.

Όσο ουτοπικό και αν ακούγεται, οι άνθρωποι οφείλουν να διαπραγματεύονται, να εξομαλύνουν τις διαφορές τους, με μοναδικό όπλο τη λογική. Ο πόλεμος δεν είναι δίκαιος γιατί προϋποθέτει το αιματοκύλισμα, πραγματικότητα που καλύπτεται πίσω από τη φανφάρα ήρωας και ηρωϊσμός. Αυτή είναι και μια από τις κύριες πηγές έμπνευσης του κινηματογράφου. Τα πολεμικά κατορθώματα. Όταν μια ταινία δηλώνει αντιπολεμική αλλά αποθεώνει την πολεμική σύρραξη προκειμένου να την καταδικάσει, στην ουσία της δεν είναι αντιπολεμική, αφού αποκαλεί ηρωισμό τον αποτροπιασμό.

Ο αποδεδειγμένα πλέον σπουδαίος δημιουργός **Κλιντ Ήστγουντ** με την ταινία του «Οι σημαίες των προγόνων μας» παίρνει αφορμή την εκατόμβη Αμερικανών και Γιαπωνέζων στην προσπάθεια κατάληψης του ισχυρά οχυρωμένου νησιού Ίβο Ζίμα (νησί από θειάφι), του πρώτου ιαπωνικού νησιού, μήκους 9 μόλις χιλιομέτρων επί 4. Η κατάληψή του από τους Αμερικάνους πήρε και χρόνο και πάρα πολλούς νεκρούς. Η ταινία στηρίζει την ιστορία της στην διάσημη φωτογραφία όπου οι αμερικανοί πεζοναύτες σηκώνουν και στήνουν μια σημαία στην κορυφή ενός υψώματος στο κέντρο του νησιού. Η φωτογραφία ελήφθη με γυρισμένη στον φακό την πλάτη των «ηρώων». Ύστερα από αναζήτηση βρίσκονται οι τρεις επιζήσαντες, και είναι αυτοί οι τρεις που δίνουν «χέρι» στον Ήστγουντ να σαρκάσει την πολιτική (εν προκειμένω την τότε κυβέρνηση των ΗΠΑ). Προκειμένου, λοιπόν, η κυβέρνηση να αναθερμάνει το ενδιαφέρον των Αμερικανών για την αγορά κρατικών ομολόγων για την κάλυψη των ολοένα αυξανόμενων οικονομικών αναγκών για τη συνέχιση και τον τερματισμό του, όπως φαινόταν, νικηφόρου πολέμου (βρισκόμαστε ήδη στο 1945), προγραμματίζουν ένα μεγάλο ταξίδι με πλήθος σταθμούς ανά την Αμερική, περιφέροντας τους τρεις επιζήσαντες της Ίβο Ζίμα. Αυτοί πάλι αρνούνται τον τίτλο του ήρωα, αποκαλώντας ήρωες τους νεκρούς του πολέμου, ενώ ταυτόχρονα αποκαλύπτουν ότι η φωτογραφία είναι «στημένη» για δεύτερη φορά. Η πραγματική ανάρτηση είχε πραγματοποιηθεί για πρώτη φορά αμέσως μετά την έκβαση της μάχης από τρεις μαχητές που ίσως και να μην έμειναν τελικά ζωντανοί, το δε φιλμ της πρώτης φωτογράφισης είχε χαθεί. Οι πολιτικοί, όμως, πιστοί στην αρχή «ο σκοπός αγιάζει τα μέσα», κάνουν πως δεν καταλαβαίνουν τίποτα.

Το καταλαβαίνει όμως ο Ήστγουντ, ο οποίος στήνει μιαν επική ελεγεία, απομυθοποιώντας τη μηχανή κατασκευής σκοπιμοτήτων. Παρακολουθεί την άσημη ζωή των τριών «ηρώων» και το συμβατικό τέλος τους. Πρέπει, όμως, να αναφερθεί η πιστότητα της αναπαράστασης των μαχών, το μηδενικό τίμημα της ζωής των νέων παιδιών και το άδικο αυτής της απώλειας, ακόμα και αν επρόκειτο για τη ζωή των Γιαπωνέζων. Βγάζει πίκρα και αγανάκτηση η ταινία, παρόλο που ο δημιουργός της δεν αρνείται το «αμερικανικό» δίκαιο εκείνου του πολέμου. Τελικά μια σπουδαία ταινία αυτοδικαιώνεται ως τέχνη.

* * *

Ακόμα πιο άμεσα, πιο απροφάσιστα, καταγγέλλει τον παραλογισμό της πολεμικής βίας ο αδιαμφισβήτητος ηγέτης του κινηματογράφου του κοινωνικού ρεαλισμού Κεν Λόουτς, με την πρόσφατη ταινία του με τον ποιητικό τίτλο (από ιρλανδέζικη μπαλάντα) **«Ο άνεμος χορεύει το κριθάρι»** και η οποία, δικαίως, κέρδισε τον Χρυσό Φοίνικα στις φετινές Κάννες.

Ιστορικά η ταινία αναφέρεται στη χρονική περίοδο 1920–1922 που συμπίπτει με την δημιουργία του IRA (Ιρλανδικού Δημοκρατικού Στρατού), ο οποίος αντιτάσσει τη δική του βία στην ωμή βία του αγγλικού στρατού κατοχής της Ιρλανδίας. Στο δεύτερο μέρος της ταινίας και τις άγριες, νατουραλιστικές σκηνές, στο προσκήνιο έρχονται τα εσωτερικά, μεταξύ των Ιρλανδών, προβλήματα που ανακύπτουν από αιτίες ιδεολογικές, κοινωνικές, θρησκευτικές και πολιτικών εκτιμήσεων, μετά την ανακωχή (1921) και την ίδρυση «ανεξάρτητου» ιρλανδικού κράτους. Ο άγριος εμφύλιος σπαραγμός δεν έχει να ζηλέψει τίποτα από την πολεμική διαμάχη με τους Άγγλους. Τώρα, ο Κεν Λόουτς πλησιάζει τον φακό και την αφήγηση στα ηθικά μεγέθη, τα ψυχολογικά βάθη και τα ανάλογα διλήμματα. Αυτό το ρέκβιεμ, το οποίο καλύπτει ολόκληρη την ταινία, θα συμβολοποιήσει ένα σύγχρονο πολιτικό πρόβλημα που αγγίζει με τις διαστάσεις του ολόκληρο τον διεθνή πολιτικό χάρτη. Και είναι βέβαιο αυτό, γιατί ο Λόουτς δεν θα έκανε μια ιστορικού περιεχομένου ταινία αν αυτό το περιεχόμενο δεν είχε το απόλυτο σημερινό αντίστοιχό του. Η εισβολή των αγγλοαμερικανών στο Ιράκ και το Αφγανιστάν είχε ως αποτέλεσμα τη ντόπια αντίδραση, η οποία όμως στη συνέχεια μετατράπηκε σε συνεχιζόμενη φονική εμφύλια διαμάχη σιιτών και σουνιτών.

Για τις καλλιτεχνικές αρετές των ταινιών του Κεν Λόουτς έχουν οριστικοποιηθεί οι απόψεις διεθνώς. Άτομο κοινωνικά στρατευμένο και υπεύθυνο, προσφέρει το έργο του στην υποστήριξη των μικρών και των μεγάλων κοινωνικοπολιτικών προβλημάτων και των κατατρεγμένων ατόμων από όποια ταινία του.

* * *

Ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον ντοκιμαντέρ (γερμανο-ελβετική παραγωγή) μας ήρθε από την πολύπαθη Γουατεμάλα, της οποίας η τρίχρονη εμφύλια σύρραξη –με «δάκτυλο» των ΗΠΑ– τερματίστηκε μόλις πριν λίγες μέρες. Δημιουργός η Γερμανίδα Χάιντι Σπεκόνια και τίτλος του «Η σύντομη ζωή του Χοσέ Αντόνιο Γκουτιέρεζ». Μια ξεθωριασμένη φωτογραφία ενός 15χρονου παιδιού, από τα χιλιάδες χαμίνια των δρόμων της Γουατεμάλας, και μια άλλη, του ίδιου με τη στολή των αμερικανών πεζοναυτών. Από την άγνωστη στον ίδιο οικογένειά του, μόνο μία αδερφή του, που δεν έζησε μαζί του. Μέσα από απίστευτες περιπέτειες θα βρεθεί στις ΗΠΑ. Θα γίνει στα είκοσί του χρόνια «Στρατιώτης της πράσινης κάρτας» (προϋπόθεση για να πάρει την αμερικανική υπηκοότητα) και ως πεζοναύτης θα μεταφερθεί στο Ιράκ, στον πρώτο πόλεμο, και θα γίνει ο πρώτος αμερικανός νεκρός, αλλά, από διαβολική σύμπτωση, από φίλια πυρά. Η φωτογραφία του και ο τίτλος του «πρώτου νεκρού» θα ταξιδέψουν σ' όλο τον κόσμο. Η αλήθεια δεν θα γίνει ποτέ γνωστή· το επιχειρεί η ταινία. 32.000 λατίνοι, υποψήφιοι αμερικανοί πολίτες, υπηρετούν σήμερα στα πολεμικά μέτωπα που έχουν ανοίξει οι ΗΠΑ.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

αρχι τεκτο νικη

IS ZAHA (W)RIGHT?

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΑΒΒΑ

Ας συγχωρέσουν οι καλοί μου αναγνώστες το λογοπαίγνιο στα αγγλικά, αλλά είναι αμετάφραστο. Δείχνει τις προθέσεις μου σε αυτό το κείμενο: την ανάγνωση της Zaha Hadid μέσω του Frank Lloyd Wright. Η ιστορική τους συνάντηση έγινε το περασμένο καλοκαίρι στη Νέα Υόρκη, με μια ιστορική έκθεση της πρώτης μέσα στο εμβληματικό κτίριο του δεύτερου, το Μουσείο Γκουγκενχάιμ (Guggenheim), το πιο επαναστατικό μουσείο που έγινε ποτέ, με τη συνεχή ανοιχτή σπείρα γύρω από ένα κεντρικό αίθριο. Η συνάντηση – αντιπαράθεση μεταξύ τους έληξε στα τέλη του Οκτώβρη, όμως άφησε ανεξίτηλα ίχνη σε όσους επισκέφτηκαν την έκθεση. Αρκεί να καταλάβαιναν τί έβλεπαν.

Για πολλούς, ανάμεσά τους συμπεριλαμβάνομαι, η Zaha Hadid είναι η μεγαλύτερη εν ζωή αρχιτέκτονας (το ίδιο θα μπορούσε να είχε ειπωθεί για τον Wright στην εποχή του, τότε που ακόμα οι αξίες καθορίζονταν στην Ευρώπη). Η πληρέστερη ως τώρα αναδρομική της έκθεση στο Γκουγκενχάιμ δεν σημάδευε, λοιπόν, απλά την εντυπωσιακή πορεία μιας διεθνούς «σταρ» της αρχιτεκτονικής, αλλά επέτρεπε να γίνουν συγκρίσεις και συσχετίσεις με σύγχρονους και παλαιότερους σημαντικούς αρχιτέκτονες της διεθνούς σκηνής (με προγόνους, συνοδοιπόρους και «μαθητές»). Αυτό ουσιαστικά είναι το χάρισμα των πραγματικά μεγάλων, ότι ανοίγονται σε τέτοιες σχέσεις και δεν μένουν κλεισμένοι μέσα στις ιδιομορφίες ή εκκεντρικότητες της μεγαλοφυίας τους.

Στην προκειμένη περίπτωση, η αναμέτρηση γινόταν με το ιερό τέρας της αμερικανικής αρχιτεκτονικής, τον ίδιο τον Wright, και μάλιστα μέσα στο πιο γνωστό του ίσως έργο, που έχει συμπληρώσει ήδη μισό αιώνα ζωής. Όπως ήταν αναμενόμενο, η Zaha δεν φάνηκε να πτοείται από τη σύγκριση. Η πρώτη της, αναιδής θα έλεγε κανείς, κίνηση ήταν να προτείνει μια «βελτίωση» του μουσείου Γκουγκενχάιμ, «συμπληρώνοντας» τη διάσημη σπείρα του με ένα δικό της γλυπτό, που αναπτυσσόταν ελεύθερα μέσα στο αίθριο κουμπώνοντας σε μερικά σημεία στη ράμπα, έτσι ώστε να προσφέρει καθιστικά και επιφάνειες για έκθεση μακετών (προπλασμάτων). Αν και έμεινε ανεκτέλεστο (το βλέπαμε μόνο σε βίντεο στο τέλος της έκθεσης) το έργο αυτό, με το όνομα Z-Wave, 2006, συμβόλιζε τη γενικότερη στάση της Zaha. Από τη μια μεριά σεβασμός και αναγνώριση της αξίας του παρελθόντος (είχε δηλώσει πως η σπείρα του Wright διέθετε δυναμική) και από την άλλη μια ακόρεστη επιθυμία υπέρβασής του (καλή η σπείρα, αλλά θα σήκωνε βελτίωση).

Άλλωστε δεν ήταν η πρώτη φορά που η Zaha προθυμοποιούταν να επέμβει στην ιερή σπείρα του Wright: στην έκθεση του 1992 «Η μεγάλη ουτοπία» είχε πάλι προτείνει μια άλλου τύπου χρήση του χώρου στο ίδιο μουσείο, κοντά στις αρχές των ρώσων σουπρεματιστών, όπως του Μαλέβιτς, όπου η σπείρα φαινόταν να αιωρείται δυναμικά στο διάστημα.

Η έκθεση ήταν έτσι έξυπνα στημένη· ξεκινούσε από το πρώτο έργο που την έκανε διάσημη, το βραβείο που πήρε για ένα κέντρο αναψυχής στο Χογκ Κογκ (The Peak, 1982-83), ένα εκπληκτικό αριστούργημα τόλμης, και τέλειωνε με κλείσιμο των λογαριασμών με εκείνον που τώρα την φιλοξενούσε, τον Wright.

Ήταν σαν να ερχόταν κάποιος να εκθέσει στην Αθήνα και να τα έβαζε με την Ακρόπολη. Αυτό το ιερόσυλο «βγάλσιμο της γλώσσας» ήταν εκείνο που της επέτρεψε να επιβιώσει σε όλη εκείνη τη μακροχρόνια περίοδο που κέρδιζε τη διεθνή αναγνώριση αλλά όχι και αναθέσεις έργων. Οι κακεντρεχείς (που ποτέ δεν λείπουν) διέδιδαν πως ήταν ανίκανη να χτίσει κάποιο από τα «οράματά» της, πως θα έμενε μια καλή ζωγράφος, επηρεασμένη από τους σουπρεματιστές, με αρχιτεκτονικές παρακρούσεις. Όμως εκείνη επέμεινε, χωρίς να υποχωρήσει στο παραμικρό. Όχι μόνο επέμεινε, αλλά εξακολουθούσε να επεξεργάζεται τα (άχτιστα) έργα της, διατηρώντας ζωντανή την επαφή μαζί τους και με τη μνήμη τους. Σε αρκετές μάλιστα περιπτώσεις, τα ενσωμάτωνε σαν δειγματολό-





γιο σε μεταγενέστερες προτάσεις της, ώστε να δίνουν πάντα το παρών.

Ώσπου επιτέλους της δόθηκε η πολυπόθητη ευκαιρία να δείξει στην πράξη τί αξίζει, με τον ελάχιστο σε μέγεθος πυροσβεστικό σταθμό στη Vitra (Γερμανία, 1990–94). Η τωρινή έκθεση γιόρταζε το γεγονός σε μεγάλη σχετικά έκταση: είχες την ευκαιρία να δεις πώς αυτή η σπουδαία αρχιτέκτων πάλεψε να πείσει τους πάντες πως μπορεί να τα καταφέρει, με πλήθος μακέτες και άπειρες δοκιμές σχεδίασης. Σωστά δόθηκε τόση έμφαση σε αυτό το συγκριτικά μικρό έργο, γιατί ήταν ο σταθμός της μη επιστροφής. Από εκείνο το σημείο η φήμη της θα απογειωνόταν κάθετα. Όχι βέβαια πως αυτόματα θα σταματούσαν τα φαρμακερά σχόλια. Η ίδια, σε κάποια συνέντευξη που περιλαμβανόταν στην έκθεση, δήλωνε πως η προκατάληψη ενάντιά της σχετιζόταν σε μεγάλο βαθμό με το ότι ήταν γυναίκα...

Η έκθεση γιόρταζε ουσιαστικά το θρίαμβό της ενάντια σε όλες τις αντιξοότητες. Επέμεινε να είναι εγκατεστημένη στο Λονδίνο, στο προπύργιο του συντηρητισμού, που της αρνήθηκε άπειρες φορές κάποια ανάθεση (τώρα βέβαια έχουν κι εκεί αλλάξει τα πράγματα, χτίζεται το λαμπερό της Aquatic Centre για τους Ολυμπιακούς του 2012). Δίδαξε στην περίφημη για το πρωτοποριακό της (τότε) πνεύμα Σχολή ΑΑ, όπου ανάμεσα στους μαθητές της ήταν ο τόσο γνωστός (και μάλλον υπερτιμημένος) Κούλχας αλλά και μερικοί πολύ αξιόλογοι δικοί μας (Α. Ζαμπίκος, Γ. Ζαχαριάδης, Θ. Σπανομαρίδης). Και δεν το έβαζε κάτω.

Το έβλεπες άλλωστε στις διάφορες συνεντεύξεις της στην έκθεση, μια δυναμική και φωνακλού, αγενής, εξωφρενικά απαιτητική, που δεν χαρίζεται κανενός, με ένα ελαφρά γουρλωμένο μάτι που ζυγιάζει πρόσωπα και πράγματα, που δεν μοιάζει να κωλώνει πουθενά. Θα ήθελα κάποτε να διάβαζα μια σύγκριση χαρακτήρων του Wright κι εκείνης: σίγουρα θα βρίσκαμε πως είχαν πολλά κοινά.

Αλλά τώρα, πιο συγκεκριμένα, να αναφερθώ στον τρόπο στησίματος της έκθεσης. Είπαμε πως το πρώτο πράγμα που αντικρίζεις είναι το κέντρο στο Χογκ Κογκ, με εκείνους τους θαυμάσιους πίνακες τεραστίων διαστάσεων. Η γραμμική πορεία (εδώ κυριολεκτικά, μια και κανείς ακολουθεί υποχρεωτικά την ανηφορική ράμπα του μουσείου) έχει ως σταθερό οδηγό τη χρονική σειρά των έργων, αδιάφορα αν πρόκειται για πολεοδομικές ή αρχιτεκτονικές μελέτες. Άλλωστε η ίδια δηλώνει πως δεν δέχεται τη διάκριση μεταξύ τους και το αποδεικνύει ξεκάθαρα με τον τρόπο που δουλεύει. Ακόμα και το πιο «μικρό» της έργο είναι υποχρεωτικά ενσωματωμένο στην πόλη που το περιτριγυρίζει, με τρόπο σχολαστικό, βασανιστικό. Λέω «πόλη» αλλά εννοώ (όπως κάνει κι εκείνη) οποιοδήποτε περιβάλλον, «αστικό» ή μη, καθώς εκείνη δεν παραδέχεται πως υπάρχει εκείνο που λέμε «τοπίο», υπονοώντας τη φύση (στην Αθήνα μάλιστα είχε δηλώσει πως σιχαίνεται τη φύση). Έτσι, ένα έργο, οσοδήποτε περιορισμένο, επηρεάζει τα πάντα γύρω του, τα μεταμορφώνει, τα μεταποιεί σε κάτι άλλο. Η Zaha συνεχώς προσπαθεί να βρει τρόπους να δείξει αυτούς τους μετασχηματισμούς, καθώς η όποια «πρόταση» εκρήγνυται μέσα στην πόλη διαλύοντας και ανασυνθέτοντας όλα τα συστατικά της, χωρίς όμως, την ίδια στιγμή, να χάσει αυτή η πόλη την ταυτότητά της. Σημαντικό σημείο αυτό και απίστευτα δύσκολο να παρασταθεί, όταν όλα (φαινομενικά) γίνονται παρανάλωμα της δημιουργικής της φλόγας.

Πώς όλο αυτό το υλικό να πειθαρχήσει στις απαιτήσεις μιας «έκθεσης»; Αυτή είναι η μια δυσκολία. Η άλλη, και ίσως η πιο σοβαρή, είναι ο τρόπος «κρεμάσματος» της έκθεσης μέσα στην τυραννική σπείρα του Wright. Γιατί ο κύριος αυτός έθεσε κάποιους όρους παιχνιδιού που κανείς δεν μπορεί να αγνοήσει. Η ράμπα, για παράδειγμα, έχει μια σταθερή κλίση, μικρή μεν αλλά πανταχού παρούσα μέσα στον χώρο. Πώς κρεμάς τους «πίνακες» του πρώτου μέρους της έκθεσης, όταν ο τοίχος στο βάθος είναι λοξός; Όσοι οργάνωσαν εκθέσεις εδώ μέσα είχαν πάντα αυτό τον πονοκέφαλο να λύσουν. Η Zaha απλά ανάρτησε τους πίνακές της σε αισθητή απόσταση από τον τοίχο, ώστε να μοιάζουν πως αιωρούνται στο κενό. Έτσι απέφυγε την πρώτη παγίδα.

Πώς τώρα τοποθετείς μεγάλες οριζό-

ντιες επιφάνειες με μακέτες πάνω τους σε ένα τέτοιο «λοξό» περιβάλλον; Αλλού επιλέγεται η επιφάνεια του τραπεζιού να ακολουθεί την κλίση της ράμπας κι αλλού οι βάσεις σπάνε σε κομμάτια με οριζόντιο καπάκι. Άλλη αίσθηση το ένα κι άλλη το άλλο: μια «λευκή θάλασσα» που πάνω της κολυμπάνε οι τόσο πολύτιμες μακέτες (πρώτη περίπτωση) ή μια ζωηρή αντίστιξη ανάμεσα σε βάσεις σε σειρά, κάτι σαν τζαζ (δεύτερη περίπτωση).

Όμως οι μακέτες, που σταθερά κολλούν στο στηθαίο της ράμπας, είναι ένα μόνο μέρος του εκθεσιακού υλικού. Αναφέραμε «πίνακες» (ορισμένοι είναι πράγματι τέλειοι πίνακες ζωγραφικής), ας προσθέσουμε τώρα πινακίδες, φωτογραφίες, φωτορεαλιστικά, οθόνες βίντεο ή, το πιο πονηρό από όλα, μακέτες χαρτοκοπτικής που «παίζουν» ανάμεσα σε δύο και τρεις διαστάσεις. Αυτά αναγκαστικά αναπτύσσονται στην απέναντι του στηθαίου πλευρά της ράμπας καθώς ανεβαίνει σχεδόν απρόσκοπτα (καθώς παρεμβάλλονται ελάχιστα μικρά εμπόδια ή ανοίγματα προς άλλους χώρους) ως το τέρμα της.

Εκεί ακολουθούνται αντίστοιχα δύο τρόποι έκθεσης. Ο πρώτος, χαμηλότερα, είναι μια νευρώδης, σπαστή γραμμή, ακριβώς όπως οι όγκοι που σχεδιάζει σε ορισμένα της κτίρια, από μαύρο υλικό, όπου οι ακμές της εξέχουν τολμηρά πάνω στην πορεία. Όλη αυτή η κατασκευή αιωρείται, με έναν καλά κρυμμένο σκελετό που τη συγκρατεί στη θέση της. Η μεγάλη βέβαια δυσκολία ήταν πώς αυτή η γραμμή σαν κεραυνός θα ταίριαζε με τα επιμήκη υποστυλώματα του μουσείου, που ακολουθούν το δικό τους κάναβο. Η Zaha ξεπέρασε το πρόβλημα «ντύνοντας» τα υποστυλώματα με το πανό της, στην πραγματικότητα εξαφανίζοντάς τα. Αντί για τον ήρεμο ρυθμό του Wright στο μουσείο, ο θεατής μπαίνει σε ένα επιθετικό, απρόβλεπτο περιβάλλον, που ο ρυθμός άλλοτε πυκνώνει κι άλλοτε αραιώνει, όπου η κατεύθυνση στρέφεται άλλοτε προς τα εδώ κι άλλοτε προς τα εκεί, με άλλα λόγια, που τον υποχρεώνει να στρίβει και να γυρίζει κάνοντας ένα ασυναίσθητο ζιγκ-ζαγκ ανάμεσα στα εκθέματα. Δηλαδή, σε φανερή αναλογία με τα έργα της Zaha, όπου όχι μόνο μας ζητά να αλλάξουμε τρόπο που βλέπουμε την αρχιτεκτονική αλλά μας ζητά επιπλέον να συνειδητοποιήσουμε πως η κίνησή μας μοιάζει με μπαλέτο, με συνεχείς αλλαγές οπτικής και με συγκοπτόμενους ρυθμούς. Τα τρία βίντεο που άλλωστε παίζουν μέσα στην έκθεση πιστοποιούν την ίδια αυτή αντίληψη, μια πυρετική κίνηση, που διατρέχει σαν ηλεκτρικό ρεύμα τους χώρους, ψάχνοντας για οπτικές διεξόδους.

Ο δεύτερος τρόπος έκθεσης υπακούει σε μια άλλη συνθετική αρχή της Zaha, τη ρευστότητα των πεδίων, τις περίφημες «γραμμές σε κίνησή» της. Το πανό τώρα είναι ένας καινούριος «τοίχος» που εξαφανίζει αποφασιστικά τον τοίχο του Wright πίσω του. Αν το μουσείο δεν μπορούσε (ή δεν έπρεπε) να αλλοιωθεί στον πυρήνα του, η Zaha έπαιρνε την εκδίκησή της και άλλαζε τελείως την αίσθηση του περιμετρικού τοίχου. Σε αυτή την περίπτωση, το ένα έργο ήταν συνεχόμενο με το επόμενό του χωρίς ενδιάμεσο κενό. Τα έργα (σε αυτό το τμήμα παρουσιάζονταν τα πιο πρόσφατα) έμπαιναν το ένα μέσα στο άλλο, όπως έμπλεκε το μάτι κοιτώντας μια αριστερά, προς τις μακέτες, και μια δεξιά, στα σχέδια. Κι εδώ μιλάμε για πραγματικά θηρία: οι μακέτες για το Phaeno (1999-2005) ή για το MAXXI (1997-) και το κτίριο της BMW (2001-2005) είναι τεράστιες, λεπτομερέστατες, λες κι είναι ένα στάδιο πριν πάρουν το τελικό τους γιγάντιο μέγεθος. Το ίδιο και τα σχέδια, τώρα πια πολύπλοκα, τέλειας τεχνικής, φωτορεαλιστικά που ξετυλίγονται πάνω στις καμπυλωμένες επιφάνειες του πανό. Άραγε η Zaha να θέλησε να φέρει εδώ μέσα την αστραφτερή ατμόσφαιρα από την Times Square, εκεί έξω στην πόλη, με τις φωτεινές διαφημίσεις να τρέχουν ασταμάτητα μπροστά στις όψεις των κτιρίων;

Η έκθεση της Zaha σηματοδοτεί και κάτι γενικότερο: τη μετάβαση από την «παραδοσιακή» δουλειά του αρχιτέκτονα – χειρονάκτη σχεδιαστή σε εκείνη που παίζει με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Ο Wright, ένα κλικ πιο πίσω, θα το καταλάβαινε αυτό απόλυτα. Είχε κι εκείνος βρεθεί σε μια μεταβατική περίοδο, όπου έπρεπε να απαρνηθεί την τέχνη των δασκάλων του για να προχωρήσει παραπέρα. Πρότυπα, τεχνικές, τρόποι παράστασης, σχεδίαση, design, χτισμένη αρχιτεκτονική –μια τόσο στενή συγγένεια, σχεδόν μια απόλυτη ταύτιση. Καθώς όλα αλλάζουν γύρω μας, μοιάζει να λέει η Zaha, υπάρχει «κάτι» που μένει πάντα σταθερό, πιο κοντά στο ατσάλι της θέλησης παρά στο τι εκπροσωπούν οι μορφές, τα σχήματα, τα χρώματα που χρησιμοποιούνται.

Φτάνοντας στο τέλος της έκθεσης, σε χωριστή αίθουσα πια, βλέπει κανείς τις πιο πρόσφατες προσπάθειές της να αντιμετωπίσει το νέο θηρίο, τον ηλεκτρονικό υπολογιστή, δημιουργώντας με τη βοήθειά του «πίνακες» όχι πια ζωγραφιστούς αλλά με πολύπλοκα τυπώματα και επιχρωματισμούς σε μεταλλικές επιφάνειες. Μπορεί να μην έχει πετύχει ακόμα το τέλειο, αλλά το σπουδαίο είναι πως το παλεύει. Την ίδια αίσθηση έχεις καθώς, λίγο νωρίτερα, είχες παρακολουθήσει τις σκηνογραφικές της προτάσεις σε βίντεο, με ηθοποιούς που έσερναν στη σκηνή διάφορες γωνιώδεις κατασκευές, συνδυάζοντας τη μυϊκή προσπάθεια με εναλλασσόμενους σχηματισμούς όγκων. Αλλά έτσι θα έπρεπε να είναι: μια έκθεση που δείχνει στο μέλλον και δεν κλείνεται αυτάρεσκα στα επιτεύγματα του παρελθόντος.

Νομίζω πως ο Wright, πεθαίνοντας σε μεγάλη ηλικία, είχε δείξει δρόμους που θα χρειαζόταν να περάσει αρκετός καιρός για να γίνει αντιληπτή η σημασία τους. Επίσης, πως η πεισματική του αντιπαράθεση με παραδοχές και συμβατικότητες της εποχής του τελικά του χάρισε μια θέση στο μέλλον της αρχιτεκτονικής, πολύ μακρύτερα από τις ανούσιες συζητήσεις περί μοντέρνου που συχνά βασανίζουν τους φαρισαίους. Με αυτή την οπτική, μια Zaha που απαιτεί ο κόσμος να ειδωθεί μέσα από τη δική της ματιά στέκει στο ίδιο σημείο, όχι συνεχιστής αλλά συνοδοιπόρος του οικοδεσπότη της. Οπότε, ναι, είναι Right (σωστή) και κατ' αναλογία είναι ταυτόχρονα (ο) Wright, ως το σύγχρονό μας «άβατάρ» του.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

βιβλιο

Θεσμικές υστερήσεις, αυτόδικες λύσεις

Τόλης Νικηφόρου,
***Η εξαίσια ηδονή του βιασμού*,**
Νεφέλη, Αθήνα 2006

Ο ποιητής Τόλης Νικηφόρου (Θεσσαλονίκη, 1938) δεν είναι χθεσινός στην πεζογραφία. Γράφει εδώ και χρόνια, από το 1971 για την ακρίβεια, διηγήματα (*Αλμπατζάλ ή πώς βούλωσα τα μεγάφωνα*, 1971, *Εγνατία οδός*, 1973, *Ονειροπολών εγκλήματα*, 1976, *Τα μάτια του πάνθηρα*, 1996, *Νόστος*, 2000), παραμύθια για μεγάλους (*Ένα παραμύθι για όλους*, 1984, *Νόσιλκα*, 1989, *Σοτοσαπόλ ο χρυσοθήρας*, 1996), μυθιστορήματα (*Η γοητεία των δευτερολέπτων*, 2001, *Το κίτρινο περπάτημα στα χόρτα*, 2005, *Η εξαίσια ηδονή του βιασμού*, 2006). Ο λόγος εν προκειμένω για το τελευταίο του μυθιστόρημα, που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «Νεφέλη».

1. Κεντρικός μύθος. Τρεις άντρες βιάζουν την Αλίκη, τελειόφοιτη της Σχολής Καλών Τεχνών, και προφυλακίζονται. Εν αναμονή ορισμού της δικάσιμης, ο ένας από τους βιαστές αποφυλακίζεται και παρενοχλεί τηλεφωνικά την κοπέλα, η οποία οδηγείται σε απόπειρα αυτοκτονίας. Η αδερφή της, η Τάνια, γυμνάστρια και σύζυγος του συνηγόρου πολιτικής αγωγής Αριστείδη Παπακώστα, εκτελεί με αποτρόπαιο τρόπο τον βιαστή που αποφυλακίστηκε, παίρνοντας τον νόμο στα χέρια της.

Περιφερειακοί μύθοι. Γενικός διευθυντής εταιρείας υποχρεώνει την υπάλληλό του Αλεξάνδρα Ιωαννίδου να υποκύψει στις ορέξεις του κι εκείνη τον μηνύει τελικά μέσω του δικηγόρου Παπακώστα, ενώ παράλληλα τον διασύρει, στέλνοντας μια κασέτα σε γνωστούς και φίλους του («1. Υπάλληλος, υφισταμένη, υποτακτική»)· εικοσιεννιάχρονος εκθέτει στην αγαπημένη του την κτηνώδη συμπεριφορά του πατέρα του απέναντι σε όλη την οικογένεια και προπάντων τις αιμομικτικές σχέσεις που είχε με την κόρη του, ενώ εκ των υστέρων γίνεται γνωστή η καθοριστική στήριξη της οικογένειας από το δικηγόρο Παπακώστα («2. "Και εκατόν εννιά να γίνω θα το θυμάμαι"»)· μια ηλικιωμένη γυναίκα μιλάει στον ίδιο δικηγόρο για την άθλια ζωή της δίπλα στο μέθυσο σύζυγο και υποβάλλει αίτηση διαζυγίου, την οποία όμως αποσύρει κάτω από την πίεση των παιδιών της («3. "Να ένα όνειρο, να μια ευτυχία..."»).

2. Οι χωροχρονικές συντεταγμένες. Τόπος η Θεσσαλονίκη με τα γνωστά της μέρη: Βαρδάρης, Εγνατία, Αριστοτέλους, Πλατεία Δικαστηρίων, Άι-Δημήτρης, Άνω Πόλη, Νοσοκομείο Παπανικολάου, Πανόραμα. Χρόνος ο σύγχρονος κατά βάση καιρός. Κατά βάση, γιατί με τις συχνές αναδρομικές διαφυγές οπισθοδρομεί ως τις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες.

3. Οι ήρωες. Επώνυμοι κι ανώνυμοι, θετικοί και αρνητικοί, ρεαλιστικοί, ζωντανοί. Ο γενικός διευθυντής της εταιρείας, με μεταπτυχιακά και δυο ξένες γλώσσες, άλλοτε αριστερός και τώρα ενσωματωμένος πλήρως στο σύστημα εξουσίας, κυνικός με τους άλλους, προπάντων με την υφισταμένη του Αλεξάνδρα και υποκριτικός με την οικογένειά του· η υποτακτική υπάλληλος Αλεξάνδρα, η οποία τελικά βρίσκει τη δύναμη να καταγγείλει τους βιασμούς που υφίσταται από το αφεντικό της, βάζοντας σε κίνδυνο το επαγγελματικό και το αισθηματικό της μέλλον· ο αυταρχικός και αιμομίκτης πατέρας· η ηλικιωμένη γυναίκα, που δεν μπορεί εντέλει να υπερβεί τον εαυτό της και να ξεκόψει από τον άντρα της· ο Αριστείδης Παπακώστας (Άρις), δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω, με σπουδές εδώ και στο Αμβούργο, μεγαλοαστός αλλά έντιμος και οπαδός της θεσμοθετημένης απόδοσης δικαιοσύνης, στον οποίο καταφεύγουν τα θύματα της βίας και του βιασμού κι ο μόνος ήρωας που εμπλέκεται σε όλες τις υποθέσεις, κεντρική και περιφερειακές· η Τάνια, η γυναίκα του δικηγόρου,

Φανερή είναι η διείσδυση στον ιστορικό χρόνο και το χάρισμα του στοχαστικού τόνου που χαρακτηρίζει τα δοκίμια του **Αλέξη Πολίτη,** *Αποτυπώματα του χρόνου* (εκδ. Πόλις, 2006). Κείμενα που ο συγγραφέας στον υπότιτλο του βιβλίου ορίζει ως «Ιστορικά δοκίμια για μια μη θεωρητική θεωρία» και με αυτόν τον τρόπο δηλώνει, ενδεχομένως, την άρνησή του στη γενικευμένη τάση θεωρητικολογίας, ή καλύτερα στη συχνή χρήση του κενού λόγου που επικαλείται τη θεωρία. Στην προκειμένη περίπτωση, μέσα από τα κείμενα του Α.Π. αναδεικνύεται η σταθερή προσήλωσή του στη σκέψη που παράγει θεωρία αλλά και η συνειδητή λειτουργία του ιστορικού.

Χάρη στον **Σάββα Μιχαήλ** και στο ενδιαφέρον βιβλίο του *Homo Poeticus* (εκδ. Άγρα, 2006) γινόμαστε κοινωνοί μιας ιδιότυπης περιπλάνησης στον νεοελληνικό ποιητικό λόγο μέσα από τις ιστορικές περιπέτειες και τον ποιητικό αναστοχασμό τους. Ο στοχασμός του Σολωμού για την ελληνική επανάσταση, η βίαιη συνάντηση του ελληνικού με το μοντέρνο στη Μικρασιατική Καταστροφή, αλλά και οι «Ποιητές των Έσχατων Καιρών» της μεταπολεμικής περιόδου είναι μερικά μόνο από τα θέματα που πραγματεύεται ο συγγραφέας, που αντιλαμβάνεται τη δυναμική της τέχνης μέσα στο χάος του κόσμου μας ως κατάκτηση αλλά και ως εξορία του ποιητή.

Ψαύει το αληθινό και αυθεντικό μέσα από την εσωτερική ματιά την οποία προκρίνει ο ποιητής **Δημήτρης Κοσμόπουλος,** στα δοκίμιά του για τη

νεοελληνική λογοτεχνία που τιτλοφορεί *Τα όρια της φωνής* (εκδ. Κέδρος, 2006). Βλέμμα και ήχος σε αγαστή συνεργασία, που στοχεύει στην ανάδειξη του υψηλού μέσα από μια ανθρωποκεντρική προσέγγιση της τέχνης. Ο Δ.Κ. ασκεί την τέχνη του δοκιμίου μέσα από τη λογοτεχνική του εκδοχή σύμφωνα με την παράδοση του είδους. Η προσήλωσή του στην καλλιέργεια μιας «καθαρής» γλώσσας και ενός ύφους που κατορθώνει να αξιοποιεί τις καλύτερες στιγμές της παράδοσής μας προσφέρει ένα εξαιρετικό αποτέλεσμα.

Ωραία πρωτοβουλία και τιμητική για τον αείμνηστο καθηγητή της Πολιτικής Ιστορίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο **Αλέξανδρο Ι. Δεσποτόπουλο,** το επιστημονικό μνημόσυνο, πού οργάνωσαν συνεργάτες του στο Σπουδαστήριο Ιστορίας, μαθητές και φίλοι του, παρουσιάζεται στην έκδοση *Ο ιστορικός Αλέξανδρος Ι. Δεσποτόπουλος* (πρόλογος, επιμέλεια: **Γεώργιος Δ. Κοντογιώργης,** εκδ. Παπαζήση, 2006). Ο ιστορικός που συνέδεσε την παρουσία του με την κυριολεκτική αποκατάσταση του Ιωάννη Καποδίστρια, αλλά και ο δάσκαλος που υποστήριξε κάθε νέο ερευνητή που τον προσέγγιζε, παρουσιάζεται μέσα από τις μαρτυρίες των συμμετοχόντων στην έκδοση με όλα τα στοιχεία που συνέθεταν το πνευματικό και ανθρώπινο πρόσωπό του.

Από τον **Olivier Roy,** συγγραφέα που ειδικεύεται στη μελέτη του πολιτικού Ισλάμ, διαθέτουμε ένα εξαιρετικό πόνημα: *Το παγκοσμιοποιημένο Ισλάμ* (μετάφραση: **Βιργινία**

γυμνάστρια και ακτιβίστρια της Αριστεράς, έξυπνη και δυναμική, που δίνει την τελική λύση· η Αλίκη, αδερφή της Τάνιας, ευαίσθητη και καλλιεργημένη, το θύμα. Ενδιαφέρουσες οι συνάφειες και οι αντιθέσεις ανάμεσα στους χαρακτήρες. Ο κυνικός διευθυντής βρίσκεται στον αντίποδα του ευγενικού δικηγόρου, αλλά στην ίδια πλευρά με τον κτηνώδη πατέρα και τους άλλους βιαστές, ο δικηγόρος κατά της αυτοδικίας, ενώ η γυναίκα του υπέρ, η αποφασιστικότητα της Αλεξάνδρας και η υποχωρητικότητα της ηλικιωμένης γυναίκας.

4. Το θέμα. Σ' ένα πρώτο επίπεδο ο βιασμός και σ' ένα δεύτερο ο τρόπος απονομής της δικαιοσύνης. Ο Νικηφόρου γράφει για να θέσει ζητήματα. Αν στο προηγούμενο μυθιστόρημα πραγματεύτηκε το θέμα της τρομοκρατίας (*Το κίτρινο περπάτημα στα χόρτα*), στο προκείμενο διερευνά το φαινόμενο του βιασμού, το οποίο δε λέει να εκλείψει, παρά τη γυναικεία χειραφέτηση που επιτεύχθηκε στις μέρες μας. Και στα δύο έργα το βαθύτερο πρόβλημα είναι η αυτοδικία. Κοινωνικός τιμωρός ο Άλμπερτ στη μια περίπτωση, ατομικός η Τάνια στην άλλη, με τη διαφορά ότι ο πρώτος σκοτώνεται από τους αστυνομικούς κι έτσι αναδεικνύεται το αδιέξοδο των επιλογών του, ενώ η δεύτερη, λειτουργώντας ως θεία δίκη, παραμένει ασύλληπτη. Θα μπορούσε αυτό να σημαίνει πως ο συγγραφέας απορρίπτει την αυτοδικία του τρομοκράτη και προκρίνει την άλλη, αν και καθόλου απαραίτητο. Το ζήτημα είναι ότι οι τελικές επιλογές της αφήγησης αιτιολογούνται πειστικά.

Με άλλα λόγια, όχι μονάχα ο Άλμπερτ αλλά και η Τάνια, με τις προδιαγραφές που ξεκίνησαν και τις συνθήκες στις οποίες βρέθηκαν, δεν μπορούσαν παρά να δράσουν με τον τρόπο που έδρασαν. Οι ίδιοι δεν είναι διόλου κακοί σαν άτομα κι ωστόσο εγκληματούν. Φαίνεται έτσι πως το πρόβλημα δε βρίσκεται τόσο στους ίδιους όσο στον κοινωνικό περίγυρο. Αν η κυριαρχία των ισχυρών του πλούτου, του υποκόσμου και των μέσων μαζικής ενημέρωσης, την οποία η κοινωνία αδυνατεί να ελέγξει θεσμικά, ενθαρρύνει ανθρώπους μιας ορισμένης ευαισθησίας να δράσουν μ' έναν απαράδεκτο για δημοκρατική κοινωνία τρόπο κι αν το θεσμοθετημένο κατά κάποιον τρόπο ένστικτο της τίγρης είναι κατά βάθος αυτό που αποδεσμεύει το αντίστοιχο ένστικτο από τη μεριά του τρομοκράτη, μήπως και στην περίπτωση του βιασμού το ίδιο ένστικτο, που ενσαρκώνεται στον δράστη κι αποδοκιμάζεται από την κοινωνία αλλά δεν κολάζεται ανάλογα, δεν είναι αυτό που ανοίγει το δρόμο στην αυτοδικία; Ο τίτλος του δέκατου κεφαλαίου, «Η δικαιοσύνη αργεί, οι εξελίξεις τρέχουν», δεν αφήνει καμιά αμφιβολία.

5. Η αφήγηση. Το μυθιστόρημα, τριμερές, μοιράζεται σε δέκα κεφάλαια (4-3-5), που αριθμούνται και τιτλοφορούνται ταυτόχρονα, και αξιοποιεί εξαρχής την τεχνική του σασπένς, όπως επισήμανε για *Το κίτρινο περπάτημα στα χόρτα* ο Βαγγέλης Χατζηβασιλείου, εντάσσοντας τον Νικηφόρου στο ρεύμα που συνδυάζει αστυνομική πλοκή και κοινωνικοπολιτική προβληματική [*Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία*, 23-10-2005]. Ο πεζογράφος ανοίγει στην αρχή αυλάκια ξέχωρα, τα οποία στη συνέχεια οδηγεί στο ίδιο σημείο, αποκαλύπτοντας έτσι τη σκοπιμότητα των μετέωρων εκ πρώτης όψεως αφηγηματικών επιλογών. Στα τρία αρχικά κεφάλαια και στο τελικό οι ίδιοι οι ήρωες είναι και αφηγητές: ο διευθυντής σκέφτεται φωναχτά μπροστά στον αναγνώστη (β' πληθυντικό πρόσωπο, φίλε μου), επιλογή που αφηγηματικά μοιάζει μάλλον αναιτιολόγητη, ο εικοσιεννιάχρονος εξομολογείται στην αγαπημένη του, η ηλικιωμένη γυναίκα εξιστορεί τη ζωή της στον δικηγόρο Παπακώστα, η Τάνια απευθύνεται στο βιαστή που έχει σκοτώσει. Στα υπόλοιπα έξι κεφάλαια η αφήγηση είναι παντογνωστική, ενώ παραθέτει στοιχεία για το φαινόμενο του βιασμού και παρεμβάλλει αποσπάσματα από σχετικές μελέτες. Φυσικά δε λείπουν οι αναδρομές, προπάντων όμως οι ενδείξεις, οι οποίες αιτιολογούν με πειστικότητα την τελική επιλογή του έργου: Ο πατέρας βιαστής της κόρης κάθεται στη φυλακή μονάχα τρεισήμισι χρόνια (σ. 43)· η δίκη θα γινόταν σε δώδεκα με δεκαοχτώ μήνες (σ. 115) και η τελική απόφαση θα χρειαζόταν από πέντε ως εφτά χρόνια (σ. 152)· το λογικό ερώτημα της αυτοδικίας (σ. 124)· η Τάνια επικαλείται τον μωσαϊκό νόμο και δηλώνει ευθαρσώς στον άντρα της ότι θα μπορούσε να σκοτώσει τους βιαστές «χωρίς ενοχές και τύψεις, με τον τρόπο που πατάς και λιώνεις κατσαρίδες στο πάτωμα» (σ. 157).

6. Η γλωσσική έκφραση. Είναι βέβαια η σημερινή αστική γλώσσα, όπως όλων των πεζογράφων του καιρού μας, αλλά σε δύο περιπτώσεις διαφοροποιείται για χάρη της αφηγηματικής πειστικότητας. Πρόκειται για τους μονολόγους του διευθυντή στο πρώτο κεφάλαιο και της Τάνιας στο τελευταίο. Τόσο ο ένας όσο και η άλλη μιλούν σε μια γλώσσα βωμολοχική, κυνική, σαρκαστική. Στην πρώτη περίπτωση η γλωσσική έκφραση αρμόζει στο ήθος του ήρωα, έτσι αδίστακτος και πρόστυχος που είναι. Πώς αλλιώς θα μπορούσε να μιλήσει, αν δεν ήθελε να χάσει τη γνησιότητά του, από τη στιγμή που επιλέχτηκε ο πρωτοπρόσωπος λόγος; Στην άλλη η γλώσσα συνάδει όχι με το ήθος του χαρακτήρα αλλά με τη συγκυρία. Η Τάνια δεν τιμωρεί μονάχα φρικτά τον δράστη, αλλά ταυτόχρονα του μιλά και με τη δική του σκληρή γλώσσα, με το ιδιόλεκτό του, σε μια προσπάθεια να

χορτάσει την εκδίκησή της και να ισοφαρίσει το κακό που το θύμα προξένησε στην αδερφή της.

Συμπέρασμα. Ο Νικηφόρου ξέρει να αφηγείται, να ζωντανεύει πρόσωπα, να επινοεί ιστορίες. Δεν πηγαινοέρχεται από το σπίτι στο μπαράκι και δεν εξαντλείται σε αδιάφορες για τους άλλους προσωπικές εμπειρίες, όπως συνηθίζεται τελευταία από πολλούς νεότερους. Ο Νικηφόρου δε γράφει, σκέφτεται. Κι είναι τόσο λίγοι στις μέρες μας οι πεζογράφοι που σκέφτονται.

Θανάσης Ε. Μαρκόπουλος

ΥΓ.

Το βιβλίο της Μαρίας Κέντρου-Αγαθοπούλου *Οι μικρές χαρές* κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις «Μεταίχμιο» κι όχι από τον «Κέδρο», όπως από λάθος δικό μου γράφτηκε στον τίτλο και στο κείμενο της σχετικής κριτικής μου («Ματιές εντός»), η οποία δημοσιεύτηκε στο τεύχος 878 του *Αντί* (6-10-2006).

Ο λόγος της ζωής

Βίκτορ Ουγκό,
Η τελευταία ημέρα ενός θανατοποινίτη,
Μετ. Αγγέλα Βερυκοκάκη,
Εκδ. Νάρκισσος, 2006



Στον νόμο της λαιμητόμου το «εγώ» δεν μπορεί ν' αρθρώσει παρά μόνο τον πρωτοπρόσωπο λόγο. Απέναντι στον Νόμο αντιπαρατίθεται και αντιστέκεται μόνο η Λογική.

Ο κρατούμενος / θανατοποινίτης, που πρόκειται να υποστεί τον θάνατο διότι κρίθηκε ένοχος φόνου (πόσο βαριά σημαδεμένες από ζόφο και απόγνωση όλες αυτές οι λέξεις, πόσο ασήκωτα φορτωμένες από απόγνωση κι απ' την ανέκκλητη απώλεια...), καταγράφει τις εντυπώσεις των τελευταίων ημερών που του απομένουν στη ζωή. Λόγος δραματικός, φορτισμένος, αλλά ολότελα απαλλαγμένος από κούφιο μελοδραματισμό και ρητορείες. Λόγος της ζωής απέναντι στην πράξη του θανάτου που επίκειται. Η ζωή μιλάει, ο θάνατος κωφεύει. Η θανατική ποινή επιβάλλεται διά νόμου, ο νόμος πράττει / εκτελεί θανατικές πράξεις, εκτελεί κυριολεκτικά και μεταφορικά, σκοτώνει / θανατώνει και πραγματώνει διαδικασίες. Αυτό που χαρακτηρίστηκε έγκλημα, όταν το διέπραξε ο ένοχος φόνου, καλείται τιμωρία / απονομή δικαιοσύνης όταν το διαπράττει η πολιτεία / έννομη τάξη σε βάρος του πρώην θύτη / νυν θύματος. Ο κύκλος της βίας και του εγκλήματος, φαύλος οπωσδήποτε, διαιωνίζεται και αναπαράγεται αενάως, όσο ο εκάστοτε θύτης καλείται να πληρώσει το έγκλημά του με το ίδιο νόμισμα, υφιστάμενος αυτός τώρα τη βία που προκάλεσε. Μια ιουδαϊκού τύπου ηθική (οφθαλμόν αντί οφθαλμού) ανακυκλώνει τη βία και βραχυκυκλώνει τη δικαιοσύνη, που μετατρέπεται έτσι σε θύμα του ίδιου του εαυτού της. Το δίπολο «θύτης – θύμα», που υποτίθεται πως διέπει αναπόδραστα τις ανθρώπινες σχέσεις, πραγματώνεται εκ νέου, με την επιβολή της θανατικής καταδίκης, μόνο που τώρα καινούρια πρόσωπα καλούνται να ενσαρκώσουν τους αιώνιους ρόλους. Ο εγκληματίας περιέρχεται στη δυσμενή θέση του θύματος, η πολιτεία κρίνει / δικάζει / καταδικάζει / εκτελεί. Αρκεί μια τόσο παραδειγματική τιμωρία για ν' αποκατασταθεί η κλονισμένη δικαιοσύνη; Τι κύρος μπορεί να διαθέτει η δικαιοσύνη όταν επιβάλλει τη βία / θάνατο, όταν επιβάλλεται διά της βίας; Ο ένοχος αφαιρείται από το κοινωνικό σώμα με τη βιολογική του εξόντωση, σα να πρόκειται για καρκίνωμα που δεν επιδέχεται θεραπεία.

Στο αφήγημα του Ουγκό, ο θανατοποινίτης είναι ένας καλλιεργημένος νέος, οικογενειάρχης, φινετσάτος και μορφωμένος, ευαίσθητος, που έχει διαπράξει ένα έγκλημα πάθους. Ο συγγραφέας δεν υπεισέρχεται σε λεπτομέρειες, αλλά μέσ' από μισόλογα και σκόρπιους υπαινιγμούς του αφηγητή – θανατοποινίτη, αφήνει αδρά να διαγραφεί το είδος του εγκλήματος.

Συμβαίνει, λοιπόν, και στις καλύτερες οικογένειες. Ο εγκληματίας δεν είναι μια τερατογένεση, είναι δυνητικά καθένας από μας. Και δεν αποκαθίσταται καμιά δικαιοσύνη με την αναπαραγωγή του φόνου.

Ο θανατοποινίτης της αφήγησης παρακολουθεί τη ζωή του ν' απαξιώνεται, καθώς πλησιάζει η μέρα πού πρόκειται να οδηγηθεί στη λαιμητόμο. Μία μία στερείται όλες τις ιδιότητες που τον καθιστούν άνθρωπο ξεχωριστό και ιδιαίτερο, χάνει ελευθερία / οικογένεια / ζωή, καταλήγει να βιώνει το θάνατό του μέρες πριν αυτός συμβεί. Του φέρονται σα να είναι νεκρός και πρέπει ο ίδιος να εξοικειωθεί με την ιδέα του φριχτού θανάτου που πρόκειται να υποστεί. Η ενοχή του είναι αναντίρρητη. Αλλά η τιμωρία καταντά παράλογη, καθώς φτάνει να ισοδυναμεί με εκδίκηση. Μια τέτοια εκδίκηση δηλώνει σκληρότητα και αμηχανία, σκληρότητα και αδυναμία από μέρους της δικαιοσύνης να χειρισθεί σωστά κι ανθρώπινα το ζήτημα της ποινής. Έχουν

Πισιμίση, επιμέλεια: **Μαρία Κυρτζάκη**, εκδ. Scripta, 2006). Το βασικό επιχείρημα του συγγραφέα είναι ότι, με δεδομένο το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης, το πέρασμα του Ισλάμ στη Δύση καθιστά άκυρη κάθε άποψη που στηρίζεται στην πολιτισμικότητα ή την ουσιοκρατία. Η εικόνα που συχνά έχουν οι δυτικοί, ότι το Ισλάμ αποτελεί κάτι ενιαίο και σταθερό, είναι εσφαλμένη, καθώς δεν μπορεί να υπάρξει μια συλλογική δράση του Ισλάμ, όσο δεν υπάρχει και δεν μπορεί να υπάρξει ως ενιαία εθνική οντότητα. Το κοινό αναγνωριστικό στοιχείο που είναι η θρησκεία δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την εύρεση μιας κοινής ταυτότητας, αλλά αυτό περνά αναγκαστικά μέσα από εσωτερικές συγκρούσεις.

Βασανιστική διαδρομή στην αναζήτηση της αλήθειας και στην αποκατάσταση της ιστορίας είναι αυτή που ακολουθεί ο **Θωμάς Σ. Πρόφης** στο βιβλίο του, που είναι αποτέλεσμα επίμονης έρευνας: *Η τραγωδία του Κορωπίου (8-9 Οκτωβρίου 1944). Οι μύθοι, οι πλαστογράφοι και η αλήθεια*, Κορωπί 2006. Κατορθώνει να περιγράψει τα τραγικά γεγονότα που συνέβησαν κατά την αποχώρηση των Γερμανών, με τεκμηριωτικές λεπτομέρειες που αποδεικνύουν ότι οι γερμανοντυμένοι «Έλληνες», εκτελώντας διαταγές του τότε στρατιωτικού διοικητή Αττικής Παναγιώτη Σπηλιώπουλου, πυρπόλησαν 400 σπίτια, από τα οποία τα 300 καταστράφηκαν ολοκληρωτικά, και ευθύνονται για το θάνατο 45 ανθρώπων. Είναι ενδιαφέρουσα η

προσπάθειά του παράλληλα να μας δείξει πώς το μύθευμα ότι τα τραγικά γεγονότα σχετίζονται με την παρουσία των ανταρτών στην περιοχή εξακολουθεί να είναι ισχυρό και η προπαγάνδα τοπικών παραγόντων συνεχίζει να το καλλιεργεί.

Για τα χρόνια της Κατοχής και του Εμφυλίου στην Κρήτη διαθέτουμε ενδιαφέρουσες μαρτυρίες. Ωστόσο, ένα βιβλίο μυθοπλασίας που βασίζεται στην ιστορική περίοδο αλλά αναζητά να περιγράψει τις ψυχολογικές επιπτώσεις στους ανθρώπους και να αναδείξει τα στοιχεία της ζωής τους με τρόπο που να αναδεικνύει την κάθε περίπτωση σε επίπεδο συμβολικό είναι κάτι ξεχωριστό: **Αφροδίτη Κουκουτσάκη,** *Η μικρή Ανδρομάχη* (εκδ. Λιβάνη, 2006).

Δύσκολο το εγχείρημα της **Αμαλίας Μεγαπάνου** και αξιοθαύμαστο το αποτέλεσμα: *Πρόσωπα και άλλα κύρια ονόματα, μυθολογικά-ιστορικά, έως τον 1ο μ.Χ. αιώνα της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας* (Μουσείο Μπενάκη-εκδ. Έναστρον, 2006). Η συγκέντρωση λημμάτων που αναφέρονται σε πρόσωπα του μύθου και της ιστορίας είναι ένας πραγματικός άθλος. Η ιδιαιτερότητα της εργασίας αυτής έγγειται σε ένα στοιχείο που θα μπορούσε να θεωρηθεί αδυναμία και που είναι η συνεξέταση μυθολογικών και ιστορικών προσώπων. Ωστόσο ακριβώς αυτή η αντίληψη είναι που δίνει στην εργασια της Α.Μ. το ειδικό της βάρος, καθώς μας προτρέπει να δούμε τον κόσμο της αρχαιότητας ως ένα ενιαίο σύστημα σκέψης που θέλει τον μύθο και την ιστορία σε μία διαρκή αλληλεπίδραση.

ο χαρτοκόπτης

περάσει αιώνες από τότε που ο Τσεζάρε Μπεκαρία μίλησε για εξανθρωπισμό του ποινικού συστήματος με το περίφημο δοκίμιό του *Περί εγκλημάτων και ποινών*. Έχουν περάσει αιώνες και όμως παραμένει πάντα επίκαιρος, αφού η θανατική ποινή εξακολουθεί να υφίσταται, άλλοτε πιο εκλεπτυσμένη, άλλοτε βάναυση και φρικτή όσο παλιότερα. Η κατάργησή της δεν είναι θέμα φιλανθρωπίας. Είναι απαίτηση της στοιχειώδους λογικής. Μιας λογικής που, ακριβώς επειδή σέβεται απεριόριστα την ανθρώπινη ζωή, την περιφρουρεί με ζήλο. Με την περιφρούρηση της ζωής τιμάται το θύμα, την περιφρούρηση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας πρέπει να διασφαλίσει ο μηχανισμός της δικαιοσύνης. Εξάλλου, τέτοιου είδους διακρίσεις, όπως θύτης / θύμα, ίσως εν τέλει δεν αποδίδουν παρά μόνο σχηματικά και μάλλον διαστρεβλωτικά και παραμορφωτικά την πραγματικότητα και, άρα, αδυνατούν να περιγράψουν, έστω και αδρά, τις ανύποπτες πτυχές που μπορεί να κρύβει η αλήθεια.

Νίκη Κώτσιου

Η αστική ιθαγένεια στην ποίησή μας

Γιώργος Αράγης,
***Η μεταβατική περίοδος της ελλαδικής ποίησης. Η σταδιακή της εξέλιξη από την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους ως το 1930*, [Αθήνα:] Εκδόσεις Σοκόλη [2006], σελ. 464**

Κάθε καινούργιο βιβλίο που καλύπτει διεξοδικά και με τρόπο συνθετικό καίρια ζητήματα της νεοελληνικής γραμματολογίας δεν μπορεί παρά να είναι ευπρόσδεκτο. Όταν μάλιστα αυτό παρέχει την αφορμή για ευρύτερη συζήτηση ως προς ποικίλες παραμέτρους του θέματος που πραγματεύεται, τότε μάλλον έχει πετύχει απόλυτα τον στόχο του, αφού δεν λειτουργεί για τους αποδέκτες του με τρόπο στατικό αλλά δυναμικό. Τούτο μπορεί άνετα να ειπωθεί για τον πρόσφατο τόμο του Γιώργου Αράγη, ο οποίος αναφέρεται στην εξέλιξη της ελλαδικής ποίησης στο διάστημα της μεταβατικής εκατονταετίας που συμβατικά ξεκινά με την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους και τη μεταφορά της πρωτεύουσάς του στην Αθήνα και τελειώνει με την εμφάνιση της λεγόμενης Γενιάς του Τριάντα.

Ως ιδέα η εργασία αυτή προϋποθέτει το δοκίμιο «Αστική εμπειρία και αστική ιθαγένεια της νεοελληνικής λογοτεχνίας», από το ομότιτλο βιβλίο του ίδιου συγγραφέα, το οποίο επίσης κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Σοκόλη πριν από μία πενταετία. Έτσι, ο χαρακτήρας του όλου εγχειρήματος είναι πρωτίστως δοκιμιακός, μη φιλοδοξώντας (κατά δήλωση του Αράγη) να ενταχθεί στον χώρο της ιστορίας της λογοτεχνίας για τη συγκεκριμένη περίοδο. Δοκιμιακός, βέβαια, ως προς τον τρόπο γραφής, διότι δεν απουσιάζει εντελώς η ιστορική προοπτική στην ανάλυση του δοκιμιογράφου.

Πέρα από τον πρόλογο, τη βιβλιογραφία και το ευρετήριο, το κυρίως σώμα του βιβλίου διαρθρώνεται σε τρία αλληλοσυμπληρούμενα μέρη: Στο πρώτο από αυτά, παρακολουθείται συνοπτικά η ιστορία της Αθήνας από το 1834 έως το 1930, στο δεύτερο (και εκτενέστερο) προσεγγίζεται κριτικά το έργο είκοσι πέντε ποιητών αυτών των χρόνων, ενώ στο τρίτο μέρος εκτίθενται τα πορίσματα της όλης μελέτης. Δεν εξετάζεται, ωστόσο, το έργο του συνόλου των ποιητών κάθε γενιάς, αλλά όσων ο συγγραφέας θεωρεί επικρατέστερους ή χαρακτηριστικότερους, ακριβώς επειδή τα κείμενά τους δίνουν τον τόνο της ομάδας στην οποία εντάσσονται.

Ο Αράγης δεν αφιερώνει πολύ χώρο για να απαριθμήσει γνωστά από άλλες πηγές (και επομένως εύκολα προσπελάσιμα) ιστορικά γεγονότα ή βιοεργογραφικά δεδομένα σχετικά με την εποχή και τους ποιητές που μελετά. Προτιμά να συζητήσει την πορεία του κοινωνικού και ιδεολογικού μετασχηματισμού του αθηναϊκού κέντρου και των συνακόλουθων ποιητικών εξελίξεων σε αυτό, έχοντας πλήρη επίγνωση του ρόλου που διαδραματίζει πλέον η πρωτεύουσα στη διοικητική, πολιτική και πνευματική ζωή της Ελλάδας, όσο και αν η τελευταία επεκτείνεται εδαφικά και αυξάνεται πληθυσμιακά κατά τα εκατό αυτά χρόνια. Γι' αυτό και ευφυώς επιλέγει να κάνει λόγο για ελλαδική (και όχι ελληνική) ποίηση για την περίοδο αυτή, συνδέοντάς την με την κοινωνική και πνευματική κίνηση της Αθήνας και αφήνοντας έξω από την πραγμάτευσή του τη λογοτεχνία στα Επτάνησα (τα οποία, ας σημειωθεί παρεμπιπτόντως, ενώνονται εντός της συγκεκριμένης συγκυρίας με την υπόλοιπη Ελλάδα) ή στον παροικιακό ελληνισμό (με αποκορύφωμα την Αλεξάνδρεια του Κ.Π. Καβάφη), αφού, καταπώς πιστεύει, το κλεινόν άστυ καθίσταται στο εξής η καλλιτεχνική μητρόπολη της χώρας και από αυτό ξεκινά κάθε πρωτοποριακή κίνηση στον χώρο των γραμμάτων. Παραταύτα, ειδικότερα για την περίπτωση των Επτανήσων, έχει σημασία να συζητηθεί κάποια στιγμή διεξοδικά, και όχι περιστασιακά (και ως εκ τούτου αποσπασματικά), όπως συνήθως γίνεται, η διαδικασία της στα-

διακής ενσωμάτωσης της λογοτεχνικής και πνευματικής εν γένει παραγωγής τους στο νέο κέντρο και πώς, εν τέλει, κατέληξαν να γίνουν και αυτά περιφέρειά του.

Ο Αράγης εντάσσει τους ποιητές που εξετάζει σε πέντε αυτόνομες, αλλά και οργανικά αλληλοσυνδεόμενες, «γενιές» (Φαναριώτες, μεταφαναριώτες, ποιητές του 1880, μεταπαλαμικούς ποιητές, ποιητές του '20), αποφεύγοντας να τους χρεώσει σε σχολές και συσχετίζοντάς τους με διάφορα λογοτεχνικά ρεύματα μόνο ως προς κάποια βασικά χαρακτηριστικά του έργου τους. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η διασύνδεση των εμπειρικών δεδομένων της κοινωνικής και πνευματικής καθημερινότητας με το καθαυτό ποιητικό έργο των χρόνων εκείνων, η οποία κάποτε οδηγεί στη διατύπωση τολμηρών θέσεων που αμφισβητούν ευρέως διαδεδομένες γραμματολογικές πεποιθήσεις για κάποιες από τις «λογοτεχνικές κορυφές» του νεοελληνικού Παρνασσού (μεταξύ των οποίων οι Παλαμάς, Σικελιανός και Βάρναλης).

Θα μπορούσαν, ενδεχομένως, να διατυπωθούν αρκετές απορίες ή/και ενστάσεις για κάποια από τα επιχειρήματα που αναπτύσσει ο Αράγης. Για παράδειγμα, είναι αβέβαιο πόσο ισχύει η θέση του περί πολιτισμικά «συνεχόμενων γενιών» από την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους ίσαμε σήμερα και μόνο για το αθηναϊκό κέντρο, από τη στιγμή κατά την οποία οι ρήξεις είναι εξίσου αποφασιστικής σημασίας με τις συνέχειες στα λογοτεχνικά (και όχι μόνο) δρώμενα. Όπως συζητήσιμο είναι αν η νεοελληνική ποίηση «κέρδισε ή έχασε το παιχνίδι της μέσα στα όρια της ελλαδικής επικράτειας», ενώ βρίσκεται μάλλον έξω από τα πράγματα η άποψη πως «ακόμα κι αν υποθέσουμε ότι θα έλειπαν ο Σολωμός, ο Κάλβος και ο Καβάφης [...] περίπου, αν όχι απόλυτα, η σημερινή ποίηση θα ήταν η ίδια». Από την άλλη, δεν μπορεί εύκολα κανείς να συμφωνήσει ότι ο ελληνικός μεσαίωνας εκτείνεται έως το 1830, οπότε οι Φαναριώτες αναλαμβάνουν τις τύχες της ελλαδικής προσωπικής ποίησης «ξεκινώντας από το μηδέν ή σχεδόν». [Δεν οφείλει τίποτε η λογοτεχνία της Κρήτης στην υστεροβυζαντινή δημώδη παράδοση και συνακόλουθα η Επτανησιακή Σχολή (και ειδικότερα ο Σολωμός) στην Κρητική Αναγέννηση και στο Δημοτικό Τραγούδι;] Ούτε, πάλι, είναι προφανές γιατί πρέπει να δίνεται τόση έμφαση στην καταδίκη των «πραγματολογικών υπερβολών» του ποιήματος ή στο «αστικό λεξιλόγιο και ήθος» και στο πόσες αναφορές υπάρχουν στην Αθήνα στα έργα των εξεταζόμενων ποιητών. Μπορεί έτσι να βγαίνει το σχήμα που έχει κατά νου ο συγγραφέας, αλλά παράλληλα δίνεται η αίσθηση ότι σε πολλά σημεία ασκείται αναδρομική κριτική, εδραζόμενη σε απόψεις που συνάγονται μέσα από μεταγενέστερα και σαφώς ωριμότερα συμφραζόμενα.

Τέτοια ζητήματα δεν επιδέχονται μονοδιάστατες τοποθετήσεις και ο Αράγης φαίνεται να το γνωρίζει καλά. Εξάλλου, βασίζει την ανάλυσή του σε μια στέρεα δομημένη πορεία σκέψης, κινούμενος εντός συγκεκριμένου πλαισίου και φροντίζοντας να καταδεικνύει συνεχώς την αλληλουχία των θέσεών του. Παράλληλα, επιδιώκει να προβάλει τις ουσιώδεις παραμέτρους από το έργο των ποιητών που μελετά, προτάσσοντας σε κάθε ενότητα συνοπτικές εισαγωγικές παρατηρήσεις και κλείνοντας με τα βασικότερα συμπεράσματα της προσέγγισής του. Κοντολογίς, το βιβλίο αυτό αποτελεί μια συγκροτημένη απόπειρα δοκιμιακής – συνθετικής εξέτασης της ελλαδικής ποίησης στην εκατονταετία 1830–1930 και αξίζει να διαβαστεί όχι μόνο από τους ειδικούς αλλά και από ένα ευρύτερο κοινό.

Γιώργος Ανδρειωμένος





ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΑΙΝ ΜΑΡΤΕΝ
Λαμπράκηδες. Ιστορία μιας γενιάς

Περιοδικά που λάβαμε **Περιοδικά που λάβαμε** Περιοδικά που λάβαμε

Απόπλους, σαμιακών γραμμάτων και τεχνών περιήγηση (τχ. 35-36, Σάμος, Φεβρουάριος 2006).
Εθνολογία. Περιοδική έκδοση της Ελληνικής Εταιρείας Εθνολογίας (τ. 12, Αθήνα, 2006).
Εμβόλιμον, εγχείρημα λόγου, τέχνης και λοιπής φαντασίας (τχ. 53-54,
Άσπρα Σπίτια Βοιωτίας, καλοκαίρι 2006).
Εντευκτήριο, λογοτεχνικό και καλλιτεχνικό περιοδικό (τχ. 74, Θεσσαλονίκη, Σεπτέμβριος 2006).
Η Κινστέρνα, περιοδικό λόγου και τέχνης (τχ. 9, Αθήνα, Ιούνιος 2006).
Η λέξη, ελληνική και ξένη λογοτεχνία (τχ. 189, Αθήνα, Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2006).
Θέσεις, αναλύσεις-κριτική. Ζητήματα της πάλης των τάξεων (τχ. 97, Αθήνα, Οκτώβριος-Δεκέμβριος 2006).
Μανδραγόρας, τετραμηνιαίο περιοδικό για την τέχνη και τη ζωή (τχ.35, Αθήνα, Ιούλιος 2006).
Μικροφιλολογικά, περιοδική έκδοση (τχ. 20, Λευκωσία, φθινόπωρο 2006).
Νέα Εστία (τχ. 1793, Αθήνα, Οκτώβριος 2006).
Νέα πορεία, λογοτεχνικό περιοδικό (τχ. 617-619, Θεσσαλονίκη, Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2006).
Περί, περιοδική έκδοση της Σχολής Βακαλό (τχ. 13, Ιούνιος 2005).
Πόρφυρας, τριμηνιαίο περιοδικό (τχ. 120, Κέρκυρα, Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2006).
Πλανόδιον, λογοτεχνικό περιοδικό (τχ. 41, Δεκέμβριος 2006).
Ποίηση, εξαμηνιαίο περιοδικό για την ποιητική τέχνη (τχ. 27, Αθήνα, άνοιξη-καλοκαίρι 2006).
Χρονικά του πειραματικού σχολείου του πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (τχ. 16, Θεσσαλονίκη, άνοιξη 2006).

κριτική βιβλίου

Γράφει ο Κώστας Γ. Παπαγεωργίου

Γιάννης Κοντός,
Δευτερόλεπτα του φόβου (Με πέντε πίνακες του Χρίστου Καρά),
Εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα 2006,
σσ. 125

Δεν είναι η πρώτη φορά που ο Γιάννης Κοντός δοκιμάζει να τιθασεύσει το ποιητικό του σφρίγος στον περιορισμένο χώρο και χρόνο ολιγόστιχων –κάποτε μονόστιχων– ποιημάτων. Προηγήθηκαν τα *Οστά* (1982), όπου επιχειρούσε να «ασκηθεί» στη μικρή φόρμα, καταφέρνοντας αβίαστα να περιστείλει και να καταστήσει στιγματικές τις ανταποκρίσεις του στα ερεθίσματα-μηνύματα που δεχόταν ως άγρυπνος παρατηρητής του εσωτερικού και του εξωτερικού του κόσμου. Το ίδιο επιχειρεί, περίπου είκοσι πέντε χρόνια μετά, και στα *Δευτερόλεπτα του φόβου*· μόνο που οι συνθήκες έχουν αλλάξει πια δραματικά, και ό,τι φαινόταν τότε μακρινό, προοιωνιστικό και περιβεβλημένο με τον μανδύα του άγνωστου, τώρα έχει αποκτήσει ορατές και απτές διαστάσεις: η φθορά, προφανής ή συγκαλυμμένη, το κενό της απουσίας αγαπημένων προσώπων, όσο κι αν δεν ρικνώνουν τη φωνή του, δίνουν στο λόγο του μία πρωτόγνωρη απολογιστική χροιά· τον κάνουν να ακούγεται θυμοσοφικά αποσταγματικός.

Κυρίαρχος των τεχνικών που απαιτεί η μικρή φόρμα, ο Γιάννης Κοντός επιλέγει, με απόλυτη φυσικότητα, την «ψίχα» των ποιητικών του στιγμών και την εκθέτει αδιαμεσολάβητα, απροσχημάτιστη και αναλλοίωτη. Φροντίζοντας να «χωρέσει» το εκάστοτε ποιητικά κινητοποιό υλικό του –ανεξάρτητα από τη συγκεκριμένη κάθε φορά πηγή της προέλευσής του– στα προαποφασισμένα στενά όρια του ολιγόστιχου ποιήματος, το οποίο μοιάζει να ανταποκρίνεται απολύτως στην πρόθεσή του να είναι απέριττα «καταληκτικός» και ανεπιτήδευτα εξομολογητικός. Εξομολογητικός, προς εαυτόν και προς τους άλλους, της νηφάλιας αγωνίας που φαίνεται ότι τον διακατέχει για το «τώρα» και το «μετά»· απόδειξη ότι συχνά, ακόμα και στις πιο αρυτίδωτες ποιητικές στιγμές του, νιώθει κανείς να υφέρπει μια άλλοτε φανερή και άλλοτε συγκαλυμμένη αίσθηση ματαίωσης, διάψευσης ή ματαιότητας, που συμβάλλει στη δημιουργία ενός κλίματος μάλλον υποσκαπτικού της πραγματικής ή φαινομενικής αμεριμνησίας του ποιητικού υποκειμένου (η γυναίκα που τώρα ασπρίζει και σιγά σιγά ξεχνιέται, ο κήπος κοσμείται με ωδικά πουλιά αλλά και με έναν σπασμένο καθρέφτη).

Σε πολλά, αν όχι στα περισσότερα, ποιήματα της συλλογής, και πάντως σ' αυτά που βαραίνουν περισσότερο και της προσδίδουν το χαρακτηριστικό κλίμα-στίγμα, διαφαίνεται η διάθεση του ποιητή, ακόμα και πίσω από το ενίοτε παιγνιώδες, «διασκεδαστικό» των φόβων του, ύφος, να ψαύσει αγαπητικά και να επαναπροσδιορίσει όλα όσα αισθάνεται ότι έφθειρε ο χρόνος –πρόσωπα, πράγματα, κενά της απουσίας, καταστάσεις–, για να προσδιοριστεί κι αυτός ο ίδιος ανάμεσά τους, οριοθετώντας εκ νέου το παρόν του· ρυμοτομώντας το με βάση τα δεδομένα μιας άλλης, αναθεωρημένης, ωριμότητας. Της ωριμότητας του ανθρώπου που, χωρίς να καταφάσκει σε ό,τι τον βρίσκει αντίθετο, με έμφυτο χιούμορ, διαστρεβλωτικό των όσων τραυματικά τον περιστοιχίζουν, έμαθε να αντιμετωπίζει αδιαμαρτύρητα τις οδυνηρές διαψεύσεις των προσδοκιών του, να μετρά με συγκατάβαση τις απώλειες της ζωής και απροκάλυπτα να μεροληπτεί υπέρ της ομορφιάς.

Ο ποιητής φαίνεται να γνωρίζει τώρα, όσο ποτέ άλλοτε στο παρελθόν, την επικινδυνότητα των απλών καθημερινών πραγμάτων και περιστάσεων· είναι απολύτως εξοικειωμένος με την ανατρεπτική δύναμή τους, που μπορεί ανά πάσα στιγμή να εκδηλωθεί. Μοιάζει όχι μόνο να διαισθάνεται αλλά και να έχει διαπιστώσει την εκρηκτικότητα· το εύφλεκτο των στιγμών που συνθέτουν τον κόσμο, το απροσδόκητο φέρσιμο ακόμα και των πιο απλών, φαινομενικά πειθήνιων, στην πραγματικότητα όμως επίβουλων, πραγμάτων. Όπως μοιάζει να έχει διαπιστώσει την οριστική κατάργηση του αυτονόητου, αφού όλα μπορεί να πάρουν ξαφνικά απρόβλεπτες διαστάσεις και να αποκτήσουν ανυπέρβλητες δυνατότητες: το εφήμερο να αναχθεί στο επίπεδο της αιωνιότητας και το φυσικό να αποπνέει την αίσθηση του μεταφυσικού.

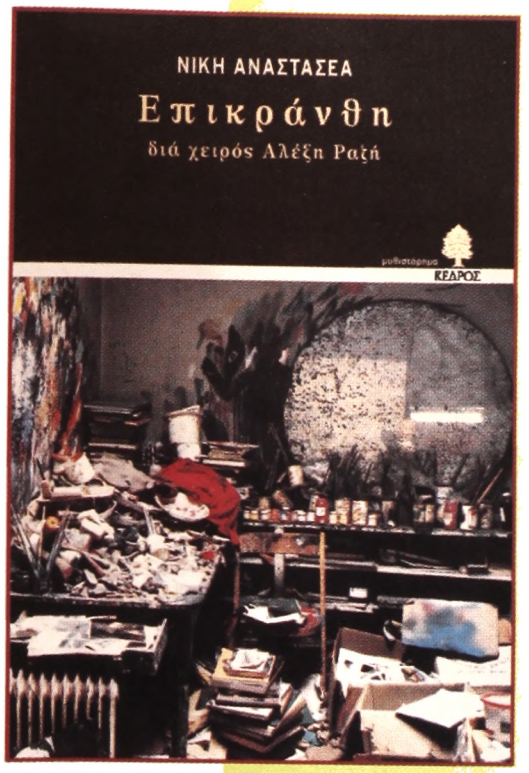
Στους λιγοστούς στίχους των ποιημάτων της συλλογής, ανοιχτοί λογαριασμοί των περιόδων μιας ολόκληρης ζωής συνωθούνται για να χωρέσουν στο στενό πέρασμα μιας ακαριαίας στιγμής· και το νηφάλια πάσχον ποιητικό υποκείμενο, ευρισκόμενο στο κεντρικό σημείο του χρόνου, εκεί που διασταυρώνονται όλες οι ηλικίες του, άλλο δεν μπορεί να κάνει από το να περιοριστεί στη ρύθμιση της κυκλοφορίας των αισθήσεων και των αισθημάτων. Να κανοναρχήσει και να συγκεράσει τα αντίθετα και τα διαρκώς μεταβαλλόμενα δεδομένα: τα υλικά που τείνουν να γίνουν άυλα και τα άυλα που διεκδικούν το μερτικό τους στην ύλη· ενδυναμωμένος σ' αυτήν του την προσπάθεια από τις υπέρογκες και διαβρωτικές του παρόντος του μνήμες και οδηγημένος από την αίσθηση που μονίμως τον διακατέχει, ότι τα πάντα μπορούν οποτεδήποτε να ανατραπούν και να λιγοστέψει ο κόσμος· με ηρεμία ωστόσο και χωρίς ίχνος πανικού (*Δεν πρόκειται να γίνει καμιά καταστροφή, / απλώς περνάνε τα χρόνια*).

Θα έλεγα ότι ο Γιάννης Κοντός αντιμετωπίζει ή και αναιρεί ακόμα την υπαρξιακή του αγωνία και τον φόβο της επελθούσας και της αναπότρεπτης μελλοντικής φθοράς και οποιουδήποτε επικρεμάμενου κακού, με την τεχνική των διαρκών επικλήσεων μιας μόνιμα θάλλουσας παιδικότητας των σκέψεων, των αισθημάτων και των αισθήσεών του. Είναι αυτή η παιδικότητα που τον κάνει να επιμένει και να θέλει να ανακαλύψει και να ψηλαφήσει, σε ό,τι βρίσκεται μέσα του και σε όλα όσα τον περιβάλλουν, τα ίχνη μιας ματαιωμένης αιωνιότητας· μιας αιωνιότητας ατομικής, προσδιορισμένης από την ιδιοσυγκρασιακή του ιδιαιτερότητα και από τη γόνιμη όσο και άγρυπνη ποιητική του συνείδηση.

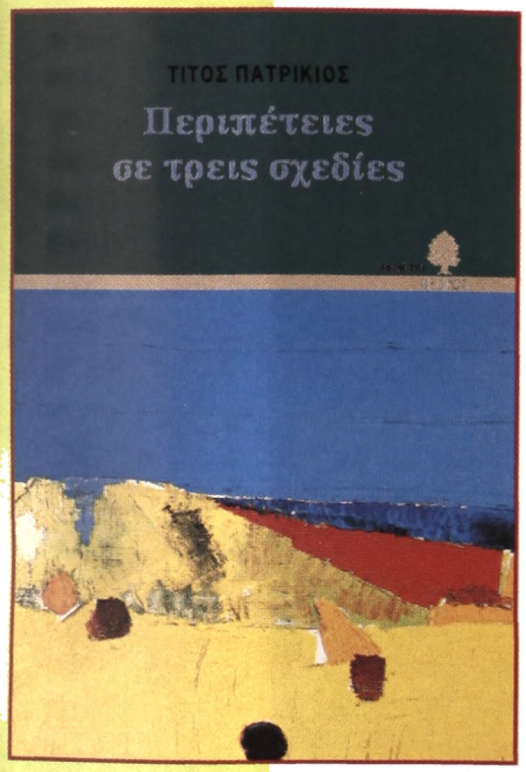


Νοέμβρης του 1999:
Ένας «παροπλισμένος»
ρεπόρτερ αναλαμβάνει
να ερευνήσει μια πολιτική
δολοφονία του 1944
για την έρευνα-αφιέρωμα
στο περιοδικό που εργάζεται.
Ένα μυθιστόρημα
για όλους τους μικρούς
εμφύλιους που συνεχίζονται
μέσα μας...

ΝΙΚΗ ΑΝΑΣΤΑΣΕΑ/ΕΠΙΚΡΑΝΘΗ

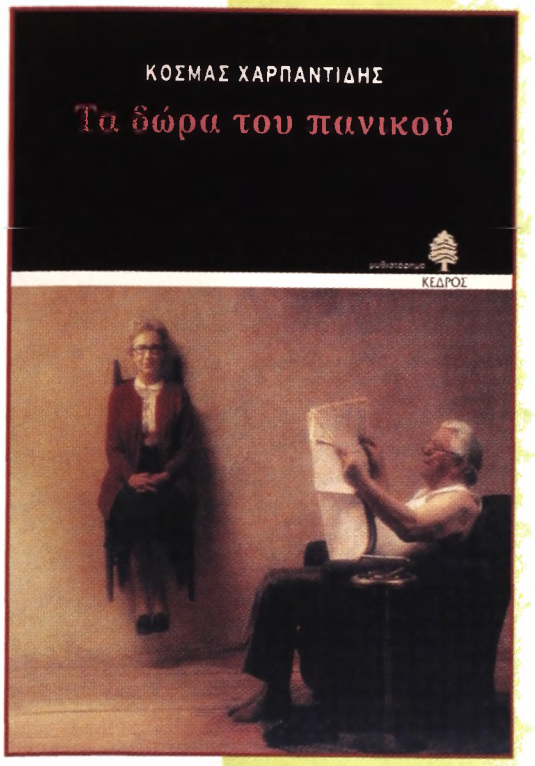


Οι ιδέες και
οι προσπάθειες κάποιων
νέων ανθρώπων
που θέλησαν
να αλλάξουν
τη μοίρα αυτού του τόπου
αλλά δεν τα κατάφεραν.
Ένας ζωγράφος,
ένα έργο,
μια εποχή.



ο Τίτος Πατρίκιος συνθέτει
ένα πανόραμα του βίου,
προσωπικού και δημόσιου,
της τέχνης της γραφής,
της καθημερινότητας
των ανθρώπων
και των πραγμάτων.
Έναν κόσμο πολυεπίπεδο
και ταυτόχρονα οικείο,
όπως τον έζησε ο ίδιος,
όπως μπορεί να τον ζει
ο καθένας, και που σε τούτες
τις αφηγήσεις μας τον μεταδίδει
με συναρπαστική αμεσότητα.

ΚΟΣΜΑΣ ΧΑΡΠΑΝΤΙΔΗΣ/ΤΑ ΔΩΡΑ ΤΟΥ ΠΑΝΙΚΟΥ



Υπάρχουν
άνθρωποι που
στη ζωή τους
έκαναν μόνο αυτό
που ήθελαν
και ποτέ αυτό
που τους επέβαλλαν.
Ο ήρωας του βιβλίου
δεν ανήκε σ' αυτούς,
αλλά ο Όμηρος,
του οποίου το φόνο διερευνά,
αρνήθηκε τις συμβάσεις
κι έζησε όπως ήθελε.



Σ' αυτό το σπονδυλωτό
μυθιστόρημα της Ελένης
Μπιρμπίλη ξεκινά ένα γοητευτικό
ταξίδι της μνήμης.
Με φόντο το Λιβυκό Πέλαγος
η συγγραφέας καταγράφει
την πιο σουρεαλιστική
εκδοχή της ιστορίας,
καταθέτοντας με τρυφερότητα
την πίστη της στον άνθρωπο.
Παράλληλα, σκιαγραφεί την
εικόνα μιας Ελλάδας
που δεν έπαψε να ματώνει,
να επουλώνει τις πληγές της
και να προχωρά.

ΜΑΡΙΑ ΚΥΡΙΑΚΗ/Η ΠΥΛΗ ΤΟΥ ΚΡΑΣΙΟΥ

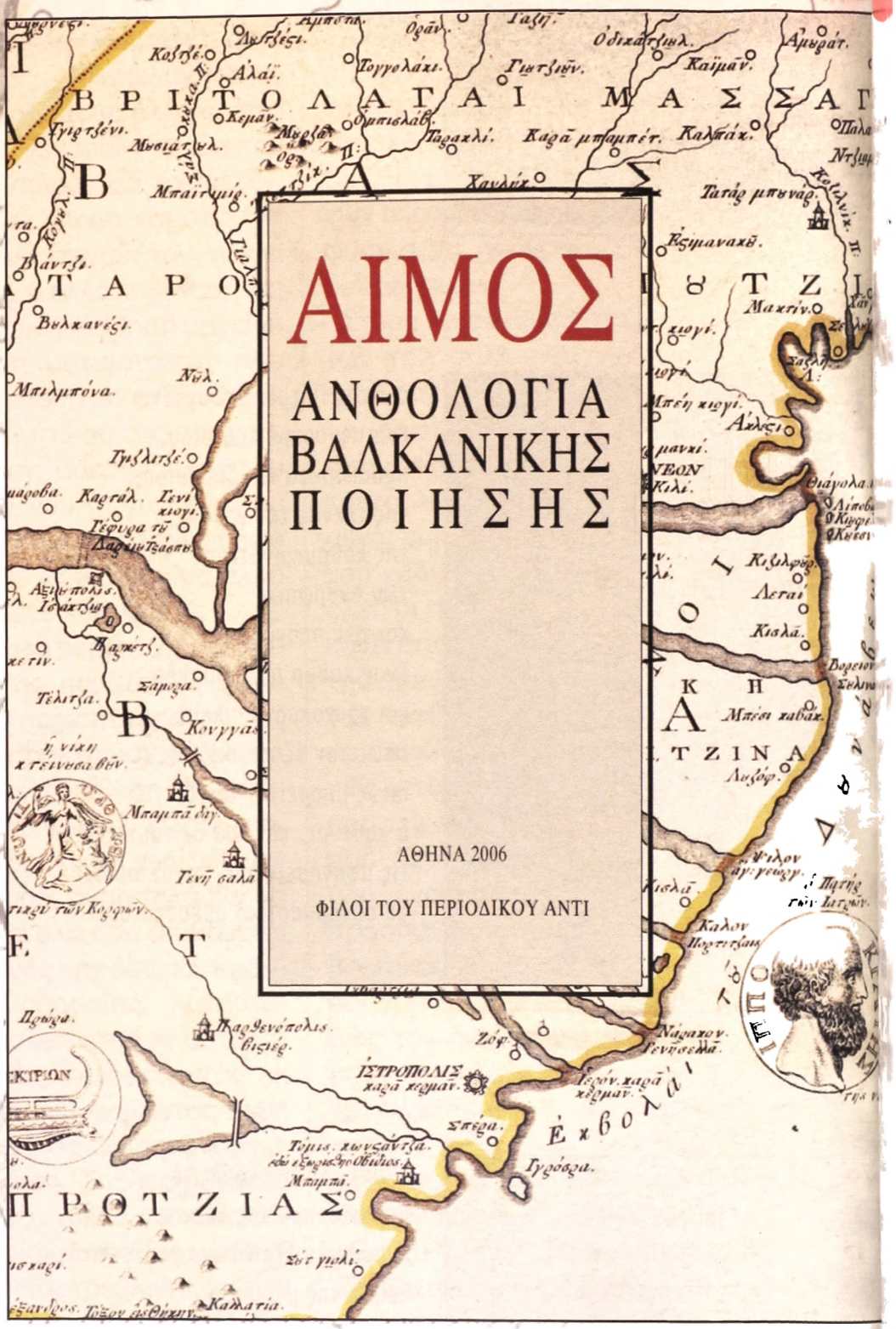


Ανοίξτε ένα
καλό μπουκάλι κρασί.
Ακούστε εκείνο
το ανεπαίσθητο γουργουρητό
καθώς χύνεται η πρώτη
γουλιά στο ποτήρι.
Γευτείτε.
Έτσι αρχίζει ετούτη
η ιστορία που μόνον
ο Πάνας την γνωρίζει
κι αυτός είναι που
μου τη διηγήθηκε...

✔ΕΝΑ ΔΩΡΟ ΓΙΑ ΣΑΣ
✔ΕΝΑ ΔΩΡΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΣΑΣ

ΑΙΜΟΣ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΒΑΛΚΑΝΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ



Η ποιητική ανθολογία *Αίμος* συγκεντρώνει τους σημαντικότερους ποιητές από την Αλβανία, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, τη Βουλγαρία, την Ελλάδα, την π.Γ.Δ. της Μακεδονίας, τη Ρουμανία, τη Σερβία και το Μαυροβούνιο, χώρες οι οποίες συγκροτούν το μεγαλύτερο μέρος της ενότητας που οραματίστηκε ο Ρήγας. Αποσπάσματα από τον «Θούριο» του Ρήγα δημοσιεύονται στον τόμο και επίσης το «Τραγούδι του νεκρού αδελφού», στις παραλλαγές που υπάρχουν σε όλες τις γλώσσες των βαλκάνικων λαών.

Παράλληλα, σε κάθε μία από τις επτά ενότητες περιλαμβάνεται συνοπτική εισαγωγή της λογοτεχνικής ιστορίας της περιόδου και ένα χρονολόγιο των κυριότερων ιστορικών γεγονότων κάθε χώρας κατά τον 19ο και 20ό αιώνα.

Οι επτά ποιητικές παραδόσεις συγκεντρώνονται σε επτά τόμους, που ο καθένας περιέχει το σύνολο των επιλεγμένων ποιημάτων, μεταφρασμένων στη γλώσσα κάθε τόμου. Η επιλογή πραγματοποιήθηκε από επιτροπές που συστήθηκαν σε κάθε μία από τις χώρες οι οποίες συμμετέχουν.

Κυκλοφόρησε ήδη ο τόμος στην αλβανική γλώσσα και τώρα κυκλοφορεί και ο τόμος στην ελληνική γλώσσα

ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΤΟΥ *ANTI*:
Οι συνδρομητές του *Αντί* με έκπτωση 10% (συμπεριλαμβανομένων των εξόδων αποστολής για την Ελλάδα) μπορούν να αποκτήσουν την Ανθολογία ΑΙΜΟΣ.
Παραγγελίες: *ANTI*, Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα,
τηλ: 210-7232713, φαξ: 210-7226107,
e-mail: chpapou@otenet.gr

ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ "ΑΝΤΙ" ΑΘΗΝΑ 2006

Σελίδες 552, τιμή πώλησης 40 ευρώ. Προεγγραφές - Παραγγελίες:
Τηλ.: 210-7232713, 210-7249300 fax: 210-7226107, e-mail: chpapou@otenet.gr